IUBIRI ȘI DESTINE

ANNE DE YORK

Iubirea pierdută

JEAN PLAIDY

JEAN PLAIDY

ANNE DE YORK
Iubirea pierdută

Traducere din limba engleză: Ecaterina Rîmboi
Titlul original: *The Reluctant Queen. The Story of Anne of York,* 1990

Litera, 2014

Versiune ebook: v1.0, aprilie 2019

ECLIPSA

Se întunecă tot mai tare, cu fiecare clipă care trece. Pe stradă, oamenii se strâng în pâlcuri şi ridică privirea spre cer. E semn rău, zic ei. Dumnezeu îşi arată nemulțumirea acoperind chipul soarelui.

Nu peste multă vreme îmi voi lăsa la o parte penița, sunt prea obosită pentru a continua să scriu. Simt cum devin din ce în ce mai slăbită şi îmi simt sfârşitul aproape.

Nu e un moment prea bun pentru a părăsi această lume. Suntem înconjurați de bănuială şi trădare. Încerc să nu iau în seamă zvonurile care îmi ajung la urechi, căci mă sperie. Îmi spun să nu le dau crezare. Deşi nu vreau să aud ce spun oamenii, tot trebuie să ştiu aceste lucruri.

— Spuneți-mi, spuneți-mi tot, îmi implor doamnele de onoare.

— Nu e nimic de spus, Alteță, răspund ele, clătinând din cap.

Nu e adevărat, însă, ele ştiu, dar nu vor să îmi spună.

Eram fericiți la Middleham, înainte ca Richard să urce pe tron.

Middleham va rămâne mereu căminul meu… şi cred că şi al lui. A însemnat ceva cu totul special pentru amândoi. Acolo ne-am cunoscut şi întotdeauna am spus că acolo a început povestea noastră de dragoste. Oamenii de acolo îl înțelegeau, ştiau să îi aprecieze valoarea. Aici însă lumea nu îl place. În adâncul inimii nu îl acceptă ca rege. Nu e înalt şi chipeş ca fratele lui şi îi lipseşte acel farmec aparte de care Eduard dădea dovadă din plin. Cât de perversă e natura umană! Richard ar putea fi un rege bun, care şi-ar sluji patria cu credință, însă ei pe Eduard l-au iubit, pentru că avea un chip frumos şi o statură impunătoare, pentru că zâmbea tot timpul, fermecându-i

pe bogaţi şi pe săraci deopotrivă. Pentru ei nu conta că era un destrăbălat şi că nu-i păsa de nimeni decât de propria-i persoană. Eduard avea o alură regală şi îl adorau pentru asta. Poate că e de înţeles pe undeva că nu îl pot suferi pe urmaşul lui. Richard nu e înalt, nu are acea frumuseţe aurie a fratelui său, e brunet şi serios şi îi vine tare greu să zâmbească. Îşi slujeşte ţara plin de zel, dar oamenii îşi amintesc de farmecul lui Eduard şi îl jelesc.

Pe lângă asta, se vorbeşte pe la colţuri că aş muri din porunca lui Richard. Lumea spune că el a pus să mi se dea doze mici de otravă, care mă ucid încetul cu încetul. Cât sunt de cruzi! Nici că pot scorni ceva mai urât despre el! Duşmanii lui născocesc toate acestea şi simt că sunt peste tot în jurul nostru. Sunt gata să îl transforme într-un monstru, însă cine îl cunoaşte mai bine decât mine? Or eu ştiu că este un om bun. Dacă l-ar lăsa, ar fi bun cu ei, şi un rege mare, unul mult mai bun decât fratele lui cel egoist.

Adevărul e că sunt pe moarte, dar nu mor de mâna lui. El ştie că nu mai am mult de trăit şi i se frânge inima de durere. Pot citi deznădejdea din ochii lui. Eu sunt singura în care poate avea încredere. Oare cum poate cineva să creadă că el ar vrea să scape de mine? Ştiu că sunt bolnavă, că nu-i pot naşte fiii pe care şi-i doreşte orice rege, dar încă de când a venit la castelul tatălui meu, pe vremea când eram copii, între noi s-a creat o legătură specială. O, de-ar putea să arunce de-o parte coroana asta! De ne-am putea întoarce la Middleham, în nord, unde lumea ne iubeşte şi ne înţelege! Richard plăteşte un preţ prea mare pentru coroana asta! Eu încerc să îl consolez, căci ştiu ceea ce simte mai bine decât oricine.

— În cine mă pot încrede? mă întreabă el. În cine mă pot încrede de la curtea mea jalnică?

Ştiu că pe Buckingham îl consideră un prieten, sau cel puţin aşa îl considera înainte, dat fiind că între timp s-a dovedit a fi un trădător. Uneori, când e rănit şi uimit, îmi

aminteşte atât de mult de băieţaşul acela de odinioară. Doar eu îl pot vedea pe adevăratul Richard. Pentru ceilalţi este distant şi rece, un rege aspru, hotărât să păstreze ceea ce i se cuvine de drept, devotat, gata să îşi facă datoria.

La curte circulă un zvon cum că, după ce scapă de mine, ar dori să se însoare cu nepoata lui, Elisabeta. Cred că vestea asta l-a întristat mai mult decât oricare alta.

— Mă urăsc atât de mult! mi-a spus el. Născocesc cele mai supărătoare acuzaţii la adresa mea, mă compară cu fratele meu, spun că i-am uzurpat tronul mezinului Eduard. Nu vor să creadă că e fiu nelegitim. O, numai de n-ar fi murit fratele meu! Cât l-au iubit! În ochii lor nu putea face nimic rău, aşa cum eu nu pot face nimic bun.

— Fratele tău şi-a înşelat soţia, a fost un destrăbălat. Îi plăcea să trăiască în lux şi îl interesa mai degrabă propria plăcere decât binele ţării, i-am spus. Eşti un om bun, Richard. O să fii un rege bun şi, în timp, poporul îşi va da seama de asta.

El mi-a răspuns cu un zâmbet trist, afectuos. Îmi amintesc că, pe vremea când era copil, nu îi plăcea să asculte când fratele lui era criticat. În ochii lui, Eduard era un zeu. Căzuse pradă acelui farmec aparte, aidoma întregii ţări.

— Când trec eu, lumea e tăcută. Îţi aminteşti cum îl întâmpinau cu urale pe Eduard?

— Te vor întâmpina şi pe tine astfel într-o bună zi, i-am spus eu, însă el a clătinat din cap.

— Şi acum spun că vreau să scap de tine ca să mă pot căsători cu fiica lui Eduard, propria mea nepoată! Anne, sper că nu te-ai gândit vreo clipă că…

I-am luat faţa în mâini şi am sărutat-o. Voiam să îl asigur că privesc cu dispreţ asemenea clevetiri. În sinea mea însă, au fost şi clipe când m-am gândit cu oarecare teamă la Elisabeta de York, fiica cea mare a chipeşului Eduard şi a frumoasei lui regine. Mi se părea firesc ca şi ea să fie frumoasă, sclipitoare, radioasă, plină de

sănătate. Dacă semăna cu mama ei, avea să facă mulți copii.

Înainte să mă îmbolnăvesc, o vedeam pe la curte. Oare era o închipuire a mea sau îl privea cu interes pe Richard? Oare se dădea în spectacol cu frumusețea ei, cu farmecul ei strălucitor? Oare voia să spună „Priviți-mă cât sunt de diferită de biata regină bolnavă”? Nu am crezut nicio clipă că ar fi îndrăgostită de Richard, dar ca şi mama ei, i-ar fi plăcut grozav să fie regină.

Uneori, în ciuda faptului că îl cunosc şi că înțelegeam săgețile otrăvite aruncate de duşmanii lui, chiar şi eu aveam momente când mă muşca îndoiala cea crudă. Sunt bolnavă şi stearpă, obişnuiam să îmi spun. Şi nu e oare de datoria unui rege să aibă urmaşi? Apoi reveneam la realitate şi îmi aminteam că el pe mine m-a iubit dintotdeauna şi cu asta revenea şi dorul după zilele liniştite petrecute la Middleham.

— Ce bine ar fi dacă Eduard s-ar afla din nou pe tron şi noi ne-am putea întoarce în nord, care e adevăratul nostru cămin, unde suntem cunoscuți şi iubiți, iar oamenii nu ne ponegresc pe tăcute. Aici avem duşmani peste tot, suntem înconjurați de zvonuri răutăcioase… caraghioase de altfel, dar pe care oamenii le consideră adevărate pentru că asta aleg să creadă. Duşmanii lui Richard sunt peste tot în jurul nostru, vorbesc despre un anume Henric Tudor, pe care îl adăpostesc acum vrăjmaşii noştri din Franța, care aşteaptă momentul prielnic pentru a veni să îşi ceară pe nedrept tronul.

Da, suntem înconjurați de trădători.

Lumina scade. Soarele este aproape complet acoperit acum, iar eu îmi simt sfârşitul aproape. Oare ce se va întâmpla cu Richard şi cu țara aceasta? Nu voi şti niciodată.

Simt cum viața mi se împuținează în trup asemenea luminii soarelui. Se apropie cineva. Este una dintre doamnele mele de onoare.

— Doamna mea, regele vine la dumneavoastră.

O să mă opresc din scris. Richard vine să mă vadă şi ceva îmi spune că va fi ultima oară când îl voi mai vedea.

MEZALIANȚĂ

Chibzuind la viața mea, mă gândesc adesea cât de ciudat este că o femeie ca mine are atât de puțin control asupra propriului ei destin.

Am fost fiica unui om care, la naşterea mea, era unul dintre cei mai importanți din țară. De fapt, cred că aş putea spune că era chiar *cel* mai important, căci era mai mare chiar decât regele. Era cunoscut drept Făuritorul de regi. Apoi am fost logodnica şi soția prințului de Wales şi mai târziu regină. Pare a fi o soartă atât de strălucită şi totuşi, acum că îmi simt sfârşitul aproape, îmi dau seama că am trăit în umbră. Am ajuns să ocup, sau mai bine zis, mi-au fost asigurate funcții importante, dar de fiecare dată asta s-a întâmplat spre binele altcuiva. Cred că singura excepție a fost căsătoria mea cu bărbatul care a devenit apoi regele Angliei. A fost cu siguranță dorința mea şi sper că şi a lui să îi fiu regină. Acum însă a sosit vremea să mă întreb pentru câtă vreme.

Să încep însă cu începutul. Cine ar fi crezut că un om ca tatăl meu nu va putea să capete fiul pe care şi-l dorise cu atâta ardoare, reuşind să aducă pe lume două fetițe, pe sora mea Isabel şi pe mine? Bunicul lui, Richard, contele de Westmorland, avusese douăzeci şi trei de copii din cele două căsătorii ale lui. Însă poate că tata s-a consolat cu gândul că până şi fetele se pot dovedi folositoare, putând forma alianțe de neprețuit. Tatălui meu i-a plăcut să profite din plin de avantajele de care s-a bucurat.

Lucrurile nu au stat la fel şi în privința mamei mele. Cred că ea era mulțumită cu cele două fiice ale ei, aşa cum se întâmplă de obicei cu mamele care ajung să creadă că odraslele pe care le au sunt exact ceea ce şi-au dorit. Cel puțin tatăl meu nu a fost dezamăgit de căsătoria cu mama, căci aceasta i-a adus o avere considerabilă. Ea era Anne Beauchamp, moştenitoare de

averi şi pământuri întinse, şi i-a adus titlul de conte de Warwick.

Mama ne-a crescut cu mare grijă atât pe mine, cât şi pe Isabel, mai ales că niciuna dintre noi nu era prea viguroasă. Am fost foarte fericite toate trei, fie că am locuit la castelul Middleham sau la Warwick, la Cawood sau la reşedința Warwick din Londra.

Nu îl vedeam prea des pe tatăl nostru, dar când se întâmpla acest lucru, atmosfera se schimba complet. Domneau agitația, freamătul şi teama. Peste tot erau bărbați purtând blazonul Ragged Staff şi, desigur, era şi prezența dominatoare a tatălui nostru. În mod surprinzător, el se interesa într-o oarecare măsură de noi, fetele. Uneori cred că ar fi putut fi un familist convins dacă nu ar fi avut ambiția de a conduce țara prin regele pe care îl alegea el însuşi. În copilăria mea îmi amintesc că venea şi pleca, şi uneori asta ne afecta şi pe noi, căci puteam porni oricând spre alte reşedințe ale familiei fără să ni se spună prea multe.

Isabel era cu cinci ani mai mare decât mine şi încerca adesea să îmi explice ce se întâmplă, dar atunci când nici ea nu înțelegea, nu voia să recunoască asta şi începea să inventeze lucruri. De îndată ce tata pleca, urmat de suita sa, se instala din nou liniştea. Dintre toate reşedințele noastre, cel mai mult îmi plăcea la Middleham. Castelul era situat la țară, în inima părții de nord a comitatului Yorkshire şi îl voi considera întotdeauna căminul meu.

La castelul Middleham l-am întâlnit pentru prima oară pe Richard de Gloucester, atunci când a fost trimis la tatăl meu pentru a deprinde arta războiului şi a cavalerismului şi tot atunci s-a înfiripat între noi o legătură care trecea dincolo de limitele prieteniei.

Aveam patru ani când a avut loc un eveniment deosebit. Isabel, care pe atunci avea zece ani, mi-a povestit despre el.

— S-a înscăunat un nou rege, mi-a spus ea, şi asta din

cauza Războiului celor Două Roze. Trandafirul Alb simbolizează casa de York… care este cea bună. Apoi mai este şi Trandafirul Roşu al casei de Lancaster. Acela e cel rău, din cauza prostului de Henric şi a reginei lui hidoase, Margareta. Nu mai sunt rege şi regină pentru că tatăl nostru nu îi agreează, aşa că l-a pus rege pe vărul nostru Eduard. Acum îi zice Eduard al IV-lea.

— Aşadar tatăl nostru hotărăşte cine e rege? am întrebat eu.

— Desigur, doar e Făuritorul de regi. Regina Margareta cea ticăloasă l-a ucis pe tatăl lui Eduard la Wakefield. I-a tăiat capul şi i-a pus pe el o coroană de hârtie în bătaie de joc, şi asta pentru că voia să fie rege în locul prostovanului de Henric. Apoi i-a țintuit capul de pereții din York. Tatăl nostru s-a mâniat grozav când a auzit de asta şi nu a mai lăsat-o să fie regină. Acum Eduard e rege.

Într-un fel, aceasta era o versiune a celor întâmplate la Wakefield, căci bătălia fusese una decisivă în Războiul celor Două Roze. Cu toate acestea, pretențiile lui Eduard la tron nu erau la fel de îndreptățite ca ale lui Henric, care era fiul lui Henric al V-lea, prin urmare pretendent direct la tron, în timp ce tatăl lui Eduard se trăgea din Eduard al III-lea, atât prin tatăl său, cât şi prin mama sa, care se trăgeau din Lionel, duce de Clarence, al doilea fiu al bătrânului rege, şi din Edmund, duce de York, al cincilea fiu al său. Richard mi-a povestit toate acestea mai târziu, când am mai crescut, în timpul uneia dintre plimbările noastre.

Probabil că, exceptându-i pe adepții cauzei casei de Lancaster, majoritatea ar fi preferat un rege ca Eduard unuia ca Henric. Eduard era tânăr, puternic, remarcabil de chipeş, un adevărat uriaş printre oameni şi un rege pe care oamenii îl puteau admira, de care puteau fi mândri.

În acelaşi timp, Eduard era fratele lui Richard, şi datorită profundei prietenii care îi lega pe regele Eduard şi pe omul care îl adusese pe tron, adică tatăl meu, se

decisese ca Richard să fie trimis la Middleham pentru a fi educat sub supravegherea contelui de Warwick.

Aşa am ajuns să ne întâlnim. Îmi amintesc prima oară când l-am văzut. Stătea singur şi abătut. Era foarte palid, părea obosit şi privea fix în depărtare cu un aer posomorât.

— Bună, ştiu cine eşti. Eşti fratele regelui, i-am spus.

El s-a întors şi m-a privit şi atunci am observat că nu era prea încântat că îl întrerupsesem şi că şi-ar fi dorit să plec şi să îl las în pace.

— Da, aşa este, şi tu eşti fiica cea mică a contelui, mi-a răspuns el.

— Cât timp vei locui cu noi?

— Până voi învăța tot ceea ce am de învățat.

— Întotdeauna sunt pe aici oameni care învață ce le spune tatăl meu.

El dădu afirmativ din cap.

— Îi cunosc pe Francis Lovell şi pe Robert Percy, am spus.

— Chiar aşa?

— Da, îi cunosc. Uneori îi privesc călărind în turnirurile de exercițiu. Cred că sunt multe de învățat.

— Sunt, într-adevăr.

— Probabil că eşti foarte obosit.

— Nu sunt obosit, a spus el pe un ton ferm.

Eu însă, ştiind că era de fapt obosit, nu am continuat şi am tăcut amândoi, el privind în gol şi dorindu-şi, probabil, să plec odată.

L-am privit în timp ce se gândea cum îi tăiaseră capul tatălui lui şi i-l țintuiseră de zidurile cetății York.

— Trebuie să plec, la revedere, mi-a spus el dintr-odată, ridicându-se.

— La revedere, i-am spus şi eu şi el a plecat.

După aceea, am devenit mult mai interesată de băieții care veneau la Middleham pentru a-şi desăvârşi educația. Desigur, toți proveneau din familii nobile, şi toți trebuiau să muncească din greu permanent. Isabel îmi spunea că

asta era necesar, întrucât aveau să devină cavaleri şi aveau să lupte în războaie. Or războaie erau tot timpul, aşa că era nevoie de bărbaţi instruiţi pentru a lupta. Aceşti băieţi care învăţau tot soiul de lucruri aveau să meargă la război şi probabil capetele lor aveau să fie tăiate şi spânzurate pe undeva.

Băieţii trăiau asemenea soldaţilor pe care tatăl meu îi purta mereu cu el oriunde mergea. Dormeau şi mâncau împreună şi exista cineva care se îngrijea de cheltuielile casei căreia îi erau vasali. Aveau atâtea de învăţat! Trebuiau să se priceapă nu doar la arta războiului, ci trebuiau să înveţe şi cum să se poarte în prezenţa doamnelor, astfel încât erau momente când veneau pe terasă sau în sala de gală unde ne aflam atunci, pentru a sta de vorbă cu mama, cu Isabel şi cu mine.

Ştiau să joace şah, să cânte la vreun instrument muzical sau să danseze.

Eu obişnuiam să îl caut pe băiatul brunet şi scund care, mi se părea mie, prefera până şi exerciţiile obositoare de pe câmp sau din mlaştini acestor iniţieri în societate. Cu Francis Lovell era altceva; era foarte chipeş şi vesel, aşa că Isabel se asigura că ea era cea care vorbea cu el. Nu o invidiam deloc, căci doream grozav să aflu mai multe despre Richard.

Mama zâmbea când ne vedea pe toţi trei împreună.

— E un băiat ciudat, spunea ea. Nu e uşor să ajungi să îl cunoşti, dar măcar e fratele regelui.

Eu îi spuneam că nu credeam că Richard vrea să vorbească prea mult cu nimeni.

— Da, spunea ea, aşa este, dar dacă trebuie să schimbe câteva vorbe cu cineva, cred că preferă să facă asta cu tine.

Auzind-o, am simţit un val de plăcere trecându-mă, asta până când Isabel mi-a spus că se datora faptului că eram cea mai mică şi că nu prea merita să fiu luată în seamă.

Sărmanul Richard! Era adesea foarte obosit. Îmi părea

rău pentru el când îl vedeam purtând armura aceea grea. Nu era ca alți băieți, care erau mai voinici. Richard nu se plângea niciodată. Obişnuia să nege cu încăpățânare că ar fi fost obosit, dar eu îmi dădeam seama de asta şi îl îndrăgeam şi mai mult pentru stoicismul de care dădea dovadă.

Înțelesesem deja că voia să fie puternic şi să învețe tot ceea ce l-ar fi putut face util fratelui său, pe care îl adora. Nu îi aştepta o viață uşoară pe aceşti băieți. Bănuiesc că era necesar dacă se voia să fie pregătiți pentru bătălii încrâncenate, dar poate că acum, când minunatul Eduard se afla pe tron, el avea să mențină pacea. Desigur însă că băieții trebuiau să fie pregătiți în orice moment.

Uneori, dacă exercițiile aveau loc în castel, obişnuiam să îi privesc. Observam exercițiile de luptă, când băieții se întreceau pe câmpul de bătălie cu săbii sau chiar securi de luptă. Uneori, ieşeau călare prin mlaştini, purtând armurile grele. Toate acestea făceau parte din antrenamentul lor. Apoi, când se întorceau, obişnuiau să se spele, să ia cina şi să se alăture doamnelor în prima parte a serii, discutând cu ele, dansând sau cântând.

Mă gândeam adesea ce spirit curajos are Richard şi ce tragic este faptul că a fost înzestrat cu un trup atât de plăpând.

La început, ştiam că spera că nu îl voi mai căuta, dar după o vreme, mi s-a părut că începuse să mă caute el. Mama mea, care avea suflet bun şi simpatiza cu cei tineri şi cu încercările pe care le aveau de înfruntat în viață, era oarecum mulțumită de asta.

— Cred că îl muncesc cam mult, spunea ea. E mai mic de statură decât ceilalți băieți. Poate că va mai creşte pe viitor, se întâmplă uneori. E ciudat însă, căci frații lui sunt atât de înalți şi de chipeşi. Cât despre rege, el tronează deasupra tuturor, continuă ea cu acel zâmbet indulgent pe care îl arborează lumea când vorbeşte despre rege. Cu toate acestea, mi-ar plăcea ca voi doi să deveniți prieteni.

Richard obişnuia să danseze cu mine. Nu se pricepea el prea bine, dar eu mă făceam că nu observ şi cred că el aprecia asta.

— Nu cred că bărbaţii ar trebui să danseze bine, spuneam. Nu prea e o dovadă de bărbăţie să dansezi bine.

— Fratele meu e un dansator priceput, spunea el. Când ajunge pe ringul de dans, toată lumea este fermecată. În plus, este cel mai viril bărbat din toate timpurile.

Richard strălucea când vorbea despre fratele lui. Când era obosit şi cât se poate de uşurat că îşi poate da jos armura cea grea, obişnuiam să îi pun întrebări despre fratele lui, iar atunci oboseala aproape că dispărea. Regele Eduard era idealul lui. După Richard, acesta era perfect din toate punctele de vedere. Am descoperit destul de curând că cea mai mare dorinţă a lui Richard era să fie exact ca fratele lui, deşi era un vis deşart. Părea că Eduard era tot ceea ce nu era Richard.

Mai târziu m-am gândit că această admiraţie faţă de cineva care era exact opusul lui era un semn al unei firi destul de ciudate.

La Middleham aveam o bancă deosebită, cioplită în peretele de piatră. Era înconjurată de arbuşti aproape complet, astfel încât părea un loc relativ retras. Richard o transformase în refugiul lui special. Obişnuia să meargă acolo pentru a-şi reveni după exerciţiile istovitoare. Voia să stea singur, departe de ceilalţi băieţi, care, normal, priveau cu dispreţ pe cineva care nu era la fel de puternic ca ei şi nu stăteau pe gânduri când se ivea ocazia să îl ia peste picior.

Obişnuiam să îl însoţesc şi eu în locaşul lui de taină. Buna cuviinţă îl împiedica să-mi ceară să plec şi mă tolera. După o vreme, cred că începuse să-i placă să mă aibă lângă el, căci într-una din zile nu am putut merge la el şi următoarea dată când ne-am văzut a amintit asta cu o undă de reproş în glas. Atunci mi-am dat seama că îi

făcea plăcere să mă aibă în preajmă.

De la el am aflat câte ceva despre ceea ce se petrecea prin țară.

— Povesteşte-mi despre Războiul celor Două Roze… despre Henric cel nesăbuit şi despre Margareta cea aprigă şi despre cum s-au întâmplat toate, i-am spus, aşezându-mă comod pentru a-l asculta.

— Înfruntarea e între casa de York şi casa de Lancaster, mi-a explicat el. Această problemă nu s-ar fi ivit dacă Henric al VI-lea ar fi fost un rege adevărat. Regii trebuie să fie puternici, asemenea fratelui meu. Henric e nebun şi nu e nimic surprinzător în asta. Bunicul lui francez era nebun şi trebuia închis pentru perioade lungi de timp. Cel mai rău este că s-a căsătorit cu Margareta de Anjou. Aceasta e trufaşă, dominatoare, şi oamenii o urăsc. Nu îi înghit nici pe cei doi miniştri principali ai ei, Suffolk şi Somerset. În plus, în ’53, când Henric şi Margareta au avut un fiu, părea că tronul avea să fie deținut de casa de Lancaster pentru o bună bucată de vreme, ceea ce nu era deloc bine. Un rege nebun, o regină arogantă, de stirpe străină, şi un moştenitor aflat încă la vârsta copilăriei. Tatăl tău a fost împotriva lor şi a susținut casa de York. Până la urmă, suntem rude. Mama noastră este mătuşa tatălui tău. A fost unul dintre cei douăzeci şi trei de copii… cea mai mică, dacă înțelegi ce vreau să spun. Există o legătură de familie, aşa că era normal ca el să susțină casa de York. Familia Percy îi susține pe Lancaster şi familia Neville nu îi agreează pe Percy. Ambele familii se consideră stăpâni în nord.

— Mă bucur că suntem de partea ta, Richard, am spus. Nu mi-ar fi plăcut să fiu de partea lui Henric cel nebun şi a aprigei Margareta.

— Ar fi fost o alegere greşită, căci noi suntem învingătorii şi odată ce oamenii îşi vor da seama ce înseamnă să îl ai pe Eduard ca rege, nici că îşi vor mai dori un altul.

— Uneori, oamenii nu îşi pot da seama ce este mai bine

pentru ei şi trebuie să-l accepte pe regele înscăunat.

— Aşa este, dar fratele meu şi tatăl tău vor avea grijă ca oamenii să accepte regele înscăunat.

— Minunat! Înțeleg de ce vrei să fii cel mai bun în ce ai de făcut. Asta îți va fi de ajutor în cazul în care vei fi nevoit să mergi la luptă pentru fratele tău.

Richard a zâmbit. Spusesem exact ce gândea şi el.

Se însufleți vorbind despre bătăliile de la St. Albans, Blore Heath, Northampton. Cea de la Wakefield îl mânia şi îl întrista în acelaşi timp. Am îndrăznit să întind o mână şi să îl ating, căci ştiam că se gândea la moartea tatălui lui şi la modul mârşav în care fusese tratat.

— A fost răzbunat pentru ce s-a întâmplat la Wakefield, a spus el, şi apoi… la St. Albans.

— Povesteşte-mi despre bătălia de la St. Albans.

— Aceasta a fost cea de-a doua bătălie care a avut loc la St. Albans. Tatăl tău a folosit o strategie cu adevărat strălucită. Armata lui fusese învinsă pe câmpul de bătălie şi Margareta credea că se afla în siguranță, însă tatăl tău şi-a unit forțele cu ale fratelui meu şi au hotărât împreună că nu aveau de gând să se dea bătuți, mărşăluind spre Londra şi proclamându-l pe fratele meu rege.

— Dar spui că fuseseră învinşi.

— Da, asta se întâmplase la St. Albans, dar casa de Lancaster nu era deloc populară. Nu îl urau pe Henric, care era o biată creatură amărâtă, ci pe soția lui cea arogantă. Când s-a răspândit vestea înfrângerii de la St. Albans în Londra, poporul a început să se teamă că se afla pe mâinile casei de Lancaster. Ştiau ce avea să se întâmple dacă Londra se va umple de brutele de soldați. Aveau să fie bătăi pe străzi, case jefuite, soțiile şi fiicele cetățenilor aveau să fie brutalizate, aşa că au început să îşi îngroape lucrurile de preț şi au căzut pradă unui val de neliniște. Ca urmare, tatăl tău a hotărât să ajungă primul la Londra ca să salveze oraşul de soldații casei de Lancaster. Mulți dintre aceştia erau mercenari gata să îşi

ia ca plată pentru eforturile lor orice puteau jefui. A fost o idee bună. Împreună cu fratele meu, tatăl tău a mărşăluit spre capitală şi i-au convins pe oameni că veneau cu gânduri de pace, pentru a-i salva de jaful ce avea să urmeze, întrebându-i dacă îl acceptă pe Eduard ca rege.

— Şi au fost bineveniți, am strigat eu, căci auzisem ceva despre asta de la Isabel.

— Aşa este. Cetățenii de frunte au fost adunați şi întrebați dacă credeau că Henric şi Margareta sunt potriviți pentru a-i conduce. Au primit de îndată un răspuns negativ. I-au întrebat apoi dacă îl doreau pe Eduard de York ca rege şi ei au strigat Da, da, da. O, cât de mult îmi doresc să fi fost acolo!

— Unde erai? am întrebat eu.

— Împreună cu mama, fratele meu George şi sora mea Margareta, eram la bordul unui vas menit să ajungă în Țările de Jos. Când auzise despre înfrângerea de la St. Albans, mama se gândise că trebuie să ne scoată din țară. Desigur, atunci nu eram destul de mare ca să pot lupta pentru fratele meu, dar acum că am mai crescut, voi fi gata pentru asta în curând. De îndată ce am auzit că fratele meu fusese acceptat ca rege ne-am întors acasă.

Am ascultat fascinată, mândră că eram fiica omului care făcuse ca această victorie minunată să fie posibilă. Tatăl meu şi fratele lui Richard se susținuseră unul pe celălalt. Nu era de mirare că eu şi Richard eram prieteni. Şi el părea că îmi împărtăşeşte gândul, căci se întoarse spre mine şi îmi zâmbi cu căldură.

— Desigur, continuă el, aveau să se mai poarte multe lupte după aceea. Margareta fusese cea care câştigase bătălia de la St. Albans. Doar o strategie inteligentă ne permisese să fim câştigători în ziua aceea. Avea să mai urmeze bătălia de la Towton, unde am învins, după care nu a mai existat nicio îndoială că fratele meu era cu adevărat rege.

— Iar tatăl meu îl ajută să conducă țara.

— Sunt rude şi aliați.
— Aşa cum suntem şi noi. Să nu uităm niciodată asta.
— Da, a spus el, să nu uităm niciodată asta.

Era octombrie. Frunzele copacilor căpătau deja nuanțe arămii, în timp ce mireasma toamnei umplea aerul.

Îmi plăceau asemenea zile. Isabel şi cu mine ieşeam la plimbare călare împreună cu câțiva dintre băieți şi de obicei eu mă aflam în preajma lui Richard. El arăta mai bine, începea să fie mai iscusit în arta războiului, iar eu îl admiram mai mult ca niciodată, pentru că ştiam că făcea un efort în plus pentru a ajunge la acelaşi nivel cu ceilalți. Chiar mi-a spus, într-unul din acele rare momente când mi se destăinuia, că uneori îl durea umărul după exerciții. În schimb, când l-am întrebat apoi dacă se simțea mai bine, s-a încruntat şi mi-am dat seama că nu voia să pomenesc despre asta, aşa că nu am mai făcut-o. Ştiam că regreta că îmi spusese.

Întorcându-ne acasă într-una din zile, am găsit întregul castel într-o mare agitație. Mi-am dat seama după numărul de oameni din curte că tatăl meu se întorsese acasă.

Mama s-a grăbit să ne întâmpine de cum am ajuns.

— Tatăl tău e aici. Veştile nu sunt deloc bune. Duşmanul a debarcat la Bamborough, spuse ea cu o privire gravă. Va fi război, continuă ea. Am avut parte de un răgaz îndelungat, dar se pare că totul va începe din nou. Oare când va lua sfârşit?

Nu era însă vreme pentru gânduri negre. Eram înconjurați de oamenii tatălui meu. Când acesta era acasă, numărul de persoane din castel creştea considerabil. Când m-am măritat, am înțeles cum îşi sporea popularitatea folosindu-se de marea lui avere. Îşi folosea banii pentru a crea iluzia puterii oriunde mergea. Când ne aflam la reşedința Warwick din Londra, străzile din jur erau pline de susținătorii lui, se revărsau din toate tavernele şi piețele, ca toată lumea să ştie că marele

Warwick era în oraş. În bucătăria reşedinţei Warwick se frigeau boi, porci şi miei întregi şi oricine putea lua cu el oricâtă carne îi încăpea pe cuţit. Astfel, nu era de mirare că oamenii se bucurau când venea Warwick în oraş şi, în mod evident, tatăl meu considera că este un preţ mic de plătit pentru a te bucura de popularitate şi pentru a-ţi auzi numele strigat de fiecare dată când blazonul Ragged Staff apărea pe undeva şi marele om îşi făcea apariţia în carne şi oase, de parcă ar fi fost regele în persoană. Tatăl meu era un om orgolios. Marea lui ambiţie era să conducă ţara, şi cum nu ar fi putut fi acceptat întrucât nu avea sânge regal, avea să facă asta alegând el regele. Nu părea să îşi dea seama că puterea lui se datora considerabilei lui averi, din care cea mai mare parte îi fusese adusă de soţie, şi nu înţelepciunii şi succeselor sale.

În acel moment însă se afla la apogeul gloriei lui. Regele pe care îl alesese el se afla pe tron şi dacă te luai după cât de mult era dispus tânărul rege să îşi satisfacă propriile plăceri, tatăl meu avea toate şansele să îşi împlinească ambiţia.

Acum trebuia să îşi concentreze toate eforturile pentru a înfrânge forţele invadatoare ale Margaretei. Henric nu conta, era o biată paiaţă pe jumătate nebună. Vrăjmaşul era Margareta. Ce păcat că Henric se însurase cu o femeie atât de puternică.

Vestea bună era că regele avea să vină la Middleham pentru a i se alătura tatălui meu şi a mărşălui împreună spre Bamborough.

Nu-l mai văzusem niciodată pe Richard atât de entuziasmat.

— De-abia aştept să îl văd pe rege, i-am spus. Vreau să văd cu ochii mei că este exact aşa cum mi l-ai descris.

— Este aşa cum am spus şi chiar mai mult. Nimic din ceea ce am pomenit nu poate fi o laudă pe măsura lui. O să plece la bătălie. Cât de mult îmi doresc să merg şi eu cu el.

— Vei face asta într-o bună zi, am răspuns, iar el a dat bucuros din cap.

Tatăl meu voia să dea cel mai bogat festin de până acum, care să facă să pălească până şi standardele din familia Warwick. Regele avea să stea la castel o singură noapte, urmând să pornească a doua zi în zori spre Bamborough, alături de tatăl meu, în fruntea armatelor lor.

Servitorii zoreau încolo şi încoace, mama dădea ordine la bucătărie, iar eu şi Isabel eram învățate cum să ne purtăm. Trebuia să îi facem cinste tatălui nostru.

— De-abia aştept să îl văd pe rege, îmi spuse Isabel, se zice că e cel mai frumos bărbat din tot regatul.

Am auzit de sosirea lui când se afla la oarecare depărtare, în timp ce mă aflam cu Isabel şi cu câteva doamne de onoare în turn. Atunci am văzut suita şi pe rege, care călărea în fața celorlalți. Nu exageraseră deloc, era magnific.

— Trebuie să coborâm să îl întâmpinăm pe rege, spuse mama, care ni se alăturase între timp.

Am coborât cu ea în curte. Tatăl nostru se afla la poarta castelului şi ne-am îndreptat şi noi într-acolo.

Regele descălecase şi se îndrepta spre noi. Nu mai văzusem niciodată un bărbat atât de chipeş. Era foarte înalt şi avea o vitalitate nemaipomenită. Avea trăsături bine definite şi perfect proporționate, dar farmecul lui era dat de un anumit aer de bunăvoință şi de zâmbetul lui cald, prietenos, pe care îl oferea tuturor, chiar şi celor mai umili. Îi privea pe toți bărbații de parcă i-ar fi fost prieteni, iar pe femei de parcă ar fi tânjit să le fie iubit. Farmecul ăsta avea să îi atragă întotdeauna pe oameni de partea lui.

— A, prietene Warwick! spuse el, învăluindu-l pe tatăl meu într-un zâmbet cuceritor, care mă făcu să strălucesc de mândrie.

Privirea aceea transmitea dragoste şi încredere şi am văzut că tatăl meu era cât se poate de mulțumit. Mai

târziu mi-am dat seama că îl considera pe rege propria lui creație, o marionetă menită să-i îndeplinească dorințele. Un bărbat frumos, plin de grație, născut pentru a fi iubit de oameni, dar în realitate doar o păpuşă manevrată cu sfori, în spatele căreia se ascundea adevăratul conducător al țării, căci, ținând cont că regele îşi dorea o viață luxoasă şi un trai uşor, şi mai presus de toate, femei, avea să fie bucuros să îl lase pe contele de Warwick să conducă țara. Cel puțin asta credea tatăl meu pe atunci.

— Milord, permite-mi să ți-o prezint pe soția mea, spuse tata.

— Contesă, murmură regele.

Mama era pe punctul de a îngenunchea în fața regelui când acesta o întrerupse, aşezându-şi mâinile pe umerii ei şi sărutând-o pe buze.

— Fie-mi iertat, Warwick, dar nu am putut rezista tentației, continuă regele.

Mama roşi, zâmbind, căzând pradă farmecului lui.

— Fiicele mele, Isabel şi Anne, milord.

— Încântătoare, încântătoare, spuse el şi înainte ca Isabel să poată îngenunchea, îi luă mâna şi i-o sărută, după care se întoarse şi repetă gestul cu mine. Spuse ceva cum că tatăl meu era cel mai norocos dintre bărbați şi din acea clipă ne fermecă pe toți. Am înțeles atunci cum îl înrobise pe Richard.

În ciuda banchetului din sala de gală, tata era serios, gândindu-se fără îndoială la regina Margareta şi întrebându-se câți oameni debarcaseră alături de ea şi dacă nu cumva ar trebui să se îndrepte de îndată spre Bamborough. Regele nu părea prea îngrijorat şi nimic din purtarea lui nu te-ar fi făcut să te gândeşti că este un om pe cale să îşi piardă regatul.

La sfârşitul cinei, tatăl meu îl conduse pe rege în dormitorul care fusese pregătit pentru el. Aveau să pornească spre Bamborough în zori. Dimineața devreme m-a trezit din somn zgomot de copite şi murmur de voci în curte, după care s-a aşternut liniştea.

Au fost zile pline de neliniște. Mama ne povestea cum stăteau lucrurile prin țară mai mult decât o făcuse înainte. Cred că făcea asta mânată de teamă. Cu un rege din casa de York pe tron, eram cu toții în siguranță, însă asta se putea schimba în orice clipă. Când eram foarte mică, odată a trebuit să plecăm în mare grabă la Calais, unde tatăl nostru deținea controlul. Asta s-a întâmplat când Henric a revenit pentru o scurtă perioadă pe tron.

Acum că aveam opt ani şi Isabel treisprezece, bănuiesc că eram destul de mari pentru a putea înțelege câte ceva din ce se întâmpla în jurul nostru. Poate că mama se gândea că ar trebui să ne pregătească pentru o eventuală schimbare de situație în cazul în care lucrurile ar fi mers prost.

— Totul e din cauza Margaretei, ne spuse ea, în timp ce stăteam împreună şi coseam la lucrul nostru de mână. Este o femeie foarte insistentă şi acum că are un fiu, speră că acesta va moşteni într-o bună zi tronul, şi e cât se poate de hotărâtă să se asigure de asta.

— Tata nu va permite în vecii vecilor aşa ceva, spuse Isabel.

— S-ar putea să nu poată face nimic. Va fi război… şi dacă sorții nu vor fi de partea lui, ah, cât de mult mi-aş dori să fie pace!

— Era pace până să apară femeia asta, spuse Isabel. E genul care nu se dă niciodată bătută. Ştie exact ce vrea, iar ce vrea este tronul Angliei, şi e cât se poate de hotărâtă să îl obțină. Or ca să facă asta, va trebui să îl învingă pe tatăl nostru, şi asta nu se poate întâmpla, spuse Isabel cu fermitate.

— Nu ar fi prima oară când se întâmplă asta, îi aminti mama.

— Bine, dar tata a schimbat imediat situația.

— Ar fi încântat să audă cât de multă încredere ai în el.

— În realitate el este regele.

— Taci, copilă! Nu ar trebui să spui asemenea lucruri.

— Şi totuşi trebuie să spunem adevărul.

— Trebuie să aperi adevărul, dar atunci când este periculos să îl spui, este mai bine să nu o faci.

— Tata are să învingă în curând, spuse Isabel cu hotărâre. Nu mai vreau să mergem iar la Calais.

— Vai, draga mea Isabel, s-ar putea să nu depindă de noi, să nu avem de ales.

Mă întrebam de unde veneau temerile mamei şi mi-am dat seama că se datorau faptului că era mult mai înțeleaptă decât Isabel.

— Aşadar trebuie să ne rugăm pentru victorie în timp ce ne pregătim pentru înfrângere, continuă ea.

Ulterior, a continuat să ne vorbească adesea despre situația în care ne aflam.

— Ce păcat că Eduard al III-lea a avut atâția fii, ne-a spus ea. Asta presupune un număr mare de pretendenți la tron. Ce ciudat, nu-i aşa, că bărbații tânjesc să aibă moştenitori bărbați, continuă ea cu un aer puțin trist.

Mai că îmi venea să îmi cer scuze că eram fată, atât pentru mine, cât şi pentru Isabel, deşi eram în acelaşi timp bucuroasă să mi se amintească faptul că unii bărbați pot avea mult prea mulți fii.

Sărmanul Henric, îi părea rău pentru el. Era sigură că nu îşi dorea să fie rege. S-ar fi mulțumit cu religia, cu o viață contemplativă. Mama auzise spunându-se despre el că şi-ar fi dorit să se călugărească sau să intre în rândurile slujitorilor Bisericii. Poate că dacă ar fi făcut asta, nici nu ar fi înnebunit. Or acum suferea de crize periodice de nebunie, la fel ca bunicul lui, Carol cel Nebun al Franței. Ne întrebam dacă moştenise nebunia aceasta de la mama lui, căci era un fapt cunoscut că şi familia pe care aceasta o întemeiase alături de Owen Tudor era deopotrivă afectată de boală.

Mama încheie prin a ne spune că tatăl nostru era un bărbat foarte inteligent, că era cel mai important şi mai puternic om din Anglia şi că atâta vreme cât el se afla la cârma țării, Anglia avea să fie în siguranță. Pe de altă

parte, nu trebuia să ne gândim că avea să fie nici prea uşor, întrucât aveam duşmani peste tot şi trebuia să fim pregătiți.

De această dată însă am fost salvați de la pieire. La castel au venit mesageri. Când Margareta aflase că, alături de rege, contele de Warwick se afla în marş spre Bamborough, abandonase imediat orice gând de confruntare şi îşi luase tălpăşița fără întârziere cu vasele ei cu tot. Dumnezeu îşi întorsese probabil fața spre casa de York, căci trimisese o furtună care îi distrusese întreaga flotă.

Victoria însă nu era deplină, căci sosiră alte veşti cum că Margareta scăpase şi ajunsese la Berwick cu fiul ei. Mai mult, era bine sănătoasă şi pregătită de luptă.

După ce îl văzusem pe minunatul Eduard, îmi doream să ştiu mai multe despre el şi despre familia lui, iar Richard a binevoit să îmi povestească despre ei. Asta m-a surprins, dat fiind că era atât de reticent în privința celor mai multe lucruri. Era însă foarte mândru de familia lui.

— Pot spune că regele, fratele tău, este exact aşa cum mi-ai povestit, am spus, şi asta i-a plăcut nespus, făcându-l vorbăreț.

— Mai am un frate, George, spuse el. Este aproape la fel de minunat ca Eduard… dar nu chiar aşa. Şi mai am şi o soră, Margareta, o persoană minunată.

— Ce norocos eşti că ai atâția frați şi o soră, pe când eu o am doar pe Isabel.

— Am fost şapte copii, patru băieți şi trei fete, spuse el.

— Şapte! Ce familie numeroasă!

— E bine să ai o familie numeroasă.

— Uneori, pot exista prea mulți pretendenți la tron, am spus, amintindu-mi cuvintele mamei mele.

— Cel mai des i-am văzut pe cei de vârsta mea, continuă el, fără să mă bage în seamă. Fratele meu Edmund se afla cu tatăl meu la Wakefield când a fost ucis.

Vocea îi tremura puțin. Nu cred că avea să uite

vreodată acel eveniment groaznic.

— Pe urmă, am mai avut două surori, Anne şi Elisabeta, care au fost trimise în alte case nobile pentru a-şi completa educaţia. Eduard şi Edmund se aflau la Ludlow, în timp ce eu am rămas la Fotheringay cu fraţii mei mai mici, George şi Margareta. George este cu trei ani mai mare decât mine. Fratele meu l-a numit duce de Clarence, şi pe mine duce de Gloucester.

— Povesteşte-mi despre George şi Margareta.

— George este foarte chipeş şi toată lumea îl iubeşte.

— E la fel de înalt şi chipeş ca Eduard?

— A, nu chiar, dar nimeni nu ar putea fi la fel ca el. Cu toate acestea, e destul de chipeş şi isteţ.

— Şi Margareta?

— Ea e cu trei ani mai mare decât George.

— Bănuiesc că e şi foarte frumoasă, nu?

— Da, este foarte frumoasă.

— Dar nu e la fel de frumoasă ca Eduard.

— Nu chiar.

Am izbucnit în râs.

— Întotdeauna spui „nu chiar”.

— Păi, deşi sunt destul de arătoşi, nu sunt… perfecţi ca regele. Dacă ai de gând să râzi de familia mea, nu o să îţi mai povestesc nimic.

— Dar nu râdeam. Te rog, mai povesteşte-mi.

— Păi cam ce ai vrea să ştii?

— Vreau să îmi povesteşti despre copilăria ta.

— Tata era mereu plecat la război, nu era niciodată acasă.

— Aşa sunt mereu taţii.

— Mama era şi ea adesea cu el.

— Cum e mama ta? Îmi venea să spun „Frumoasă, desigur, dar nu la fel de frumoasă ca Eduard”, dar m-am oprit la timp. Nu voiam să îl mânii. Deşi era raţional în privinţa multor lucruri, având însă un mod destul de pesimist de a vedea viaţa, când venea vorba despre familia lui, era de un devotament pătimaş şi părea că

pentru el, toți membrii familiei sale se situau cu mult deasupra simplilor muritori.

— Mama mea este cu adevărat frumoasă, spuse el. În tinerețe i se spunea Trandafirul din Raby. Ea şi tata erau devotați unul celuilalt şi ea călătorea cu el ori de câte ori era posibil. În mod evident, nu îi putea fi alături în bătălie, dar de multe ori când mergea la luptă, ea se afla undeva prin apropiere, ca să îl poată vedea mereu.

— Şi a născut atâția copii?

Richard încuviință din cap.

— O veneram cu toții... poate chiar mai mult decât pe tatăl nostru. Eduard seamănă foarte mult cu ea... la chip, iar George seamănă chiar şi mai bine. El era preferatul Margaretei. De multe ori îmi doream să fiu eu preferatul ei. Margareta era foarte drăguță cu amândoi, dar era evident că îl iubea mai mult pe George. El obişnuia să facă mereu ceva nepermis şi deşi ea îl certa, îi găsea şi scuze, şi îi spunea că oricât de răutăcios ar fi, ea l-ar iubi la fel de mult. Se purta frumos cu mine, dar era atât de diferită față de George. Bine, el era înalt şi puternic, cu părul lui de aur. Eu nu am fost niciodată aşa... ca el şi ca Eduard... Margareta nu voia să se vadă asta... dar se vedea oricum.

Sărmanul Richard, cugetai eu.

— Ei bine, ai fost norocos să ai o familie atât de numeroasă, am spus. Îmi doresc să fi avut şi eu frați.

Richard recunoscu că ar fi fost bine, mai ales la război.

— Familiile sunt unite.

— Nu întotdeauna. Frații se luptă între ei pentru tron şi pentru diverse lucruri.

— Nu şi noi, suntem o familie unită. O, cât mi-aş dori să fiu mai mare ca să pot merge la luptă cu Eduard!

— Ei bine, o vei face într-o bună zi.

Obişnuiam să mă gândesc mult la Richard. Ce păcat că nu era înalt şi chipeş. Cât de mult trebuie să îl macine asta având în vedere că s-a născut într-o familie perfectă. Îmi doream să îi văd pe toți... pe George, pe Margareta şi

pe Trandafirul de Raby. Totul părea atât de romantic şi emoţionant.

Se apropia Crăciunul. Tatăl meu era absent mare parte din timp, căci deşi nu fusese capturată la Bamborough, Margareta încă se mai afla prin preajmă şi crea probleme. În plus, câteva castele din nord se aflau încă în mâinile casei de Lancaster, iar tata şi regele le asediau.

Într-o zi, un mesager sosi la castel cu veşti de la rege. Se afla la castelul Durham şi era bolnav. Deşi nu era nimic serios, doctorii îi spuseseră să se odihnească puţin. Voia ca fratele lui, Richard, să vină la Durham şi să petreacă Crăciunul cu el.

Spre marele meu regret şi imensa bucurie a lui Richard, el a plecat de la Middleham pentru a-şi petrece sărbătorile cu fratele lui.

Mama începea să se teamă din ce în ce mai puţin. Furtuna trecuse, dar ea era mereu în alertă, în caz că se ivea vreun pericol.

— Bănuiesc că ar putea exista vremuri când oamenii să nu îşi facă griji, iar regele aflat pe tron să fie lăsat în pace, i-am spus lui Isabel.

— Cred că ar fi cam plictisitor, mi-a răspuns ea. Şi apoi ce s-ar întâmpla cu tatăl nostru? Cum ar mai putea fi el Făuritor de regi dacă nu ar mai fi nevoie să pună un rege pe tron şi să se asigure că rămâne acolo?

— Cred că mamei noastre i-ar conveni mai mult această situaţie.

— În plus, fiecare zi ar fi la fel. Lecţii, cusut, plimbări călare, plimbări pe jos. Or acum ne vizitează o grămadă de lume. Nu ştii niciodată când vor veni soldaţii… şi poţi doar să te întrebi ce are să se întâmple pe viitor.

— Eu tot cred că ar fi destul de plăcut, am spus eu.

— Asta pentru că eşti încă mică, zise ea cu obişnuitul ei dispreţ faţă de vârsta mea fragedă.

Îmi era dor de Richard. Nu se întorsese după ce îşi petrecuse Crăciunul cu fratele lui. Tatăl nostru venea

acasă din când în când şi atunci aveau loc evenimentele obişnuite: banchete şi lume multă în castel, mese întinse. Mă întrebam adesea câți dintre oamenii aceştia i-ar fi rămas aproape în cazul în care nu ar mai fi primit beneficiile de care se bucurau. Mulți dintre ei soseau la castel tocmai din Franța, iar Isabel era foarte entuziasmată de asta. Nu mai contenea să îmi amintească de vârsta ei, căci era mândră nevoie mare că era mai mare decât mine cu aproape cinci ani.

Cum eu aveam zece ani pe atunci, ea trebuie să fi avut aproape cincisprezece, o vârstă la care fiicelor oamenilor puternici li se găseau soți. Isabel tânjea cu disperare după un soț. Nu avea pe nimeni cu care să vorbească în afară de sora ei cea mică, aşa că se vedea nevoită să facă asta cu mine.

— Îți dai seama, nu-i aşa, că tatăl nostru este cel mai puternic om din regat. Pe deasupra, este şi cel mai bogat. Şi ce înseamnă asta?

— Că este cel mai puternic şi cel mai bogat om din regat, cred.

— Proasto! Înseamnă că suntem moştenitoarele unei mari averi. Bine, eu mai mult decât tine, pentru că sunt mai mare. Bănuiesc că o să primeşti şi tu ceva… ba chiar destul de mult, dacă stau să mă gândesc. Părinții noştri nu au băieți, aşa că ne va reveni totul nouă.

— Nu m-am gândit la asta.

— Tu nu te gândeşti decât la cum să fii împreună cu Richard de Gloucester. Bagă de seamă, că este fratele regelui. Eu una însă n-aş vrea un frate al regelui, aş vrea un rege. Şi de ce nu? Până la urmă sunt fiica lui Warwick… fiica lui cea mare… aşa că ce-ar fi dacă…?

— Dacă ce?

— Nu ți s-a părut că regele e cel mai chipeş bărbat pe care l-ai văzut vreodată?

— A, da, bănuiesc că da.

— Nu mă pot gândi la nimeni altcineva. Imaginează-ți dacă…

— Vrei să spui că…?

Ochii lui Isabel străluceau.

— Până la urmă, cine l-a făcut rege? spuse ea apoi. Dacă tatei nu i-ar plăcea ce face, i-ar putea spune „Nu mai eşti rege, îl aşez din nou pe Henric pe tron”.

— Dar Henric are deja o soție, pe Margareta. Cea pe care o urăşte toată lumea.

— Nu mă gândeam să mă mărit cu Henric, netoato. Of, tare mi-ar plăcea dacă ai fi puțin mai isteață.

— Bine, dar tu te gândeşti să te măriți cu fratele lui Richard.

— Să nu spui la nimeni, nu se cade să vorbeşti despre aşa ceva.

— Ți-a spus mama…?

— Nu mi-a spus nimeni nimic. Îți spun doar eu ție. Îți zic aşa, că s-ar putea întâmpla.

— Richard ar fi cumnatul tău.

— Richard nu e important, e prea tânăr şi prea scund. Însă cred că ar fi potrivit pentru tine.

— Cum adică ar fi potrivit pentru mine?

— Păi, dacă m-aş căsători cu regele, ar fi drăguț dacă te-ai mărita şi tu cu fratele lui, mai ales pentru că îl placi mai mult decât pe oricine altcineva. În plus, cred că şi el te place, pentru că vorbeşte cu tine.

Eram bucuroasă.

— Da, încuviințai, aşa este. Mă întreb când se va întoarce la noi.

Pe Isabel însă nu o interesa asta, ea se visa regina Angliei.

Tatăl nostru se întoarse acasă pentru o vreme şi pe la castel se perindară ceva mai mulți vizitatori din Franța. În mod evident tatei îi făcea plăcere să îi găzduiască. Aceştia îi aduseseră scrisori, iar eu şi Isabel ne întrebam dacă nu cumva tata aranja o căsătorie în Franța pentru ea.

— Sărmanul Eduard are să fie dezamăgit, am zis eu.

— Aş putea fi regina Franței, spuse ea aruncându-mi o privire nimicitoare.

— Cred că regele Franței e bătrân şi, oricum, are deja o soție.

— Ei bine, trebuie să aibă un fiu, nu? Poate îi sunt sortită lui.

Isabel era sigură că asta era ce puneau la cale mesagerii şi a fost o mare lovitură pentru ea când a descoperit cât de mult se înşelase.

Mama vorbea adesea cu noi în timp ce coseam la lucrul nostru de mână. Isabel era destul de mare ca să îşi dea seama ce se întâmpla şi, în plus, ar fi putut fi adevărat că îi căutau un soț potrivit. Din fericire, mie nu avea să îmi vină rândul la măritat pentru încă o bucată de vreme. O vedeam adesea pe mama privind-o neliniştită pe Isabel şi ştiam că se gândea la soarta tinerelor fete care erau măritate înainte de a înțelege cam ce însemna asta. Or în cazul fiicei ei, avea să fie vorba despre o căsătorie în interes de stat.

— De ce sunt atât de mulți francezi la castel în ultima vreme? o întrebă Isabel pe mama într-o bună zi.

— Regele Franței este foarte nerăbdător să se împace cu tatăl tău, spuse mama ridicând privirea de la acoperământul pentru altar pe care îl broda.

— Ştiu, spuse Isabel cu un zâmbet atotcunoscător, dar e un motiv anume pentru care vrea să facă asta?

— Cred că regele Franței este un om foarte viclean, continuă mama. I se spune Regele-Păianjen.

— Păianjenii sunt vicleni? am întrebat eu.

— Sunt mulți oameni care se tem de el, spuse mama. Mulți se tem de păianjeni. Bănuiesc că se datorează faptului că stau şi aşteaptă ca prada să se prindă în pânza lipicioasă şi de-abia apoi ies din ascunzătoare şi îşi imobilizează victima.

— Vai, cât de groaznic, am spus, privind-o pe Isabel. Desigur că ea se gândea la căsătorie. Oare avea să îi placă să facă parte dintr-o familie condusă de un astfel de om?

— Regelui Franței, continuă mama, îi place să fie în relații bune cu toți oamenii importanți din toate țările,

astfel încât să fie înconjurat doar de prieteni buni. De aceea îl caută pe tatăl tău. Se află pe tron doar de trei ani. A devenit regele Franței cam în aceeaşi perioadă în care tatăl tău l-a înscăunat pe Eduard ca rege al Angliei. Îl admiră foarte mult pe tatăl tău pentru modul în care conduce țara, or asta îl umple pe tatăl tău de satisfacție şi îi gâdilă orgoliul. Nu numai că este mulțumit că este în relații bune cu o țară însemnată ca Franța, dar Franța este şi țara unde s-a refugiat Margareta. Tatăl tău tot speră ca, în semn de prietenie, Ludovic să semneze un tratat care i-ar interzice Margaretei să se refugieze în țara lui.

Isabel căscă uşurel.

— Mă întrebam dacă nu cumva tata încearcă să plănuiască o căsătorie, spuse ea apoi plină de însufleție.

— Ai ascultat pe la uşi, Isabel, spuse mama, aruncându-i o privire aspră.

Uneori Isabel fusese descoperită în asemenea situații.

— Nu, nu, mă întrebam şi eu aşa.

— Ei bine, am să vă spun, dar nu trebuie să vorbiți cu nimeni despre asta. Tatăl vostru chiar încearcă să aranjeze o căsătorie.

Mi-am dat seama că Isabel se apleca în față, cu pumnii strânşi.

— E vorba despre o căsătorie pentru rege, continuă mama.

Privirea lui Isabel se goli de orice expresie. Ce treabă avea căsătoria regelui cu Franța? Ochii începeau să i se îngusteze deja într-o expresie dezamăgită.

— Da, regele Franței e nerăbdător să o vadă pe cumnata lui, Bona de Savoia, regină a Angliei. Or pe cine putea ruga să aranjeze această căsătorie, dacă nu pe tatăl tău?

Sărmana Isabel!

— A venit vremea ca regele să se însoare, continuă mama, fără să observe cât de afectată era Isabel. Avem nevoie de moştenitori. E bine ca regele să aibă copii cât

este tânăr. Nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla, mai ales în vremurile acestea teribile. Cine ar fi crezut că Henric al V-lea avea să moară când era atât de tânăr, de puternic, de curajos şi cucerise Franța? O, ce bine ar fi fost dacă ar fi trăit! Şi apoi l-a lăsat în urmă pe bietul Henric, singurul lui fiu. Uneori îmi e milă de bietul om, dar să nu spuneți nimănui asta. Totuşi, ceea ce voiam să spun este că regele ar trebui să se însoare. Sunt convinsă că această căsnicie va fi rodnică şi toată lumea va fi mai mulțumită ştiind că există micii urmaşi la tron. Aşadar, de aceea e aşa nerăbdător tatăl vostru să facă aranjamente cu oaspeții din Franța.

Ne-am continuat lucrul de mână ca mai înainte, dar Isabel amuțise.

— Aşadar te-ai înşelat, i-am spus când am rămas singure, neputând rezista tentației. Era vorba despre căsătoria regelui, numai că nu cu tine se însura.

— Tot războiul ăsta neghiob, spuse Isabel. Toată grija asta pentru Eduard. Tata l-a făcut rege, acum ar fi vremea să le acorde ceva atenție şi fiicelor lui.

Sărmana Isabel! Era o mare dezamăgire pentru ea. De-abia aştepta să devină regina Angliei sau măcar să se mărite cu delfinul Franței.

La câteva săptămâni după Crăciun, tata a plecat de acasă pentru a merge la înmormântarea rudei noastre, contesa de Salisbury, care avea să aibă loc la catedrala Bisham în Buckinghamshire. Toți marii nobili din regat aveau să se afle acolo pentru a-şi aduce omagiile, sau mai bine spus pentru a-şi prezenta omagiile contelui de Warwick. Nu eram sigură dacă avea să se afle şi regele acolo, dar bănuiam că Richard avea să fie.

Când tata s-a întors la Middleham, spre marea mea încântare, l-a adus şi pe Richard cu el. Alături de ei se afla şi fratele lui, George, duce de Clarence.

A fost prima noastră întâlnire cu George, cel care avea să joace un rol atât de important în viețile noastre.

Richard ni-l prezentă tare mândru şi era evident că nutrea un respect deosebit pentru fratele lui. Deşi nu egala admirația lui pentru Eduard, era semnul unei profunde afecțiuni. Cunoscându-l pe Richard, îmi dădeam seama de ce ținea atât la el. George semăna într-o oarecare măsură cu Eduard. Era înalt şi foarte chipeş şi avea acelaşi farmec natural pe care îl observasem şi la fratele lui. Era amabil cu toată lumea, calm, râdea foarte mult şi dădea impresia că se bucura de viață sub toate aspectele ei.

Am descoperit însă curând că era înciudat că nu fusese el cel mai mare dintre frați. Cred că acest sentiment era des întâlnit printre fiii oamenilor importanți, căci voiau cu toții să moştenească titlul, pământurile şi averea de care se bucurase tatăl lor. Iar în acest caz, mai era vorba şi de coroană.

Isabel a fost atrasă de el de la bun început, şi el, la rândul lui, era foarte atent cu ea. Însă dacă semăna cu fratele lui, Eduard, însemna că se purta la fel cu orice fată. Cu toate acestea m-am bucurat, căci venirea lui compensa dezamăgirea recentă legată de căsătorie. Isabel tânjea să fie măritată. Îşi dorea un titlu impunător, avuții şi putere probabil, ceea ce nu era deloc surprinzător, având în vedere cum venera tata asemenea lucruri, iar George era fratele regelui.

Richard părea că se maturizase în timpul Crăciunului petrecut cu regele. Fratele lui vorbise adesea cu el şi Richard aflase foarte multe lucruri despre starea țării. O parte din aceste lucruri mi le-a împărtăşit şi mie. Acum îşi dorea cu atât mai mult să îşi slujească fratele. Nu mă îndoiam nicio clipă că regele îi promisese că avea să o facă peste nu foarte multă vreme. Avea să mai petreacă doar câteva luni sub îndrumarea bunului prieten al regelui, contele de Warwick, iar apoi avea să fie pregătit.

Tata era hotărât să îi arate ducelui de Clarence că era cât se poate de binevenit la Middleham, sau poate că voia doar să îi reamintească de bogăția şi puterea lui.

Începeam să îmi dau seama cât de important era pentru tatăl meu ca oamenii să fie conştienți de asta. Cred că ospitalitatea față de ducele de Clarence nu era cu nimic mai prejos față de cea oferită regelui. Au fost organizate banchete, serate dansante şi a fost mare veselie în fiecare seară. În plus, se organizau turniruri pentru a-i distra pe oaspeți.

Clarence se bucura nespus de asta, căci era foarte priceput şi ieşea de obicei învingător. Se prea poate să fi fost totul aranjat, căci tata voia să îi arate distinsului său vizitator că era un oaspete de onoare, lăsându-l inclusiv să câştige. Dar se poate să fi fost nevoie rar de asemenea aranjamente, căci ducele de Clarence era cât se poate de priceput, un călăreț desăvârşit şi foarte iscusit cu sabia, purtându-şi orice triumf cu o naturalețe care le câştiga pe doamne şi mai ales pe Isabel. De fapt, ducele de Clarence semăna extrem de mult cu fratele său mai mare, câştigându-i pe oameni de partea lui prin farmecul aparte, deşi Richard spunea că nu era perfect. Dar, desigur, în ochii lui Richard, nimeni nu putea fi astfel.

Richard era obligat să participe la festivități. Obişnuiam să stau cu mama, cu Isabel şi cu celelalte doamne, rugându-mă ca el să câştige.

Din când în când mai vorbeam, dar nu la fel de mult ca înainte, acum că fratele lui se afla lângă el şi puteau petrece mult timp împreună.

L-am întrebat de Crăciun şi am aflat că fusese foarte plăcut şi că el şi regele petrecuseră cea mai mare parte a timpului împreună.

Mi-a spus de ceremonia emoționantă ce avusese loc la Fotheringay, acolo unde el şi regele fuseseră imediat după Crăciun.

— Şi tata, şi fratele meu au fost ucişi pe 13 decembrie acum trei ani, şi în fiecare an, pe 13 ianuarie, organizăm o ceremonie prin care comemorăm moartea lor. Este o ocazie foarte solemnă, la care participă întreaga familie.

— Nu reînvie amintiri amare?

— Este important să nu uităm.

— Dar nu ai putea să uiți niciodată, ştiu că te gândeşti mereu la asta.

Richard confirmă din cap cu un aer grav.

— Mi-aş fi dorit să fii şi tu acolo, Anne, continuă el. Am avut un dric împodobit cu sori aurii. Ştii, soarele este blazonul nostru, soarele de York. Am avut trandafiri de argint şi flamuri înfățişându-l pe Hristos aşezat pe un curcubeu şi altele cu îngeri de aur. A fost minunat.

— Şi mama ta? Nu o întristează toate acestea?

— Ba da, dar ea insistă să fie de față. Este foarte mândră de familia noastră, mai ales acum că Eduard este rege! Ştie că este ceea ce şi-ar fi dorit tatăl nostru. Nu a reuşit să obțină tronul pentru el, dar l-a obținut Eduard.

Aici Robert a făcut o pauză şi mi-am dat seama la ce se gândea, căci şi mie îmi venise în minte capul acela de pe pereții din York, purtând coroana de hârtie care însemnase victoria vremelnică a casei de Lancaster. Dar acum îl aveam pe Eduard cel magnific, nemaivăzutul rege al Angliei. Richard avea lacrimi în ochi şi eu eram fericită că nu îi păsa că le vedeam. Ştiam că s-ar fi ruşinat şi s-ar fi mâniat dacă le-ar fi văzut oricine altcineva.

În primăvara şi vara aceea, Richard a lipsit adesea de la Middleham.

Regele trimitea după el şi el răspundea bucuros chemării. Eu speram mereu că avea să se întoarcă şi, când asta se întâmpla, eram fericită în felul meu liniştit. Îmi povestea despre faptele lui de vitejie cu regele, cum Eduard îi dăduse propria lui suită, cât de bun era fratele lui cu el şi cât de onorat era să fie fratele unui astfel de rege.

Isabel mi-a spus că regele ținea mai mult la Richard decât la George, ceea ce nu era corect față de George, întrucât acesta era fratele mai mare. Richard era până la urmă un băiețel, mic pentru vârsta lui, şi nu semăna deloc cu frații lui. Lui Eduard însă îi plăcea adorația lui,

căci Richard făcea din asta un spectacol ostentativ. De fapt, regele îi acordase lui Richard mai multe onoruri decât lui George.

— Cine ți-a spus asta? am întrebat-o.

— George, desigur.

— Se pare că te-ai împrietenit bine de tot cu el, i-am răspuns eu.

Isabel mi-a oferit un zâmbet tainic.

— Regele îi acordă onoruri lui Richard pentru că îi este atât de loial, am continuat eu.

— George este isteț şi arătos, şi dacă Richard n-ar fi fratele regelui, nimeni nu l-ar băga în seamă.

— Nu îl cunoşti pe Richard.

— Eşti atât de tânără, mi-o întoarse Isabel pe un ton disprețuitor. *Cred* că George e foarte atrăgător. Ce păcat că nu este cel mai mare, atunci ar fi rege.

Se întrețeseau vise în ochii ei. M-am gândit că îl vede pe George ca pe un viitor soț.

A fost o primăvară instabilă, urmată de o vară la fel. Bănuiam că aşa avea să fie mereu până când Margareta urma să fie definitiv învinsă. Erau revolte ale casei de Lancaster în toată țara şi tata pleca pentru perioade lungi de timp. Ori de câte ori soseau mesageri la castel, mama se temea de veştile pe care le puteau aduce, şi asta pe bună dreptate. Din fericire, casa de York repurta mai multe victorii decât înfrângeri, iar familia noastră căpăta mai multă prestanță cu fiecare zi care trecea.

Unchiul meu, John Neville, lord Montague, a învins casa de Lancaster la Hedgeley Moor, deşi fusese depăşit de aceasta ca număr de soldați. Curând după aceea, la Hexham, casa de Lancaster a primit lovitura de grație. Era un mare triumf pentru casa de Neville şi aproape toată lumea credea că domnia lui Eduard devenea mai sigură datorită contelui de Warwick.

Nu-l mai văzusem niciodată pe tata atât de mulțumit. Ajunsese la apogeul puterii sale, îşi văzuse visul cu ochii. Îl făcuse rege pe Eduard şi credea că alesese un om cum

nu se poate mai potrivit pentru planurile lui. Eduard era regele perfect. Era binevoitor față de popor şi lumea îl iubea nespus. Poseda farmecul şi grația pe care le aşteptai de la un rege. Mai mult, îi plăcea să îşi satisfacă toate poftele, ceea ce îl împiedica să îşi bage nasul în treburile de stat, or tata tocmai asta dorea. Regele trebuia distrat şi, între timp, în numele lui, contele de Warwick conducea țara.

Era spre sfârşitul lunii septembrie şi treceam printr-o perioadă de aşa-zisă pace. După înfrângerile de la Hedgeley Moor şi Hexham, Margareta fugise din țară, iar casa de Lancaster era în derivă.

Tata s-a întors la noi mulțumit. Familia lui primea omagiile pe care le merita. După extraordinarul lui succes de la Hedgeley Moor, John a primit titlul de duce de Northumberland, alături de pământurile care aparțineau ducatului. George Neville, cancelar şi episcop de Exeter la vremea aceea, a fost făcut arhiepiscop de York. Asta era ce îşi dorea tata, ca familia lui să dețină poziții importante, în timp ce el, în calitate de şef al statului, să fie chemat ori de câte ori ar fi fost nevoie de ajutorul lui. Eduard rămânea reprezentatul plin de farmec care îi făcea pe plac lui Warwick ca şi cum el însuşi şi-ar fi dorit asta, cu farmecul şi grația cu care era înzestrat. Era un vis împlinit. Apoi însă a venit şi trezirea la realitate.

Era o zi spre sfârşitul lui septembrie. Cât de bine mi-o amintesc! Mă trezisem ca de obicei şi alături de Isabel îmi petrecusem dimineața cu lecțiile şi mergând apoi după-amiaza la o plimbare călare, urmate de rândaşi, pentru a face puțină mişcare.

Ne aflam pe terasă cu mama şi câteva dintre doamnele de companie când am auzit zgomote în curte, semn că venise cineva. Mama s-a ridicat de pe scaun şi s-a îndreptat spre uşă, dar înainte să poată ajunge la ea, tata s-a năpustit înăuntru.

Nu-l mai văzusem niciodată astfel. Părea că tocmai se

întorsese dintr-o călătorie lungă, dar unde îi era suita? Chiar în timp ce îmi trecea asta prin cap, am auzit cum însoțitorii lui intră în curte. Probabil că le-o luase înainte.

Mama le-a spus imediat doamnelor să se retragă şi acestea şi-au lăsat lucrul de mână şi au ieşit imediat. Apoi ne-a făcut semn şi nouă să le urmăm.

Ne-am îndreptat spre uşă şi Isabel m-a prins de mână. S-a retras într-un colț, după un paravan, iar eu am urmat-o.

Părinții noştri erau atât de agitați încât nici nu au observat că ne aflam acolo.

— Ai venit de la Reading? a spus mama, bâlbâindu-se.

— Da… de la Reading.

— Richard, ce s-a întâmplat?

— E un dezastru, a spus el.

— Margareta? a şoptit mama.

— Mai rău, a spus el, regele s-a însurat.

— Bine, dar tu tocmai îi plănuiai căsătoria.

— Da, ştiu, ştiu. Ce sfidare! Asta schimbă totul. Adevărul e, Anne, că nu îl cunosc pe omul ăsta pe care l-am căpătuit. Am muncit pentru el, l-am făcut ce este astăzi. Şi în schimb ce primesc? Niciun pic de recunoştință, numai sfidare. Consiliul este revoltat, dar ce rost are? Ce s-a făcut e bun făcut. Nu ar fi trebuit să îl fac rege niciodată.

Isabel şi cu mine stăteam nemişcate ca două statui. Acum chiar că *trebuia* să rămânem şi să aflăm mai multe.

Regele însurat! Dar trebuia să se însoare cu Bona de Savoia, aşa cum aranjase tatăl nostru.

— Richard, ce înseamnă asta? a spus mama.

Tata a tăcut preț de câteva clipe.

— Înseamnă că toată munca mea a fost în zadar, a spus el apoi, încet. Am susținut omul greşit. Eu l-am aşezat acolo unde este, l-am îndrumat şi l-am protejat. Eu l-am făcut rege. Şi el ce face? Îşi bate joc de mine. S-a însurat cu femeia aia în timp ce eu negociam cu regele Franței, cu permisiunea lui. M-a dus de nas. După ce i-

am pus coroana pe cap, mi-a arătat cât se poate de clar că are de gând să meargă pe propriul lui drum nesăbuit.

— Dragul meu, e o lovitură groaznică, a spus mama. Vii de departe, ai nevoie de odihnă. O să ne gândim la asta cu calm. Te rog, odihneşte-te acum, Richard.

Tata şi-a dus mâna la cap.

— Câte lucruri am făcut, murmură el. Toate sunt în zadar. Eu l-am pus acolo unde e... iar acum îmi dau seama că am făcut o alegere greşită!

— Va regreta asta şi va fi din nou de partea ta.

— O, da, confirmă tata cu sălbăticie, va regreta!

— Acum trebuie să te odihneşti, zise mama liniştindu-l. Ai nevoie de hrană... de timp să reflectezi. Îl cuprinse cu braţele, iar el o sărută.

Isabel se uită la mine. Am încuviinţat din cap şi ne-am furişat în tăcere.

RUPTURA

Toată lumea de la Middleham vorbea despre căsătoria regelui şi bănuiesc că se discuta despre asta mai peste tot în țară. Pe vremea aceea încă nu ştiam foarte multe, dar mai târziu am aflat, puțin câte puțin.

Spre nefericirea tatălui meu, poporul era de partea regelui. Oare nu era exact ce te aşteptai să facă un bărbat chipeş ca el? În plus, ca un îndrăgostit romantic ce era, întorsese spatele convențiilor şi se căsătorise cu femeia pe care o iubea.

— Dumnezeu să-l aibă în pază, spuneau oamenii. O fi el rege, dar în sinea lui e un băiețaş galant.

Chiar era o poveste romantică. Se spunea că regele o întâlnise pe Elisabeta Woodville în pădure din întâmplare. Erau şi unii care râdeau disprețuitor în fața unei asemenea coincidențe. Cine era această femeie? Era mai în vârstă decât el şi deja mamă a doi copii din prima căsătorie. Împreună cu mama ei, plănuise toată această „coincidență". Stătuse acolo, cu părul ei de aur răsfirat pe umeri, ținându-şi cei doi băieți de mână, iar când apăruse regele, îngenunchease în fața lui şi îl implorase să îi dea înapoi pământurile soțului ei. Iar el fusese atât de atras de frumusețea ei nemaipomenită încât îl lăsase să îl prindă în lațul căsniciei.

Isabel era obsedată de subiect. Era şi puțin supărată că regele venise la Middleham, o văzuse, şi totuşi nu se îndrăgostise nebuneşte de ea. Cum o invidia pe Elisabeta Woodville!

— Sigur e vreo vrajă la mijloc, a spus ea. Se zice că mama Elisabetei Woodville ar fi vrăjitoare. Şi cine e până la urmă Elisabeta Woodville? Sunt doamne de rang mai înalt care ar fi fost mult mai potrivite. O, da, cu siguranță e o vrajă la mijloc.

— Doamne de rang înalt precum fiica cea mare a contelui de Warwick? am întrebat-o pe un ton cam

răutăcios.

— Sunt convinsă că dacă aş fi fost mai în vârstă…

Am studiat-o puțin. Era cu adevărat drăguță şi era cât se poate de conştientă de asta. Da, m-am gândit, dacă ar fi fost mai în vârstă. Poate că tata ar fi văzut lucrurile într-o cu totul altă lumină! Atunci nu ar mai fi regretat faptul că trebuia să anuleze planurile de căsătorie ale regelui cu Bona de Savoia. Îmi era greu să mi-o închipui pe sora mea regină a Angliei.

— Desigur, am spus, mama noii regine *e* văduva ducelui de Bedford, aşa că are rude cu sânge regesc. Nu era ducele de Bedford fratele regelui Henric al V-lea?

— Ba da, dar când acesta a murit, ea s-a măritat cu Sir Richard Woodville, lord Rivers, iar acesta a murit pe câmpul de bătălie. Luptând împotriva regelui!

— De aceea e totul atât de romantic! Toată lumea se aştepta să îi fie amantă, dar ea i-a spus „Nu, nu am de gând să fiu cu tine decât dacă mă iei de soție”. Cel puțin asta aş fi spus eu dacă aş fi fost în locul ei.

— Dacă ar fi vrut să se însoare cu tine, ar fi făcut-o fără prea mare zarvă. Sunt convinsă că tatălui nostru i-ar fi plăcut asta. De fapt, mă întreb de ce oare nu a aranjat el asta.

— Ar fi trebuit s-o facă, spuse ea, izbucnind aproape în lacrimi. Acum e prea târziu.

— Isabel, te-ai gândit ce înseamnă asta pentru noi? Nu vom mai ține partea casei de York. Şi dacă nu vom mai face asta, cu cine vom ține?

— Bănuiesc că rămâne de văzut.

— Asta înseamnă că Richard… George… sunt duşmanii noştri…?

Fața Isabelei se întunecă la gândul ăsta.

— Nu cred că aş putea fi vreodată duşmanul lui Richard, continuă ea, cu siguranță nu doar pentru că fratele lui s-a căsătorit cu Elisabeta Woodville.

— Tatăl nostru e foarte supărat.

— Ştiu. Se închide de unul singur şi nu vorbeşte decât

cu mama.

— E atât de consternat de toate astea. Se gândise că aşa cum îl făcuse rege, îl putea determina pe Eduard să facă exact ce vrea el. Ceea ce l-a supărat atât de mult este că a descoperit că nu poate face asta.

Am tot vorbit astfel, fără să mai luăm altceva în seamă. Auzeam zvonuri despre cât de vrăjit era regele de noua lui soție. Îi dăduse tot ce îşi dorea, iar membrii familiei ei ocupau deja cele mai importante funcții din țară. Părea că nu mai suntem în primejdie de a fi conduşi de contele de Warwick, ci de familia Woodville. Puteai simți starea de tensiune de la castel şi ştiam cu toții că avea să se işte furtuna cât de curând, aşa că o aşteptam.

În cele din urmă, tata a revenit la vechiul lui fel de a fi, deşi încă era plin de furie, şi, după cum aveam să aflăm mai târziu, urzea planuri.

Ca prim conte al regatului, în mod normal, el ar fi fost acela care ar fi prezentat-o pe noua regină în fața lorzilor la Reading Abbey. Timp de câteva ore, tata a tunat şi a fulgerat în prezența mamei cum că ar fi o insultă şi mai mare să facă el asta şi că nu are de gând să tolereze aşa ceva. Ea însă a reuşit să îl convingă că un refuz direct ar însemna o ruptură clară cu regele şi că nu era momentul pentru asta. Tata şi-a dat seama că era un punct de vedere rațional.

Se vorbea mult despre situația tensionată dintre rege şi conte şi auzeam discuțiile astea fără să vreau. Deşi pe vremea aceea eram prea mică pentru a le înțelege, am făcut-o mai târziu, căci despre această ceartă s-a tot vorbit ani la rând.

Tata s-a dus la Reading la ceremonie şi a stat alături de regina Elisabeta, împreună cu George de Clarence şi amândoi au prezentat-o în fața lorzilor şi i-au ascultat cum o acceptă ca regină.

Mi-o închipui pe acea femeie frumoasă şi rece, văduvă a unui bărbat ucis pe câmpul de bătălie în timp ce lupta

împotriva regelui pe care ea îl luase acum de soț. Îmi pot imagina triumful din ochii ei, căci îşi împlinise cea mai mare ambiție, şi şireată cum s-a dovedit a fi în anii care au urmat, trebuie să se fi amuzat văzându-l pe omul care, după câte ştia, dezaproba din toată inima această căsătorie, forțat să o accepte şi să o prezinte în fața lorzilor din regat.

Ceremonia aceea a avut nişte urmări neaşteptate, dar de mare importanță, căci asemenea tatălui meu, nici cel care îi era alături în această postură neplăcută, George, duce de Clarence, nu privea cu ochi buni căsătoria fratelui său. Acesta a fost începutul alianței dintre Warwick şi Clarence.

Tata şi-a dat repede seama că acea căsnicie era chiar mai dezastruoasă decât crezuse el la început. Nu era vorba doar de o dovadă că regele avea propriile lui dorințe şi era hotărât să ia propriile decizii. Regina avea o familie hrăpăreață şi ambițioasă, dornică să profite de pe urma nesperatului noroc care dăduse peste ei. Regele căzuse în mrejele soției sale şi asta presupunea căsătorii sus-puse pentru membrii familiei ei, or aceştia erau mulți. Tata îşi dădea seama că prin aceste alianțe cu cei mai bogați şi mai puternici oameni din regat şi prin ocuparea de funcții importante, nu peste multă vreme, aceştia aveau să devină încă o familie care conducea Anglia, depăşindu-i pe cei din neamul Neville. Cum el şi familia lui ajunseseră la putere datorită unor căsătorii profitabile, nimeni nu ştia mai bine ca el cum se trag sforile.

Am auzit că atunci când a aflat că sora reginei era logodită cu moştenitorul contelui de Arundel, lordul Maltravers, nu şi-a mai putut ține mânia în frâu.

Neavând-o pe mama alături să îl calmeze, a făcut un gest fără precedent. S-a dus în apartamentele regelui, şi acolo şi-a dat frâu liber mâniei, cerându-i socoteală lui Eduard. I-a spus regelui că fusese o neghiobie să se însoare cu o femeie fără rang în regat, ba chiar una care avusese deja un soț, precum şi doi copii la fel de mari ca

fraţii regelui, şi care provenea dintr-o familie care luptase de partea duşmanului.

Mai mult, îl pusese pe el, Warwick, prietenul şi aliatul lui fidel, într-o poziţie neplăcută, lăsându-l să negocieze din partea lui cu regele Franţei o căsătorie cu Bona de Savoia în condiţiile în care el era deja căsătorit. Altfel spus, îl insultase pe omul care, mai mult decât oricare altul, îl ajutase să ajungă pe tron.

Îmi dau seama acum cât de bine a scos la iveală această întâlnire caracterele celor doi bărbaţi. Tatăl meu era ambiţios până la extrem. De multe ori era stăpânit de o idee şi, cu toate că avea destule calităţi, în anumite privinţe nu era prea înţelept. Ajunsese la putere bazându-se pe avere şi pe noroc. Desigur că ştiuse când să profite de ocaziile ivite, dar am început să mă întreb dacă nu cumva îi lipseau tocmai acele calităţi necesare pentru a fi un om măreţ.

E adevărat că Eduard nu îşi ieşea uşor din fire, însă tata greşise atunci când îi evaluase caracterul. Lui Eduard îi plăcea luxul şi era un om care voia să se înţeleagă cu cei din jurul lui. Nu îi plăceau certurile, în parte, cred, pentru că le considera o pierdere de vreme şi energie. Se socotea un monarh blajin. Când mergea prin ţară, zâmbea tuturor, mai ales femeilor. Ştia că se purtase urât cu tatăl meu, dar contele nu avea cum să înţeleagă firea senzuală a unui bărbat ca regele. Eduard o văzuse pe Elisabeta Woodville şi ea refuzase să fie amanta lui. Astfel, din cauza dorinţei lui de nestăpânit faţă de ea, se văzuse forţat să o ia de soţie. Cum îi putea explica toate acestea unui bărbat ca Warwick? Pe de altă parte, îi era recunoscător acestuia şi îi părea rău să îl dezamăgească. Poate că îi trecuse prin cap că un rege nu ar trebui să tolereze obrăznicia unui supus şi că ar trebui să poruncească să fie arestat, însă Eduard nu era impulsiv, deşi unii l-ar fi putut considera astfel din cauza căsătoriei lui cu Elisabeta Woodville. Aceea însă fusese o acţiune calculată. Pur şi simplu fusese obligat să se

însoare cu Elisabeta pentru că dorința lui nu putea fi satisfăcută altminteri.

Poate că îşi dădea seama şi că dacă ar fi pus să îl aresteze pe Warwick, ar fi dat naştere unui război civil. Poate că ar fi ajuns să îl vadă pe Warwick aliindu-se cu partizanii casei de Lancaster, ceea ce ar fi fost un dezastru pentru casa de York. Aşa că a făcut ceva tipic pentru el. A lăsat rolul de rege la o parte şi i-a vorbit lui Warwick ca şi cum ar fi fost încă prieteni.

Mama reginei era văduva ducelui de Bedford, i-a explicat el blând. Aceasta făcea parte din nobila casă de Luxemburg. Prin mama ei, avea rude cu sânge regesc. Din nefericire, se căsătorise cu un membru al casei de Lancaster, dar asta nu era în mod evident vina ei, căci femeile tinere nu îşi pot alege soții. Era frumoasă şi dovedise deja că poate naşte copii sănătoşi. Dacă Warwick ar putea să treacă peste dezamăgirea legată de căsătoria cu Bona de Savoia, şi-ar da seama că nu are nimic de regretat. În plus, asemenea lucruri nu ar trebui să se întâmple între prieteni vechi cum erau ei.

După cum ştia toată lumea, Eduard era unul dintre cei mai fermecători oameni, şi chiar a reuşit într-o oarecare măsură să îi aline tatei orgoliul rănit. A avut loc un soi de împăcare.

— Suntem prieteni de prea multă vreme, Warwick, ca să lăsăm asta să intervină între noi, i-a spus regele, îmbrățişându-l.

Tata îşi potolise mânia destul până în acel moment încât să îşi dea seama că ar fi fost o nebunie să continue cu accesele de furie, aşa că a dat dovadă de o judecată sănătoasă. A părut să fie de acord cu regele.

Indiferent de ce vorbiseră ei, însă, se întrezăreau ceva pericole. Familia Woodville încerca să îi înlăture pe Neville, or asta era de neconceput.

Tata s-a întors la Middleham.

Evident că Richard nu se mai afla la Middleham şi mă

întrebam dacă va reveni aici vreodată. Cu toate acestea, l-am revăzut nu după multă vreme de la ceartă.

Într-o zi, mama ne-a chemat pe Isabel şi pe mine la ea şi ne-a spus că urma să plecăm într-o călătorie. Arăta mai fericită decât fusese în ultima vreme.

— Unchiul tău George urmează să fie numit arhiepiscop de York, şi apoi are să aibă loc un mare banchet. Toată nobilimea va fi acolo, iar tatăl tău vrea ca toți membrii familiei să fie prezenți.

Isabel s-a arătat foarte emoționată.

— Va fi şi regele acolo? a întrebat ea.

— A, nu, nu mă aştept să fie acolo, dar cu siguranță va trimite un reprezentant. Vom vedea.

Mă întrebam dacă ar putea fi şi Richard acolo şi gândul că aş putea să-l văd mă umplea de fericire. Mai mult, dacă s-ar afla acolo, ar fi un semn că vrajba dintre rege şi tatăl meu luase sfârşit.

— O să mergem la castelul Cawood, continuă mama. Este foarte plăcut acolo, e pe malul sudic al râului Ouse. O să avem râul la dispoziție şi e aproape de York, aşa că după încheierea ceremoniei, toată lumea, alături de tatăl tău şi de arhiepiscop, ni se va alătura la banchet.

La timpul cuvenit, am pornit spre Cawood şi de îndată ce am ajuns acolo, chiar dacă nu am fi ştiut asta şi tot ne-am fi dat seama ce eveniment important se petrecea. Castelul gemea de suitele nobililor. În bucătărie munceau cincizeci de oameni, pregătind oi, vite, porci, lebede şi gâşte pentru ospăț, alături de tot felul de prăjituri decorate artistic pentru a sărbători ridicarea în rang a arhiepiscopului şi puterea familiei Neville. Asta m-a făcut să mă gândesc că era o ocazie deosebită.

Invitații din York sosiră şi ei, iar spre marea mea bucurie, l-am văzut călărind alături de tatăl şi de unchiul meu şi pe Richard.

În sala de festivități, am stat la masa cea lungă alături de mama, Isabel şi Richard. El mi-a oferit unul din rarele lui zâmbete şi mi-am dat seama că se bucura să mă vadă.

Tot festinul acesta... băutura... dansul... splendoarea arătau un singur lucru: că puterea familiei Neville era la fel de mare ca înainte. Țăranii din partea locului aveau permisiunea contelui să meargă la bucătărie şi să plece de acolo cu atâta carne cât puteau tăia şi duce pe cuțitele lor, aşa că erau gata să îşi arunce scufiile în aer în orice clipă şi să strige „Warwick" oricât de des şi de entuziasmați dorea contele să fie.

Totul avea un singur scop: să amintească tuturor că nu se cuvenea să tratezi cu dispreț pe cineva din familia Neville. Se plimba el regele prin sud, învăluit în zâmbete şi plin de curtoazie, câştigând aprobarea supuşilor, dar aici, în nord, familia Neville era stăpână. Ei smulseseră titlul de la familia Percy, iar oamenii aceştia viguroşi şi cu picioarele pe pământ nu erau uşor de impresionat de câteva zâmbete superficiale.

Îmi dădeam seama că Richard nu se simțea prea în largul lui. Tânjeam să vorbesc cu el, dar nu puteam face asta la masă, în fața mamei, a lui Isabel şi a oaspeților care stăteau cu noi acolo. Eram însă hotărâtă să găsesc o ocazie de a vorbi cu el înainte să plece.

Avea dintotdeauna acest obicei de a se retrage undeva de unul singur, dar eu îl găseam în cele din urmă. Acum se plimba pe terenurile din jurul castelului.

— Richard, sunt aici, l-am strigat eu. Sau vrei să fii singur?

— Tu nu mă deranjezi, a spus el.

— Speram să vorbesc cu tine. O, Richard, cât de gravă e cearta asta dintre rege şi tatăl meu?

— Tatăl tău o face să fie gravă.

— Şi asta fără motiv?

— Bănuiesc că unii socotesc că are motive, zise el întorcându-se spre mine cu o privire neliniştită. Ştii de căsătoria fratelui meu?

— Toată lumea ştie.

— Un bărbat trebuie să se însoare cu cine vrea el.

— Oare un rege nu trebuie să se gândească la țara lui?

— Fratele meu se gândeşte la țara lui. I se cere să aibă un moştenitor şi tocmai asta se pregăteşte să le ofere.

— Dar am auzit că tatăl meu negocia cu regele Franței o căsătorie potrivită. Regele i-a permis să facă asta în timp ce el era deja căsătorit.

— Ştiu asta. Poate că regele ar fi trebuit să îi spună tatălui tău, dar e mai mult decât atât, Anne. Regele nu doreşte să i se spună ce să facă. El decide pentru sine, şi asta nu vrea să înțeleagă tatăl tău. Îi pare rău pentru dezacord, căci nu uită cât de bine l-a slujit tatăl tău în trecut, nici prietenia care îi leagă, dar are de gând să facă propriile lui alegeri, şi el a ales-o pe această regină.

— Aşadar şi tu eşti împotriva tatălui meu?

Richard scutură din cap că nu.

— L-am admirat pe tatăl tău mai mult decât pe oricine, cu excepția fratelui meu. Amândoi au fost idealurile mele. Mi-am dorit adesea să fiu ca ei. Tatăl tău trebuie să îşi amintească însă că fratele meu este regele. E adevărat că poporul scandează numele lui Warwick pe străzi şi cred că, alături de fratele meu, îl respectă mai mult decât pe oricine. Mă doare la fel de mult ca pe tine că nu mai sunt prieteni buni.

— George ce spune?

Richard tăcu preț de câteva clipe.

— George o antipatizează pe regină, spuse el apoi tărăgănat. George e mereu… cam critic. În sinea lui cred că şi-ar dori să fie el rege. E chipeş şi isteț… şi lumea îl place. Ar trebui să ştie însă că nici el şi nici altul… nu ar putea să-l egaleze pe Eduard.

— Cât de fidel îi eşti regelui!

— Aş muri mai degrabă decât să îl dezamăgesc. Deviza mea este „Loyaulte me lie”. Cred că loialitatea este cea mai importantă calitate şi eu asta îi ofer lui Eduard.

— Ce norocos e să aibă un asemenea frate.

— Nu, eu sunt cel norocos.

— Spune-mi, de ce nu o place George pe regină?

— Lui George nu i-ar plăcea nicio femeie cu care s-ar

însura fratele meu, căci dacă i-ar naşte un fiu, George s-ar îndepărta şi mai mult de tron. Vezi tu, el e următorul pretendent la tron şi cred că ăsta e principalul motiv pentru care nu o place. În plus…

— În plus ce?

— Ei bine, regina e trufaşă. Lumea trebuie să îngenuncheze în faţa ei tot timpul. Înainte de căsătorie, era un nimeni. Acum însă e regină şi vrea să se asigure că nimeni nu uită asta. Cam aşa stau lucrurile.

— Asta nu o va face prea simpatizată de ceilalţi.

— Nu cred că încearcă să fie populară. Vrea doar să fie regina Angliei şi ăsta deja e un plan ambiţios.

— Richard, cred că nici tu nu o placi.

— Am lăsat să se vadă asta?

— Da.

— Cei din familia Woodville sunt aroganţi! spuse el după un moment de ezitare. S-au ridicat prea sus prea repede. Îşi asigură cele mai înalte funcţii din regat, iar regina caută să îşi mărite bine toate rudele… fiii… fraţii, sunt atât de mulţi. Lumea spune că nu peste multă vreme clanul Woodville are să înlăture familia…

— …familia Neville, am încheiat eu.

— Da, asta se spune, că vom fi conduşi de către Woodville, iar aceştia nu sunt potriviţi pentru funcţii importante.

— Prin urmare, înţelegi de ce e tata supărat.

— Înţeleg şi mă întristează nespus. Fratele meu a fost bun cu tatăl tău. Acesta a intrat val-vârtej în apartamentele regelui şi chiar a îndrăznit să îi ceară socoteală. Fratele meu a fost atât de calm. Atât de înţelegător! „Sărmanul Warwick” a spus el, „ar fi trebuit să îi spun că eram însurat şi să nu îl las să continue să ţească planuri cu bătrânul Păianjen. Da, îi înţeleg mânia. M-a slujit cu credinţă şi sunt gata să uit această ieşire. Sunt gata să fim din nou buni prieteni.” Vezi, vezi cât de iertător poate fi! Nu vrea să se certe cu vechiul lui prieten. Dacă tatăl tău şi-ar dori să fie din nou apropiaţi, fratele

meu ar fi gata să accepte.

— Sunt convinsă că este.

— Trebuie să fie.

— Între timp, asta înseamnă că nu vei mai sta la Middleham?

— Mă aflu aici doar pentru acest banchet.

— Mă bucur atât de mult că ai venit, Richard. O, cât de mult mi-aş dori să ne putem întoarce la zilele de dinainte de tot acest necaz.

— Noi doi am fost mereu prieteni buni, Anne, a spus el.

— Hai să fim mereu prieteni.

— Asta îmi doresc şi eu, chiar foarte mult. Hai să rămânem mereu prieteni, indiferent ce se va întâmpla.

Era tot ce îmi doream şi eu.

Ne-am întors la Middleham şi Richard şi-a luat rămas-bun, alăturându-i-se fratelui său.

Viaţa şi-a reluat cursul normal. Erau băieţi la noi care făceau exerciţii de luptă în arena pentru turniruri, dar asta nu mă interesa, căci Richard nu se afla printre ei.

Începusem să aflu mai multe despre ce se petrecea. Cearta dintre tata şi rege mă făcea mai vigilentă. Erau momente când ruptura nu era vizibilă, dar ea exista, şi din când în când ni se reamintea de ea.

De exemplu, când soseau ambasadori, iar regele ardea de nerăbdare să îi primească fastuos, le oferea un banchet cu un meniu alcătuit din cincizeci dintre cele mai fine feluri de mâncare. Toată lumea rămânea cu gura căscată de mirare, asta până când auzeau că Warwick îi invitase la reşedinţa lui din Londra şi le oferise şaizeci de feluri. Or graţie gestului generos al contelui de a le permite oamenilor să intre la bucătărie şi să ia mâncarea care prisosea, toată lumea se bucura când Warwick se afla în oraş. Peste tot se scanda „Warwick! Trăiască marele conte!” până târziu în noapte, ca o aluzie pentru rege că, deşi se afla pe un tron pe care fusese aşezat de contele de Warwick, trebuia să ţină încă seamă de acesta,

căci cearta cu regele nu îi scăzuse popularitatea în rândul oamenilor, lucru de extremă însemnătate dacă voiai să îți păstrezi tronul, ca rege.

În ciuda ranchiunei pe care de-abia o ascundea, tata a fost naşul primului copil al Elisabetei Woodville, o fetiță, pe care au numit-o Elisabeta, după mama ei, în timp ce George, arhiepiscopul de York, a oficiat slujba.

Atunci când s-a sugerat căsătoria lui Carol, conte de Charolais, moştenitor al lui Filip, duce de Burgundia, cu sora regelui, Margareta, contele de Warwick a fost alegerea firească pentru a fi trimis ca emisar să aranjeze căsătoria. Era unul dintre cei mai buni ambasadori, avea relații bune cu regele Franței şi neutre cu ducele de Burgundia. Regele era probabil conştient de faptul că nu ar fi bine să se certe cu vechiul lui prieten.

Mama ne vorbea mai liber acum. Isabel creştea, iar eu, ca soră a ei, însoțind-o mereu peste tot, se prea poate să fi părut mai în vârstă decât eram de fapt. În orice caz, asistam uneori la aceste discuții.

— Chiar mi-aş dori ca cearta asta dintre ei să ia sfârşit, spunea mama. De fapt nu se pot descurca unul fără celălalt. Uneori cred că tatăl tău este pe punctul de a-l ierta pe rege şi de a-şi da seama că această căsătorie a fost doar actul impulsiv al unui tânăr îndrăgostit.

Isabel ofta. Nu putea uita că regele o privise, socotea ea, de parcă o vedea numai pe ea. Eu una speram că acum avea să îşi dea seama că nu fusese nimic deosebit în asta, că el se uita aşa la toate femeile, fie ele tinere sau bătrâne. Acesta era secretul farmecului său, căci oare ce femeie putea rezista unei asemenea priviri, care voia să spună că o dorea mai mult decât pe toate celelalte, asta până îşi dădea seama că aceeaşi privire era adresată şi altora.

Speram amândouă că mama avea dreptate şi, într-adevăr, când tata pleca de acasă cu o însărcinare din partea regelui, părea să aibă.

Apoi s-au întâmplat două lucruri care au dat la iveală

planul tatălui meu, iar după aceea, mi-am dat seama că nu prea mai exista nicio şansă de împăcare.

Vărul meu George, fiul lui John Neville, era logodit cu moştenitoarea ducelui de Exeter, o uniune pe care tata o aproba întru totul. Cu toate acestea, regina avea alte gânduri în privința averii lui Exeter şi considera că s-ar potrivi de minune pentru cel mai mare dintre fiii ei, la vremea aceea, Sir Thomas Grey. Cum regele ceda în fața reginei în aproape orice privință, i-a reuşit şi această manevră, şi mânia tatălui meu a fost pe măsură.

Tata se afla la Middleham când a auzit vestea de la fratele lui şi nu a fost nevoie să îşi ascundă mânia față de soția şi familia lui.

— Unde vom ajunge oare? s-a întrebat el. Tatăl reginei abia a fost numit trezorierul Angliei şi a primit titlul de conte de Rivers. Orice îi cere vrăjitoarea asta hrăpăreață el îi şi oferă!

Adevărata cauză a agitației tatei, care l-a făcut să renunțe să-şi mai ascundă adevăratele motive, a fost însă faptul că regele plănuia să îi găsească o mireasă fratelui său, ducele de Clarence, şi se hotărâse la Maria, fiica lui Carol de Burgundia. Or tatăl meu avea alte planuri pentru Clarence.

George, duce de Clarence, sosi la Middleham şi fu primit cu tot atâta fast cu cât fusese primit şi regele.

— Ei bine, spuse Isabel zâmbind complice, nu este oare fratele regelui?

Ca de obicei, s-a organizat un mare banchet, dar ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost modul în care ducele şi-a arătat afecțiunea față de tata. Erau practic nedespărțiți. Mergeau braț la braț prin grădină şi erau mereu cufundați în discuții.

Eram convinsă că asta însemna ceva şi nu peste multă vreme aveam să descopăr despre ce era vorba, prin intermediul Isabelei, desigur. Eu mă retrăsesem în camera mea şi camerista mea tocmai plecase de la mine

când a intrat Isabel. Arăta foarte drăguță, radioasă chiar.

— S-a întâmplat cel mai minunat lucru, m-a anunțat ea. O să mă mărit!

— Păi, am spus eu, asta oricum avea să se întâmple mai devreme sau mai târziu. Nu mai eşti aşa de tânără.

— De ce nu mă întrebi cu cine mă mărit?

— Ştiu că de-abia aştepți să îmi spui.

— Este vorba despre George.

— Deci aşa stă treaba.

— Da, a venit aici ca să mă ceară de soție. Tata este încântat. Aşa că totul e exact cum ar trebui să fie.

— Şi regele e mulțumit?

Isabel mi-a aruncat o privire lipsită de orice expresie.

— Regele…?

— Nu trebuie să îşi dea şi el consimțământul? George e fratele lui.

— Desigur că regele îşi va da consimțământul, iar dacă tata doreşte asta, aşa va fi.

— Totuşi e straniu, vreau să spun ce se petrece între tata şi rege. Nu mai sunt aşa prieteni cum erau înainte.

— Of, taci din gură, eşti geloasă.

— Nu sunt, sper doar că totul va fi bine.

Isabel s-a aşezat pe marginea patului meu.

— O să merg la curte şi o să port rochii minunate. Nu-i aşa că George e tare chipeş? Se spune că seamănă grozav cu regele. Să presupunem că regele nu ar avea moştenitori..

— Are deja o fiică. Te gândeşti prea departe. Stai să te măriți mai întâi. Când va avea loc nunta?

— Shh! La început nu trebuie să se ştie despre asta. Uiți cine este George.

— Ba bine că nu!

— Sunt o grămadă de lucruri care trebuie puse la punct. Pe moment e secret.

— De asta mi l-ai spus imediat?

— Tu nu intri la socoteală.

— Mulțumesc.

— Păi eşti sora mea mai mică, nu ți-am spus eu mereu tot felul de lucruri?

— Mi-ai spus… din când în când.

Isabel m-a cuprins într-o îmbrățişare plină de efuziune.

— Sunt atât de fericită, Anne. L-am iubit dintotdeauna pe George, ştii asta. E minunat, nu-i aşa? E mereu vesel şi se pricepe la o grămadă de lucruri… cam la orice, spuse ea oftând. Ar fi un rege minunat.

Nu mi-am putut stăpâni un sentiment de stânjeneală, cauzat în parte de relațiile tensionate dintre tata şi rege, dar şi de altceva, ceva ce recunoşteam față de mine însămi acum. Era ceva ce nu-mi plăcea la George. Nu era chiar viclean, mai degrabă vigilent. Era prea fermecător şi nu era acel farmec spontan pe care îl avea regele. La George mi se păruse dintotdeauna ceva calculat. Observasem că se cam bosumfla de fiecare dată când se pronunța numele fratelui său, Eduard. Aveam impresia că e furios pe soartă că nu se născuse primul, dar, desigur, poate că îl comparam cu Richard.

Trebuia însă să mă bucur pentru Isabel. Era atât de mulțumită de viața ei. Îşi dorea să se mărite de ceva vreme, dar voia să facă acest pas alături de persoana potrivită. Or ei i se părea că George era acea persoană, fratele regelui! Se gândea la viitorul strălucitor ce i se pregătea… ca şi ei de altfel.

Când a aflat că Isabel îmi spusese vestea, mama a trimis după mine.

— Anne, mi-a spus ea, vreau să îți vorbesc. Cred că Isabel ți-a spus.

— Te referi la logodna ei?

— Da, la asta. E aşa de fericită încât simte nevoia să vorbească despre asta. Tatăl tău însă nu vrea ca logodna să fie anunțată încă. Mai întâi trebuie puse la punct câteva lucruri.

— Da, mamă.

— Tatăl tău nu ştia că George are de gând să o ceară de soție pe Isabel. Intenționa să ducă ceva negocieri pe

tema asta. Ca să fim siguri că totul merge bine.

— Şi… nu merge totul bine?

— Ba da… până la urmă. George va trebui să îi ceară consimțământul regelui, desigur.

— Şi crezi că s-ar putea ca regele să nu i-l dea?

— Tatăl tău crede că este o partidă excelentă şi aşa va crede şi regele.

Am privit-o cu neîncredere. Până şi eu ştiam că apuseseră de mult vremurile când regele făcea ce îi spunea contele de Warwick.

— Isabel este una dintre cele mai bogate moştenitoare din țară, aşa cum vei fi şi tu, copila mea. Până la urmă, tatăl tău este marele conte de Warwick. Sunt destui tineri interesați, dar uniunea asta e cu adevărat potrivită, fiindcă George şi Isabel nu sunt deloc doi străini. Au fost atraşi unul de celălalt de la început, aşadar e alegerea perfectă. Însă nu trebuie să suflăm o vorbă despre asta.

S-a oprit şi a oftat. Am bănuit că se întreba cât de mult avea să fie nevoie să îmi spună. Ştiam că păream mai în vârstă decât eram de fapt şi, fiind fiica lui Warwick, în ciuda vieții protejate pe care o duceam la Middleham, eram la curent cu ce se întâmpla.

— Probabil că ai auzit că familia Woodville a cucerit întreaga curte, a continuat ea… mai mult sau mai puțin. Sunt o familie atât de numeroasă. Poate că tatăl tău s-ar fi putut împăca până şi cu regina dacă ea nu şi-ar fi numit toate rudele în funcții importante. După cum am spus, Isabel este o moştenitoare bogată şi se prea poate ca vreun Woodville să încerce să o ia de nevastă, iar regina să îl linguşească pe rege până obține acordul lui.

— Împotriva dorinței lui George, propriul său frate?

— Regina are metodele ei de a obține ce doreşte. Să nu mai vorbim însă de asta. Dar eu şi tatăl tău vrem să păstrăm tăcerea asupra acestei cereri în căsătorie până când se va ivi momentul potrivit. Mai e ceva ce ar putea întârzia nunta. Isabel şi George sunt rude, aşa că va fi nevoie de o dispensă de la papă.

— Nu m-am gândit la asta.

Mama mi-a zâmbit.

— Ei bine, am zis ce aveam de zis. Nu vorbi despre asta cu nimeni. Este încă secret. Isabel a comis o mare indiscreție când ți-a spus, dar, draga de ea, era atât de fericită. Aşa că… să ne bucurăm pentru ea şi să ne rugăm ca totul să meargă bine şi să devină fericita soție a lui George. Înțelegi ce spun?

— Da, mamă, am răspuns cu sfială.

Într-o zi, unchiul meu George Neville, arhiepiscop de York, sosi la Middleham. Era cel mai important dintre frații tatei şi complet devotat cauzei ascensiunii familiei Neville, ceea ce îl făcea să fie apropiat de tata.

În sufletul unchiului John, care fusese cam stânjenit în ultima vreme de relația dintre rege şi tatăl meu, se dădea o luptă între loialitatea față de rege şi cea față de familia lui. Asta nu se întâmpla deloc în cazul unchiului George. El era trup şi suflet devotat redobândirii puterii familiei Neville.

În calitatea lui de arhiepiscop şi cancelar, unchiul George era un om foarte puternic şi fusese chemat la Middleham cu un scop.

La momentul respectiv nu eram sigură care era acesta, însă mai târziu am aflat că venise pentru a discuta despre dispensa care trebuia cerută de la Roma pentru ca nunta lui George cu Isabel să aibă loc. Unchiul meu mergea la Roma cu două sarcini: prima era dispensa, iar a doua, speranța de a primi pălăria de cardinal. Ambele însă trebuiau ascunse de rege, desigur, pentru că după toate probabilitățile, nu ar fi fost de acord cu niciuna dintre ele.

Prin urmare, cât a stat la Middleham, unchiul a avut o grămadă de întâlniri secrete cu tata şi cu ducele de Clarence. Eram destul de neliniştită. Nu puteam să nu mă întreb ce ar spune oare Richard de toate acestea. Eram sigură că ar fi deplâns situația, dar ar fi însemnat că aceşti trei oameni nu acționau cu acordul fratelui său

Eduard.

Isabel, pe de altă parte, considera totul cât se poate de interesant. Nu eram sigură dacă era îndrăgostită de George sau de şansa de a face o partidă bună, însă fără îndoială ea şi George păreau foarte fericiți împreună. Farmecul lui era de netăgăduit, dar cumva nu mă încredeam pe deplin în el şi mă întrebam cât de profunde erau sentimentele lui.

În timpul acelei vizite s-a vorbit mult despre familia Woodville şi despre influența lor la curte. George nu era la fel de discret ca tatăl şi unchiul meu. El îi povestea lui Isabel, iar Isabel, la rândul ei, îmi spunea mie că principala problemă cu familia reginei era că îl linguşea pe rege şi era de acord cu orice spunea acesta. Or lui îi plăcea asta, pentru că îi făcea viața uşoară. Apoi femeia venea şi îi cerea una-alta… şi cel mai simplu era să îi ofere ce dorea.

— George spune că regele nu îi este fidel reginei, zise Isabel. Ea ştie asta, dar nu îi face niciodată reproşuri, ci se comportă ca şi cum asta ar fi ceva normal. I-am spus lui George că eu nu aş proceda niciodată aşa, deci va trebui să fie un soț bun după ce mă ia de nevastă. El spune că Elisabeta e deşteaptă, că îi pasă doar să îi facă urmaşi la tron şi să obțină funcții importante şi căsătorii bănoase pentru familia ei. Spune că se va gândi şi la o soție pentru el şi la un soț pentru mine… şi că nu vom putea să ne căsătorim unul cu celălalt, ci fiecare cu câte un Woodville. Murim de râs când spune asta, pentru că ne vom căsători unul cu celălalt, spune George, şi nimic nu ne va sta în cale.

— Of, Isabel, am exclamat eu, sper ca totul să iasă bine pentru tine.

— Sigur că o să iasă bine, o să aibă grijă tata de asta.

Gândindu-mă din nou la perioada aceea, pot urmări pas cu pas cum s-a aranjat totul şi cum ne-am apropiat încet-încet de catastrofă. Acum pot vedea totul mult mai limpede şi pot judeca lucrurile cu mintea de acum, şi nu

îl pot învinovăți pe tata. Muncise din greu ca să ajungă în acea poziție privilegiată, însă pur şi simplu îşi judecase greşit marioneta. Îi venise greu să înțeleagă felul de a fi al lui Eduard, iar ca să reuşească în planurile pe care le țesea, ar fi trebuit să o poată face. Îl considerase pe Eduard un tinerel care iubea viața şi luxul, ceea ce şi era de altfel, însă Eduard avea şi o altă față.

De la bun început, Eduard se comportase ca un om care era hotărât să ajungă pe tron şi să şi rămână acolo, or tata nu văzuse asta. Eduard avea calități excelente de soldat şi până atunci nu mai fusese învins niciodată pe câmpul de bătălie. Evitase orice fel de conflict şi nu era câtuşi de puțin răzbunător, ba chiar era dispus să îşi ierte duşmanii, ceea ce, într-un anumit fel, îl făcea mai puternic. Ştia ce îi datora tatălui meu şi îşi dădea seama că acesta putea fi un duşman puternic, dar Eduard era hotărât să conducă aşa cum dorea el şi nu cum voiau alții. Când căutase să obțină tronul, iar Warwick îl ajutase să o facă, ascultase de mentorul lui şi i se supusese, căci îşi dăduse seama că, la momentul respectiv, contele avea puterea de a-l face rege. Acum însă se afla pe tron, era rege şi toată lumea trebuia să țină seamă de asta. Şi mă gândesc că dacă aşa stăteau într-adevăr lucrurile, cine îl putea învinovăți pe Eduard?

Tata fusese de acord să îl accepte ca rege, să lucreze pentru el şi să îl slujească. Cearta privind căsătoria lui Eduard ar fi putut fi dată uitării, iar regele nu i-ar fi purtat pică. Ar fi putut să îşi reia relațiile normale şi s-ar fi putut ajuta nespus unul pe celălalt. Orgoliul tatălui meu însă era o stavilă în calea unei posibile împăcări.

Aveau opinii diferite în privința politicii externe. Regele Franței căutase să şi-l facă prieten pe tata, recunoscând în el adevăratul conducător al Angliei, ceea ce fusese valabil în prima parte a domniei lui Eduard. Tata punea mare preț pe prietenia cu Franța. De ani de zile exista un conflict între casa regală a Franței şi cea a Burgundiei, şi atât francezii, cât şi burgunzii urmăreau cu siguranță ce

se întâmpla în Anglia şi erau fără îndoială la curent cu răceala dintre rege şi contele de Warwick. Ca rezultat, Burgundia se hotărâse să se apropie de Eduard.

De când urcase pe tron, Eduard se maturizase foarte mult şi probabil îşi dăduse seama că puterea tatălui meu era sporită de susținerea oferită de regele Franței. Deşi îi oferise tatei ocazia de a se împăca, Eduard ştia probabil că acesta îi purta încă pică şi că avea să fie cu atât mai revoltat când avea să înțeleagă că Eduard nu mai era deloc dispus să fie condus.

Se prea poate să fi ajuns să îl considere pe tata un duşman. Tata era puțin cam neglijent, ca şi arhiepiscopul de altfel, căci atunci când emisarul papei a sosit în Anglia, acesta nu a fost prezentat la curte, după obicei, ci a mers direct la Moor din Hertfordshire, reşedința arhiepiscopului din sudul Angliei.

Cum era şi normal, regele a vrut să ştie ce treabă avea arhiepiscopul cu papa, şi probabil descoperise că acesta încerca nu numai să ajungă cardinal, ci şi să obțină o dispensă pentru căsătoria lui George cu Isabel.

Asta l-ar fi făcut cât se poate de bănuitor pe Eduard, întrucât niciunul dintre aceste proiecte nu avea aprobarea sa.

Sărmana Isabel! Eram bucuroasă că nu ştia pe atunci câte piedici i se pregătesc. Era mult prea pierdută în fericirea ei pentru a putea accepta că de fapt era un biet pion într-un joc unde avea să fie mutată după cum era mai avantajos pentru jucători.

Tata a reuşit să îl convingă pe rege că trebuia să accepte invitația de a merge la curtea Franței.

Îmi amintesc cum a plecat în fruntea suitei şi strigătele de „Warwick!” şi „Trăiască contele!” erau cât se poate de încurajatoare. Când îl vedeam astfel, chiar credem că era cu adevărat mai puternic decât regele şi că Eduard avea să îşi dea seama de asta cât de curând, iar lucrurile aveau să fie din nou ca înainte.

Din păcate, de îndată ce tata a plecat în Franța, au

sosit mesageri din partea ducelui de Burgundia. Am aflat despre cât de bine au fost primiți la curte şi de cum s-au organizat banchete şi turniruri pentru a le da de înțeles oaspeților că sunt cât se poate de bineveniți. O asemenea situație ar fi necesitat atenția tatălui meu şi el ar fi trebuit să se afle în Anglia atunci.

Dar cum puteam şti noi oare, la Middleham, că aceste evenimente de seamă aveau să ne schimbe viețile?

Auzeam zvonuri vagi şi ştiam că burgunzii se aflau în Anglia şi că erau bine primiți de rege, în timp ce tata era sărbătorit de un duşman al Burgundiei, în Franța. Or asta era o situație tare ciudată.

Cei care treceau pe la Middleham ne spuneau că membrii familiei Woodville se aflau în centrul atenției şi se asigurau că oaspeții din Burgundia îi remarcau. În plus, dădeau foarte clar de înțeles că erau prieteni cu această familie puternică, ce se ridicase în ultima vreme. Între timp, regele îşi arăta aprecierea față de burgunzi invitându-i la ceremonia de deschidere a Parlamentului.

Deşi nu spunea nimic, ştiam că mama e îngrijorată.

— Cui îi pasă de burgunzi! spunea Isabel. De îndată ce vom obține dispensa, mă voi căsători cu George şi apoi nimeni nu ne va putea opri.

— Crezi că va fi uşor să obținem dispensa? am întrebat-o eu.

— Desigur.

— Cred că mama este îngrijorată că regele îi distrează pe oamenii ăştia la curte în timp ce tata este oaspetele regelui Franței, care nu e deloc prieten cu burgunzii.

— Şi ce ştii tu despre asta?

— Prea puțin, dar tu ce ştii?

— Ştiu că mă voi căsători cu George şi asta e tot ce contează pentru mine.

O cunoşteam bine pe Isabel, aşa că îmi dădeam seama că nu voia să se gândească la toate aceste conflicte pentru că ştia că soarta ei nu se afla în mâinile ei şi nici măcar în cele ale lui George, ci în cele ale tatei şi ale

regelui Angliei.

Apoi s-a întâmplat ceva destul de îngrijorător. Poate dacă tata s-ar fi aflat în Anglia, s-ar fi evitat asta, însă el era plecat şi deşi unchiul George era hotărât să lupte pentru familia Neville, nu prea ştia cum să o facă. Am aflat asta de la un vizitator la castel, un văr îndepărtat care venise la noi pentru a-i spune mamei vestea şi bănuiesc că şi pentru a ne asigura că rudele noastre mai puțin importante nu uitaseră niciodată că fac parte din casa de Neville.

Mama trimisese după ceva de băut pentru el, dar, chiar înainte de a i se îndeplini porunca, acesta vorbi.

— Arhiepiscopul de York nu mai este cancelar, milady, a spus el.

— Cum? a strigat mama, pălind brusc atât de mult încât am crezut că avea să leşine.

— Milady, când arhiepiscopul a aflat că burgunzii urmau să participe la ceremonia de deschidere a Parlamentului, a trimis un mesaj în care spunea că este prea bolnav pentru a putea ține discursul cancelarului.

— Dar acesta este obiceiul, s-a bâlbâit mama. Cu toate acestea… dacă era bolnav…

— Milady, se spune că regele nu a crezut că era bolnav şi a considerat asta o insultă la adresa burgunzilor.

— Aşadar… regele i-a luat Marele Sigiliu? a spus mama, ducându-şi mâna la cap.

— Da, milady, lordul Herbert s-a dus călare alături de rege la palatul arhiepiscopului şi i-a cerut să i-l predea.

— Contele va fi… supărat.

— Da, milady.

— Iar Marele Sigiliu, ce s-a întâmplat cu el?

— I-a fost dat episcopului de Bath şi Wells, doamnă. Cred că este destul de grăitor.

— Ce înseamnă asta? am întrebat-o mai târziu pe mama.

— Este o ofensă adusă familiei.

— Dacă tata ar fi fost aici…

— Nu ştiu dacă ar fi putut face ceva. Este încă o dovadă că regele doreşte să meargă pe drumul lui.

— Bine, dar să îi ia funcția de cancelar unchiului George… am spus eu.

— Tatăl tău va regreta că a plecat din Anglia.

Isabel nu scosese o vorbă. Ştiam că se întreba ce influență va avea asta asupra dispensei.

Cred că mai mult decât oricare altul, acest eveniment ne-a făcut să ne dăm seama că tatăl nostru nu mai era cel mai puternic om din Anglia.

Festivitățile în onoarea burgunzilor au luat sfârşit brusc când a ajuns în Anglia vestea că ducele Filip de Burgundia murise, aşa că solii s-au pregătit de plecare. Ducelui Filip îi urma fiul său Carol, astfel că planul căsătoriei cu Margareta de York, sora regelui, a devenit şi mai atrăgător, căci acum ea avea să se mărite cu ducele, şi nu cu moştenitorul lui.

Nu după mult timp, tata s-a întors din Franța. La Middleham aşteptam cu oarecare nerăbdare să vedem ce avea să se întâmple în continuare. Ştiam că mama îşi dorea să ne fi aflat la reşedința Warwick din Londra mai degrabă decât la Middleham, pentru a fi mai aproape de locul unde se petreceau evenimentele. În situația de față, trebuia să aşteptăm să primim veşti, ceea ce era foarte frustrant.

Ni s-a părut o veşnicie până a ajuns tata la Middleham, iar când asta s-a întâmplat, niciuna dintre noi nu a putut să nu observe că fierbea de mânie. Ajuns în sânul familiei, nu se mai stăpâni.

— Regele a ales să fie de partea Burgundiei! ne-a spus el. Acum va fi duşmanul Franței. Toată munca mea s-a dus pe apa Sâmbetei din cauza intrigilor acestor trădători.

Ştiam cu toții că trădătorii erau familia Woodville, căci toate necazurile noastre începuseră odată cu căsătoria regelui. Numai de s-ar fi rezumat la asta, însă femeia pe

care o luase de soție regele era înconjurată de rude care complotau neîncetat şi care îşi puseseră în gând să se căpătuiască şi să conducă Anglia în locul familiei Neville. Problema cea mai mare era că planurile le reuşeau. Am aflat mai târziu ce se întâmplase. Părea un lucru hotărât că sora regelui avea să devină ducesă de Burgundia. În plus, atunci când solii regelui Franței au sosit în Anglia, aceştia au fost primiți cu răceală.

— Nu am fost decât eu şi cu Clarence acolo ca să îi primim! Clarence mi-a fost alături atunci, a spus el şi asta fu pe placul Isabelei.

— Sigur că este prietenul tatei, doar urmează să fie ginerele lui, a spus ea.

Am privit-o cu tristețe, rugându-mă să nu fie dezamăgită. Ar fi fost cât se poate de nefericită dacă s-ar fi ivit un obstacol în calea nunții pe care şi-o dorea din toată inima.

— I-am cerut regelui să îi primească şi a fost de acord, l-am auzit pe tata spunându-i mamei. A şovăit, dar a fost mai simplu să îi primească decât să dea naştere unui scandal refuzând să o facă. Cu toate acestea, tot timpul cât i-a ascultat a părut neatent şi plictisit. Clarence a fost de mare ajutor. L-au considerat fermecător, dar desigur că asta nu a putut compensa comportamentul regelui. Mi-am cerut scuze în fața lor şi le-am spus că mi-e ruşine. Ştii ce mi-au spus? Să nu îmi fac griji căci voi fi răzbunat.

Mama a încercat să îl liniştească, dar nu prea a reuşit.

— Duşmanii noştri au luat Marele Sigiliu de la fratele meu, a continuat tata. Îți dai seama ce înseamnă asta? Regele s-a declarat de partea burgunzilor şi a făcut asta cât se poate de evident în timp ce eram plecat în misiune în Franța.

— Este foarte supărător, a răspuns mama. Dacă ai fi fost aici, nu s-ar fi întâmplat aşa ceva.

— Asta înseamnă război, a strigat tata. Da, asta înseamnă război între familia Neville şi familia Woodville

şi, prin urmare, război între Warwick şi rege.

Tata petrecea rar atât timp acasă, dar în acest caz, zilele au fost pline cu tot felul de activități. Era un du-te-vino la castel. Unul dintre primii care au sosit a fost unchiul George, fost cancelar şi actual arhiepiscop de York.

Unchiul era la fel de mânios ca tata, deşi probabil şi din cauza faptului că nu se putea controla la fel de bine, m-am gândit eu. Pentru tata fuseseră mai mult semne şi indicii, în timp ce pentru arhiepiscop fusese o lovitură de netăgăduit. Nu avea să uite niciodată insulta pe care i-o adusese regele venind la palatul lui din Londra pentru a-i cere să îi înapoieze sigiliul. În acelaşi timp era obsedat de ideea de răzbunare.

Furia îi fusese dusă la extrem de o insultă directă din partea regelui. Când Eduard descoperise că unchiul George ducea negocieri secrete nu doar pentru dispensa necesară căsătoriei lui Clarence şi Isabel, ci şi pentru a obține pălăria de cardinal, regele îl propusese pe Thomas Bourchier, care era arhiepiscop de Canterbury. Insuportabil era faptul că Bourchier fusese ales şi că Eduard îi trimisese un mesaj personal unchiului George, în care îl informa de asta.

— A sosit vremea ca regele să primească o lecție, a spus unchiul George.

— Sunt de acord, a consimțit şi tata. Cu toate acestea, trebuie să fim foarte siguri că încercarea va reuşi înainte să ne apucăm de treabă.

Membrii familiei s-au adunat la Middleham, şi chiar şi cei mai puțin importanți erau pe drum pentru a-l asigura pe tata de loialitatea lor față de familie.

A venit şi Clarence şi, spre marea mea încântare, Richard îl însoțea.

Richard era uluit. Sunt convinsă că nu ştia despre ce era vorba. Fratele lui îl adusese cu el şi, la început, Richard se aşteptase în mod clar ca această vizită să fie

una prietenească, la omul pe care, alături de fratele lui, îl admira mai mult decât pe oricare altul din regat.

— Au venit pentru nunta noastră, mi-a spus Isabel când am rămas singure. Cred că regele ar putea încerca să împiedice nunta acum că nu mai e prieten cu tatăl nostru.

— Of, Isabel, sper din toată inima să nu se ajungă la asta.

— Gândeşte-te la cum l-a tratat regele pe unchiul George! George al meu e foarte supărat pe fratele lui. Spune că cei din familia Woodville l-au distrus şi că e prea slab ca să le țină piept. Ce fel de rege este el?

— Ai grijă ce spui.

Isabel însă a dat nepăsătoare din umeri.

— George spune că Eduard a dovedit că nu este vrednic să fie rege. George spune…

M-am întors cu spatele. George era un tânăr cât se poate de nechibzuit. Bănuisem de la bun început asta şi acum aveam dovada.

— Vreau să discut foarte serios cu voi, fetelor, ne-a spus mama când am rămas singure cu ea. Ştiți că există un conflict între rege şi familia noastră. Nu trebuie să plecați urechea la clevetiri şi trebuie să vă țineți gura. Să nu fiți tentate cumva să spuneți ceva ce ar putea fi interpretat ca trădare.

— Se războieşte tata cu regele? a întrebat Isabel.

— Ssssttt, o să mă fac că nu am auzit asemenea prostii. Sigur că nu, au doar păreri diferite. Tatăl tău este cel mai fidel supus al regelui, ca întotdeauna.

Isabel îşi țuguie buzele şi zâmbi. Avea propriile ei păreri şi puteam vedea că mama era foarte tulburată.

Isabel avea obiceiul de a fi indiscretă, dar speram că făcea asta doar cu mine, ceea ce nu conta. În mod evident, George era la fel de nesăbuit, dacă ceea ce îmi spunea ea era adevărat.

— George spune că fratele lui distruge regatul, mi-a spus ea. Îşi petrece mare parte din timp cu alte femei…

nu cu regina... deşi ea ştie aceste lucruri şi nu îi spune nimic. Nu protestează niciodată atâta vreme cât el îi lasă familia să ocupe cele mai importante funcţii din ţară, or nu aşa se conduce un regat. Şi atunci... ei bine... ce s-ar întâmpla dacă nu ar mai fi el rege...?

— Ce vrei să spui? am strigat.

— Sunt alţii care ar putea lua tronul.

— Vrei să spui...?

Isabel a zâmbit şi eu i-am urmărit raţionamentul. Se vedea purtând coroană şi primind omagiile supuşilor soţului ei. Isabel, regina Angliei.

— Cât despre tine... ei bine, tu *eşti* sora mea. George are un frate şi cred că îţi este drag chiar.

— Richard!

— De ce nu? Alături de tata şi de toată familia Neville... să fie şi fraţii fostului rege... ginerii lui. Ei bine, vezi tu...

— Nu este posibil.

— Îţi spun că este, chiar este... şi ne vom asigura că aşa va fi.

— Cine?

— George... tata..., a răspuns ea.

Era o nebunie să vorbim despre aşa ceva, deşi nu mă uimea să aud una ca asta. Aveam o vârstă la care multe fete de rangul meu erau logodite cu bărbaţi pe care nu îi mai văzuseră în viaţa lor. Cu toate acestea, nu se spusese nimic despre vreun soţ pentru mine. Dacă Isabel era potrivită pentru ducele de Clarence, atunci şi eu puteam fi potrivită pentru ducele de Gloucester. În vremurile bune, ar fi putut exista o şansă, dar asta era înainte să se iţte această vrajbă nefericită între tata şi rege. Richard avea să fie nevoit să se însoare cu cine dorea fratele lui, regele, aşa cum va trebui să facă şi Clarence.

Aveam ocazia de a vorbi cu Richard şi mă simţeam puţin ruşinată când am făcut asta.

— Ce se întâmplă? m-a întrebat el. Totul pare schimbat.

— Au fost nişte probleme. Ştii că unchiul meu George

nu mai este cancelar.

— Da, ştiu, dar despre tatăl tău vorbeam, el s-a schimbat.

— Are multe pe cap.

— Este mereu cu fratele meu George.

— Ei bine, au fost întotdeauna buni prieteni.

— Am fost adus aici însă. Contele vrea probabil să îmi spună ceva, nu ştiu sigur ce.

— Cred că doreşte probabil să îți explice punctul lui de vedere.

— Punctul lui de vedere în ce problemă?

— Ai observat probabil că regele şi tata nu se mai înțeleg ca altă dată de ceva vreme.

— Vrei să spui de când s-a căsătorit Eduard. Tatălui tău nu i-a plăcut asta, ştiu prea bine. Dar un bărbat, şi mai ales un rege, alege cu cine se însoară sau nu.

— Regii au o poziție importantă.

— Cu siguranță, dar nu este obligația supuşilor să îşi arate dezaprobarea față de alegerile lor.

Richard avea să îl susțină mereu pe fratele lui. Era posibil să lase să se înțeleagă că Eduard ar fi putut să găsească o soție mai potrivită şi că deplângea modul în care familia Woodville acapara puterea, dar fratele lui le dăduse ceea ce dețineau şi aici se încheia orice discuție.

Mi-am dat seama că nu îi puteam împărtăşi lui Richard temerile mele şi am încercat să mă conving singură că acestea erau nefondate.

Nu am mai continuat discuția pe această temă şi am încercat să mă comport exact ca pe vremea când tata şi regele încă mai erau prieteni buni. Nu mult după aceea, am văzut gărzi venind la castel în fruntea unei companii de soldați.

Veniseră, spuneau ei, pentru a-i conduce pe ducele de Clarence şi pe ducele de Gloucester la rege, care dorea să îi vadă. Clarence a ezitat şi a fost pe punctul de a refuza, dar după ce s-a sfătuit cu tata, a plecat apoi alături de fratele său.

Isabel s-a supărat grozav când a auzit că pleacă. S-a închis în camera ei şi atunci când m-am dus la ea, am găsit-o plângând amarnic.

— Ştii ce înseamnă asta, a spus ea. Regele a aflat că facem pregătirile pentru căsătorie. O, Anne, va încerca să ne oprească.

— Poate că atunci când vine dispensa va fi de acord, am răspuns.

Nu o puteam consola însă nicicum. Ea era sigură că această invitație bruscă şi categorică însemna că regele auzise de pregătiri şi se hotărâse să le pună capăt.

O lună şi ceva mai târziu, Clarence veni să îl vadă pe tata. Părea foarte serios şi hotărât. Tata îl întâmpină ca şi cum ar fi fost propriul lui fiu şi se închise cu el în camera lui, unde discutară vreme îndelungată. Isabel află în cele din urmă ce se întâmplase şi îmi spuse. Era mai veselă acum. Avusese dreptate, îmi spuse ea. Regele voia într-adevăr să împiedice nunta, dar iubitul ei galant şi fidel era gata să-l sfideze dacă avea să fie nevoie.

— George este minunat, mi-a spus ea. Este atât de îndrăgostit de mine. Mi-a spus că nici douăzeci de regi nu l-ar putea ține departe de mine. Tot ce vrem este nenorocita aceea de dispensă. În caz contrar, desigur, vor spune că nu a fost o căsătorie adevărată. Să îți povestesc ce s-a întâmplat. Bietul tău Richard era într-o stare groaznică, întrucât credea că fratele lui e supărat pe el. Lui George nu îi păsa că e supărat pe el. Însă Richard avea dreptate, Eduard era furios. Îi adusese pe amândoi în fața lui, şi voia să ştie de ce plănuiseră să plece de la curte fără ca el să le dea voie. Îi întrebase cine le sugerase să facă asta şi aşa mai departe. Ei i-au spus că nu le sugerase nimeni asta, ci că se hotărâseră să meargă să îi facă o vizită vechiului lor prieten, contele de Warwick. „V-ați gândit vreunul să vă căsătoriți cu una dintre fiicele lui Warwick?” îi întrebase apoi Eduard, amintindu-le că nu se puteau căsători fără consimțământul lui.

— Richard a păstrat tăcerea, însă George a refuzat să se lase intimidat. L-a întrebat de ce nu s-ar putea însura cu fiica cea mare a contelui de Warwick, doar eram cea mai bună partidă din regat! Eduard s-a înfuriat, ceea ce i se întâmplă rar, aşa că trebuie să fi fost foarte hotărât în această privinţă. De obicei e tot numai un zâmbet şi încearcă să evite situaţiile neplăcute. I-a închis pe George şi pe Richard într-o cameră şi a pus gărzi la uşă, dar nu pentru multă vreme. După puţin timp i-a lăsat să iasă de acolo şi s-a înveselit. George însă spune că a fost cât se poate de serios când le-a subliniat în mod răspicat că nu se puteau căsători fără consimţământul lui.

— Şi ce înseamnă asta, Isabel?

— George spune că asta înseamnă că de îndată ce soseşte dispensa, ne vom căsători, indiferent ce spune regele.

— Asta ar putea aduce necazuri mari.

— Este ceea ce doreşte tata.

— Te-ai gândit că tata nu mai are puterea pe care o avea odinioară?

— Nu vorbi aşa despre tata, nu îi eşti loială.

— Ăsta e adevărul.

— Mie una nu o să îmi fie teamă să mă mărit fără consimţământul regelui, chiar dacă ţie îţi va fi, mi-a spus ea râzând.

— Of, Isabel, am spus, sper să nu se ajungă la asta.

— Eu una îţi pot spune că asta a fost ultima oară când l-am văzut pe Richard, zise ea. George spune că va fi de partea lui Eduard. Nu va face nimic fără acceptul regelui, aşa că nu va mai veni niciodată la Middleham.

— Ştiu asta.

— Cât de diferit este George! E îndrăzneţ şi aventuros. Când George îşi pune ceva în cap, nimeni nu îl mai poate opri, iar el e hotărât să se însoare cu mine.

Observasem privirea lui George şi mă temeam că era hotărât să facă şi alte lucruri, nu numai să se însoare cu Isabel.

NUNTA LUI ISABEL

Premoniţiile s-au adâncit. Negurile ne-au cuprins şi mai mult. Mama era mereu temătoare de ce avea să se întâmple în viitor şi îi împărtăşeam şi eu sentimentele.

Isabel trăia într-o lume a viselor, cred, iar George era adesea alături de ea. Obişnuiau să discute, să râdă, să călărească împreună şi să facă planuri de viitor. Mă întrebam dacă George era îndrăgostit de ea sau mai degrabă de averea ei şi ce putea face tata pentru el.

Îmi aminteam că şi eu eram o moştenitoare bogată, şi asta mă mai readucea puţin la realitate. Tatăl nostru era probabil cel mai bogat om din ţară şi cui îi putea lăsa averea dacă nu celor două fiice ale lui? În ciuda averii mele însă, Richard nu mă căuta. Mai presus de toate îi era fidel regelui.

Ziua în care au venit gărzile regelui la castel a fost una plină de îngrijorare. Peste tot domnea o stare de tensiune când am auzit că soldaţii veniseră să îl conducă pe tata la rege. I se aduseseră nişte acuzaţii la care trebuia să răspundă.

Tata era furios, era cea mai mare insultă care i se putea aduce. A cerut să i se spună care erau acuzaţiile. I s-a răspuns că în timp ce armata lua cu asalt unul dintre castelele familiei de Lancaster, capturaseră un bărbat care, probabil după ce fusese ameninţat, declarase că tata complota pentru a-l readuce pe Henric înapoi pe tron după ce l-ar fi detronat pe Eduard.

La momentul respectiv, aceasta era o acuzaţie absurdă, căci în ciuda faptului că nu îl mai susţinea pe Eduard, nici prin cap nu-i trecea să îl readucă pe Henric pe tron, căci astfel ar fi trebuit să se confrunte cu Margareta de Anjou, iar ea ar fi fost mai greu de manipulat decât Eduard.

Mi-am dat seama că, pe undeva, tata se gândea să îl înlocuiască pe Eduard cu George, ducele de Clarence,

care până atunci ar fi devenit ginerele lui.

Cu toate acestea, planul era la început şi tata fierbea de mânie că era acuzat de ceva de care nu era vinovat.

Analizând lucrurile acestea acum, mă uimeşte cât de comod fusese dintotdeauna Eduard. Bănuiesc că l-ar fi putut aresta pe tata, dar luând în considerare puterea deosebită pe care o deținea acesta mai ales în nord, ar fi însemnat începutul unui război civil. În plus, Eduard era mereu conciliant.

Când tata refuză să meargă la rege, acesta trimise un mesager prin care îl întreba pe contele de Warwick dacă are amabilitatea să se confrunte cu cel care îl acuza, doar ca să arate acelora care erau atât de neştiutori încât să creadă că asemenea zvonuri ar putea fi adevărate că ele erau neîntemeiate.

Tata a acceptat îndatoritor invitația. A dat ochii cu cel care îl acuza, i-a zădărnicit planurile, şi aparent lucrurile s-au mai ameliorat între el şi rege.

Aceasta s-a văzut şi când tata a fost de acord să o însoțească pe sora regelui, Margareta, în Burgundia, unde urma să se mărite cu Carol, care, la moartea tatălui său, devenise duce de Burgundia.

Am auzit despre călătoria protocolară. Londonezii aclamau frenetic alaiul, căci tata era în fruntea lui, iar ei credeau că asta însemna că făcuse pace cu regele.

Cred că şi mama spera că va avea loc o reconciliere finală, căci ea înțelegea mai mult decât noi ce putea însemna o ruptură între tata şi rege. Fusese martoră la destule războaie la viața ei şi ştiam că se roagă în fiecare noapte ca acele vremuri să nu se mai întoarcă. Vai de rugăciunile ei!

Tata s-a întors din călătorie cu capul plin de planuri.

Am auzit de la mama de nunta Margaretei şi ştiam că în ciuda mascaradei prietenoase pe care o jucase, tata nu era deloc mulțumit.

El susținea o apropiere de Franța, dar o prietenie cu duşmanul lui Ludovic, Carol de Burgundia, nu ar fi fost

cu siguranță pe placul regelui Franței. Dacă se hotăra să îl detroneze pe Eduard, ar fi avut nevoie cât se poate de mult de ajutorul Franței.

Noi am ascultat lacome povestirile mamei despre festivitățile de nuntă, lucruri pe care ea le aflase de la tata. Ne-a povestit despre cum acestea duraseră zile întregi. Însă ce ne interesa mai mult să auzim era povestea vâlvătăii care se aprinsese într-un castel de lângă Bruges, în care noua ducesă şi soțul ei aproape că arseseră de vii în patul lor nupțial. Probabil că focul fusese pus de un duşman pe care nu îl descoperiseră.

— Cât de mulțumită sunt că tatăl vostru nu a avut nimic de a face cu focul acela, a spus mama.

Cu toate acestea, el era implicat în alte afaceri.

Clarence sosi la Middleham, spre încântarea Isabelei, deşi era puțin bosumflată că George petrecea atât de mult timp cu tata. În plus, cât timp era el acolo, ne-a vizitat şi unchiul George. Isabel era cu adevărat în al nouălea cer şi îmi şi spuse de ce, nu peste multă vreme. Nu ar fi reuşit să țină vestea doar pentru ea, deşi cred că o puseseră să jure că avea să păstreze secretul.

— Unchiul George are dispensa de la papă, mi-a spus ea. Nu mai există motiv pentru care să nu ne putem căsători.

— Numai că nu aveți consimțământul regelui, i-am amintit eu.

Isabel pocni din degete, un gest pe care îl învățase de la George, şi un zâmbet arogant i se lăți pe față.

— Ce ne pasă nouă de asta? a răspuns ea.

Zâmbi ca pentru sine. Mă întrebam ce însemna asta.

Trebuia să ne pregătim de plecare. Mergeam la Calais. Tata, care era căpitan al oraşului Calais, voia să vadă cât de bune erau fortificațiile de acolo. Era un motiv perfect legitim. În plus, de ce să nu-şi fi luat şi familia cu el? Unui bărbat îi place să aibă familia în jur, căci erau atâtea ocazii când era nevoit să o părăsească. Unchiul

George mergea şi el cu noi, ceea ce era un fapt semnificativ.

De-abia aşteptam să plecăm într-o asemenea călătorie, deşi eram cu toții îngroziți de traversarea mării.

Am coborât spre sud, atrăgând cât mai puțină atenție, şi am stat pe la diferite castele pe drum, la prieteni de-ai tatei, desigur. El se închidea mereu cu bărbații şi discuta cu ei serios nevoie mare.

La momentul potrivit am traversat Canalul Mânecii, care, spre marea noastră uşurare, nu a fost prea învolburat, şi am ajuns în stare destul de bună la Calais. Mai fusesem acolo când eram foarte mică şi ce îmi aminteam cel mai mult din zilele acelea era farul, Tour de Guet, pe care l-am şi observat pe măsură ce ne apropiam de uscat.

La Calais ni se pregătise o primire pe măsură. În calitatea sa de conducător al oraşului, tata nu le era necunoscut oamenilor. Deşi bine fortificat, cunoscut sub numele de Poarta spre Continent, şi fiind de mare importanță pentru Anglia, lumea se temea puțin de ce s-ar putea întâmpla dacă francezii s-ar fi hotărât să invadeze oraşul. Asediile erau unul dintre cele mai supărătoare aspecte ale unui război, aşa că sosirea puternicului conte de Warwick pentru a verifica fortificațiile i-a liniştit.

Locuiam la castel şi primul lucru pe ordinea de zi a fost nunta lui Isabel cu ducele de Clarence.

Pregătirile păreau că sunt umbrite de o presimțire rea şi oricât de tânără eram, îmi dădeam şi eu seama de asta. M-am gândit mult la Richard în perioada aceea şi amintirile prieteniei noastre m-au întristat. Ştiam că prăpastia dintre tatăl meu şi rege se adâncea cu fiecare săptămână ce trecea. Eu urma să fiu de partea tatei, iar Richard de partea regelui, aşa că aveam să devenim duşmani. Asemenea lucruri se mai întâmplă între prieteni în timpul unui război civil.

Încercam să împărtăşesc entuziasmul Isabelei. Era

nunta ei şi se căsătorea cu bărbatul pe care îl iubea, ceea ce se întâmpla atât de rar în cazul fetelor de rangul nostru, aşa că era ceva de care chiar trebuia să te bucuri dintr-o mulțime de motive. Dar circulau şi nişte zvonuri sinistre, iar Isabel a făcut puțină lumină asupra urzelilor tatălui meu.

A sporovăit mult despre rochia de mireasă şi despre banchetul care avea să aibă loc după ceremonie.

— De îndată ce aceasta va avea loc, voi fi ducesă de Clarence… soția fratelui regelui! a spus ea.

— Sper din toată inima ca totul să meargă bine, Isabel, am spus.

— Sigur că totul va merge bine.

— A fost cale lungă până la măritiş.

Isabel râse.

— A fost o mare aventură, nu-i aşa? Să îți spun ceva. O să fiu mai mult decât soția fratelui regelui.

— Cum aşa?

Isabel îmi zâmbi, apoi îşi țuguie buzele, ca şi cum ar fi păstrat un secret. M-am prefăcut că nu îmi pasă, căci ştiam din experiență că era cea mai rapidă metodă de a o determina să îmi spună despre ce era vorba.

— Aş putea să fiu regina Angliei.

— Şi eu aş putea să fiu îngerul Gabriel.

— Nu huli! a spus ea pe un ton serios, care mă amuză, venind din partea ei.

— S-ar părea că până la urmă Eduard nu ar fi regele legitim, izbucni ea, căci eu continuai să mă prefac neinteresată.

— Ce vrei să spui? Este fiul cel mare al ducelui şi al ducesei de York, iar pretențiile la tron ale casei de York sunt…

— Da, ştiu, ştiu, asta crede lumea. Unii spun că Eduard nu ar fi fiul legitim al ducelui de York, îmi şopti ea, după ce se apropie de mine.

— Dar mama lui e… ducesa…

— Femeile nu dau mereu naştere copiilor soților lor.

— Ce tot vorbeşti acolo?

— Ei bine, se spune că ducele era plecat la luptă şi ducesa avea… prieteni. Ei bine, unul dintre aceştia a fost tatăl lui Eduard.

Am rămas cu gura căscată, nevenindu-mi a crede.

— Nu poate fi adevărat, m-am bâlbâit.

— Ce vrei să spui că nu poate fi adevărat! Ce ştii tu despre asta? Poate fi adevărat… şi chiar este.

— Dar ducesa de York are un aer atât de… de regal. Îi spun Cis cea Mândră, pentru că o cheamă Cecilia. Este mătuşa tatălui nostru.

— Şi ce legătură are asta? Îți spun că aşa este, Eduard nu e fiul ducelui şi, prin urmare, nu are de ce să aibă pretenții la tron… şi George este adevăratul rege.

— Ce spune tatăl nostru?

— Crede că George ar trebui să fie rege.

M-am holbat uluită la ea. Pur şi simplu nu îmi venea să cred aşa ceva. Era cu siguranță o poveste pe care o inventase George ca să ajungă pe tron.

— Cum poți fi atât de sigură? am întrebat-o.

— Chiar Cis cea mândră a spus asta.

— Când?

— Când Eduard s-a căsătorit cu femeia aceea din familia Woodville. Era atât de furioasă că se înjosise într-atât. Apoi a spus: „Nu mă surprinde, nu eşti rege. Nu eşti fiul tatălui tău."

— De ce nu am auzit asta mai înainte?

— Pentru că a fost trecut sub tăcere.

— Atunci de ce a ieşit acum la lumină?

— Ei bine, lucrurile astea se află, nu se ştie niciodată când se poate întâmpla.

— E o nerozie. Nimeni nu va crede aşa ceva despre ducesa de York.

— Ba da. Ducele era plecat adesea pe câmpul de bătălie. Tu nu înțelegi asemenea lucruri. Oamenii mai maturi le înțeleg.

— Nu cred că va crede cineva asta, cu excepția celor

care vor să creadă aşa ceva.

Eram foarte afectată. Ştiam că era un complot şi că tata era implicat în el.

Câteva zile mai târziu, unchiul George, arhiepiscopul de York, a ținut ceremonia de nuntă şi sora mea, Isabel, a devenit ducesă de Clarence.

Mama era din ce în ce mai neliniştită. Aş fi vrut să vorbească mai mult cu mine. Isabel era o mireasă cât se poate de fericită. Cât despre Clarence, îşi dădea atâtea aere de parcă ar fi fost deja rege. A început să îmi placă tot mai puțin. E adevărat că era chipeş şi că avea maniere impecabile. Asemenea fratelui său Eduard, era plin de farmec, dar la Eduard întrezăreai o urmă de bunătate. Poate că era egoist, cu un apetit sexual de nestăvilit, dar avea şi acea bunătate înnăscută pe care nu o întâlneai la Clarence. Richard era complet diferit de amândoi, dar era unic. Nu mai era nimeni ca el.

Situația devenea primejdioasă. Orice încercare de a detrona un rege şi a pune un altul în loc avea să ducă fără îndoială la război civil. Deja exista unul între casa de York şi cea de Lancaster şi, în ciuda perioadelor instabile de pace, conflictul se relua din când în când şi plutea în aer. Această situație însă era fără precedent. Tata ezita. Era prea şiret ca să se arunce cu capul înainte în ceva despre care eram sigură că era aşteptat cu nerăbdare de Clarence. Acesta era obsedat de ideea de a-i smulge coroana fratelui său şi de a o aşeza pe capul lui cel frumos. Oare tata credea că avea să reuşească să îl îndrume pe Clarence? Căsătoria regelui îi demonstrase că nu îl mai putea controla pe Eduard. Oare avea să fie Clarence mai uşor de condus?

Am încercat să vorbesc cu mama despre asta, mă simțeam atât de nelămurită.

— Regele ştie că fratele lui s-a căsătorit cu Isabel? am întrebat-o într-o bună zi.

— Cred că a aflat până acum.

— Oare ce va face… ce va spune?
— Ce n-aş da să ştiu.
— Trebuie să ne întoarcem?
— Trebuie să aşteptăm, vom vedea.
— O să fie foarte supărat regele pe tata?
— Tatăl tău e foarte supărat pe rege de ceva vreme.
— Şi vor… porni un război unul împotriva celuilalt?
— Sper că nu… mă rog să nu, a spus ea apoi şi renunțând la orice urmă de ceremonie, m-a tras lângă ea şi m-a îmbrățişat. Nu ştiu ce se va întâmpla cu noi, copila mea, a continuat ea.

Sosiseră veşti neliniştitoare din Anglia. Erau probleme în nord. Se ştia că se adâncea conflictul dintre rege şi contele de Warwick, şi cum nordul era de partea lui Warwick, unii de-abia aşteptau să se arunce în luptă.

M-am întrebat adesea de ce le plăcea atât de mult bărbaților să plece la război când de cele mai multe ori acesta aducea atâtea greutăți şi atâta suferință pentru mulți. Oare viețile lor erau atât de banale încât războiul era cel care le oferea acel strop de entuziasm? În plus, pentru soldatul de rând asta însemna rost de jaf şi câştig.

Totuşi, unii bărbați din nord de-abia aşteptau lupta şi, fără îndoială crezând că au susținerea contelui de Warwick, se hotărâseră să înceapă fără el. Primul a fost Robin de Holderness. Nu era adevăratul lui nume, dar conducătorii de revolte aveau obiceiul de a-şi spune Robin, de la Robin Hood, dorind să dea de înțeles că motivul răscoalei era să ia de la bogați pentru a da la săraci. Şi cum acest rebel provenea din Holderness, i se spusese Robin de Holderness.

În mod neaşteptat şi oarecum ironic, revolta a fost înăbuşită de unchiul meu John, contele de Northumberland, care fusese de la început un susținător ferm al regelui. Sărmanul Robin de Holderness a plătit cu capul nerăbdarea şi nechibzuința lui.

Nici nu au scăpat bine de un Robin că apăru altul, unul mai important, Robin de Redesdale. La început nu

ştiam cine era exact. Se spunea că se revoltase ca protest împotriva taxelor mari şi a puterii membrilor familiei Woodville, care urmăreau mai degrabă să obțină averi şi putere în interes personal decât să facă ceva bun pentru țară.

Din câte ne ajungea la urechi se părea că Eduard nu era prea îngrijorat de aceste revolte. Pe perioada domniei lui, țara avusese parte de scurte momente de pace, şi el se dovedise întotdeauna destul de priceput să pună capăt acestor tulburări.

Pornise spre nord într-un ritm destul de relaxat şi era sigur că Robin de Redesdale avea să împărtăşească în curând aceeaşi soartă ca şi celălalt Robin. Apoi însă ajunse la el o veste destul de îngrijorătoare. Se descoperise cine era Robin de Redesdale. Nici mai mult, nici mai puțin decât Sir John Conyers, or familia Conyers era o ramură mai neînsemnată a casei de Neville.

Această descoperire trebuie să fi pus întreaga țară pe jar. Tata nu era pregătit pentru aşa ceva, dar luă rapid o decizie. Trebuia să se întoarcă în Anglia.

Alături de mama şi de Isabel, am plecat la castelul Warwick, în timp ce tata şi suita lui s-au îndreptat spre Londra, alături de ducele de Clarence.

Eram uluite. Nu ştiam ce se întâmpla, iar Isabel era cea mai nefericită dintre noi. Se plângea că fusese smulsă de lângă soțul ei prea repede după căsătorie şi nu înțelegea de ce fusese nevoie de aşa ceva.

Niciuna dintre noi nu ştia ce însemna asta, dar am auzit că lumea îi primise cu căldură pe tata şi pe ducele de Clarence. Credeau că se întorseseră în Anglia din cauza conflictului din nord şi pentru a rezolva cât de curând situația încordată dintre ei şi rege. Era evident că în acel moment nu ştiau cât de gravă era situația între Eduard şi tatăl meu.

Cu toate acestea, noi eram ocupate cu aranjarea lucrurilor şi a camerelor noastre în castel şi la puțină

vreme după întoarcerea noastră, Isabel ne anunță că era însărcinată. Era încântată, dar şi oarecum temătoare.

— George îşi doreşte un fiu, ne-a spus ea.

— Sunt convinsă că veți avea mulți fii. Ia uite! De-abia v-ați căsătorit că ați şi făcut unul.

Mama era în al nouălea cer şi nu se mai vorbea despre aproape nimic altceva în afară de bebeluşul care urma să se nască.

Isabel s-a instalat în castel pentru a se bucura de agitația din jurul ei, ceea ce cred că a şi ajutat-o să uite de plecarea lui George.

Uneori, în perioada aceea, mă întrebam ce se întâmpla dacă regele se împăcase cu tata şi cu Clarence şi dacă reuşiseră să înfrângă revolta din nord. Din când în când aveam oaspeți care ne aduceau ceva veşti. Ne doream să credem că relația dintre rege şi familia noastră revenise la normal. E adevărat, este posibil să nu fi fost prea încântat de căsătoria lui Clarence, de vreme ce o interzisese, dar acesta era un fapt consumat şi regele nu era genul de om care poartă pică. Probabil că era cel mai înțelegător om din regat, aşa că era întemeiat să presupunem că toate mergeau bine acum. Până la urmă, asta voiam să credem.

Între timp, Isabel depăşise primele stadii ale sarcinii care începea să devină evidentă. Mama le supraveghea permanent pe doamnele de onoare şi lucram cu mic, cu mare, la hăinuțe pentru copil. Am auzit povestea despre cum am venit pe lume eu şi Isabel şi ce mare binecuvântare am fost. Cea mai mare bucurie a unei femei era să aducă un copil pe lume.

Totul era intim şi liniştitor, iar Isabel, aflându-se în centrul atenției, savura din plin momentul.

Apoi, unele veşti au ajuns şi la urechile noastre, făcându-ne să ne îngrijorăm. Se părea că Robin de Redesdale nu era un conducător oarecare de răscoală. Era înconjurat de oameni hotărâți şi, în mod uimitor, se descoperise că toți capii aveau legături cu casa de Neville. Unul dintre ei era nepotul tatălui meu, Sir Henric

Fitzhugh, altul era vărul lui, Henric Neville, iar Robin însuşi era Sir John Conyers, care se căsătorise cu una dintre fetele din familia Neville. Principala lor nemulțumire era că regele se depărtase de marii lorzi din regat, apropiindu-se de familia Woodville, de origine modestă, care căutase să conducă fără să țină cont de nevoile țării.

Isabel era fericită şi nu voia să ia în seamă nimic ce ar fi putut să o deranjeze. Era sigură că regele avea să fie de acord cu căsătoria ei. Având în vedere averea pe care i-o aducea soțului ei, cum s-ar putea plânge regele că fiica lui Warwick nu este o partidă potrivită pentru fratele lui, atâta vreme cât el însuşi se însurase cât se poate de nesăbuit, cu o femeie fără avere şi poziție socială?

În fiecare zi aştepta întoarcerea lui Clarence. Voia să îi spună despre copil.

Aşa au trecut săptămânile unele după altele şi după o vreme ne-am liniştit şi am început să simțim o oarecare senzație de siguranță. Apoi, într-o bună zi, la castel sosi o companie. Făcuseră parte din armată şi erau oameni devotați familiei Warwick, după cum o demonstra blazonul Ragged Staff, etalat la vedere.

Am aflat că urmau să se alăture armatei tatei şi, în timpul cinei, pe când eram aşezați la masa cea mare cu mama, atât eu cât şi Isabel am auzit ce se întâmpla. A fost o mare lovitură, căci ne-am dat seama că tatăl nostru pornise la război împotriva regelui.

— În bătălia de la Edgecot a fost capturat contele de Pembroke, milady, a spus căpitanul. Lordul Warwick nu era de față, dar ne-am întâlnit mai târziu la Northampton cu învingătorii. Şi-a pierdut capul din ordinele contelui.

— Cine şi-a pierdut capul? a întrebat mama cu voce slabă.

— Contele de Pembroke, milady, iar contele de Devon a fost ucis.

Mama se înfricoşă. Ştia că tata îi ura pe acei oameni. Erau duşmanii lui pe câmpul de luptă şi susținători

fervenți ai familiei Woodville. Făceau parte din acel grup care îl înconjurase pe rege şi îl îndepărtase de influența lui Warwick. Ni se pregăteau însă veşti şi mai uluitoare.

— Aşadar acesta a fost sfârşitul lui Pembroke şi al fratelui său, însă adevăratul trofeu au fost lordul Rivers şi fiul său, Sir John Woodville, continuă căpitanul. Au fost prinşi în Țara Galilor şi decapitați la Kenilworth.

— Tatăl şi fratele reginei! a exclamat mama îngrozită.

— Şi asta din ordinul contelui! Tot acest război îi are pe cei din familia Woodville în centru, milady. Ce trofeu a fost acesta!

Rar o văzusem pe mama atât de neliniştită, deşi făcea eforturi pentru a ascunde asta în fața oaspeților.

M-am tot gândit la ea, iar când s-a retras seara în camera ei, m-am îndreptat şi eu într-acolo. Am găsit-o îngenuncheată pentru rugăciune, aşa că am stat şi am urmărit-o preț de câteva clipe în tăcere.

Ştia că mă aflam în cameră, dar nu se întoarse imediat spre mine.

— Anne, fiica mea, ce faci aici? a spus ea apoi.

— O, eşti tare nefericită, mamă. Voiam să fiu alături de tine.

Ea s-a ridicat şi eu m-am repezit spre ea. Şi-a deschis brațele şi m-a strâns la piept.

— Mi-e teamă, Anne. Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că tata se războieşte cu regele, am spus eu încet. Au fost ucişi din ordinele lui. Regina este o femeie aspră şi îşi iubeşte familia. A făcut tot ce i-a stat în puteri pentru a-i promova. I-ar distruge pe cei care îi stau în cale… pe când alor ei le-ar da totul. Or ei i-au ucis tatăl… fratele. Regina va face orice ca ei să fie răzbunați.

— Ce se va întâmpla cu noi? Fiica mea dragă, ce se va alege de tot?

— Tata e foarte puternic. Îşi va învinge toți duşmanii.

— Ai dreptate, copilă. Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună.

Lucrurile au luat apoi o întorsătură dramatică, şi eu nu mai eram un simplu observator.

Schimbarea s-a produs într-o bună zi când, aflându-mă pe metereze, am zărit în depărtare un mare alai de călăreți care se îndreptau bineînțeles spre castel. Am fugit pe scări şi am anunțat-o pe mama. Ea ştia deja.

— A venit tatăl tău, a spus ea.

Ne aflam în curte când a intrat tata, însoțit de o siluetă înaltă, regală. M-am holbat la el plină de uimire. Cu siguranță nu mă înşela privirea, nu putea fi decât regele. Nimeni altcineva nu era la fel de înalt şi impunător. Descălecase, ca şi tatăl meu de altfel. Mama se pregătea să îngenuncheze, dar regele îi puse o mână pe umăr şi o sărută pe obraz.

— Milord… a început mama.

— Regele a venit să stea la noi o vreme, a spus tata.

Regele a zâmbit şi i-a spus ce plăcere era pentru el să o vadă pe frumoasa contesă şi pe fermecătoarea ei fiică.

— Nu o văd pe draga mea cumnată.

— Se odihneşte, domnul meu, dată fiind starea ei.

— Ce veste bună! Fratele meu este cu adevărat un bărbat norocos! a spus regele, ridicând din sprânceană.

Pregătirile pentru cei nou-sosiți se aflau deja în desfăşurare. Servitorii se puneau de îndată în mişcare de cum apăreau oaspeți la castel. Tata l-a condus pe rege în holul de la intrare. Era evident că se întâmpla ceva tare ciudat. Tata avea un anumit aer triumfător. Şi apoi unde era suita regelui? Acesta însă era prietenos şi zâmbitor, ca şi cum nu ar fi fost nimic neobişnuit să vină aici. Aveam o cameră în castel care era păstrată pentru oaspeții de sânge regesc, iar regele a fost instalat chiar acolo. Castelul fremăta cu un entuziasm obişnuit în cazul vizitelor regelui. De această dată însă era ceva diferit. De ce nu fuseserăm avertizați de venirea lui?

Mi-au trebuit câteva zile bune ca să îmi dau seama că regele era prizonierul tatălui meu.

Totul era atât de uluitor. Înțelesul lucrurilor ne scăpa

şi încercam să ne găsim calea prin beznă, să înțelegem. Am aflat ce se întâmplase cu adevărat mult mai târziu, de la Richard. Chiar şi atunci, Richard vorbea despre asta cu mare mâhnire.

Regele se afla în marş spre nord pentru a pune capăt rebeliunii când primise vestea înfrângerii de la Edgecot. Când armata aflase ce se întâmplase, începuseră să dezerteze din ce în ce mai mulți, până când regele rămăsese singur, cu doar câțiva prieteni, printre care şi Richard. Se aflau la Olney când a sosit George Neville.

— Nu a venit în calitate de arhiepiscop, ci îmbrăcat în armură, mi-a spus Richard atunci când mi-a povestit cum a fost. Eu mă aflam alături de fratele meu şi îmi era teamă de ce însemna asta, căci ştiam că fratele meu complota cu tatăl tău şi că făcuse asta de când se căsătorise cu sora ta, Isabel. Aveam o presimțire că George avea gânduri necurate față de Eduard, căci fusese mereu gelos pe el şi îi purtase pică pentru că Eduard era fratele mai mare şi avea mai multe calități. George Neville s-a comportat foarte respectuos cu regele şi l-a întrebat dacă ar putea să meargă la Coventry cu el şi fratele său, întrucât contele de Warwick era îngrijorat în privința siguranței regelui.

„De ce este contele atât de preocupat de siguranța mea atâta vreme cât cu puțin timp în urmă lupta împotriva mea?" a spus fratele meu.

„Dar nu a luptat niciodată împotriva domniei voastre, Alteță", a spus George Neville, „ci împotriva celor care caută să distrugă regatul."

— Eram atât de furios încât am strigat la fratele meu să nu îl asculte. Ştii însă ce iertător este Eduard. Dacă are vreun defect, este acela că îşi iartă mereu prea repede dușmanii şi crede numai lucruri bune despre ei. Eduard a pus o mână pe brațul meu şi mi-a spus plin de afecțiune: „Suntem în mâinile lor, frate, cel puțin deocamdată." Apoi s-a întors spre arhiepiscop şi i-a spus: „Văd că sunt prizonierul domniei tale. Ce trebuie să fac?"

„Să veniți cu mine la fratele meu”, a răspuns arhiepiscopul.

— Aşa că ne-am dus la contele de Warwick.

I-am spus lui Richard cât de mult mă întristasem când auzisem o versiune deformată a acestor evenimente. Mi se rupsese inima că prietenia dintre familiile noastre luase sfârşit.

— Am fost cu el la întâlnirea cu Warwick, continuă Richard. Cred că tatăl tău era mai jenat decât fratele meu. Contele a încercat să îl asigure pe Eduard că nu îi dorea răul şi a spus că îl ține prizonier pentru propria lui protecție, însă asta nu era adevărat. Contele nu îl iertase niciodată că se însurase cu regina. Mulți dintre noi credeam că făcuse o greşeală, dar fratele meu este impulsiv când vine vorba de dragoste. Îşi oferă iubirea fără a se gândi ce primeşte înapoi. Bănuiesc că pentru el a fost potrivită căsătoria, dacă nu pentru alții. Familia ei hrăpăreață a creat toate problemele. O, Anne, ce greşeli s-au comis! Este adevărat că tatăl tău a ajutat la aducerea lui Eduard pe tron, dar Eduard este un rege care vrea să conducă, nu să fie condus. Or tatăl tău este un om care vrea să conducă prin intermediul regelui pe care l-a aşezat pe tron. Nu erau sorți de izbândă aici.

Câtă dreptate avea!

Regele era cel mai încântător dintre oaspeți şi nimeni n-ar fi crezut că stătea la noi împotriva voinței sale. Servitorii se întreceau între ei ca să îi câştige atenția. Nu am văzut niciodată un bărbat atât de lipsit de aroganță şi importanță de sine, şi totuşi, în ciuda acestora, avea aerul unui adevărat rege.

La vremea respectivă, tata era beat de fericire. Credea că el câştigase bătălia. Îi arătase regelui că nu putea domni fără el. După o vreme însă euforia lui a început să se mai domolească. Poate că Eduard era mare iubitor de plăceri şi căuta să ducă o viață uşoară refuzând să privească în față lucrurile neplăcute, dar personalitatea lui exuberantă şi zâmbetul lui regal fermecaseră poporul.

Nu voiau să îl piardă pe regele lor cel plăcut. Acesta era punctul lui forte. Trecuseră aproape zece ani de când tata îl aşezase pe tron şi în acest răstimp îi făcuse pe oameni să-l iubească. Îl voiau pe Eduard şi, din această cauză, se iscaseră tulburări prin regat.

Se ştia că regele e pe undeva prin nord, ținut prizonier de contele de Warwick, iar aceasta era o incitare la încălcarea legii. Au izbucnit revolte. Situația nu mai putea fi lăsată să continue şi tata şi-a dat seama că trebuie să îl mute pe rege într-o fortăreață mai greu de cucerit.

Ziua în care a plecat Eduard de la castelul Warwick pentru a merge la Middleham a fost încărcată de tristețe. Ce dor ne era de el! În castel erau numai chipuri îndurerate. Reveni apoi sentimentul de teamă. Tata plecase de la castel şi revoltele continuau. Circulau zvonuri că, auzind că regele e prizonierul contelui, partizanii tatei presupuseseră că războiul luase sfârşit şi armata se dispersase.

— Unde este regele? întrebau oamenii. Cine conduce țara?

Pe măsură ce violențele se înmulțiră, iar cei care încălcau legea erau tot mai mulți, tata se gândi că ar fi bine ca lumea să vadă că Eduard era încă rege şi îi permise să facă o vizită protocolară la York, unde îi fu pregătită o primire tumultuoasă.

Richard mi-a spus că, la aflarea acestei veşti, adunase o armată împreună cu un prieten de încredere, lordul Hastings, şi mărşăluiseră spre York. Înainte să ajungă în oraş însă auziseră că regele luase frâiele în mâini şi îşi anunțase intenția de a se duce la Londra.

Atunci tata şi-a dat seama că greşise pe undeva şi că dacă avea să încerce să îl oprească pe rege, aveau să se revolte mulți împotriva lui. Primirea lui Eduard în capitală a fost o dovadă suficientă pentru a-l convinge pe tata că eşuase. Învinsese pe câmpul de bătălie, dar în cele din urmă victoria se transformase în înfrângere.

Trebuie să îşi fi dat seama atunci că nu avea să mai

redobândească niciodată controlul asupra lui Eduard, aşa că îi rămăsese un singur plan. Acela de a-l aşeza pe Clarence pe tron în locul lui.

Isabel era în ultima fază a sarcinii şi urma să nască într-o lună şi ceva. Era o zi frumoasă de aprilie şi mama făcea ultimele pregătiri pentru naştere.

— Copiii au obiceiul de a sosi înainte de momentul aşteptat, mi-a spus ea. Cât mă bucur că Isabel este alături de mine. Mă pricep oarecum la lucrurile astea, să ştii.

— Mi-am dat seama de asta, milady. Şi eu mă bucur, am spus. Bănuiesc că totul merge bine, nu? Isabel pare puțin cam apatică.

— E obosită, draga mea. Îți poți imagina ce înseamnă să cari un copil după tine?

— Bine, dar Isabel pare cam plăpândă.

Am observat o privire temătoare în ochii mamei şi mi-am dorit să nu fi spus asta, ştiu că se îngrijora grozav în privința sănătății noastre. Ea era o femeie puternică. Ar fi trebuit să aibă fii voinici şi sănătoşi, nu două fete atât de delicate. De fapt, cum mi-am închipuit că mama era un pic îngrijorată în privința lui Isabel, am început şi eu să îmi fac griji. Dar pentru că nu puteam vorbi despre temerile mele cu mama, îi vorbeam despre ele uneia dintre servitoarele lui Isabel.

O plăcusem pe Ankarette Twynyho din clipa în care se angajase în casa noastră. Era o tânără văduvă care trăise în Somerset înainte de a veni la noi. Cum îşi pierduse de curând soțul, era bucuroasă să plece departe de satul ei, unde se petrecuse tragedia.

O slujise pentru scurtă vreme pe regină şi cred că prefera viața de la castelul Warwick decât să o slugărească pe aroganta Elisabeta Woodville.

Era amuzantă şi obişnuia să ne spună anecdote despre regină care ne distrau şi aşa am ajuns să aflăm câte ceva despre femeia aceea rece şi ciudată care, atunci când se

căsătorise cu regele, declanşase acele evenimente atât de dezastruoase pentru noi toţi.

Ankarette mă linişti acum.

— Ducesa nu este o femeie viguroasă, dar va fi bine, a spus ea. Totul este pregătit şi se va afla pe cele mai bune mâini. Îmi dau seama că mama noastră, contesa, e o doamnă care se pricepe la astfel de lucruri şi cu toţi cei pregătiţi să o ajute, totul va fi bine.

— Mă linişteşti, Ankarette, am spus eu.

— Doar pentru asta mă aflu aici, draga mea, mi-a spus ea.

Îmi plăcea accentul ei de Somerset şi felul blând de a se purta cu toată lumea. În plus, mă puteam asigura că, ajutată de mama, de Ankarette şi de toţi ceilalţi, Isabel avea să fie în siguranţă.

Ankarette o consola şi pe Isabel. Îi punea o pernă la spate când părea că nu stă confortabil şi tot ea îi aducea de băut înainte chiar să îi ceară Isabel.

Într-o zi, stăteam jos în odaia lui Isabel, căci îi plăcea să se întindă adesea, iar când făcea asta, voia să stăm cu ea. Vorbeam tot felul de nimicuri când am auzit zgomot mare la parter.

M-am îndreptat spre fereastră şi ceea ce am văzut mi-a tăiat respiraţia.

— Este tata şi alături de el e ducele de Clarence, am spus întorcându-mă.

— Ai spus că... George e aici? a întrebat Isabel, ridicându-se.

Erau însoţiţi doar de un grup restrâns de oameni. M-am dus la uşă şi am auzit-o pe mama spunând că ceva era în neregulă.

Am început să cobor scările cu Isabel pe urmele mele. Tata se afla deja în holul de la intrare. O îmbrăţişă întâi pe mama, apoi pe mine. Isabel se năpusti în braţele soţului ei.

— Nu avem nicio clipă de pierdut, spuse tata. Trebuie să vă pregătiţi de plecare. Ar trebui să ne îndreptăm spre

coastă într-o oră.

— E imposibil, a strigat mama. Isabel…

Tata nu spuse nimic preț de o clipă şi o privi pe Isabel.

— Trebuie să fie, luați doar strictul necesar. Trebuie să pornim spre coastă fără întârziere, a spus el apoi.

Fuseserăm crescute să ascultăm imediat, fără cârtire, poruncile tatei, iar mama era un exemplu pentru noi în această privință. De această dată era diferit însă, trebuia să ne gândim la Isabel. Isabel şi George se agățau unul de celălalt, şoptindu-şi cuvinte de iubire, dar tata îşi pierdea răbdarea.

— Ascultați-mă, nu vă pot explica prea multe acum, a spus el, doar că duşmanii mă urmăresc. Dacă mă iau prizonier, va fi sfârşitul… sfârşitul pentru toți. Este extrem de important să plecăm fără întârziere, toată lumea… întreaga familie.

— Nu o putem mişca pe Isabel, or eu fără ea nu merg, a spus mama cu încăpățânare.

— Ba o să mergi! a insistat tata. Isabel o să meargă şi ea cu noi. Ne faci să pierdem timp. Crede-mă, nu aş face asta dacă nu ar fi necesar.

— Este vorba despre… rege? a început mama.

— Anne, îți spun, pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi sta în cale. Trebuie să plecăm de aici… cu toții. Trebuie să ne îndreptăm spre coastă cât de repede putem. Nu te certa cu mine. Isabel trebuie să vină cu noi, înțelegi?

— Da, înțeleg, dar copilul e pe cale să se nască, a spus mama.

Tata a scos un oftat.

— Ştiu prea bine asta. N-o să-i fie uşor, dar trebuie să o facem. Duşmanii mei sunt în marş încoace, vin să mă ia prizonier. O să îmi ia capul şi asta va însemna sfârşitul familiei noastre aşa cum o ştim. Aşa că te rog, fă cum îți spun. Pregăteşte-te. Plecăm într-o oră.

Asta a fost de ajuns. Isabel a început să plângă în brațele lui Clarence. Era îngrozită. Ştia că plecăm din țară şi chiar şi în momentele ei bune, ura să călătorească pe

mare. Acum însă, mama preluase controlul.

— Haide. Ai auzit ce a spus tatăl tău. Isabel, du-te în camera ta. Anne, du-te şi adu-o pe Ankarette să aibă grijă de Isabel şi să facă pregătirile. Ai auzit ce a spus tatăl tău, trebuie să fim gata într-o oră.

În timp ce ne adunam câteva lucruri, gândurile ni se învârtejeau în cap. Trebuia improvizată o lectică pentru Isabel, or asta avea să ne facă să mergem mai încet. Situația era periculoasă însă.

— De ce trebuie să fie atâta bătaie de cap? am auzit-o pe mama murmurând. De ce nu se pot mulțumi bărbații cu ce le-a dat Dumnezeu? De ce atâta luptă pentru putere?

Situația era disperată însă şi dacă tata spusese că era în pericol de a-şi pierde capul, ştiam că nu vorbise aiurea.

Auzisem de mult prea multe capete pierdute ca să nu luăm în seamă aceste cuvinte.

După aproape o oră, eram deja în drum spre coastă.

N-o să uit niciodată acea călătorie. Atunci mi-am dat seama cât de repede se poate transforma triumful în dezastru. Cu puțin timp în urmă, regele era prizonierul tatălui meu şi părea că planurile lui se împlinesc. Apoi, lucrurile s-au schimbat brusc. Nu înțelegeam cum ajunsese tata acum în situația de a fi nevoit să fugă pentru a scăpa de armatele răzbunătoare ale regelui.

Eram într-un pericol imediat. La ordinele tatei, luaserăm cu noi un minimum de bunuri şi servitori. Venise şi Ankarette, căci era servitoarea lui Isabel, şi mama se gândise că ne putea fi utilă. Trebuia să ne gândim cum să procedăm cu Isabel, căci nu se mai putea lungi pe pat, în odaia ei.

Sărmana Isabel! Speram ca măcar faptul că George se afla alături de noi să compenseze disconfortul de care avea parte.

Mama şi cu mine călăream alături de tata, care avea o privire sumbră. Părea că îmbătrânise față de ultima oară

când îl văzusem. Era o lovitură puternică pentru mândria lui şi bănuiam că se învinuia grozav că lăsase victoria să îi scape printre degete.

Însă nu era timp de gânduri negre. Ne îndreptam spre ţărmurile Dorsetului şi trimiseserăm mesageri înainte să ordone să fie pregătite corăbiile, ca să ne putem îmbarca de îndată ce ajungeam pe coastă. Trebuia să părăsim ţara cu orice preţ, cât mai repede posibil.

Mă întrebam de ce oare ne duceam până în Dorset, de vreme ce tata îşi păstra unele dintre cele mai bune corăbii în Southampton.

Aşa am tot călătorit ziua aceea, neştiind dacă nu cumva în vreo clipă aveau să ne prindă din urmă duşmanii tatei şi să îl ducă la Londra… în Turn, unde probabil ar fi aşteptat să îi fie hotărâtă moartea. Ce s-ar fi întâmplat atunci cu noi? Eram sigură că regele nu ar fi permis să fim trataţi rău, dar îmi venea greu să îmi închipui o viaţă fără tata. Îmi tot spuneam că aşa ceva nu trebuie să se întâmple. Tatăl meu era de neînvins. Fusesem educată să cred asta şi nu era deloc greu să mă conving că aşa era.

Ce uşurare a fost pentru noi când am ajuns în cele din urmă aproape de mare. Cei pe care îi trimisese înaintea noastră reuşiseră să tocmească o corabie. Era destul. Tata şi Clarence ne-au condus pe toţi la bord. Isabel avea cea mai bună cabină şi speram că urma să se simtă destul de confortabil acolo. M-am rugat să ajungem la Calais înainte să o apuce durerile facerii. Cum tata era căpitanul oraşului, puteam fi siguri că aveam să fim trataţi cu atenţie şi grijă acolo, şi la castel aveam tot ce ne trebuia.

— Se cuvine ca primul tău copil să vadă lumina zilei în oraşul în care te-ai căsătorit, i-am spus eu lui Isabel.

Cu toate acestea, nu avea să fie aşa, şi am avut parte de şi mai multe ghinioane, căci atunci când ne-am alăturat flotei tatei la Southampton, am primit încă o lovitură.

Noul lord Rivers, care moştenise titlul când tatăl lui fusese executat, ne aştepta acolo. Avea nişte polițe de plătit. Urmă o bătălie, ocazie cu care pierdurăm multe dintre corăbiile tatei. El hotărî să luăm ce mai rămăsese din flotă şi să o ştergem înainte ca Rivers să poată chema întăriri.

Zgomotul împuşcăturilor era groaznic, iar eu şi mama ne aflam în cabina lui Isabel, unde încercam să discutăm banalități, deşi ştiam că orice clipă putea fi cea din urmă.

— Tatăl vostru iese mereu învingător în cele din urmă, a spus mama cu fermitate. Odată ce ne vom afla în siguranță la Calais, totul va fi bine. Cum te simți, Isabel?

Isabel nu ştia ce să spună. Simțea că o pot lua durerile facerii din clipă în clipă.

— Să ne rugăm să ajungem la Calais înainte să se întâmple asta. Nu e un drum prea lung şi dacă e şi marea liniştită…

Am plecat. Bătălia luase sfârşit. Am aflat mai târziu că tata se temuse ca nu cumva să existe probleme în Southampton, motiv pentru care aranjase să ne îmbarcăm de la Dorset. Pierduse una sau două corăbii în luptă, dar trebuia să ne bucurăm că ne aflam pe drumul spre Calais.

Cât de uşurați am fost când am văzut pământul! Tatăl nostru trimise semnalele. Căpitanul oraşului Calais sosise. Ne aşteptam să fim bineveniți, dar spre uimirea noastră am auzit zgomot de împuşcături. Era cu atât mai surprinzător cu cât lordul Wenlock, care avea grijă de castel, era un om de încredere de-al tatei. Am coborât o barcă la apă pentru a afla ce era cu această primire aparent duşmănoasă.

Am primit un mesaj înapoi de la lordul Wenlock că regele trimisese poruncă, ce sosise cu puțin timp înaintea contelui şi a alaiului său, ca acestuia să i se interzică intrarea în Calais. Lordul Wenlock regreta nespus, dar trebuia să se supună ordinelor regelui.

Tata era perplex. Bătuse atâta drum doar ca să nu fie primit aici. Asta însemna că nu mai era considerat comandant al oraşului.

Era disperat şi, chiar în acel moment, pe Isabel o apucară durerile facerii. Asta ne făcu să uităm de toate celelalte. Isabel se afla în mare primejdie, căci se părea că avea să fie o naştere dificilă şi nu aveam mijloacele obişnuite la dispoziție pentru a-i uşura eforturile.

— Măcar de-am avea puțin vin, strigă mama, ar ajuta-o să se mai liniştească şi să calmeze durerile.

A fost unul dintre cele mai groaznice momente din viața mea. Nu voi uita niciodată țipetele agonizante ale surorii mele. Era sigură că o să moară. Mă tot gândeam la ea aşa cum fusese – fericită şi veselă, atât de mulțumită de căsătoria ei, atât de recunoscătoare că dovedise atât de repede că poate face copii. Şi iat-o acum, pe o mare cam agitată, fără provizii îndestulătoare, în agonie şi în primejdie de a-şi pierde nu doar copilul, ci şi viața.

În asemenea momente îți dai seama cât de mult iubeşti pe cineva şi cât de sfâşietor e să îi vezi pe cei pe care îi iubeşti suferind, mai ales când nu poți face nimic pentru a-i ajuta.

Mă ciondănisem de atâtea ori cu Isabel, e adevărat, dar era sora mea, făcea parte din viața mea şi nu îmi puteam imagina cum aş putea trăi fără ea.

Tata era în uşa cabinei. Avea o privire neliniştită şi, dintr-odată, am avut un sentiment de tandrețe față de el. Ne iubeşte cu adevărat, m-am gândit, chiar ne iubeşte. Numai că este atât de ocupat să se lupte pentru a-şi menține puterea încât nu îi mai rămâne prea mult timp să ne arate asta.

— Cum se simte? a întrebat el.

— Rău, i-a răspuns mama. Dacă am avea puțin vin… chiar…

— Crezi că ar ajuta-o?

— Ar putea să bea puțin şi asta ar calma-o. Poate că ar reuşi chiar să o facă să uite de durere.

Tata a coborât una dintre cele două bărci la apă şi a trimis-o cu un mesaj pentru Wenlock în care îi cerea vin pentru fiica lui care se zbătea în durerile facerii. Spunea că ar trebui să-i fie prieten, dar în asemenea vremuri, de unde puteai şti cine îți e prieten? Înțelegea însă că Wenlock trebuia să respecte porunca regelui. Warwick nu mai era Făuritorul de regi, ci doar un proscris din Anglia care se lupta să supraviețuiască.

În orice caz, Wenlock i-a ascultat rugămintea şi, spre încântarea mamei, l-a trimis pe mesager înapoi cu două poloboace de vin.

Wenlock a mai făcut ceva. Alături de vin i-a trimis tatei şi un mesaj secret în care îi spunea că ar fi fost o nebunie să încerce să debarce, căci tocmai asta se aşteptau să facă. El îşi dăduse permisiunea să se deschidă focul pentru a împiedica o asemenea încercare. Contele ar trebui să se îndrepte spre un port francez, căci cu siguranță Ludovic avea să fie ospitalier cu vechiul său prieten. Era un sfat bun.

Între timp, starea lui Isabel devenea disperată. Vinul o ajuta puțin, însă era foarte bolnavă. În plus, mi-am dat seama după buzele strâmbate într-o grimasă ale lui Ankarette şi după expresia ei supărată că ceva nu mergea bine.

Mama a venit la mine.

— Doarme acum, îmi spuse ea. Sărmana copilă, a fost o naştere dificilă.

— Şi copilul? Este băiat?

— Copilul a fost băiat, a spus ea.

Mi-am dat de îndată seama ce însemna asta.

— Vrei să spui că e mort? am întrebat.

Mama a încuviințat din cap.

Cea mai mare grijă a noastră acum era Isabel. Mama şi Ankarette se aflau cu ea. Nu mai era loc pentru nimeni în micuța cabină. Dacă aş fi putut fi lângă ea, m-aş fi simțit mai liniştită, iar izolarea de sora pe care o ştiam de o

viață şi pe care poate că nu aveam să o mai văd mă umplea de o durere neputincioasă.

Am văzut-o în minte cum îşi proba rochia de mireasă. Era atât de mulțumită de ea şi de viața ei. Urma să se mărite cu Clarence. Urma să fie regina Angliei, iar copilul ei avea să fie într-o bună zi rege. Avea să înceapă o dinastie, dinastia de York şi Warwick. Câte vise spulberate!

M-am rugat să trăiască. Poate că avea să îmi fie ascultată rugăciunea. Apoi m-am rugat să se întâmple imposibilul şi să ne întoarcem la Middleham, să fim din nou copii… să revină zilele fericite în care Richard de Gloucester se număra printre băieții care veneau la castelul tatălui meu pentru a deprinde arta războiului.

În cele din urmă mi s-a permis să o văd, deşi doar pentru scurt timp.

— Ce a fost mai rău a trecut, mi-a spus mama. Îşi va reveni dacă este îngrijită.

Isabel zăcea pe pat epuizată… nu mai simțea durere… durerea aceea zadarnică, fără rezultat şi scop. Am avut un sentiment de uşurare când mi-am dat seama că încă nu ştia că acel copil, care o costase aproape viața, era mort.

— Respiră mai uşor. Îşi va reveni, sper şi mă rog pentru asta, a spus mama, venind spre mine. Mă bucur că nu am pierdut-o pe Isabel a noastră.

Corabia se legăna încoace şi încolo. În agitația noastră nici nu luaserăm asta în seamă, dar acum, ridicându-mă, m-am văzut nevoită să mă agăț de mama pentru a-mi păstra echilibrul.

— Îl îngroapă, a spus mama.

Mă bucuram că o cruțaseră pe Isabel de asta.

Îi cususeră trupul micuț într-un cearşaf. Nu suportam să mă uit la el. Era atât de dezolant de mic şi de neajutorat. Crescuse toate aceste luni, aşteptând momentul în care avea să fie adus pe lume… iar când asta se întâmplase o şi părăsise.

Căpitanul vaporului spunea o rugăciune. Am stat cu toții în picioare fără să scoatem o vorbă, în timp ce pânza care adăpostea micuțul trup se cufunda în ape.

DRUMUL SPRE BARNET

Câtă linişte se regăsea între pereţii acelei mănăstiri. Eram uluită de tot ceea ce se întâmplase şi deşi în sinea mea ştiam că acesta era doar un răgaz, era aşa o mângâiere pentru mine să simt din nou pământul sub picioare, să fiu departe de conflicte violente şi să pot asculta glasurile molcome şi blânde ale măicuţelor şi sunetul clopotului care bătea ceasul de rugăciune.

Ne îngrijiseră cu gingăşie de când sosiserăm aici, la porunca regelui Franţei de a ne ajuta şi a ne oferi tot ce aveam nevoie pentru a ne putea reveni după grelele încercări prin care trecuserăm. Îmi place să cred însă că ar fi fost la fel de bune cu noi şi dacă nu ar fi urmat nicio poruncă.

În primele zile m-am abandonat cu totul în liniştea acelui loc minunat. Abia mai târziu am început să mă întreb cât avea să dureze asta.

După îngropăciunea copilului, am continuat să navigăm pe mare. Tata era foarte supărat că nu i se permisese să debarce la Calais şi dădea vina pe ducele de Burgundia pentru asta. Însă trebuia să îşi potolească mânia, aşa că se hotărî să meargă de-a lungul coastei şi să captureze orice navă burgundă îi pica în mână.

Ne obişnuiserăm deja cu focurile de armă… şi cu uralele de rigoare după ce capturau o altă navă şi o altă navă, în timp ce navigam de-a lungul Canalului Mânecii, cu blazonul Ragged Staff fluturând pe catarg. Warwick, fugar, alungat la Calais, se lăsa la mila regelui Franţei, aşa că trebuia să arate Burgundiei, lui Eduard şi lui Ludovic că era o forţă cu care nu era bine să te pui.

Şi iată-ne şi pe noi, trei femei neajutorate, mama, sora mea şi cu mine, care ne dădeam seama doar parţial ce ni se întâmpla. Părea că ne pierduserăm căminul… că pierduserăm totul… şi că eram condamnate să navigăm pe vecie pe o mare plină de neprevăzut.

Asta nu putea dura însă. Măcar de atâta lucru eram sigure, şi mare ne-a fost uşurarea când am acostat în portul Honfleur ca oaspeți de onoare ai regelui Franței.

Ceea ce nu ştiam însă era că tata avusese nevoie de timpul petrecut prădând corăbii pentru a lua o decizie. Când despica valurile mării ca un pirat, el încerca de fapt să ajungă la o concluzie. Era prea ambițios pentru a fi învins cu atâta uşurință. Mizase pe Eduard şi pierduse. Apoi, în disperarea lui, se reorientase spre Clarence. Era în firea lui să pună regi pe tron. Voia să conducă chiar el, dar drepturile regilor se moşteneau, or din acest motiv el nu putea fi rege. Însă putea să pună pe tron un rege care să conducă prin intermediul lui.

Acum nu mai avea decât o singură carte de jucat şi avea să fie o schimbare completă de strategie. Trebuia să se gândească bine înainte să pornească pe acest drum. Îi ura pe cei din casa de Lancaster. Henric era nebun şi trebuia să se descurce cu nevasta lui dificilă şi dominatoare. Oare putea să o facă? Asta trebuia să hotărască în timp ce cutreiera mările. Dar când s-a îndreptat spre Honfleur, decizia era deja luată. Poate că eram norocoasă că nu eram la curent cu ea, dar chiar dacă aş fi ştiut, tot nu aş fi reuşit să ghicesc ce efect avea să aibă asupra mea.

Când am debarcat la Honfleur însă, nimic nu mai conta. Simțeam doar o mare uşurare de a fi scăpat de pe mare. Dar, înainte de a putea ancora, trebuia să avem permisiunea regelui Franței, iar corăbiile pe care le luaserăm drept pradă ne cam stăteau în cale acum. Relațiile dintre Ludovic şi burgunzi erau şi aşa destul de tensionate, iar regele Franței nu prea putea primi cu onoruri pe unul care se dedase la asemenea acțiuni războinice față de duce. Prin urmare, flota a fost trimisă departe şi noi am rămas în port la mila lui Ludovic.

Ludovic a auzit de starea lui Isabel şi a spus că doamnele nu trebuie să mai treacă prin alte greutăți, aşa că avea să facă pregătirile necesare pentru a fi găzduite la

o mănăstire, în timp ce contele avea să vină la curte pentru a purta discuții care aveau să se dovedească fără îndoială profitabile pentru ambele părți. Astfel am ajuns la mănăstire şi am avut parte de tihnă pentru o vreme.

Bine îngrijită de măicuțe, Isabel se mai înzdrăveni puțin. Era şi mai plăpândă ca înainte şi trebuia să se odihnească adesea. Jelea mult copilul pierdut şi vorbea adesea despre el. Faptul că fusese băiat făcea ca toată povestea să fie şi mai greu de suportat, căci ar fi fost tot ce sperase ea.

— Toate acele luni dificile şi apoi… nimic, se plângea ea.

— Poți să mai faci copii. Se întâmplă multor femei să piardă unul, am liniştit-o eu.

— Nu mai vreau să trec din nou prin asta, dar bănuiesc că va trebui să o fac. E de datoria mea… mai ales că…

Ştiam că se gândeşte că George avea să fie regele Angliei. Părea să fi uitat că fugiserăm din Anglia, că Eduard era rege şi era puțin probabil că avea să îşi piardă tronul în favoarea lui Clarence. Oare nu îşi dăduse deja seama că soțul ei era slab şi mândru şi că tata începuse să nu îl mai suporte şi să regrete că se gândise măcar să îl pună pe tron? Sigur că ea nu avea să accepte asta şi poate că era mai bine să o lăsăm să trăiască printre visele ei, mai ales că realitatea era mult prea sumbră.

Tata păstra legătura permanent cu mama. De fiecare dată când veneau scrisori la mănăstire, un sentiment de nelinişte punea stăpânire pe mine şi cred că şi pe ea. Mi-era mereu teamă că aveau să vină ordine să împachetăm tot şi să plecăm poate din nou pe mare.

Eu voiam să stau acolo. Îmi plăcea mult viața aceea liniştită, dar ştiam că ceream prea mult.

Într-o bună zi, mama a primit o scrisoare de la tata şi a trimis după mine.

De îndată ce am văzut-o, mi-am dat seama că nu erau

veşti bune.

— Trebuie să îți spun ceva, Anne.

— Tata…

— Am veşti de la el şi pomeneşte de tine.

— Bine, dar de ce?

— Pentru că este vorba despre ceva care te priveşte.

M-am uitat țintă la ea, plină de uimire.

— Tatăl tău a petrecut ceva timp cu regele Franței. Ludovic e un om ciudat, dar el şi tatăl tău au fost mereu buni prieteni. O parte din problemă era prietenia lui Eduard cu burgunzii, căci regii Franței şi ducii de Burgundia nu se înțeleg de multă vreme.

O cunoşteam destul de bine cât să îmi dau seama că amâna această veste care mă privea pentru că nu avea să fie pe placul meu, aşa că începeam să mă simt din ce în ce mai stingherită.

— După cum ştii, tatăl tău a fost păcălit grozav de Eduard, a continuat ea.

— Prin căsătoria lui vrei să spui?

— Nu a fost deloc potrivită şi nu neapărat pentru că era vorba de o femeie de rang mult inferior lui, cât despre familia Woodville şi lăcomia lor.

— Cunosc toate aceste lucruri, am spus. Le-am auzit de multe ori până acum. Te rog, spune-mi ceea ce mă priveşte pe mine.

— Eşti la vârsta potrivită pentru măritiş.

Am simțit cum se strecoară groaza în inima mea. Îmi găsiseră un soț, un francez. Aveam să fiu smulsă din căminul meu… de lângă mama mea, de lângă Isabel… de la Middleham. Întotdeauna îmi fusese teamă de asta şi acum se şi întâmpla.

— Multe fete de vârsta ta ar fi fost deja logodite până acum. M-am bucurat nespus că am putut să te păstrez lângă mine.

— Spune-mi… spune-mi cine e…

— O să fii surprinsă. Tatăl tău a fost mereu un susținător fervent al casei de York, dar lucrurile s-au

schimbat. Aceştia au fost mult prea perfizi şi tatăl tău s-a hotărât să îl susțină pe regele Henric. Până la urmă, ca fiu al fostului rege Henric al V-lea, acesta este moştenitorul de drept al tronului şi are întâietate în fața lui Eduard de York în ceea ce priveşte dreptul de a fi rege. Acum Henric are un fiu.

— Fiul lui Henric! Prințul Eduard!

— Da, chiar el. Am auzit că este un băiat chipeş, poate cu un an mai mare decât tine… tocmai bine. Eşti cu adevărat norocoasă.

Nu îmi venea a crede urechilor. Mi se spusese mereu că Henric e nebun, că regina Margareta e o femeie bărbătoasă, iar fiul lor Eduard un tinerel nesărat, lipsit de orice importanță. Tata schimbase alianțele… atât de ostentativ. Cum putuse să facă asta? Fuseserăm educate să credem că familia Lancaster ne era vrăjmaşă… iar acum plănuiau să mă facă una de-a lor.

— Nu poate fi adevărat! am țipat, de-abia putând respira de indignare.

— E adevărat, copila mea. Tatăl tău o să îl pună pe Henric la loc pe tron şi vrea ca tu să fii soția prințului de Wales.

— O, nu… te rog.

Mama m-a luat în brațe. Am văzut că plângea.

— Trebuie să ne acceptăm soarta, draga mea. Pentru asta ne naştem, a spus ea. Ni se întâmplă tuturora.

— Isabel a fost fericită în căsnicia ei, am spus.

— Sărmana Isabel! Nu ar fi trebuit să se întâmple aşa ceva. Vei fi fericită, copila mea. Ştiu că e o lovitură pentru tine, de aceea tatăl tău a vrut să te pregătească.

O lovitură! Simțeam că întreaga lume se prăbuşeşte în jurul meu.

Nu puteam vorbi despre asta decât cu Isabel. Ea se odihnea întinsă în pat. Era atât de frumoasă cu părul ei lung şi blond răsfirat pe pernă. Era însă încă palidă şi foarte plăpândă.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea neliniştită.

— Tocmai mi s-a spus că mă voi mărita.

— Te vei mărita! Mă gândesc că tata a făcut vreo învoială cu regele Franței. Cine e?

— Prințul de Wales.

— Prințul de Wales? Trebuie să fie bebeluş.

— Nu e vorba despre fiul lui Eduard, ci de cel al regelui Henric.

Isabel m-a privit plină de cea mai pură uimire.

— Tatăl nostru aranjează asta împreună cu regele Franței, am continuat eu.

— Şi ce treabă are regele Franței cu asta?

— Cred că îl va ajuta pe tata să îl pună înapoi pe Henric pe tron.

— Şi cum va face asta?

— Cu banii şi armata pe care i le va da Ludovic, bănuiesc.

— Nu, nu se poate aşa ceva!

— Atunci de ce ar vrea ca fiica lui să se mărite cu prințul Eduard?

Isabel şi-a ridicat capul şi s-a holbat la mine, sprijinindu-se în cot.

— Şi George? a întrebat ea.

— În mod evident planurile s-au schimbat.

— Dar cum se pot schimba?

— Uşor. Tatăl nostru şi regele Franței au hotărât să le schimbe.

— Nu îmi vine să cred. Tata a susținut mereu casa de York. Cum s-a putut schimba astfel?

— Pentru că s-a certat cu casa de York. Cum nu mai poate să aşeze pe tron un rege din casa de York, va pune un rege din casa de Lancaster. Până la urmă, după cum spune mama, Henric e adevăratul rege.

— Ce nerozie.

Am clătinat din cap.

— Cât de mult mi-aş dori să fie aşa.

— George trebuia să fie rege.

Deşi nu am spus-o, gândeam că acesta nu fusese

niciodată un plan prea înțelept şi nu avea şanse de reuşită. Nu îmi pot da seama cum de se gândise tata la aşa ceva. Cum l-ar fi putut struni pe George cel schimbător, când singura grijă a acestuia era să se umple el însuşi de glorie?

Îmi dădeam seama care era motivul din spatele acestei mişcări. Tata trebuia să pună pe tron regi pe care îi putea conduce, or Eduard dovedise că nu avea să îi permită asta. Dacă îi reuşea planul însă, Margareta cea mândră şi Henric ar putea fi manevrați de el.

Era un plan rațional şi eu devenisem o parte necesară a intrigilor tatei.

Oare de ce fusesem atât de nefericită pe apele acelea învolburate? Ar fi trebuit să fiu mai împăcată decât eram acum, în această mănăstire liniştită.

Singura mea speranță era că asta nu avea să se întâmple încă. Mama se gândise să mă avertizeze şi nu mă puteam hotărî dacă ar fi fost mai bine să nu ştiu, ca să mă mai pot bucura o vreme de linişte, sau să fiu pregătită pentru lovitura ce urma să vină.

Isabel încerca să mă consoleze, dar cred că era mai preocupată de ce avea să însemne asta pentru George. Şi eu mă întrebam acelaşi lucru, căci dacă tata susținea casa de Lancaster, ce rol avea George în toată această afacere? Ar fi duşmanul nostru. Cum ar putea exista un asemenea conflict în sânul familiei, căci prin căsătoria lui cu Isabel, devenise unul de-al nostru?

Speranțele mele ca planul să dea greş se duseră pe apa Sâmbetei. Odată înțelegerea stabilită, tata avea să fie nerăbdător să acționeze. Mai târziu am aflat că îi datoram această întârziere reginei Margareta, care se lăsa greu convinsă să îl accepte ca prieten pe tata. Bănuiesc însă că nu putea să îl refuze ca aliat din cauza renumelui şi a puterii lui, precum şi a oamenilor aflați sub comanda lui, iar în cele din urmă a trebuit să cedeze şi să accepte un lucru cât se poate de dezgustător pentru ea, probabil: pe

mine, fiica lui Warwick, ca noră.

În timp ce aşteptam veşti, căzusem într-o stare de melancolie profundă, alături de mama şi sora mea. La câteva zile după ce mama mi-a spus despre planurile privind viitorul meu, tata a sosit la mănăstire. Venise să îşi ducă familia la Angers, unde urma să mă logodesc în mod oficial cu prințul de Wales. Mama trebuie să-i fi spus cât de îngrijorată eram în această privință, căci el a trimis după mine.

M-am dus temătoare, aşteptându-mă să mi se spună pe un ton poruncitor să îmi ascund sila față de această căsătorie, dar nu s-a întâmplat chiar aşa.

Tata nu era un om lipsit de bunătate şi cred că în timp ce mă studia, se gândea la calvarul pe care era pe punctul de a mă face să-l îndur. Ambiția juca un rol important în viața lui şi nimic nu îl putea împiedica să o urmeze acolo unde îl purta. În acelaşi timp însă, îşi făcea timp să se gândească şi la cei pe care îi folosea pentru a-şi atinge scopurile, mai ales dacă erau membri ai familiei lui.

— Fiica mea, am auzit că mama ta ți-a spus despre viitorul glorios care te aşteaptă, mi-a zis el.

— Mi-a spus că urmează să mă logodesc cu fiul regelui Henric.

— Aşa este. Henric va reveni pe tron şi, la momentul potrivit, fiul lui va moşteni coroana. Este o ocazie deosebită pentru tine.

— Este greu să mă gândesc la el ca la un soț.

— Pot să jur că ți-ar fi dificil să te gândeşti la oricine ca la un soț, căci nu ți-a fost propus niciunul până acum.

— Dar am fost învățate să îi urâm pe cei din casa de Lancaster, am spus eu, însă el îmi tăie vorba cu un gest nerăbdător al mâinii.

— Va fi o partidă foarte bună pentru tine, cea mai bună la care puteai spera. O să îți vezi fiul pe tronul Angliei, nu e asta destul?

Eu însă l-am privit cu chipul golit de orice expresie şi el

mi-a zâmbit.

— Logodna va avea loc cât de curând, a continuat el. Ar trebui să te pregăteşti să pleci de aici.

Voiam să mă rog de el, să îi explic cum vedea asta o fată tânără, care până de curând nu văzuse prea multe din lumea înconjurătoare (când asistasem mai mult la aspectele ei mai puțin plăcute), care îşi petrecuse cea mai mare parte a vieții la Middleham şi care, în rarele ocazii când se gândise la măritiş, avusese în vedere pe cineva care îi fusese mereu prieten şi care cu siguranță avea sentimente pentru ea.

Dar cum îi puteam explica asta acestui om? Era tatăl meu şi într-un fel ținea la mine, dar pentru el nu eram decât un obiect pe care îl muta de colo-colo, în funcție de mişcarea care îl avantaja mai mult.

Era o lume nedreaptă. Nu voiam să mă mărit încă, voiam să mai fiu copil. Văzusem ce făcuse căsătoria din Isabel, şi asta în condițiile în care ea îşi iubea soțul.

Voiam să mă întorc la Middleham şi să trăiesc în pace, iar vag, în visele mele, îl vedeam pe Richard venind acolo şi spunând: „Mărită-te cu mine, Anne. Te iubesc şi tu mă iubeşti pe mine, şi amândoi iubim Middleham. Hai să trăim aici fericiți până la adânci bătrânețiˮ.

Ce vise deşarte! Cum m-am putut gândi vreodată că l-aş putea face pe tata să înțeleagă aşa ceva? Cum m-aş putea aştepta ca el să renunțe la un plan atât de important pentru el pentru a mă face fericită şi a-mi alunga temerile?

M-am retras şi am început să mă pregătesc de plecare.

Mama a venit la mine chiar înainte să plec. Părea că are a-mi da veşti bune şi aşa şi era.

— Nunta nu poate avea loc până nu se obține o dispensă de la papă şi după cum ştii, asta ia ceva vreme.

— Atunci de ce trebuie să plec acum?

— Pentru că înainte de a merge mai departe, va fi o logodnă. Vezi tu, căsătoria aceasta este foarte importantă

pentru tatăl tău, şi regina Margareta nu este prea încântată de ea. A trebuit să fie convinsă că este singura ei şansă de a pune mâna pe tron.

— Nu mă vrea, şi bănuiesc că nici Eduard nu mă vrea, am spus.

— Ba te vor dori atunci când îşi vor da seama ce înseamnă această căsătorie.

— Urăsc asta. E ca şi cum nici nu aş exista în realitate, sunt tolerată în baza unui tratat.

— Căsătoriile dintre oamenii de rang înalt sunt adesea astfel, copila mea.

— Urăsc lucrul ăsta, îl urăsc.

Mama m-a îmbrăţişat.

— Va dura ceva până vom obţine dispensa, a spus ea, şi nu te poţi căsători fără ea. Poate că nici nu o vom obţine.

I-am aruncat o privire întrebătoare, încercând să nu iau în seamă acea ultimă remarcă.

— Ei bine, ne-am putea aştepta ca regele Eduard să încerce să oprească asta dacă o poate face, nu? a spus ea în cele din urmă. În plus, ştii cum sunt papii, le e teamă ca nu cumva să îi jignească pe cei care deţin funcţii importante. Ce vreau să spun e că s-ar putea să nu fie aşa uşor să obţinem dispensa.

— Însă tot va trebui să mă logodesc.

— Da, trebuie să o faci.

— Asta înseamnă că sunt căsătorită cu el?

— Într-un fel da, dar căsătoria nu este consumată până nu are loc ceremonia. Asta înseamnă că vei continua să trăieşti sub oblăduirea mea până când te căsătoreşti de drept.

Trebuie să spun că m-am simţit mai bine după aceea. Căsătoria nu avea să aibă loc imediat. Speram din tot sufletul ca papa să nu ne dea dispensa.

În ziua aceea de iunie în care am părăsit mănăstirea, formam o procesiune tare tristă.

Isabel era uluită, suferind încă de pe urma epuizării fizice şi mentale şi jelindu-şi încă pruncul mort. Nu cred că ambiția ei era să obțină putere, ci mai degrabă grandoare şi o viață plină de acțiune. Se visase regină, iar acum se părea că eu aveam să îndeplinesc acest rol. Nu avea nicio importanță pentru ea că nu prea voiam să accept rolul care mi se încredința.

Mă întrebam ce făcea Clarence. Nu venise alături de ceilalți să ne ia de la mănăstire. Nu îmi venea să cred cât de uşor îl putea da tata la o parte. Ştiam că îl asigurase că avea să fie bine tratat de noul rege. Aveau să îi ofere pământuri întinse, care l-ar fi făcut bogat şi i-ar fi asigurat o oarecare autoritate, iar în cazul în care prințul de Wales nu ar fi avut moştenitori, putea urca pe tron. Era o consolare mult prea slabă însă pentru un om căruia i se promisese necondiționat tronul cu atât de puțină vreme în urmă.

Sărmanul Clarence şi sărmana Isabel! De mine însă îmi era şi mai milă.

Mergeam mai întâi la Blois, unde urma să fiu prezentată formidabilei mele soacre şi viitorului meu soț. Blois era unul dintre cele mai impresionante castele din Franța, însă pe măsură ce ne apropiam de acele minunate ziduri de piatră cenuşie purtând blazonul conților de Blois, cu lebăda şi săgeata, simțeam cum mă cuprinde groaza. Parcă mă îndreptam spre o închisoare întunecată.

Conştientă de temerile mele, mama încerca să mă liniştească şi până şi tata avea o privire îngrijorată. Asta pentru că eram o piesă importantă în jocul lui, mi-am spus cu amărăciune. Dacă regele Eduard nu s-ar fi căsătorit cu Elisabeta Woodville, atunci toate astea nu s-ar mai fi întâmplat.

Sosi şi momentul de care îmi era cel mai teamă, când am ajuns față în față cu Margareta de Anjou. Stătea pe un scaun care semăna cu un tron, sau poate că prezența ei îl făcea să pară astfel. Era o femeie înaltă,

impunătoare, cu o alură de regină, şi pe chipul ei ofilit se mai ghiceau urmele frumuseții ei trecute. Avea o expresie severă a feței care putea fi urma multor suferințe îndurate. Am simțit o urmă de milă față de ea.

Câtă amărăciune trebuie să fi cunoscut, aşa mândră cum era! Se căsătorise cu un bărbat slab şi încercase să îl mențină pe tron. Cred că îşi dedicase întreaga ei viață luptei pentru tron, iar tatăl meu fusese cel care i-l luase, aşezându-l pe Eduard pe el. Acum toate acestea se schimbaseră, şi tocmai de aceea mă aflam acolo.

În timp ce mă privea, am putut observa cât mă ura, aşa cum îi ura probabil pe toți cei care aveau legături cu casa de Warwick. Îmi întinse mâna cu răceală. Eu am îngenuncheat şi i-am luat mâna. Ochii ei mă cântăreau, observând fiecare detaliu al înfățişării mele. Am simțit cum ochii aceia reci, cercetători, încercau parcă să îmi citească gândurile.

— Te poți ridica, a spus ea în cele din urmă.

Auzisem că atunci când tata se întâlnise cu ea pentru prima oară fusese atât de hotărâtă să îi refuze oferta că îl făcuse să o aştepte ore în şir înainte de a-l primi, iar când o făcuse, îl lăsase să stea în genunchi în fața ei vreme de cincisprezece minute, înainte de a-i permite să se ridice. Îmi puteam imagina cum suportase aşa ceva mândrul meu tată. Pentru el însă acesta era un plan de maximă importanță, aşa că era dispus să îndure orice pentru a-l duce la îndeplinire. Cât mi-aş fi dorit să nu fac parte din acest plan!

— Aşază-te lângă mine, mi-a poruncit ea, doresc să îți vorbesc.

I-am îndeplinit porunca ascultătoare.

— Tatăl tău ți-a pomenit despre marea onoare care te aşteaptă.

— Mi-a spus că urmează să mă căsătoresc, Alteță.

— Cu prințul de Wales, a spus ea. Îți va fi prezentat în curând. Tatăl tău şi cu mine am fost de acord cu această căsătorie. Eşti cu adevărat norocoasă. Sper că ne vom

întoarce în Anglia în curând, acolo unde ne este locul. Între timp urmează să vă logodiți. I-am spus tatălui tău că nu vă veți căsători până când regatul nu îi va aparține regelui Henric.

Era cea mai bună veste pe care o puteam primi. Speram că asta avea să dureze ceva vreme şi existau şanse să nu se adeverească. Eduard nu avea să renunțe uşor la putere. Richard avea să îl susțină. Într-adevăr, în ciuda puterii tatălui meu, avea să fie dificil să îi smulgă coroana lui Eduard, iar eu nu aveam să fiu nevoită să încep această căsnicie odioasă până atunci!

Deodată, regina bătu din palme nerăbdătoare.

— Spune-i prințului că doresc să îl văd, i-a zis ea femeii care veni în fugă.

Inima îmi bătea cu putere. Nu mă plăcea. Ura această căsătorie. Fusese constrânsă să o accepte, căci era prețul pe care îl ceruse tata pentru a-l ajuta pe soțul ei să îşi redobândească tronul, or ea avea de gând să îşi înfrâneze dezgustul față de orice era legat de Warwick pentru a-şi împlini cea mai mare ambiție. Cât despre tatăl meu, acesta voia să se răzbune pe Eduard şi voia să îşi aşeze pe tron propria marionetă. Dar cum avea să se descurce cu o asemenea femeie? Pe lângă asta, desigur, voia să îşi vadă fiica pe tron, aşa că aveam să fiu folosită pentru a-i îndeplini dorințele. Trebuia să mă mărit cu acest prinț pe care nu îl mai văzusem niciodată. Trebuia să nasc moştenitori, astfel încât tata să fie mulțumit şi prin vinele viitorilor regi ai Angliei să curgă sângele lui Warwick. Nu mă simțisem niciodată atât de umilită. Eram doar o biată făptură folosită pentru a împlini ambițiile altora. Era un târg murdar al cărui principal pion eram eu.

Şi iată că se înfățişă viitorul meu soț. Nu era prea înalt, dar era destul de chipeş, cu o bărbie care trăda o fire slabă. Avea buzele uşor lăsate în jos, şi ochii îi străluceau uşor în timp ce mă studia. Nu îmi plăcea.

Mi-am dat brusc seama că îl comparam cu Richard şi că sperasem până atunci că o căsătorie cu el avea să fie

posibilă. Fratele regelui şi fiica lui Warwick, da, s-ar fi putut. Oare nu eram, după cum îmi amintise Isabel, una dintre cele mai bogate moştenitoare din țară?

Îmi era teamă de acest bărbat. Am încercat să îmi aduc aminte ce auzisem despre el, dar nu am reuşit. Lumea nu vorbea mult de el. Credeau că mama lui plecase din Anglia pentru totdeauna. Se părea că Eduard de York era sigur de tronul lui şi avea şi moştenitori, care să îi urmeze, aşa că de ce i-ar fi interesat fiul lui Henric?

— Lady Anne Neville, spuse regina Margareta. Lady Anne, prințul de Wales.

El mi-a luat mâna şi m-am pomenit întrebându-mă dacă îşi dăduse seama că încercasem să mi-o retrag. Poate că da, pentru că părea uşor amuzat.

Îmi venea să strig: nu mă pot căsători cu tine. Zărisem o uşoară urmă de batjocură şi chiar de cruzime în zâmbetul lui. Ştiam că fusese o nerozie din partea mea să îmi trădez teama.

Angers este un oraş frumos situat pe malul stâng al râului Maine, chiar înainte de gura de vărsare în Loara. Pentru mine însă va fi mereu unul dintre locurile pe care îmi doresc să le pot uita.

Mama încercase să mă liniştească asigurându-mă că ceremonia care urma nu era căsătoria propriu-zisă. Chiar regina Margareta insistase asupra faptului că aceasta nu avea să aibă loc până când soțul ei nu avea să fie înscăunat în mod definitiv ca rege al Angliei. Îmi tot amintesc asta, dar pe de altă parte, logodna era obligatorie şi, în anumite privințe, echivalentă cu căsătoria.

Castelul masiv, cu şanțul lui cu apă şi cele şaptesprezece turnuri, era ca o închisoare pentru mine. Cât de des mă gândeam la Middleham în acele zile negre! O, ce n-aş fi dat să mă aflu acolo… să fiu din nou tânără. Să ajung să îl cunosc pe Richard… să înfiripăm acea prietenie care, cel puțin în ceea ce mă priveşte, avea să

dureze o viață întreagă! Dar ce rost avea să visez la Middleham? Mă aflam la Angers, unde aveam să fiu mielul sacrificat pe altarul ambițiilor tatei.

Şi iată-mă în fața altarului. Toți cei de față trebuiau să jure pe relicva Adevăratei Cruci să îi fie mereu loiali regelui Henric al VI-lea. A urmat ceremonia de logodnă şi în tot acest timp eu mă gândeam că nu aveam să mai fiu niciodată fericită.

Când totul a luat sfârşit, am fost încredințată soacrei mele, care trebuia să aibă grijă de mine până în momentul când aveam să mă mărit cu adevărat. Eram bucuroasă că mai întâi trebuiau să aibă loc acele două evenimente: tata trebuia să câştige coroana pentru regele Henric şi trebuia obținută o dispensă de la papă. Mă rugam fierbinte ca ambele să aibă loc cât mai târziu.

Festivități fastuoase au fost ținute apoi pentru a sărbători această ocazie. Să sărbătorească alții, eu una nu puteam.

Îmi tot spuneam că aceasta nu era chiar o căsătorie, deşi era la fel de obligatorie ca şi căsătoria. Diferența consta în faptul că înainte de a putea să trăim unul cu celălalt ca soț şi soție, trebuia să aibă loc o slujbă religioasă. Cât mă bucura asta! Poate că nu avea să se întâmple niciodată, mă gândeam eu. Era şi singura mea consolare, de altfel.

Acum urma să trăiesc alături de regina Margareta, sub protecția ei, mi se spunea. În realitate eram prizoniera ei. Mă aflam acolo pentru a-i aminti tatălui meu că era de datoria lui să îl readucă pe Henric al VI-lea pe tron şi să îl înlăture pe Eduard, pe care el însuşi îl aşezase acolo.

Isabel plecase la mama. Cât îmi doream să fiu şi eu acolo cu ele! Aici mă aflam printre străini.

Între timp, tata şi ducele de Clarence plecaseră în Anglia pentru a-şi duce la îndeplinire promisiunea.

Prin bunăvoința regelui Franței, reginei Margareta îi era permis să îşi țină o mică suită la Amboise, unde

aveam să rămân şi eu până la căsătorie. Îmi luasem rămas-bun de la mama şi de la Isabel, ceea ce fusese extrem de dureros, dar totul fusese aranjat şi convenit de către tatăl meu, care se afla acum cu Clarence pe drumul spre coastă, pregătindu-se pentru măcelul din Anglia.

Niciodată nu mă simțisem atât de pierdută şi de singură. Tot ce îmi era apropiat era pierdut, şi în locul mamei mele iubitoare era această femeie aspră, care în ciuda armistițiului încheiat cu tata, ura tot ce avea legătură cu el.

Amboise este poate unul dintre cele mai frumoase orăşele din Franța, iar castelul, unul dintre cele mai impresionante din țară, dar în timp ce ne apropiam de el, am simțit cum mă trece un fior. Mie mi se părea că e asemenea unei fortărețe, aşa cum se înălța semeț în zare. Probabil că fuseseră închişi mulți prizonieri acolo, şi mă întrebam câți dintre ei zăcuseră uitați în temnițele lui întunecate.

Se prea poate ca mulți dintre aceştia să fi simțit aceleaşi lucruri ca şi mine când au intrat acolo. Era un loc antic. Mi-am amintit că auzisem pe cineva spunând că Iuliu Cezar fusese acolo şi făcuse aceste temnițe celebre pentru că le folosise pentru a păstra grânele acolo, aşa că după aceea le spuseseră grânarele lui Cezar. Când te afli pe buza prăpastiei, îți trec prin minte tot felul de astfel de gânduri lipsite de importanță.

Zidurile cenuşii, năpădite de muşchi verde, păreau imposibil de cucerit, şi în timp ce ne îndreptam spre zidurile crenelate, trecând pe sub poarta boltită, am simțit cum mă cuprinde un sentiment de groază.

Zilele care au urmat au fost unele dintre cele mai nefericite din viața mea. Pe măsură ce înaintam în vârstă, aveau să urmeze altele şi altele, dar atunci eram pregătită pentru ce-i mai rău şi îmi construisem o platoşă de stoicism care mă ținea la adăpost. Până în momentul acela bănuiesc că viața mea fusese mult prea uşoară… asta până în acea zi groaznică când ne îndreptasem

corabia spre Franța. Mama şi Isabel îmi fuseseră mereu alături, iar acum eram departe de ele, ostatică, alături de persoane dușmănoase, în timp ce tata îşi îndeplinea promisiunea.

Când am auzit că prințul de Wales nu pleca în Anglia, am fost uimită, dar şi uşurată apoi, când am aflat că nu trăia alături de mama lui. Cu binecuvântarea lui Ludovic, pleca într-o misiune, să strângă oameni pentru armatele care aveau să fie necesare ca să-l înfrângă pe Eduard. La început crezusem că aveam să fiu nevoită să îi tolerez prezența şi asta mă neliniştise. Era uimitor ce plăcere îmi putea aduce chiar şi cel mai mic răgaz.

Am încercat să aflu tot ce puteam despre acest bărbat care avea să îmi fie soț. Nu era lucru uşor, căci şi slujitorii reginei mă priveau cu aceeaşi suspiciune ca şi Margareta. Se temeau de ea şi o respectau în acelaşi timp, ceea ce nu mă surprindea deloc.

Am auzit ceva despre el care m-a umplut de teamă şi m-a făcut să cred că îi apreciasem corect caracterul.

— Prințul este un adevărat războinic, mi-a spus una dintre femei, care nu putu rezista tentației de a-mi povesti. Asta se întâmpla după bătălia de la St. Albans. Doi dintre dușmani au fost prinşi. Amândoi erau de rang înalt. Au fost aduşi în fața reginei pentru că la vremea aceea regele era prea slăbit pentru a-şi putea ocupa locul cuvenit. Ei bine, erau aceşti doi... nobili mândri... susținători ai casei de York, care luptaseră împotriva regelui şi a reginei. După dorința reginei, prințul se afla alături de ea când ținea locul regelui în asemenea momente.

„Care să le fie pedeapsa?" l-a întrebat ea întorcându-se spre el. Prințul avea doar opt ani pe atunci, dar mama lui credea că va fi nevoit să se maturizeze repede şi el nu a dezamăgit-o. „Trebuie condamnați la moarte", a spus el. „Prin ce mijloace?" l-a întrebat regina. Şi ce credeți că a spus prințul?

— Nu ştiu, spuneți-mi.

— A strigat „Tăiați-le capetele!” Ei bine, asta a spus! Şi avea doar opt ani. Regina i-a spus că de vreme ce el dăduse sentința, trebuia să privească cum este dusă la îndeplinire.

— Şi a făcut-o?

— O, da, doamnă. A stat acolo frecându-şi mânuțele şi zâmbind în timp ce privea cum țâşneşte sângele.

Am simțit cum mă trece un fior. Acesta era bărbatul pe care mi-l aleseseră drept soț!

Privind acum în urmă, nu ştiu cum am supraviețuit acelor zile.

Visam la cele mai fantastice moduri de a fugi de acolo, plecând alături de un grup de țigani, lăsând la o parte tot ce îmi era cunoscut… orice numai să fiu liberă. Eram îngrozită de căsătoria aceea. Aşteptam cu nerăbdare în fiecare zi ca prințul de Wales să se întoarcă şi să primim veşti despre ce se întâmpla în Anglia. Tata avea să debarce. Era susținut din plin de regele Franței, avea oameni şi bani. Oare îl putea înfrânge pe Eduard? Şi când avea să facă asta? Atunci urma să fiu nevoită să mă căsătoresc cu adevărat cu acest tânăr care se transforma în fiecare zi într-un monstru în mintea mea.

Nu puteam suporta aşa ceva. Mă simțeam înşelată şi vulnerabilă. Măcar dacă aş fi putut vorbi cu Isabel sau să îi fi explicat mamei… să mă fi rugat de tata.

În sinea mea ştiam însă că nimic din toate acestea nu mi-ar fi fost de niciun folos… decât poate să îmi ofere amara consolare de a-mi împărtăşi temerile şi necazurile. Eram condamnată.

Am găsit un colțişor retras prin grădinile castelului unde nu prea ajungea nimeni. Acolo, săpată în zidul gros de piatră, era o bancă înconjurată de arbuşti lăsați să crească în voie. Acolo aproape că aveam siguranța de a putea găsi puțină linişte, aşa că vizitam adesea acel loc, unde stăteam şi îmi făceam gânduri negre, întrebându-mă dacă puteam face oare ceva pentru a-mi schimba soarta.

Stăteam acolo într-o amiază, copleşită din nou de situația mea nefericită. Nu se putea ca tata să nu învingă. Nu peste multă vreme urma să vină vestea victoriei lui, iar atunci această viață amărâtă avea să se transforme… în ceva şi mai rău.

Nu am mai putut să îmi țin firea şi, copleşită de starea disperată în care mă aflam, am început să plâng încetişor. Stăteam nemişcată şi lăsam lacrimile să mi se prelingă pe obraji.

Apoi, deodată, am auzit un foşnet în tufăriş, şi spre groaza mea, am văzut-o pe regină apropiindu-se. S-a oprit preț de o clipă, uitându-se urât la mine.

— De ce plângi? m-a întrebat ea.

Nu am putut răspunde, reuşind doar să îmi acopăr fața cu mâinile în timp ce trupul îmi era scuturat de suspine.

S-a lăsat tăcerea. Îmi dădeam seama cât de mult avea să mă disprețuiască. Probabil că avea să se întrebe ce fel de mireasă e aceasta pe care trebuie să o accepte pentru fiul ei, ce fel de regină are să fie şi ce fel de mamă pentru moştenitorii tronului Angliei.

În acea clipă însă nu îmi păsa ce gândea despre mine. Stăteam doar aşa acolo, cu chipul în palme, găsind puțină uşurare în faptul că mă răcorisem dând frâu liber lacrimilor.

După o vreme mi-am coborât mâinile de la ochi. Ea se afla încă acolo.

— Care ți-e necazul? spuse ea pe un ton pe care nu îl mai folosise niciodată.

— Vreau să fiu alături de mama şi de sora mea, am izbucnit fără să vreau. Este atât de ciudat aici… atât de departe de casă.

De îndată ce am rostit cuvintele m-am şi simțit ruşinată. Mi se părea atât de ridicol de copilăreşti, cu atât mai mult cu cât le spusesem în prezența acestei femei care îmi fusese duşman chiar şi înainte să mă cunoască. Avea să râdă de mine, să mă disprețuiască. Poate că avea să mă considere atât de nevrednică de fiul

ei că nu va dori ca acesta să se însoare cu mine sub nicio formă, m-am gândit, întrezărind o rază de speranță. Şi totuşi pentru tron ar fi fost dispusă să plătească orice preț.

— Câți ani ai? m-a întrebat.

— Paisprezece.

Mi s-a părut mie sau, auzind asta, expresia de pe chipul ei s-a mai îndulcit?

— Aveam aproape aceeaşi vârstă ca tine când am venit pentru prima oară în Anglia… într-o țară străină… la un soț pe care nu îl văzusem niciodată, a spus ea tărăgănat. Este o soartă care ne aşteaptă pe cele mai multe dintre noi.

— Ştiu asta.

Regina îşi răsfiră degetele şi ridică din umeri.

— Atunci de ce simți nevoia să îți plângi astfel de milă?

— Bănuiesc că dacă li s-a întâmplat altora, nu înseamnă că asta o face mai uşor de suportat.

— Lacrimile nu ajută niciodată, a spus ea, după care s-a îndepărtat.

În mod ciudat, acesta a fost un punct de cotitură în relația noastră şi mai târziu am început să aflu câte ceva despre Margareta de Anjou.

La doar câteva zile de la acea întâlnire, m-am trezit singură cu ea. Le poruncise servitorilor să se retragă pentru a putea sta de vorbă cu mine.

Era o femeie ciudată, dominatoare şi dârză. Ar fi putut fi un conducător bun, dar nu poseda acel dar de a atrage oamenii, acel farmec pe care Eduard îl avea din plin. Era puternică şi nu putea suferi să piardă. Ce ironie a sorții să îl ia de soț pe Henric al VI-lea. Nici că puteau fi mai diferiți. Cu toate acestea, se dovedi că într-un fel ținuseră unul la celălalt.

Prima ocazie care a apărut după acea întâlnire din grădină a fost una puțin ciudată, dar atunci a reuşit să mă facă să înțeleg că nu era lipsită de sentimente şi că

avea o oarecare înțelegere față de situația în care mă aflam. Putea înțelege teroarea pe care o resimte un copil. Până la urmă, aveam doar paisprezece ani şi îşi putea da seama ce calvar era pentru mine să fiu luată de lângă mama şi sora mea, şi să fiu trimisă să trăiesc cu cei care erau duşmanii de moarte ai familiei mele de când mă născusem.

Nu îmi aduc aminte prea multe din acea conversație, cu excepția faptului că pe un ton oarecum răstit, a încercat să mă înveselească în mare parte, cred, dându-mi de înțeles că şi ei i se întâmplase acelaşi lucru şi că, în ciuda faptului că deplângea atitudinea mea față de o soartă obişnuită, îmi putea înțelege temerile, căci şi ea le avusese.

Din momentul acela, rămâneam adesea singură cu ea. Aşteptam cu nerăbdare veşti din Anglia şi, ca şi atunci când trăiam la Middleham, eram mereu atente la mesagerii care veneau la castel. Vestea pe care Margareta o aştepta cel mai mult era cea că oştile lui Warwick erau învingătoare. Acesta ar fi fost semnalul pe care îl aştepta pentru a se întoarce în Anglia cu fiul ei.

În zilele care urmară, am avut ocazia să înțeleg puțin ce se întâmplase înainte ca acest conflict teribil numit Războiul celor Două Roze să înceapă, acest conflict care ne adusese țara în pragul celei mai mari tragedii dintre toate: războiul civil.

Ca şi mine, Margareta avusese o copilărie relativ fericită, deşi tatăl ei, René de Anjou, trăise într-un climat de nesiguranță perpetuă o bună parte a adolescenței Margaretei. Ea vorbea despre el cu atâta tandrețe încât mă surprinse cu asta pe măsură ce începeam să o cunosc. Felul ei de a fi poruncitor, firea ei dârză şi pasională şi ura nesfârşită pe care o simțea față de duşmanii ei ascundeau şi trăsături mai blânde. Putea să iubească pe cineva cu aceeaşi intensitate cu care ura, iar în clipa în care am văzut semnele acestei laturi mai blânde, am început să îmi schimb părerea despre ea.

— Când m-am născut, mi-a spus ea la un moment dat, tata deținea doar comitatul Guise. Era un nobil puțin important. Apoi a moştenit Lorena, dar mai exista un pretendent la acest titlu care a ieşit învingător şi care l-a luat prizonier. A şi rămas acolo o bună parte din copilăria mea. Era încă prizonier când a moştenit Provența şi Anjou. Mama era o femeie cu un caracter puternic, dar dragul meu tată era prea blând. Tot ce îşi dorea era să trăiască în pace cu toată lumea. Îi plăcea poezia şi alte asemenea lucruri, continuă ea cu tandrețe în glas.

— Cât de diferit trebuie să fi fost de tatăl meu, am spus.

— A, Warwick! Omul acela, tatăl tău, ne-a distrus viețile, spuse ea şi expresia feței i se înăspri.

Fusese un gest necugetat să aduc vorba de el, căci nu mai vorbi cu mine cu acea ocazie şi păru să uite prietenia nesigură care se înfiripase între noi. Îi amintisem în mod prosteşte că eram fiica lui Warwick.

Am ținut minte să nu mai fac niciodată asta.

Mai târziu se dovedi că ea fusese crescută de dârza ei mamă, dar cum René era prizonier, aceasta trebui să meargă în Lorena pentru a lua frâiele puterii acolo, iar Margareta fu trimisă la Anjou să stea cu bunica ei, Yolande de Aragon, care guverna acel ținut.

— Am trăit mai mult la Angers, spuse ea. Îți aminteşti de Angers?

Am simțit cum mă trece un fior. Cum aş fi putut uita de Angers?

— Bunica mea era o femeie minunată. Mama mea era o femeie minunată. Uneori cred că ar trebui să guverneze femeile.

Eu i-am aruncat o privire speriată, iar ea mi-a întors privirea cu o oarecare compătimire, care trăda impresia ei că nu aveam să fiu acel gen de femeie.

— Am avut noroc cu mama şi cu bunica, spuse ea. A fost o mare lovitură pentru mine când a murit bunica. În momentul acela însă tata fusese eliberat şi a venit la

Angers cu mama. Am petrecut ceva vreme împreună.

— Trebuie să fi fost minunat să vă reuniți cu familia dumneavoastră.

— Asemenea plăceri sunt vremelnice. Eram de vârsta ta când am fost logodită cu regele Angliei. Fusesem însă pe punctul de a mă logodi de mai multe ori, aşa că nu ştiam dacă aceasta avea să se întâmple sau nu. Ar fi putut la fel de bine să aibă soarta celorlalte.

— De ce ați fost logodită de atâtea ori?

— Pentru că norocul tatălui meu era schimbător. La început, aş fi avut parte de o partidă foarte proastă, dar după ce el a moştenit Lorena şi Anjou, lucrurile s-au schimbat.

— Mereu există astfel de motive pentru care suntem logodite, am spus eu cu tristețe.

— Desigur, copila mea, căsătoriile sunt cele mai puternice alianțe. Nu uita niciodată asta. Este datoria pe care trebuie să o acceptăm… în funcție de ceea ce este mai bine pentru țara noastră într-un moment sau altul.

— Ştiu asta.

— Cred că am fost norocoasă, a spus ea. M-am căsătorit cu un om foarte blând. Un om bun, un sfânt chiar. Însă oamenii buni nu sunt neapărat şi regi buni, iar sfinților nu le-a fost dat să poarte coroane regeşti. Prin urmare nu au dorința de a-şi păstra coroana şi nici nu o fac pentru multă vreme.

— Poate că este un lucru bun că se căsătoresc cu femei puternice.

Un zâmbet crispat se întrezări pe buzele ei.

— Mama şi bunica mea m-au învățat să mă bazez doar pe mine, a spus ea. Este cea mai bună lecție pe care o poate primi orice femeie.

Mă privi cu un aer puțin sever, gândindu-se cu siguranță că femeile care au învățat o asemenea lecție nu se lăsau pradă lacrimilor. Şi, totuşi, simțeam o urmă de blândețe în felul ei sever de a se purta, care m-a făcut să aştept cu nerăbdare momentele petrecute cu ea. În mod

ciudat, mi-am dat seama că şi ea simțea la fel.

Astfel am ajuns să o cunosc pe soacra mea şi să înlocuiesc sentimentul de teamă şi repulsie pe care îl trezise la început în mine cu o admirație împletită cu afecțiune.

Îmi plăcea să vorbesc cu ea despre trecut şi părea că într-o oarecare măsură îi plăcea şi ei asta. Poate că se gândea că era bine pentru mine să ştiu ce li s-a întâmplat altora, ca să nu mai fiu atât de îngrijorată de propria mea soartă. Mai cred şi că voia să nu mai tresară la fiecare sunet… să uite, fie chiar şi pentru o jumătate de oră, de nevoia disperată de a primi veşti bune din Anglia.

Îmi descrise atât de bine plecarea ei spre Anglia încât începeam să o văd şi să o simt aievea. Mi-o puteam închipui, o copilă frumoasă, căci trebuie să fi fost frumoasă. Mai păstra şi acum urme ale frumuseții ei trecute şi, uneori, când vorbeam despre trecut, ochii ei căpătau o expresie plină de blândețe, iar buzele i se curbau într-un zâmbet care amintea de fericirea-i de odinioară, or asta mă frapa. Puteam vedea strălucitoarea cavalcadă prin ochii ei. Era o căsătorie pe care o doreau atât francezii, cât şi englezii.

— Regele Franței m-a luat în brațe şi m-a sărutat, spuse ea. Apoi m-a încredințat în mod oficial ducelui de Suffolk, care venise în Franța să mă ia cu el. Părinții mei se aflau şi ei acolo şi au mers cu noi până la Bar, unde a trebuit să îmi iau rămas-bun de la ei.

— Cât de tristă trebuie să fi fost şi cât de înspăimântată.

— Eram tristă, a spus ea. Îmi iubeam foarte mult părinții, dar ştiam că aşa trebuie să fie. Am mers la Paris şi poporul şi-a manifestat bucuria plin de entuziasm. Le plac nespus astfel de căsătorii, căci reprezintă un prilej de sărbătoare şi se gândesc mereu că au să aducă pace în țară. Mi-au spus micuța Daisy, continuă ea cu un râs ironic. Daisy! În Anglia nu îmi spun aşa. Micuța Daisy! În Anglia sunt femeia ticăloasă şi urâtă de toți. Şi pe urmă l-

am întâlnit pe bărbatul care… alături de tatăl tău, avea să fie cel mai mare dușman al meu.

— Vă referiți la ducele de York?

— Da, chiar la el, şi în timp ce vorbesc acum cu tine îi şi pot vedea capul cu coroana lui de hârtie pe zidurile oraşului York.

Regina se schimbase la față. Când vorbea despre ducele de York, tatăl lui Eduard, care, la rândul său, spera ea să fie înlocuit cu soțul ei, era o femeie răzbunătoare şi plină de ură.

— Era un netrebnic, deşi nu ştiam asta pe atunci. Cât despre soția lui… ea era şi mai rău. Chiar şi pe atunci îşi dădea o mulțime de aere.

— Îi spuneau Cis cea mândră, am spus eu.

— Cecilia, ducesă de York, avea să nască regi, spuse ea plină de amărăciune.

Aş fi putut să îi amintesc că era într-adevăr mama unui rege, căci Eduard domnea de aproape zece ani.

— Nu ştiam la ce să mă aştept din partea acelei familii, a spus ea, şi nici din partea tatălui tău. Nenorocitul acela de război. Războiul celor Două Roze. Trandafirii ar trebui să fie nişte obiecte frumoase de podoabă. Dar ei şi-au trădat regele şi au pornit un război. Au să regrete asta. Eduard o să aibă aceeaşi soartă cu tatăl lui.

— Vă rog, spuneți-mi ce ați simțit când ați văzut Anglia pentru prima oară.

Ochii i se înceţoşară şi un zâmbet i se ivi pe buze, îndulcindu-i trăsăturile feței ca prin minune.

— Traversarea! Am crezut că o să mor! Şi nu eram singura. Am crezut că nu aveam să mai văd vreodată Anglia. Mi-am uitat toate temerile pentru viitor. M-am gândit că acela era sfârşitul, că aveam să mor. Mi-au spus că de îndată ce aş fi avut din nou pământul sub picioare, ar fi trecut… şi în cazul unora aşa s-a şi întâmplat. Nu însă şi în cazul meu. A fost groaznic. Fața şi trupul îmi erau pline de pete. Au crezut că am variolă. Îmi închipuiam că aveam să rămân desfigurată pe viață.

Mă gândeam că aşa avea să mă vadă soţul meu pentru prima oară. Eram mândră de felul în care arătam. Ştiam că sunt cât de cât frumoasă, iar frumuseţea este unul din darurile Domnului. Este atât de utilă, îţi oferă privilegii deosebite. Este admirată şi tratată cu blândeţe peste tot. Or eu am crezut că aveam să o pierd. Oamenii frumoşi află ce dar preţios li s-a oferit şi odată ce are parte de el, o femeie se va agăţa de ea şi nu-i va fi uşor să renunţe la aşa ceva. Îţi dai seama cum mă simţeam. Eram o fetişcană pe cale de a-şi pierde frumuseţea!

— Dar nu s-a întâmplat asta.

— Nu era variolă şi mi-am revenit. Petele mi-au dispărut la fel de repede cum apăruseră şi am fost din nou eu însămi. Nu îţi pot explica ce uşurare a fost asta nu numai pentru mine, ci şi pentru restul lumii. Am debarcat la Southampton şi acolo mi s-a spus că scutierul regelui îmi adusese o scrisoare de bun-venit din partea acestuia. Mă întrebau dacă doream să îl primesc. Cum aveam să nu îl primesc pe scutierul regelui? Acesta a intrat cât se poate de respectuos şi a îngenuncheat. Îmi amintesc că încă mă mai simţeam slăbită. Şedeam pe un scaun, înfofolită în pături.

Scutierul era un bărbat tânăr, foarte blând, cu o expresie a feţei foarte plăcută. Mi-a înmânat scrisoarea şi i-am spus că aveam să îi scriu regelui după ce o citeam.

„Ţi-a plăcut de scutier?” m-au întrebat apoi. „Părea un tânăr cât se poate de modest şi capabil”, am spus eu şi ei au râs. Scutierul, mi-au spus ei, era regele.

— De ce a venit la dumneavoastră astfel?

— După aceea mi-a spus că îi era teamă să nu fiu desfigurată de variolă şi îşi dorise să mă vadă mai întâi ca să îşi facă o idee cât de rău era. Voia să fie pregătit în caz că avea să fie foarte şocat şi nu voia să îşi dea sentimentele pe faţă când m-ar fi văzut pentru prima oară. O, e un bărbat foarte blând şi bun la inimă.

Tăcu pentru o vreme, privind în depărtare şi retrăind fără îndoială momentele acelea.

— Dar vai, nu era făcut pentru a fi rege în timp ce alții se luptau pentru tron, spuse ea în cele din urmă.

Orice urmă de blândețe pieri de pe chipul ei. Se gândea la acei bărbați pe care îi ura: ducele de York, fiul lui, Eduard, şi mai presus de toate, tatăl meu. Deodată păru să îşi amintească cine eram şi mă scrută cu asprime, încruntându-se.

— De ce vorbesc oare cu tine, fiică a lui Warwick? Îl urăsc pe Warwick. Îl urăsc mai mult decât pe ducele de York. York e mort acum. Nu voi uita niciodată capul acela. Ai văzut vreodată vreo căpățână făr' de trup?

Am simțit cum mă trec fiorii şi m-am îndepărtat de ea.

— E o privelişte frumoasă când este căpățâna unuia pe care îl urăşti. Ei, şi coroana de hârtie… asta a fost chiar amuzant. Tânjise atât după coroana noastră. Coroana lui Henric… şi era cât se poate de potrivit să moară fără onoare, purtând o coroană de hârtie. Văd că fugi de mine. Sunt cu adevărat o femeie aspră, crudă şi rea. Ce ți-au spus despre mine?

Tăceam, uluită de schimbarea care se produsese pe chipul ei. Era o femeie sălbatică şi pasională şi nu o puteam înțelege de fiecare dată.

— De ce vorbesc cu tine astfel, lady Anne? îmi spuse ea cu altă ocazie. Vorbesc cu tine, nu-i aşa? Să-ți spun despre ce e vorba. Să vorbeşti cu un copil e ca şi cum ai vorbi cu tine însuți. Poate că asta e. Fiica lui Warwick! Fiica omului care mi-a distrus viața. O, uitasem, acum îmi e prieten, continuă ea, izbucnind în râs. O, dacă ar fi Henric puternic! Ar fi trebuit să mă căsătoresc cu un bărbat puternic… un bărbat precum Eduard care îşi spune regele Angliei, un bărbat ca Warwick. Ce mai pereche am fi fost! Dar m-au căsătorit cu Henric, care nu ştie nimic despre răutatea oamenilor. Nu cunoaşte răul, acesta nu există pentru el, căci el nu are răutate în el. Dacă ar putea, ar fi prietenul tuturor, aşa că îşi închipuie că toți oamenii îi sunt prieteni. Evită să îşi pedepsească duşmanii. O, de ce vorbesc eu cu copila aceasta despre

lucruri pe care nu le poate înțelege?

— Le înțeleg acum, am răspuns. Mi-ați spus atât de multe.

Ea însă se uita parcă prin mine. Mintea ei era în altă parte.

Puțin mai târziu, mi-a povestit despre scena de la Temple, printre trandafiri.

— A avut loc o adunare la Temple, a spus ea. S-a discutat despre pierderile suferite în Franța. Tatăl lui Henric era marele învingător. Se tot vânzolea prin Franța, cucerind-o. Harfleur, Agincourt, Orléans, Paris. Toate îi aparțineau. Dacă nu ar fi murit, ar fi fost încoronat rege al Franței. De fapt, Henric al meu a şi fost încoronat acolo. Apoi am pierdut toate acestea. S-a dat vina pe Somerset. Ca de obicei, trebuia să existe un țap ispăşitor. Însă englezii au fost învinşi prin bunăvoința divină. Ioana d'Arc, sub îndrumarea Domnului, i-a alungat pe englezi din Franța şi l-a transformat pe bietul delfin nevricos într-un rege înțelept. Warwick însă, tatăl tău, voia să îl îndepărteze pe Henric de pe tron şi să îşi aşeze propriul lui rege pe el. Voia să arate lumii că el era Făuritorul de regi. De tatăl tău vorbesc, copilă, auzi ce spun aici?

— Da, am spus.

Ea mi-a aruncat o privire şi mi-a zâmbit brusc, după care dispoziția i s-a schimbat.

— Iar tu eşti fiica lui, o copilă blajină şi plăpândă. Ce feste îți poate juca viața! Regele René, tatăl meu, era un om care iubea pacea şi poezia, şi iată, m-a făcut pe mine, care aş fi mai potrivită ca fiică a lui Warwick. Ce ciudată e soarta, nu-i aşa, copilă?

— Da, am încuviințat, nespus de ciudată.

— Îți povesteam că se aflau la Temple. Toată lumea care era de față ştia că Somerset şi tatăl tău erau duşmani. Warwick îl învinuia pe Somerset pentru pierderile suferite în Franța, ceea ce era o nerozie. Warwick îl acuza pentru că ştia că îmi este fidel, or atunci Warwick îşi urzea planurile. Cred că mai presus de toate

tatăl tău tânjea să fie rege. Cum nu putea face asta, trebuia să se mulțumească doar să îi aşeze pe alții pe tron. Somerset era un Beaufort… nepot de-al lui John de Gaunt, care era fiul lui Eduard al III-lea. E adevărat că fusese născut de Katherine Swynford fără să fie căsătorită, dar după aceea, după ce ea se căsătorise cu John de Gaunt, copiii fuseseră recunoscuți ca fii legitimi. Aşa că înțelegi de ce sunt cei din familia Beaufort atât de mândri.

— Da, am auzit de asta, am spus.

— Îşi făceau prezența simțită. Somerset îl disprețuia pe Warwick. Unde ar fi fost acesta dacă nu s-ar fi căsătorit cu Anne Beauchamp, dobândind astfel titlul şi domeniile Warwick? Când ajungi puternic şi bogat în acest fel, te schimbi ca bărbat. Aşa că el avea să se promoveze tot timpul, ca nimeni să nu se mai îndoiască de faptul că pusese mâna pe putere prin propriile lui eforturi. Poate ai auzit povestea despre cum se plimbau prin grădină după adunare, ca să se mai calmeze poate, şi cum Warwick a început faimoasa ceartă cu Somerset, acuzându-l de ambiții la care cred că Somerset nici nu visase. Au spus că este omul meu şi de aceea îl ura aşa Warwick. De fapt ura lui era îndreptată asupra mea.

— Dar de ce să vă urască, milady?

— Pentru că voia să fie îndrumătorul regelui, însă îi arătasem că eu eram cea care trebuia să facă asta. Mă ura pentru că eram puternică şi îi ghiceam planurile, aşa că a lovit în Somerset… cel mai bun prieten al meu… vrând însă să lovească în mine. Acolo în grădină l-a acuzat pe Somerset că adusese înfrângerea şi umilința asupra țării. A vorbit despre marile victorii ale tatălui regelui, din care nu mai rămăsese nimic.

Am simțit cum mă trece un fior. Auzisem de atâtea ori povestea întâlnirii din grădina de trandafiri, deşi de fiecare dată din cealaltă perspectivă. Somerset era dușmanul. Somerset pierduse teritoriile din Franța, el era unealta reginei celei bărbătoase, regină care ne era acum

prietenă.

— Este evident de ce ținea Warwick partea familiei de York. Sunt uniți prin legături de sânge. El voia să pună pe tron un rege ales de el pentru că ştia că nu aveam să îl las vreodată să îl conducă pe Henric. În ziua aceea, în grădină, a fost clar că Warwick plănuia distrugerea casei de Lancaster, dorind să îi aşeze pe cei din casa de York în locul lor. Dintr-un impuls subit, Somerset a cules un trandafir roşu şi l-a ridicat. Acesta este simbolul casei de Lancaster, aşa cum trandafirul alb este simbolul casei de York. „Culeg acest trandafir, simbol al casei de Lancaster, pe care o slujesc cu prețul vieții mele", a spus Somerset.

— Ştiu, am spus, şi apoi tata a cules un trandafir alb şi a spus: „Acesta este trandafirul alb de York. Fiecare dintre noi să aleagă un trandafir. Atunci vom şti cine este alături de noi şi cine este împotriva noastră."

— A, văd că ai auzit povestea. Dar cine din acest regat nu a auzit-o? Şi asta a fost. Ăsta a fost punctul de început. Războiul celor Două Roze începuse deja.

— Doamnă, vă simțiți bine? am spus, căci părea că era pe punctul de a leşina. Stătea lungită pe scaunul ei, epuizată. Am îngenuncheat lângă ea, iar ea a întins o mână şi mi-a atins părul, un gest neobişnuit, căci nu făcea niciodată gesturi de afecțiune.

— Fiica lui Warwick, murmură ea. De ce vorbesc asemenea lucruri cu fiica lui Warwick?

Am stat aşa acolo, tăcute, preț de câteva clipe şi apoi mi-am dat seama că, deşi eram fiica lui Warwick, nu mă mai ura.

Cu toate că nu puteam să scap de groaznicele mele temeri privind ceea ce mă aştepta în viitor, ciudata mea relație cu regina Margareta m-a ajutat să îmi fac viața mai suportabilă. Ne întrebam cu toții ce avea să se întâmple. Cum se descurca oare tata? Unde erau Isabel şi mama, mă întrebam. Mă gândeam adesea la Richard. Ce făcea el? La ce se gândea? Avea să fie un susținător de nădejde al fratelui lui şi, prin urmare, duşmanul de

moarte al tatei. Se întâmplaseră toate pe neaşteptate. Tata fusese unul dintre eroii lui în tinerețe. Îşi trădase în repetate rânduri admirația pe care o simțea față de el şi cred că tata se afla doar pe locul doi printre oamenii pe care îi respecta, după fratele lui, desigur. Oare se gândea vreodată la mine?

Mi se părea greu de crezut că totul se schimbase atât de repede şi în acest mod.

Regina Margareta devenea din ce în ce mai nerăbdătoare să primească veşti.

— Sunt atâtea lucruri care nu au mers bine în viața mea, mi-a spus ea. Uneori mi-e teamă că nu va mai fi nimic bine.

Nu ştiam ce să cred. Trebuia să îi fiu fidelă tatei, dar dacă el ar fi fost victorios, atunci ar fi însemnat că Richard era cel învins, iar rezultatul victoriei tatei ar fi fost căsătoria de care îmi era atât de groază.

Cu trecerea timpului, am început să mă gândesc din ce în ce mai mult la calvarul care mă aştepta. Nu mă puteam convinge să îl plac pe prinț. În plus, nu puteam uita că îl auzisem că poruncise acele execuții şi că privise cu atâta satisfacție cum le tăiau capetele. Fusese groaznic.

Avea doar opt ani pe atunci, spuneau ei. În plus, fusese crescut să îşi urască duşmanii. În acelaşi timp însă, asta mă tulbura nespus.

Voiam să aflu mai multe despre el şi nu era greu să o fac pe regină să vorbească despre el, căci era subiectul ei predilect de conversație. Începeam să îmi dau din ce în ce mai mult seama ce viață tristă şi plină de dezamăgiri dusese. Îl iubea din toată inima pe fiul ei, mai mult decât pe oricine altcineva, şi îşi punea toate speranțele în el. Era gata de orice sacrificiu pentru el şi pe cât de mult îşi ura duşmanii, pe atât îl iubea pe el.

Începeam să mă ataşez de regină. Desigur că îmi inspira teamă şi respect şi uneori cruzimea din ochii ei mă dezgusta, dar acum că îmi vorbea cu o anumită

sinceritate şi mă făcea să văd ce viaţă tristă dusese, mi-am dat seama cât de mult o afectaseră diversele lucruri care i se întâmplaseră şi am început să îi găsesc scuze.

Aşteptam cu o nerăbdare crescândă întâlnirile cu ea şi cred că şi ea simţea la fel. Astfel am făcut-o să îmi vorbească despre fiul ei.

— Fiul meu! a spus ea pe un ton adorator. Anne Neville, nu e nimic mai minunat pe această lume decât să îţi ţii copilul în braţe. Treci printr-un adevărat calvar, dar apoi, când auzi copilul ţipând, copilul tău... care a crescut în interiorul tău şi face parte din tine.

— Da, înţeleg asta, am spus.

— Crezusem că nu voi avea parte de această binecuvântare, căci fiul meu Eduard s-a născut după opt ani de căsătorie.

— Şi în tot acest timp aţi tânjit după un copil.

— Toţi regii trebuie să aibă fii. Îi mulţumesc lui Dumnezeu în fiecare zi pentru al meu. De când s-a născut, i-am plănuit viitorul... ceea ce ar fi bine pentru el. Acum sunt mândră de el. Va fi Eduard al V-lea al Angliei şi, în clipa când îi voi vedea coroana pe cap, voi uita de toate suferinţele pe care le-am îndurat.

— Se pare că regii duc vieţi agitate, am comentat eu, dar ea mi-a aruncat o privire disprețuitoare.

— Un rege trebuie să îşi împlinească destinul, iar cei care îl îndepărtează de tronul lui ar trebui pedepsiţi cu moartea. Cât de bine îmi amintesc bucuria pe care am simţit-o. Nu îmi puteam crede ochilor. Desigur, la început sperasem, tânjisem după asta, mă rugasem... dar mă gândisem că, dacă Henric era cum era, nu aveam să am niciodată un copil. Nu ai cum să înţelegi această bucurie.

— Cred că o pot înţelege, am spus.

— Desigur, erau duşmanii mei, familia de York, spuse ea râzând, veselă. Închipuie-ţi cum trebuie să se fi simţit York când a auzit una ca asta. Copilul avea să stea în calea lui spre tron, aşa că au început să scornească tot felul de lucruri. Copilul nu putea fi al lui Henric, spuneau

ei. Cum putea oare Henric să aibă copii? Tu eşti prea tânără pentru a putea înțelege asemenea lucruri. Dar mie ce-mi păsa? Îmi râdeam de ei. Eram în culmea fericirii. Urma să fiu mama unui rege. Ce vremuri frumoase au fost acelea!

— Îmi închipui cum trebuie să vă fi simțit când a sosit pe lume.

— Au fost necazuri mari înainte de asta. Cam cu două luni înainte de naştere, Henric a dat primele semne de boală. Au fost vremuri tare triste şi pline de neliniște. Ar fi trebuit să fie prilej de bucurie. Nu ştiam ce era cu el, am aflat asta mult mai târziu. Stătea în pat… nu îşi aducea aminte de nimic. Acesta a fost începutul stării lui ciudate. Nu îşi dădea seama că are un fiu.

— Bietul rege Henric.

— Boala asta a moştenit-o de la mama lui, fiica lui Carol cel Nebun al Franței. Se spune că asemenea boli se pot transmite. Mama nu o are, însă o transmite fiului ei.

— Cât de trist.

— Asta stă la baza tuturor problemelor noastre… dacă Henric nu ar fi fost… începu ea, nereuşind să pronunțe cuvântul nebun, oamenii aceştia nu ar fi îndrăznit să…

Am întins mâna şi i-am atins-o pe a ei. Mi-a luat mâna într-a ei şi mi-a ținut-o preț de câteva clipe. Mă emoționau de fiecare dată aceste semne de afecțiune ale noastre. Începea să mă accepte ca noră în ciuda faptului că făceam parte din urâtul clan Neville.

Cu acea ocazie mi-a povestit despre familia Tudorilor.

— Mi-ar fi plăcut să o cunosc pe mama lui Henric, a spus ea. Era de origine franceză, aşa că am fi avut ceva în comun. Era o femeie cu o voință de fier, deşi aparent era foarte blândă. A avut o copilărie tare nefericită, mai ales din cauza nebuniei tatălui ei şi mamei ei celei destrăbălate. Pentru o vreme, atât ea, cât şi frații şi surorile ei, căci erau mulți, au trăit într-o sărăcie lucie. Asta s-a întâmplat pe vremea când tatăl ei suferea de crize periodice de nebunie. Cred că atunci când îi era bine

şi se ocupa de îndatoririle lui de rege, lucrurile mergeau mai bine. Din păcate însă, starea aceasta de lucruri a continuat pentru o mare parte din copilăria lor, sărmanii. Apoi s-a măritat cu Henric, marele cuceritor al Franței, şi se părea că lucrurile se îndreaptă pentru ea... asta până când soțul ei a murit şi a lăsat-o cu un copil mic... Henric al meu. Henric îmi vorbeşte adesea despre mama lui, şi mereu o face cu afecțiune. Datorită ei a fost el atât de bun cu casa Tudorilor.

— Cine sunt aceştia? am întrebat eu.

— O, sunt oameni de valoare. Au sprijinit dintotdeauna casa de Lancaster. Dar desigur că au făcut-o, nu sunt ei oare frații vitregi ai lui Henric? Vezi tu, când regele Henric al V-lea a murit, Katherine, mama lui Henric al meu, nu a fost considerată prea importantă şi fiului ei i s-a adus propria guvernantă şi propriile lui doici şi aşa mai departe, fiind luat de lângă ea.

— Am crezut mereu că asta este o cruzime față de copii.

— Regii şi reginele îşi au îndatoririle lor şi nu au timp să stea cu bebeluşii. Katherine şi-a refăcut viața cu Owen Tudor şi aici a intrat în scenă familia Tudorilor. Este o poveste de dragoste cu adevărat romantică, trăită în secret.

Am ascultat cu lăcomie ce îmi povestea despre regina văduvă care se îndrăgostise de umilul cavaler galez şi se căsătorise cu el... cel puțin aşa spuneau unii. Alții spuneau că nu se căsătorise cu el, dar că reuşiseră să trăiască liniştiți împreună departe de curte, bucurându-se de viață alături de copiii lor, până când fuseseră descoperiți de ducele de Gloucester, fratele regelui Henric al V-lea, care le distrusese fericirea. Owen Tudor a fost arestat şi acuzat de trădare, iar regina a fost despărțită de copiii ei şi trimisă la Berondsey Abbey, unde a şi murit.

— Ce sfârşit trist are povestea lor, am spus eu.

— Aşa e viața de cele mai multe ori, fără îndoială că vei învăța asta.

— Şi ce s-a întâmplat cu Owen Tudor?

— A evadat din închisoare. Henric era bun cu fraţii lui vitregi şi aceştia i-au fost loiali. Au slujit bine casa de Lancaster. Owen a fost făcut prizonier la Mortimer Cross şi a fost decapitat în piaţa de la Hereford la ordinele celui care îşi spune regele Eduard al V-lea.

— De ce trebuie să existe aceste războaie? De ce nu poate fi toată lumea fericită?

— Pentru că trebuie să te lupţi pentru drepturile tale, a spus ea, devenind dintr-o dată din nou aprigă şi furioasă că acel Tudor fidel îşi pierduse capul. Mi-am amintit atunci de bucuria cu care adusese aminte de capul ducelui de York şi de coroana lui de hârtie. M-am tras înapoi plină de dezgust, ceea ce devenea ceva caracteristic pentru relaţia mea cu regina. Acum mă dezgusta, acum mă simţeam atrasă de ea. Bănuiesc că şi sentimentele ei faţă de mine erau similare într-o oarecare măsură.

Uneori îşi amintea că făceam parte din familia pe care o ura atât de mult, alteori mă vedea ca pe o biată fetiţă neajutorată, lovită de soartă, aşa cum probabil că fusese şi ea la vârsta mea.

Războiul era ceva groaznic, lipsit de sens. Richard nu ar fi fost de acord cu mine, nici tata de altfel. Războiul le aducea bogăţie şi putere unora şi se pare că asta îşi doreau cei mai mulţi dintre bărbaţi.

Într-una din zile stăteam la taifas cu regina când am auzit zgomot de călăreţi apropiindu-se. Ne-am ridicat şi ne-am dus la fereastră. Erau doi bărbaţi care se îndreptau în galop către castel. Se vedea că veneau de departe.

Am văzut cum regina a rămas fără grai şi s-a grăbit să coboare scările. Am urmat-o.

Bărbaţii au descălecat în grabă şi s-au îndreptat spre noi. Erau neîngrijiţi şi cu hainele pline de colb, dar am ştiut încă dinainte să deschidă gura că aduceau veşti bune.

— Milady, spuseră ei îngenunchind în faţa reginei. Am

învins.

Am văzut de îndată cum regina a căzut practic în transă. Era evident că tata ieşise învingător.

Mesagerii au fost aduşi înăuntru. Trebuiau să îşi revină puțin, dar mai întâi voiam să ştim mai multe… destul cât să o asigure pe regină că victoria era sigură.

— Alteță… milady… când contele a debarcat, sudul ne-a căzut destul de uşor în mâini. Eduard, cel care îşi spune rege, se afla în nord, încercând să înăbuşe o rebeliune de acolo.

— Şi acum ce se întâmplă cu Eduard? întrebă Margareta.

— Este fugar, milady. Se spune că a părăsit țara.

— Socotesc că nu are să vină aici, spuse Margareta pe un ton sumbru.

— Cred că se îndreaptă spre Olanda.

— Şi ducele de Gloucester? m-am auzit întrebând.

— Ducele de Gloucester, milady? spuse mesagerul nedumerit. Bănuiesc că se află alături de fratele său.

— Impostorul, a fost el cu adevărat alungat? întrebă regina. Nu este nicio îndoială în această privință?

— Niciuna, milady, niciuna. Contele a călărit pe străzile Londrei alături de regele Henric.

Regina bătu din palme şi le zâmbi mesagerilor.

— Veniți de departe, oameni buni. Trebuie să vă odihniți puțin, să mâncați ceva, şi apoi vom vorbi mai pe îndelete.

A chemat apoi una dintre gărzi şi i-a dat instrucțiuni să aibă grijă de acei bărbați care veneau de departe ca să-i aducă veştile cele bune şi care erau în mod evident istoviți. Apoi s-a întors spre mine.

— Aşteptarea s-a încheiat. Tatăl tău şi-a respectat promisiunea pe care mi-a făcut-o, iar acum, copila mea, vei fi viitoarea regină a Angliei.

Nu puteam să îi împărtăşesc exaltarea, dar ea era prea fericită ca să îşi dea seama de asta. Cred că era unul dintre cele mai fericite momente din viața ei.

Am aflat mai târziu ce se întâmplase. Eduard fusese trădat de cel mai fervent susținător al lui, unchiul meu, John Neville. Tata se referise întotdeauna la John ca fiind unul dintre puținii Neville care îşi trădaseră familia.

Când tata se întorsese împotriva lui Eduard, John îi rămăsese loial regelui. Îi spusese că jurase să îl slujească pe Eduard şi nu avea de gând să îşi încalce cuvântul dat, aşa că nu îl putea urma pe fratele lui cel puternic în campania lui de a-l înlocui pe Eduard cu Henric.

O asemenea loialitate din partea unui Neville ar fi trebuit să fie bine recompensată, dar Eduard făcuse o mare greşeală când îl neglijase pe John Neville. Te-ai fi putut gândi că însuşi faptul că John era un Neville l-ar fi făcut pe Eduard să îi aprecieze loialitatea, dar Eduard nu a făcut-o. John se considera stăpânul nordului, pe care îl conducea pentru Eduard. Greşeala lui Eduard a fost să îi ia titlul de conte de Northumberland lui John şi să i-l dea lui Henric Percy, recompensându-l pe John cu marchizatul de Montagu.

John Neville a considerat asta o gravă lipsă de recunoştință, având în vedere că întorsese spatele familiei sale pentru a-l susține pe rege. Acesta a fost factorul decisiv, momentul crucial, căci dacă Warwick se afla în fruntea armatelor din sud, John trebuia doar să îşi întoarcă armata împotriva regelui pentru a captura nordul. Asta a şi făcut, iar când şi-au dat seama că erau pe punctul de a fi înfrânți, armata l-a abandonat pe Eduard. Astfel, acesta a pierdut şi nu a mai avut altă soluție decât să fugă din țară.

După ce l-a detronat pe Eduard, tata a continuat prin a-l înscăuna pe Henric.

Aşteptasem atâta vreme, dar acum sosise momentul să ne întoarcem în Anglia. Eram foarte tulburată. Căsătoria cu prințul de Wales, care avea să aibă loc acum, era singurul gând care îmi ocupa mintea.

— Trebuie să plecăm de la Amboise şi să mergem la Paris, a spus regina. Acolo ar trebui să ne întâlnim cu Eduard şi să facem planuri fără întârziere.

Mă întrebam dacă observa cât de deprimată eram. Se prea poate să se fi aşteptat să mă bucur alături de ea de victoria tatei. Aproape că se împăcase cu gândul că aveam să îi fiu noră. Reuşisem să îi fac pe plac, sau poate că se gândea că sunt tăcută şi cuminte şi că aveam să fiu docilă.

Mintea îmi era ocupată de câteva gânduri. Trebuia să mă căsătoresc cu Eduard în Anglia, aşa că mai aveam un scurt răgaz. Am încercat să nu mă gândesc la asta, spunându-mi că avea să treacă ceva vreme înainte să se întâmple. Erau necesare multe pregătiri. Mă gândeam de asemenea la Richard. Ce se întâmplase cu el? Unde era şi la ce se gândea? Cât timp aveau el şi Eduard să se mulţumească să stea în Olanda? Cu siguranţă aveau să încerce să ia înapoi tronul.

M-am dus să îi caut pe mesageri ca să văd dacă aveau vreo veste despre Richard. Nu aş fi putut pune asemenea întrebări în prezenţa reginei.

I-am găsit în bucătărie, mâncând lacom pâine şi carne.

Se ridicară la intrarea mea, aşa că i-am rugat să ia loc din nou. Le-am spus că nu doream să îi deranjez de la masă, căci cu siguranţă erau osteniţi şi înfometaţi.

— Este mai puţin obositor când duci cu tine veşti bune, milady, a spus unul dintre ei.

— Mda, încuviinţă şi celălalt. Veştile bune sunt mereu bine primite.

— Cum au întâmpinat oamenii de acasă această schimbare? am întrebat. Auzeam mereu că sunt foarte ataşaţi de regele Eduard.

— Da, aşa era, milady. E un om atât de chipeş, şi femeile îl iubesc, dar şi bărbaţii ţin la el. Însă sorţii bătăliei s-au întors împotriva lui şi el a pierdut… iar acum a fugit.

— Cine a plecat cu el?

— Câțiva dintre prietenii lui.

— Fratele lui, ducele de Gloucester, desigur.

— A, da, cu siguranță micuțul duce. E mereu în preajma fratelui lui. E un bărbat pe cinste, Eduard ăsta, un rege din cap până-n picioare.

— Dar regele Henric?

— Sărmanul rege Henric. A fost tratat aşa cum nu ar trebui tratat niciun rege. Mă aflam acolo pe atunci. Pare că a trecut o veşnicie de când l-au adus în Turn de la Chepe şi Cornhill. Îi legaseră picioarele de un cal şi îi puseseră paie în păr, şi rânjeau la el în timp ce trecea. Nu te porți astfel cu un rege. Oamenii îşi amintesc de asta, dar se spune că Henric nu poartă pică. E un om bun. Un fel de sfânt, se spune. Ar fi trebuit să fie călugăr, nu rege. Atunci poate că am fi avut parte de pace. Mă îndoiesc că vrea să fie rege. Cred că ar fi mai fericit dacă ar fi Eduard pe tron… numai de s-ar fi purtat aşa cum se cuvenea cu el.

— Şi chiar credeți că s-au purtat urât cu el?

— L-am văzut înainte să plecăm… călărind pe străzi… din nou rege. Episcopul şi arhiepiscopul, fratele contelui de Warwick, s-au dus la Turn şi l-au eliberat. Cei care erau cu ei spun că era murdar şi neîngrijit… ca o umbră, ca un sac de lână, şi mut ca un vițel încoronat. Aşa că l-au îmbrăcat în haine frumoase şi i-au pus o coroană pe cap şi l-au dus la Westminster. Îl făcuseră rege. El însă nu arăta deloc a rege şi lumea vorbea despre regele Eduard.

Aveam sentimente amestecate. Îmi păruse atât de rău pentru regină, or ea era acum în culmea fericirii. Însă îmi era şi teamă pentru mine însămi, căci această schimbare de situație mă aducea mai aproape de ceea ce uram cel mai mult pe lume.

Apoi îmi mai stătea gândul şi la Richard. Îmi puteam închipui durerea şi mânia lui când îşi văzuse fratele alungat de pe tron. În inima mea eram de partea lui, dar propriul meu tată îi provocase această durere. Fusesem

crescută să îmi ador tatăl, mi se spusese de atâtea ori că era cel mai mare om din regat. Eu însă îl iubeam pe Richard. Mă încântase fratele lui, Eduard, şi îmi puteam da uşor seama de ce îl iubeau oamenii şi îl voiau ca rege. Cum ar fi putut să accepte plecarea lui şi să vadă în loc pe un nătărău cu coroană care semăna cu un sac de lână?

Ceva îmi spunea că nu aveau să accepte asta şi că lucrurile nu se încheiaseră aici. În plus, am ghicit că şi mesagerii gândeau la fel.

I-am lăsat să îşi continue masa apoi, căci nu mai aveam ce afla de la ei. Fuseseră trimişi să aducă veşti bune, iar misiunea lor se încheiase. După ce aveau să se odihnească, urmau să se întoarcă în Anglia.

Şi cu noi ce avea să se întâmple?

Regina trimise după mine.

— Recunosc că nu am crezut dintotdeauna că tatăl tău ar putea să reuşească, a spus ea. Nu aveam încredere deplină în el, dar s-a dovedit a fi un om de onoare.

Oare se dovedise astfel? Îşi întorsese faţa de la rege şi îl sprijinise pe rivalul lui. Oare era asta ceva onorabil? El o făcuse din dorinţa de putere. Cum nu putuse să o obţină prin intermediul unui rege, încercase să facă asta prin intermediul altuia. Oricât de puţine ştiam pe atunci despre cum stăteau de fapt lucrurile, am simţit că tata făcuse o greşeală. Poporul nu avea să îl accepte pe Henric şi, în plus, oare era Eduard genul de om care să stea deoparte şi să îi lase să facă ce doresc?

— Mai întâi trebuie să îi mulţumim Domnului pentru victorie, a continuat Margareta. După aceea, vom începe să facem planuri. De îndată ce vom ajunge în Anglia, te vei căsători. Aşa i-am promis tatălui tău şi îmi voi ţine cuvântul dat. Acum să punem ţara la cale. O să plecăm la Paris. Fiul meu trebuie să fi auzit vestea cea bună până acum, aşa că se va afla acolo. Apoi vom merge în Anglia să ne revendicăm coroana. Pari adâncită în gânduri, copilă. Trebuie să te bucuri, este o zi fericită pentru noi

toți. Casa de Lancaster s-a întors acolo unde îi este locul.

Nu am plecat imediat. A doua zi au sosit mesageri la castel anunțându-ne că regele Franței era pe cale să ajungă la Amboise ca să o viziteze pe Margareta şi desigur că ea trebuia să se afle acolo pentru a-l primi.

Regele sosi după mai bine de o săptămână şi, între timp, tot castelul fu cuprins de febra pregătirilor pentru vizita acestuia. Era cu neputință să plecăm în asemenea momente.

La timpul cuvenit, regele a ajuns la noi, alături de soția lui, Charlotte de Savoia.

Ne-a primit pe mine şi pe regină cât se poate de prieteneşte şi ne-a spus ce plăcere era pentru el să afle că lucrurile mergeau bine în Anglia.

Ludovic era un om nemaipomenit. Nu aveam încredere în el, nu arăta deloc a rege. Nu avea cine ştie ce prestanță, avea o ținută neîngrijită şi vorbea şi se purta într-un fel deloc protocolar. Era blajin, dar avea un aer de parcă te urmărea în permanență, vădea o oarecare şiretenie care sugera că ticluia ceva fără legătură cu ceea ce spunea.

Nu îmi puteam scoate din minte poveştile pe care le auzisem în legătură cu firea lui răzbunătoare şi cum îşi transformase castelul de la Loches într-o închisoare de-a dreptul înfiorătoare, unde îşi închidea duşmanii în temnițe subterane numite *oubliettes,* în care oamenii erau aruncați şi lăsați pradă uitării. Ce mă impresionase profund era faptul că Ludovic era cunoscut pentru vizitele periodice pe care le făcea la Loches pentru a se uita la cei pe care îi întemnițase acolo şi a asista la declinul lor până la sfârşitul sinistru care le fusese hărăzit. Mai existau zvonuri că închidea oameni în cuşti de fier, ca şi cum ar fi fost doar nişte animale.

Unii ar putea spune că vor exista mereu oameni care să-i vorbească de rău pe regi şi pe cei din funcțiile înalte, dar eu credeam aceste zvonuri care circulau despre Ludovic chiar şi atunci când îi arăta atâta prietenie

Margaretei şi bunăvoinţă mie.

Îmi plăcea soţia lui, Charlotte. Era o femeie calmă, însărcinată atunci. Auzisem că ori era pe punctul de a naşte ori se pregătea să o facă. Gurile rele spuneau că Ludovic prefera mai degrabă compania amantei sale, Margareta de Sassenage, şi că petrecea timp cu Charlotte doar cât să o lase grea şi să o ţină ocupată cu născutul de moştenitori pentru tronul Franţei.

Îmi puteam da seama cum îşi căpătase porecla de Regele-păianjen. Cu toate acestea, Charlotte părea destul de fericită, sau poate că şi ea de-abia aştepta să scape de el, cum voia şi el să scape de ea.

El părea cu siguranţă mulţumit de ce se întâmpla în Anglia şi era nerăbdător să sărbătorească victoria. Era de înţeles, căci regele Henric îi era rudă. În plus, Margareta era de origine franceză, aşa că era normal ca Franţa să sprijine casa de Lancaster împotriva celei de York. Ludovic îi adusese pe Margareta şi pe tata faţă în faţă şi o convinsese pe Margareta să pună capăt conflictului, aşa că aceasta era victoria lui la fel de mult ca a Margaretei.

Era uşor să vorbeşti cu Ludovic. Auzisem pe cineva spunând despre el că dacă l-ai fi întâlnit din întâmplare, l-ai fi putut lua drept un om de condiţie umilă şi nu o persoană distinsă. Exista un dram de adevăr în asta, căci se îmbrăca destul de neîngrijit, lucru rar pentru un rege al Franţei. De aceea, când vorbeai cu el nu simţeai neapărat că te afli în prezenţa unui rege. Părea că preferă să stea mai mult printre cei umili decât printre nobili.

— Mă bucur de norocul tău, mi-a spus el. Tatăl tău este un om pe care îl respect mult. Va conduce Anglia cu înţelepciune cu ajutorul reginei, căci, vai, bietul rege se află într-o stare deplorabilă. Va fi însă pe mâini bune, doar îl are pe contele de Warwick să îl îndrume. Vom fi vecini buni, ceea ce mi-am dorit dintotdeauna, spuse el cu un zâmbet şiret care mă făcu să mă întreb cât de sincer era. Adevăratul rege va fi repus pe tron, iar tu, draga mea, vei fi într-o bună zi regina Angliei, ceea ce îmi

face mare plăcere.

Festivitățile nu au durat mult, căci descoperisem că regele era grozav de zgârcit şi nu suporta să irosească banii.

A petrecut o bună parte din timp cu Margareta, şi eu nici că puteam regreta faptul că ne întârzia pregătirile de întoarcere în Anglia, căci ştiam prea bine ce mă aştepta acolo.

A stat la castel aproape două săptămâni, ceea ce însemna o perioadă lungă de timp pentru el. Nu putea sta locului şi îşi petrecea timpul colindând prin regat.

Până în acel moment, prințul Eduard nu ajunsese la noi şi regina era nerăbdătoare să pună la cale planuri împreună cu el. Ea credea că s-ar afla la Paris, aşa că după plecarea regelui, am pornit de îndată într-acolo.

Era pe la mijlocul lunii noiembrie şi vremea nu era deloc bună, ceea ce a însemnat o întârziere considerabilă a călătoriei noastre. În mod evident, eram nerăbdătoare să aflăm ce se întâmpla în Anglia şi aşteptam mereu mesageri, dar cum iarna se instalase şi marea era nesigură în acel moment, probabil că le era greu să ajungă la noi.

Eduard nu se afla la Paris când ajunserăm noi acolo, aşa că a trebuit să-l aşteptăm.

Din fericire, mulțumită binefăcătorului nostru, regele Franței, am fost bine primiți. Eram surprinsă că Margareta nu protesta mai tare în fața acestor întârzieri, dar apoi am ajuns la concluzia că dorea ca tata să aducă țara într-o stare ceva mai stabilă înainte ca noi să ne întoarcem.

Cred că Eduard strângea o armată şi poate că şi el spera ca atunci când avea să se întoarcă să fie bine primit şi să nu fie întâmpinat de revolte şi alte asemenea evenimente care puteau avea loc după alungarea unui rege popular şi înlocuirea lui cu unul ca Henric.

Nu ştiam ce se întâmpla, doar că mama se afla încă în Franța. Isabel se întorsese în Anglia cu Clarence, care îl

urmase pe tata acolo. Erau încă aliați pe atunci, deşi cred că nu se înțelegeau prea bine. Clarence fusese convins că el avea să primească tronul şi mă întrebam cum avea să reacționeze acum că planurile se schimbaseră şi Henric urma să fie reinstalat pe tron.

După o vreme, prințul Eduard a sosit la Paris şi temerile mi-au fost confirmate. Era cât se poate de entuziasmat, căci se şi vedea rege. Nu credea că tatăl lui ar putea domni vreodată. Ar fi putut la fel de bine să devină regent până la moartea lui Henric. Formidabila lui mamă s-ar fi aşteptat să domnească alături de el, dar îl adora şi întrevedea un viitor glorios pentru el. Desigur, mă includea şi pe mine în această învoială. Am simțit cum mă trece un fior gândindu-mă la asta. Fusese mereu ca un nor întunecat care plutea deasupra mea, iar acum furtuna se pregătea să izbucnească.

Urma să ne căsătorim în Anglia, căci nu se cădea ca moştenitorul tronului să se căsătorească într-o țară străină. Mi-am dat seama că de îndată ce urma să ne întoarcem acolo, aveau să facă pregătirile necesare, iar asta mă făcea să intru în panică.

Cum putuse tata să îmi facă una ca asta? Însă ce le păsa oricăruia dintre aceşti bărbați însetați de putere de cine se foloseau atâta vreme cât asta era în avantajul lor? Cât de mult îmi doream să nu mă fi născut ca fiică a lui Warwick. Aş fi fost mult mai fericită să fiu o simplă fată de la țară. Tânjeam mai mult ca niciodată după zilele copilăriei mele petrecute la Middleham.

Eduard mă speria cu adevărat. Îmi săruta mâna cu o pretinsă afecțiune. Îmi vorbea pe un ton mângâietor, în timp ce ochii lui mă studiau. Dar ce vedeam oare în ei? O uşoară urmă de dispreț. Nu eram precum femeile pe care le cunoscuse. Oare ce fel de femei îi plăceau? Nu auzisem de vreo poveste de dragoste de-a lui. Poate că era genul care se ducea prin taverne rău-famate şi care îşi făcea poftele cu slujnicele. Mi se părea destul de plauzibil. Eram mică, prea tânără pentru a fi femeie încă. Părul

meu, blond şi lung, era adevărata mea frumusețe. Bănuiesc că nu eram urâtă. Atât eu, cât şi Isabel eram cunoscute drept nişte frumuseți, dar acelaşi termen este folosit pentru toate prințesele sau doamnele de rang nobil, mai ales când sunt folosite ca argumente în aranjarea unei căsătorii. Aveam o bănuială că nu îi voi fi pe plac, că ar fi preferat o femeie mai îndrăzneață, mai coaptă... nu o fetiță lipsită de experiență. Cu toate acestea, erau momente când mi se părea că observ o urmă de dorință vicleană în ochii lui, ceea ce mă neliniştea. Mi-aş fi dorit ca Isabel să se afle acolo cu mine. Măcar dacă aş fi avut cu cine să vorbesc... cineva cu care mă simțeam în largul meu, familiar... precum Ankarette Twynyho.

Însă nu aveam pe nimeni şi mă simțeam singură şi plină de temeri.

În fiecare dimineață îmi aminteam că până nu ajungeam în Anglia căsătoria nu putea avea loc şi mă rugam să mai întârzie lucrurile.

Eduard îşi petrecea o mare parte din timp cu mama lui.

— Trebuie să stea cât mai puțin cu noi, îmi spunea ea. Nu trebuie să întârzie mult înainte de a pleca în Anglia pentru a-şi cere moştenirea. Ludovic ne-a ajutat, deşi nu a fost uşor să obținem bani de la el pentru provizii. Este binecunoscută meschinăria lui şi cere mereu ceva în schimbul bunăvoinței lui.

Cât de bucuroasă am fost când Eduard a plecat în cele din urmă, deşi între timp şi noi trebuia să ne pregătim de plecare spre Anglia.

Nu e cea mai bună idee să călătoreşti iarna, dar cu toate acestea, ne-am pornit la drum. Era pe la începutul lui martie şi călătoria ne-a fost îngreunată de zăpadă de numeroase ori. Am fost primiți la câte un castel de pe drum şi am fost întârziați adesea de drumurile blocate de zăpadă.

A fost o călătorie lungă şi deloc confortabilă, însă la

începutul lunii aprilie eram la Honfleur, gata să înfruntăm marea realmente agitată. Nu ne încumetam să traversăm Canalul în asemenea condiții.

În fiecare dimineață când mă trezeam, primul lucru pe care îl făceam era să privesc pe fereastră. Eu una mă bucuram grozav când vedeam apa aceea umflată. Stăteam întinsă noaptea în pat şi ascultam vântul şuierând şi valurile lovind cu putere țărmul.

Nu aveam cum să plecăm încă, îmi şopteam plină de bucurie, încercând să uit privirea disprețuitoare şi libidinoasă a lui Eduard.

Când au sosit mesageri, mi-am dat seama că aveau să ne spună lucruri foarte importante de vreme ce înfruntaseră marea cea neliniştită.

Mă aflam alături de regină când au ajuns la noi şi au fost poftiți de îndată înăuntru.

De această dată însă nu erau plini de zâmbete şi de veşti bune, ci, ca orice aducător de veşti proaste, ezitau în a ni le împărtăşi.

— Spuneți-ne veştile, a zis Margareta pe un ton sever. Aştept.

— Alteță, milady, Eduard de York şi fratele său, ducele de Gloucester, contele Rivers şi lordul Hastings au debarcat la Ravenspur şi se îndreaptă spre York.

Regina închise ochii. M-am dus la ea şi am luat-o de braț, dar ea m-a dat la o parte puțin nerăbdătoare, mânioasă că luasem asta drept un semn de slăbiciune.

— Ravenspur, a spus, unde se află?

— La gura râului Humber.

— Asta e în nord. Nu şi-a ales bine locul unde să debarce. Nordul l-a susținut mereu pe Warwick. Alte veşti?

— Se află în fruntea unei armate de două mii de englezi şi burgunzi.

— Două mii! Care sunt şansele de izbândă?

— Trebuie să îi spun Alteței Voastre că a ajuns la York şi oraşul i-a deschis porțile.

— Trădătorii!

— Se zvoneşte că Eduard de York s-ar fi întors doar pentru a-şi pretinde titlul de duce.

— Câtă impertinenţă! murmură regina.

Îmi puteam da seama însă că era foarte afectată. I-a lăsat pe mesageri să plece şi mi-a făcut semn să mă aşez lângă ea, ceea ce am şi făcut. Mi-a luat brusc mâna şi mi-a strâns-o, apoi am stat aşa fără să scoatem o vorbă.

Zilele care au urmat s-au scurs ca într-un vis. Valurile uriaşe nu ne permiteau încă să le înfruntăm, aşa că tot ce puteam face era să privim spre Anglia, pe deasupra mării învolburate şi să ne întrebăm ce se întâmpla acolo.

Ştiusem dintotdeauna că Eduard de York nu e genul de om care se dă bătut, lăsându-l pe Warwick să îi ia coroana. Ştiam că avea să strângă oameni căci lumea îl iubea. Arăta ca un rege şi acţiona ca un rege, iar atunci când făcea greşeli, o făcea tot ca un rege. Ştiusem dintotdeauna că poporul nu avea să îl dorească pe Henric. Poate că le era milă de el, dar de un rege nu îţi e milă. O urau pe Margareta pentru simplul fapt că era de stirpe străină, dacă nu pentru altceva, deşi mai aveau destule motive să se întoarcă împotriva ei. Nu o doreau nici pe ea, nici pe fiul şi nici pe soţul ei. Îl doreau pe Eduard. Poate că existau făuritori de regi atotputernici precum tatăl meu, dar întotdeauna poporul era cel care păstra un rege pe tron.

Am aflat apoi ce se întâmpla în Anglia.

Tata nu reuşise de fapt niciodată să controleze cu adevărat ţara. Poporul îşi dorea un rege, un conducător, cineva care să stea mândru deasupra lor, cu acea aură regală pe care o considerau sacră. Un rege trebuie să fie un zeu mai mic care să poată purta o coroană de aur şi catifea purpurie, asupra căruia ei să îşi poată revărsa adulaţia.

În plus, s-a mai întâmplat ceva atunci. Când Eduard a debarcat, ducele de Clarence a renunţat la alianţa cu

contele de Warwick şi s-a dus la Eduard.

Îmi pot imagina cam ce i-a spus.

„Suntem fraţi, Eduard. De ce să fim duşmani? Am fost sedus de conte şi am plecat urechea la sfaturile lui. Tu eşti fratele meu, Eduard şi vreau să te slujesc. Mă poţi ierta?”

Cu siguranţă aşa se întâmplase.

Or Eduard ierta. Atunci când cei care nu îl slujiseră cu credinţă veneau la el şi îi cerşeau iertarea, de obicei o obţineau de îndată. Iar acesta era fratele lui.

M-am întrebat dacă Eduard îşi dădea seama că George se întorsese la el pentru că tata îl aşezase pe Henric pe tron după ce sugerase că urma să fie al lui, al lui George? Cu siguranţă îi trecuse asta prin cap lui Eduard, nu?

Cu toate acestea, am auzit că îl îmbrăţişase pe fratele lui, ca în parabola fiului risipitor.

Richard mi-a vorbit mai târziu despre asta.

— Aşa a fost mereu George, a spus el. Făcea ceva foarte rău şi apoi cerşea iertare. Nici fratele meu, nici sora mea, Margareta, al cărui preferat era, nu refuzau să îl ierte şi chiar şi mama se înmuia când venea vorba de el.

Aceasta fusese o altă lovitură pentru tata, dar era mai mult de atât. Ţara dorea un rege, or pe cine adusese Făuritorul de regi? Pe bietul Henric cel ridicol, un sfânt pe jumătate nebun? Cu siguranţă nu. Îl aveau pe Warwick să îi conducă, dar în ciuda măreţiei lui, Warwick nu avea acea aură regală.

Mă întrebam oare ce se întâmpla în Anglia în timp ce noi aşteptam la Honfleur.

Marea se mai calmase puţin.

— Nu putem aştepta la infinit, spuse Margareta. Se întâmplă multe în Anglia şi ar trebui să fiu acolo. Nu trebuie să mai întârziem.

Prinţul Eduard ni se alăturase. Strânsese oameni şi provizii de la Ludovic şi eram pregătiţi pentru traversare. Auzisem că mama era pe cale să se întoarcă în Anglia şi

aflasem cu mare uşurare că era sănătoasă.

Mi-aş fi dorit să o pot vedea, ca prezența ei să mă consoleze în toate aceste luni pe care le petrecusem cu regina. Aveam însă să o văd pe mama la întoarcerea în Anglia, ca şi pe Isabel de altfel.

Traversarea a fost foarte dificilă, aşa cum ne-am temut, aşa că am ajuns la Weymouth epuizați. Acolo ne aşteptau veşti sumbre. Tata era mort. Fusese ucis în bătălia de la Barnet.

LA WARWICK COURT

Asta se întâmplase chiar când porniserăm pe marea zbuciumată. Nu îmi venea să cred. Mi se păruse întotdeauna de neînvins. M-am gândit la biata mea mamă. Oare ce simțea în clipele acelea? Fuseseră foarte apropiați unul de celălalt. Deşi nu stătea prea mult cu noi, nu auzisem să o înşele vreodată. Ea îi oferise mijloacele prin care să devină omul care era şi cred că el îi era cât se poate de recunoscător pentru asta. Se purtase mereu cu cel mai mare respect față de ea şi cred că şi de copii îi păsa în felul lui. E adevărat, fusese pe punctul de a mă face părtaşă la o căsătorie care mă dezgusta profund, dar era o regulă ca părinții aflați într-o asemenea funcție ca a lui să-şi socotească fiicele simple instrumente pentru a aduce glorie familiei.

„Warwick a murit!" Auzeam asta peste tot. Lumea nu vorbea despre altceva. Nu mai era omul cu cea mai mare influență din Anglia, cel a cărui putere îi permisese să pună regi pe tron şi să îi dea jos de pe el. Mă simțeam pierdută în această lume uluitoare. Tata mort! Unde aveam să mergem acum?

Regina a primit vestea cu calm. Mi-am dat seama că deşi îşi exprima durerea, nu îi displăcea deloc vestea. Warwick îl aşezase pe Henric pe tron, ținându-şi partea de promisiune. Dacă ar fi trăit, ar fi dorit să conducă, căci tocmai asta era ambiția lui. Pusese regi pe tron pentru a-i îndruma, or Margareta nu avea să se lase îndrumată. Aşa că acum… îşi îndeplinise scopul. Îl adusese pe Henric înapoi pe tron şi apoi… se luptase la Barnet.

Ea mă studia cu o privire în care puteam ghici la ce se gândea. Dacă Warwick era mort, ce importanță mai avea fiica lui? Nu îi mai displăceam. De fapt, cred că se ataşase de mine într-o oarecare măsură. Poate că mă disprețuia puțin pentru că nu eram ambițioasă şi nu îmi doream cu disperare o coroană… aşa cum o făcea ea, dar între noi se

stabilise o legătură, iar ura pe care o simțise la început față de fiica lui Warwick nu îşi mai avea rostul. Se împăcase chiar cu gândul de a mă avea ca noră. Dar acum că tatăl meu fusese ucis în luptă, care era rostul meu? Poate că se întreba dacă mai trebuia să îşi onoreze promisiunea făcută de a mă mărita cu fiul ei.

Eu una i-aş fi fost mai mult decât recunoscătoare dacă nu ar mai fi fost de acord cu asta.

Ce zile ciudate au fost acelea, zile în care s-au întâmplat multe, zile pline de nesiguranță.

Apoi au ajuns la noi mesaje de la ducele de Somerset. Ar fi fost bine să mergem în Lancaster pentru a aduna trupele. Cauza casei de Lancaster nu fusese pierdută prin trădarea ducelui de Clarence şi moartea contelui de Warwick.

Îmi doream să o văd pe mama şi chiar am primit o scrisoare de la ea, pe care am citit-o cu inima frântă. Suferea profund de pe urma morții tatei.

Nu ştiu ce se va întâmpla cu noi, scria ea.

Îmi spunea că se ducea la Beaulieu Abbey şi că nu trebuia să îmi fac griji pentru ea. Lăsa să se înțeleagă că nu credea că Eduard avea să fie aspru cu noi.

Era o consolare să am veşti de la ea. Eu, desigur, fiind logodită cu prințul de Wales, aveam o situație la fel de încurcată ca şi ea. Faptul că eram o ființă nevinovată, prinsă într-o căsătorie pe care nu o doream nu avea nici cea mai mică importanță. Acum devenisem una dintre ei, făceam parte din casa de Lancaster. Eram aliata viitoarei mele soacre şi, ca atare, eram nevoită să o urmez.

Am pornit spre Weymouth. Margareta era plină de energie. Călărea în fruntea alaiului, cu mine alături, şi aduna oameni pentru cauza ei în timp ce treceam prin sate şi oraşe pe drum. Impostorul se întorsese în Anglia şi îl ucisese pe capabilul conte de Warwick. Ea avea grijă de biata lui copilă, rămasă fără de tată. Contele trebuia răzbunat. Trebuiau să vină alături de ea ca să îl alunge

pe Eduard cel josnic din țară.

Când am ajuns la Bath, strânsesem deja un mic număr de susținători. Acolo ne aşteptau călăreți care veneau din Țara Galilor, cu vestea că Jasper Tudor strângea o armată bunicică care avea să lupte pentru Henric.

Ştiind că regina se afla prin apropiere, Jasper Tudor sugerase să îşi unească forțele cu ale lui, căci Eduard de York şi armata lui nu se aflau departe şi după ce aflase despre sosirea lor, se îndrepta spre ei. După ce se consultă cu căpitanii ei, întocmai asta hotărî Margareta să facă. Eram plină de admirație pentru ea. Ar fi fost un conducător minunat dacă ar fi renunțat la aroganța ei.

Cât de diferit era Eduard! Era prieten chiar şi cu cel mai umil soldat, îi făcea să se simtă ca şi cum ar lucra împreună, fiecare punându-şi la bătaie tot ce avea mai bun, iar el nu era cu nimic mai presus decât ei. Popularitatea lui era secretul succesului său. Apoi a urmat fatala bătălie de la Tewkesbury.

Eu călăream alături de regina Margareta în fruntea alaiului, când ne-am întâlnit cu prințul Eduard şi cu oamenii pe care îi adunase. Ne spuse că Eduard de York se afla prin apropiere şi că cele două armate urmau să dea piept una cu cealaltă cât de curând.

Prințul îşi convinsese mama să meargă cu mine la o mică mănăstire de pe drumul pe care treceam. Spusese că va fi o bătălie scurtă şi că urmau să iasă învingători, dar nu dorea să îşi facă griji că eu şi mama lui am putea fi în pericol. Părea mai înțelept ca noi să rămânem cu măicuțele.

— Voi fi mulțumit să vă ştiu acolo, a spus el, şi nu peste multă vreme am să vin să vă spun că am învins.

Am privit-o nelinişti pe regină. Era un fapt cunoscut că obişnuia să participe la bătălii şi preț de o clipă am crezut că avea să refuze propunerea.

— Trebuie să faci cum îți spun, i-a zis el. O las pe mireasa mea în grija ta. Cum aş putea să dau tot ce am

mai bun în timpul luptei dacă trebuie să îmi fac griji pentru siguranța voastră?

Îmi dădeam seama ce gânduri îi trec prin minte. Nu mai era tânără. Trecuseră zece ani de când Henric îşi pierduse tronul şi ea trăise în exil cea mai mare parte a acestor ani.

Eduard insistă şi în sfârşit ea cedă.

— Te vom aştepta cu mare nerăbdare, îi spuse ea.

— Ştiu asta, dragă mamă, şi vei fi prima care va afla despre victoria noastră.

Am simțit o mare uşurare când a fost de acord în cele din urmă să stăm la mănăstire şi să aşteptăm acolo veşti despre bătălie.

Măicuțele ne-au primit cu căldură. Mă îndoiesc că țineau cu vreuna dintre părți. Pentru ele eram doar două femei care căutau adăpost. Adevărat, una dintre noi era regină, iar cealaltă menită să devină una, dar sunt convinsă că indiferent cine am fi fost, ne-ar fi adăpostit oricum.

M-am bucurat să am parte de puțină liniște, chiar şi pentru un timp atât de scurt. Mă simțeam epuizată fizic şi mental. Cu cât îl vedeam mai mult pe viitorul meu mire, cu atât îmi era mai groază de căsătorie, iar evenimentul părea că se apropie cu fiecare clipă.

M-am gândit la armatele care urmau să se înfrunte. Richard avea să fie alături de fratele său. Mă măcina o tristețe disperată că ne aflam în tabere adverse. Mă rugam ca Richard să supraviețuiască luptei. Cât despre viitorul meu soț… încercam să nu mă gândesc la el.

Nu a trebuit să aşteptăm mult până să primim veşti. Soldații care veniseră direct de pe câmpul de bătălie ni le-au oferit. Erau grav răniți. Nu eram sigură pentru ce tabără luptaseră. Pur şi simplu reuşiseră să ajungă până la măicuțe, sperând ca acestea să le oblojească rănile. M-am alăturat măicuțelor ca să le ajut în măsura în care puteam.

— Milady, sunteți… întrebă unul dintre bărbații care

zăceau pe un pat, întorcându-şi privirea spre mine.

— Lady Anne Neville, am spus.

Tocmai în acel moment a apărut Margareta. Auzise că sosiseră oameni la mănăstire şi spera să audă veşti despre victoria casei de Lancaster.

— Care sunt veştile? strigă ea. Care sunt?

Ambii bărbaţi tăceau însă, iar eu simţeam cum inima îmi bate nebuneşte.

— Sunt regina, a spus Margareta pe un ton poruncitor. Cer să mi se spună adevărul.

— Alteţă, acest om este foarte grav rănit, a spus una dintre măicuţe.

— Asta observ şi eu, i-a întors-o Margareta. Regina îl întreabă ceva, iar el ascunde lucruri de ea.

— Norocul nu a fost de partea noastră azi, milady, a spus bărbatul.

— Nu a fost de partea prinţului de Wales?

— Regele Eduard este învingător, milady.

— Nu cred că poate fi învingător.

Bărbatul închise ochii şi se lungi din nou pe pat. Ea însă se îndreptă spre el, gata să îl zgâlţâie dacă nu ar fi oprit-o două măicuţe, ţinând-o cu forţa. În starea ei de nelinişte şi teamă, Margareta părea gata să îl lovească.

— După ce îşi vor reveni puţin, poate că vor fi în stare să ne spună mai multe, milady, am spus eu repede. Acum sunt mult prea istoviţi.

Regina s-a îndepărtat.

— Nu se poate, a spus ea. Eduard nu ar fi permis asta. Aveam oameni… aveam tot ce era nevoie.

— Lăsaţi-mă să vă conduc în camera dumneavoastră. Odihniţi-vă puţin. Eu mă voi întoarce pentru a le ajuta pe măicuţe şi de îndată ce am veşti, voi veni să vă anunţ.

Spre surprinderea mea, m-a lăsat să o conduc. Cred că îi era atât de teamă că mersese totul de-a-ndoaselea că voia să întârzie cât mai mult momentul adevărului până când avea să fie în stare să îl primească aşa cum se cuvenea.

Am făcut-o să se lungească pe pat în chilia ei.

— Fiți pe pace, voi veni cât de curând la dumneavoastră, i-am spus.

— Poate va veni Eduard, nu sunt departe. Va sosi de îndată ce va putea.

Am lăsat-o singură şi m-am întors la măicuțe şi la soldații răniți.

— A plecat regina? a întrebat unul dintre bărbați.

— Se odihneşte acum, i-am spus eu.

— Milady, sorții bătăliei s-au întors împotriva noastră. Armata e risipită şi regele Eduard e victorios. Lordul Somerset a fost capturat. Armata e distrusă. Este sfârşitul, milady. Regele s-a întors.

— Eşti sigur de asta?

— Am văzut cu ochii mei.

— Înțeleg, am spus eu.

— Nu îndrăznesc să îi spun reginei, milady.

— Ce ascunzi?

— Prințul, milady, a fost măcelărit. Vă implor, dați-i dumneavoastră vestea. Trebuie să ştie… şi eu nu îndrăznesc să îi spun.

M-am uitat pierdută la el. Să fie adevărat? Am încercat să îmi închipui cum avea să o afecteze vestea. Ştiam din surse sigure că era o femeie puternică, dar dacă era adevărat că prințul de Wales fusese ucis… cum îi puteam spune una ca asta?

Aşa că nici nu i-am spus. Trebuia să fiu sigură înainte de a o face. M-am zvârcolit toată noaptea şi dimineața devreme am fost trezită de prezența cuiva în chilia mea. Era regina.

— Eşti trează, Anne? a spus ea.

— Da, i-am răspuns, nu pot dormi.

— De ce nu avem nicio veste? Eduard mi-a spus că va trimite vorbă de îndată ce se încheie bătălia. Cu siguranță nu mai poate continua şi acum.

— S-a încheiat, am spus.

— Ştii ceva. Oamenii aceia… ți-au spus ceva. Spune-

mi, îți ordon.

Eu însă am tăcut. Ea se ridicase. Mă luă de umeri şi mă zgâlțâi.

— Vorbeşte, spuse ea. Spune-mi ce e mai rău. Îți interzic să îmi ascunzi ceva, spune-mi.

— Lupta a luat sfârşit, am spus. Armata casei de Lancaster se retrage. Casa de York a câştigat bătălia de la Tewkesbury.

— Atunci de ce nu mi s-a spus asta?

— Oamenilor le era teamă. Au început să vă spună… dar apoi li s-a făcut frică.

— Cum îndrăznesc să îmi ascundă lucruri?

— S-au temut să nu vă facă să suferiți.

— Ce mai este? a întrebat ea, dar eu am păstrat din nou tăcerea.

— Nu face şi tu asta, Anne Neville, țipă ea. Nu ascunde veştile de mine.

Am continuat însă să tac.

Avea o privire feroce. Părea că se află în pragul nebuniei. Cum îi puteam spune că fiul ei a murit?

Probabil că mi-a citit gândurile. Îi spusesem că bătălia era pierdută şi o ştia şi ea în orice caz de la soldații aceia. Dar oare ce veste mai rea putea fi şi unde era Eduard? De ce nu venise? Cred că în clipa aceea şi-a dat seama.

Nu mai văzusem niciodată o stare atât de profundă de disperare. Voiam să îi alin durerea, dar nu ştiam cum să fac asta.

— E vorba despre Eduard, a spus ea încet.

Am încuviințat din cap că da.

— Ce e, a fost capturat? a întrebat ea plină de speranță.

Nu i-am răspuns nici atunci.

— Spune-mi, pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi.

— Poate că oamenii se înşală, am răspuns.

— Ce ți-au spus? Ți-au zis că l-au văzut.

— Da… da, a fost măcelărit.

— Atunci e mort. Fiul meu e mort!

M-am îndreptat spre ea şi am îmbrăţişat-o.

— Oamenii au greşit, ştiţi cum circulă asemenea poveşti, am spus eu.

Ea se aşezase pe pat şi privea fix înainte, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Era totul pentru mine, murmură ea. Când a venit pe lume… a fost cel mai frumos lucru care mi s-a întâmplat în întreaga mea viaţă. Era chipeş şi isteţ. Obişnuiam să îl urmăresc când era mic… să văd dacă nu cumva moştenise nebunia tatălui său. Nu era aşa însă. Era chipeş şi isteţ. Ar fi fost un rege minunat. Nu este mort. Nu poate fi mort.

— Oamenii au greşit, probabil au auzit asta, am spus. Trebuie să se fi înşelat.

Atunci ea se întoarse spre mine furioasă.

— Atunci unde este? Dacă ar fi fost în viaţă ar fi venit aici. Ştia că eu sunt aici, ar fi venit la mine. L-am pierdut. Nimic nu mai contează. O, Doamne Dumnezeule, de ce nu m-ai luat pe mine mai întâi… şi nu pe fiul meu cel bun şi frumos?

— Să nu jelim, poate primim mai multe veşti ceva mai încolo.

— Da, vom mai primi veşti, spuse ea, dar în sinea mea ştiu că nu îi voi mai vedea niciodată chipul iubit. Este şi pierderea ta, fiica mea, căci am început să mă gândesc la tine ca la o fiică. Ai fi fost mireasa lui. Tu ai pierdut un soţ, aşa cum eu am pierdut un fiu.

Îmi apucă strâns mâinile.

— Ar putea la fel de bine să nu fie adevărat, trebuie să nu uităm asta, am spus eu din nou, însă ea clătină din cap.

— *Ştiu* că acesta e sfârşitul. De ce am făcut asta? Mai întâi Warwick şi acum Eduard… Eduard al meu. Nu a meritat nimic. York şi-ar fi putut ţine coroana… numai să îmi fi lăsat fiul.

Nu ştiam cum să o consolez, căci îl iubise.

Iubirea ei era chiar mai aprigă decât ura. Uneori mă

întrebasem dacă nu cumva îl iubise cu atâta intensitate pentru că avea să fie rege şi avea să aducă din nou casa de York pe tron, dar acum îmi dădeam seama că îl iubea nu doar pentru că i-ar fi gâdilat mândria şi i-ar fi împlinit ambiţiile, ci pentru că era fiul ei.

— Lasă-mă acum, doresc să fiu singură, a spus ea. Lasă-mă singură cu durerea mea.

Voiam să îi amintesc că ne bazam doar pe cuvintele soldaţilor. Ar fi putut fi o greşeală. Ea însă nu mă asculta, aşa că tot ce puteam face era să o las singură cu durerea ei.

A doua zi am primit şi confirmarea. Prinţul fusese ucis într-adevăr în luptă şi casa de Lancaster fusese învinsă. Ducele de Somerset şi alţi câţiva conducători de seamă fuseseră prinşi şi executaţi fără întârziere. Susţinătorii casei de Lancaster fuseseră risipiţi şi regele Eduard de York revenise pe tron.

Am fost sfătuite să rămânem la mănăstirea unde eram găzduite. Trebuia să ne amintim că eram duşmanii declaraţi ai regelui învingător şi că soarta noastră era nesigură. Astfel, pentru moment, aveam să rămânem unde ne aflam. Era trist să fii martor al suferinţei reginei şi totuşi, chiar şi aşa, îmi spuneam că eram liberă, căci ceea ce mă îngrozise atât de mult nu se mai întâmplase.

Viitorul meu era însă nesigur. Poate că aveam să fiu trimisă în Turn. Eram unul dintre duşmanii regelui, ca şi mama mea de altfel. Pe de altă parte, Isabel se afla de partea câştigătorilor, căci Clarence schimbase taberele la timp.

Mi se putea întâmpla orice, dar nu mă puteam gândi decât că nu mai trebuia să îmi fie teamă de căsătoria mea.

Trecu încă o zi mohorâtă. Ştiam că trebuia să se întâmple ceva cât de curând. M-am gândit la zidurile cenuşii ale Turnului Londrei, pe lângă care trecusem de atâtea ori şi care mă umpleau de groază de fiecare dată.

Unii prizonieri îşi petreceau acolo ani buni din viaţă fără a şti cu ce greşiseră, dar în cazul nostru, lucrurile stăteau cu totul altfel.

Margareta era atât de indiferentă din cauza durerii ei că mi s-a părut că nici nu îi păsa ce avea să se întâmple cu ea. În cazul meu era altceva, însă. Aveam cincisprezece ani, viaţa mea de-abia începea şi nu suportam ideea că aş fi putut să mi-o petrec într-o temniţă umedă şi întunecoasă. Scăpasem de o soartă îngrozitoare, oare mi se pregătea o alta la fel de rea? Aşa m-am frământat în orele acelea, tresărind la fiecare zgomot, cu urechile ciulite la oricine ar fi sosit la mănăstire.

În cele din urmă s-a şi întâmplat. Gărzile regelui au înconjurat mănăstirea şi căpitanul lor a început să le interogheze pe măicuţe. Le-am auzit vocile la parter şi m-am dus la regină. Aceasta stătea pe un scaun cu Sfânta Scriptură în mână.

— Sunt gărzi jos, au venit cu siguranţă după noi, am spus.

Ea a dat din cap. Îmi dădeam seama că nu îi păsa ce avea să se întâmple cu ea.

— Nu avem ce face, am spus.

A închis cartea şi s-a ridicat, căci gărzile erau la uşă. Două dintre ele intrară.

— Eşti Margareta, odinioară regină a Angliei, iar tu, lady Anne Neville, a spus unul dintre bărbaţi.

— Aşa este, a spus Margareta privindu-i cu dispreţ.

— Trebuie să vă pregătiţi de plecare. Fiţi gata într-o jumătate de oră, ne-a spus acesta pe un ton politicos, dar ferm, după care amândoi s-au retras.

Margareta privea fix în faţă. M-am îndreptat spre ea şi i-am luat mâinile într-ale mele.

— Trebuie să le dăm ascultare, am spus eu blând.

Ea a izbucnit într-un râs strident.

— Da, a spus ea, acum noi suntem prizonierii.

Măicuțele ne priveau cu milă în timp ce eram luate de la mănăstire. Am bănuit că se gândeau că urma fie să fim ucise, fie întemnițate.

În timp ce călăream prin țară, admiram peisajul. Copacii şi iarba îmi păreau că strălucesc mai puternic ca niciodată. Asta poate pentru că îmi spuneam că ar fi putut fi ultima oară când le vedeam. Mă întrebam cum era oare să simți lama toporului pe gât. O lovitură rapidă… şi apoi probabil se aşternea uitarea.

Cincisprezece ani nu sunt o viață tocmai lungă. Ce păcat să afli puțin cam ce e viața şi să fii nevoit să renunți la ea mai apoi.

Am privit-o pe regină. Părea în continuare indiferentă față de tot ce se întâmpla. Poate că într-adevăr nu îi păsa. Nu se putea gândi decât la moartea lui Eduard… băiatul ei frumos şi isteț în care îşi pusese toate speranțele. Acum îl mai avea doar pe sărmanul Henric. Oare se întreba ce se va întâmpla cu ea? Dacă o făcea, nu dădea niciun semn în acest sens. Şi aşa se îndrepta suita aceea tristă spre o destinație pe care nu o cunoşteam.

Într-un sfârşit am văzut în depărtare oraşul Coventry şi, când am ajuns acolo, ne-am oprit în apropierea unei clădiri cenuşii de piatră.

Se întâmplau o grămadă de lucruri în jurul nostru şi de îndată ce am fost conduse înăuntru, Margareta a fost luată de lângă mine, în timp ce eu am fost lăsată în grija a două femei. Mă întrebam cine erau, căci după înfățişare păreau a fi doamne de la curte.

— Aş putea să jur că sunteți obosită după lunga călătorie, lady Anne, mi-a spus una dintre ele.

— A fost cam epuizantă.

— O să vă aducem ceva mâncare şi poate că ați dori să vă spălați pe mâini.

— Da, mi-ar plăcea mult.

Mi-a fost adus un lighean şi au stat cu mine, iar una dintre ele mi-a înmânat un şervet. Mi-au adus pâine şi carne, precum şi o carafă de bere. Le-am mulțumit,

spunându-le însă că nu puteam mânca prea mult.

Mă întrebam ce avea să se întâmple cu regina Margareta şi ce mi se pregătea mie. Mi s-a părut că a trecut o eternitate. Doamnele vorbeau între ele în şoaptă. În mod evident fuseseră trimise să mă supravegheze. Într-un sfârşit, au apărut două gărzi la uşă care mi-au spus să le urmez.

Am făcut-o, şi cu inima bătându-mi nebuneşte, am fost condusă într-o cămăruță. Un bărbat înalt stătea cu fața la fereastră, cu picioarele depărtate.

— Lady Anne, Alteță, a spus una dintre gărzi.

Bărbatul s-a întors spre mine şi spre uimirea mea, mi-am dat seama că mă aflam în prezența regelui Eduard. Eram atât de uimită că nu mă puteam opri să nu-l privesc fix ca o nătângă. Apoi, dându-mi seama de asta, mi-am revenit cât am putut de repede, am păşit spre el şi am îngenuncheat. Nu îndrăzneam să ridic privirea. Tremuram şi inima parcă voia să-mi iasă din piept.

Apoi am simțit o mână pe umăr.

— Ridică-te, mi-a spus el, nu e prea comod să stai în genunchi.

M-am ridicat în picioare şi l-am privit. El zâmbea, iar eu am fost impresionată de frumusețea lui.

— Micuța Anne Neville, a spus el. Dar eşti încă o copilă, a continuat, după care m-a tras spre el şi m-a sărutat, mai întâi pe un obraz, apoi pe celălalt. Eram uluită de primirea călduroasă.

— Tremuri, a spus el. Nu trebuie să îți fie teamă, nu ți se va întâmpla nimic rău. Nu eşti tu de vină. Te-au folosit, micuță Anne, ştiu prea bine asta. Fratele meu mă asigură că ai să fii prietena noastră, nu-i aşa?

Ochii mi s-au umplut de lacrimi în timp ce ridicam privirea spre el. Îl iubeam în clipa aceea şi înțelegeam de ce îl voiau oamenii ca rege. Era un rege în adevăratul sens al cuvântului tocmai datorită acestei blândeți care nu îi ştirbea cu nimic din putere, ba dimpotrivă, i-o mărea. Mi-am dat seama de ce îl admira Richard atât de

mult.

— Am trimis după tine, a spus el. Voiam să îți vorbesc. Fratele meu, fratele meu preferat, Richard, mi-a spus despre prietenia dintre voi de la Middleham. Câți ani ai?

— Am cincisprezece ani, Alteță.

— Atât de tânără... prea tânără, însă vei creşte în curând. Ai suferit prea mult. Ți-ai pierdut tatăl. A fost o mare tristețe pentru mine. Vreau să ştii că atunci când sorții bătăliei s-au întors împotriva lui, când mi-am dat seama că se afla la ananghie, mi-am trimis unul dintre oameni cu ordine ca viața să îi fie cruțată. Era un prieten prea vechi pentru a muri în luptă împotriva mea. Nu eu am ales războiul. Am fost prieteni ani de zile şi apoi... Dar toate acestea au trecut, iar el a plătit un preț prea mare, iar tu, fiica lui, te afli aici. Ştiu că ai fost dată pe mâna duşmanului. Ştiu că ai fost logodită cu un prinț. Asta a luat sfârşit însă, lady Anne, şi acum vom avea grijă de tine. Cum ar fi dacă ți-ai vedea sora, pe ducesa de Clarence?

— O, Alteță, numai de-aş putea!

— Şi aşa va fi. Va aştepta nerăbdătoare sosirea ta şi apoi vei redeveni ce urma să fii de la bun început... un supus loial al regelui, nu-i aşa?

— O, da... sigur că da, Alteță. Vă sunt atât de recunoscătoare.

— Gata, gata, copila mea. Ai un chip frumos. Ai nevoie de odihnă însă... trebuie să avem grijă de tine. Ai trecut prin momente grele, nu-i aşa? Acum însă toate necazurile tale s-au sfârşit, micuță Anne, ca şi ale mele de altfel. Să ne bucurăm aşadar. Foarte curând vei fi alături de sora ta, aşa că pregăteşte-te. Mai întâi însă, e cineva care ar vrea să te vadă. Aşteaptă aici şi va veni el la tine.

Nu îmi venea să cred. Auzisem că uneori regelui îi plăcea să se comporte familiar, că era generos şi era criticat adesea pentru că era prea blând cu duşmanii lui. Cu toate acestea, eram uimită. Desigur, ştia că nu ajunsesem din propria mea voință în situația în care mă

aflam, dar eu una eram copleşită de aerul lui bonom şi de modul în care trecuse peste faptul că fusesem capturată odată cu duşmanul, că de fapt eram unul dintre ei. Mă impresionase şi felul în care vorbise despre tata, care fusese ucis în timp ce lupta pentru a-l distruge.

Era un om neobişnuit, şi în clipa aceea am simțit că aveam să îi fiu loială întreaga mea viață.

Am rămas singură preț de câteva clipe, apoi uşa s-a deschis şi în cameră a intrat Richard.

— Anne! a strigat el, venind spre mine cu brațele deschise. Mă ținu la pieptul lui câteva clipe, apoi se trase înapoi şi mă privi.

— Te-ai schimbat, a spus el.

— Am trecut prin multe, Richard.

— M-am gândit adesea la tine.

— Şi eu… atât de des.

Se schimbase şi el. Nu crescuse mult şi păstra încă acel aer delicat. Să tot fi avut vreo nouăsprezece ani, căci pe vremuri spunea că era cu patru ani mai în vârstă decât mine. Acum însă nu mai era un băiețel… era bărbat.

Continuam să ne uităm unul la celălalt.

— Regele a fost atât de bun, am spus în cele din urmă.

— Este cel mai minunat om de pe pământ.

— Înțeleg ce simți pentru el. Spune că o să mă duc la Isabel.

— Pentru o vreme, a spus el. Apoi vom vedea. Este ceea ce doreşti?

— Mi-ar plăcea foarte mult. Şi mama…?

— Ea va rămâne acolo unde este pentru o vreme, e în siguranță. Fratele meu crede că ar trebui să mergi la sora ta şi desigur că Isabel va fi încântată să te primească.

— Richard, ce se va întâmpla cu regina Margareta?

— Nu ştiu, a spus el cu chipul împietrit. Nu s-a hotărât încă asta.

— Sărmana femeie, îşi jeleşte atât de mult fiul mort.

— Trădători, a spus Richard. Toți sunt trădători. Cât

despre fiul ei… şi tu îl jeleşti? Ai fost logodită cu el. Nu pot spune că mi-a plăcut prea mult să aud asta.

— Am urât lucrul acesta, Richard. Ştiu că e greşit că simt asta, dar mă bucur că am scăpat.

— Ar trebui ca toată Anglia să se bucure că ai scăpat, a spus el. Acesta e sfârşitul, gata cu revoltele casei de Lancaster. Sunt învinşi cu desăvârşire, şi cu voia lui Dumnezeu, pentru totdeauna.

— Chiar crezi asta, Richard?

— Alături de fratele meu şi prietenii noştri loiali ne vom asigura de asta. Anne, avem multe de vorbit, dar nu este momentul potrivit. Când ajungi la sora ta, te vei afla în casa fratelui meu şi ne vom vedea adesea. Avem multe de recuperat, am pierdut atâta vreme.

Am încuviințat din cap.

— Totul s-a întâmplat atât de brusc. Cu câteva ore în urmă mergeam spre Coventry, întrebându-mă dacă nu cumva urma să ajung în Turn.

— Nu te-a învinovățit nimeni, niciodată, Anne. Îmi pare rău pentru tatăl tău. Şi lui Eduard îi pare rău. El a încercat să îi salveze viața, i-a oferit o grațiere… înainte de bătălia de la Barnet… dar contele nu a vrut să o accepte. Trebuia să meargă până la capăt. Cum s-a întâmplat una ca asta? A fost prietenul nostru dintotdeauna. Cum a putut să se transforme într-un trădător? Îl admiram atât de mult. Alături de Eduard, era omul pe care îl admiram cel mai mult. Era atât de viteaz… atât de deştept, ştia atât de multe lucruri… şi apoi dintr-odată… totul s-a sfârşit.

— A fost o mare tragedie, am spus.

El mi-a luat mâinile într-ale lui şi mi-a zâmbit.

— Trebuie să uităm asta, Anne, să o luăm de la început.

Mi-a aruncat apoi o privire timidă şi trăgându-mă spre el, m-a sărutat pe buze.

Încă nu îmi venea să cred şi simțeam cum mă cuprinde o stare de mulțumire caldă. Era ca în vremurile bune de

la Middleham. Richard se întorsese în viața mea.

De-abia aşteptam tot ce avea să se întâmple. Am vorbit o vreme în voie, amintindu-ne de vremurile bune.

Coventry avea să rămână un loc special pentru mine, căci intrasem în oraş simțindu-mă pierdută şi iată că îmi regăsisem speranța.

Nu ştiam ce se întâmpla cu regina Margareta. Cum nu o văzusem, nu îi puteam spune despre norocul meu. Sărmana Margareta! Ce soartă diferită de a mea avea! Urma să fie prizoniera regelui, duşmanul lui de moarte. În ciuda proverbialei lui bunăvoințe, nu credeam că i se hărăzise o soartă prea bună.

Isabel mă aştepta la Warwick Court, reşedința noastră din Londra. Am fugit spre ea şi ne-am îmbrățişat, agățându-ne una de alta.

— Isabel, am strigat emoționată. Chiar tu eşti, sora mea? Nu îmi pot crede ochilor.

— Eu sunt, eu sunt, țipă ea. Vai, Anne… cât de slabă eşti! Văd că trebuie să am grijă de tine.

— S-au întâmplat atâtea, am multe să îți povestesc.

— O voi conduce eu pe lady Anne în odaia ei, a continuat ea, privind peste umăr spre slujnice şi luându-mă de braț.

M-am întrebat în trecere de ce mă îndreptam spre Warwick Court, care fusese una dintre reşedințele tatălui meu. În mod obişnuit, proprietățile trădătorilor erau confiscate. Dar desigur că Isabel nu era o trădătoare, fiind soția lui Clarence, care între timp se căise.

Camera în care am fost condusă era aceeaşi pe care o ocupasem cu ocazia celorlalte vizite la Warwick Court, în rarele momente când familia fusese la Londra.

Isabel a închis uşa şi am rămas singure. Ea stătea în picioare, privindu-mă şi am putut observa cât se schimbase. Bănuiesc că se întâmplase după ce pierduse copilul. Mi-am adus aminte de acea groaznică noapte pe mare, când trupuşorul lui fusese încredințat valurilor.

Cât de tragic era totul!

— M-am gândit mult la tine, a spus Isabel, la faptul că stăteai împreună cu femeia aceea oribilă.

— Regina Margareta? Era cumplită, dar într-un fel m-am ataşat de ea.

Ea zâmbi, dând din cap spre mine.

— Ai fost mereu atât de uşor de fermecat. Dar să fii logodită cu bărbatul acela, fiul ei! Am auzit nişte poveşti groaznice despre el.

— Nu l-am cunoscut niciodată, dar m-am temut că va trebui să o fac.

— Ei bine, toate acestea au luat sfârşit acum, iar tu te-ai întors la mine. George are să fie protectorul tău, o să aibă grijă de tine.

— George!

— Desigur, trebuie să fie George. El e soțul meu, iar tu eşti sora mea, e normal să fie aşa.

— Poate mama noastră mai bine?

Isabel se întunecă la față.

— Ce e cu mama? Îmi fac griji pentru ea. Ce se va întâmpla cu ea? Tatăl nostru este înfierat ca trădător, şi vor spune că ea, ca soție a lui, este la fel de vinovată.

— Ce altceva putea face?

— Ei, soră dragă, nu se va ține seama de asta. Era alături de el, deci l-a ajutat. Era împotriva lui Eduard, de aceea mi-e teamă pentru ea.

— Regele e milos, s-a purtat frumos cu mine.

— George a vorbit cu el pentru tine… l-a implorat să te aducă aici.

— Am crezut că Richard a vorbit pentru mine.

Isabel zâmbi.

— Ei, poate şi Richard a făcut-o, dar regele ni te-a dat nouă în grijă, aşa cum e şi normal.

— Da, bănuiesc că aşa este. Cât de mult mi-aş dori să avem veşti de la mama.

— George nu va permite să i se facă rău, ştie că asta m-ar răni. Putem să avem încredere în George.

Am simțit o oarecare presimțire nefastă. Nu crezusem niciodată că pot avea încredere în George. Nu puteam uita că nu cu multă vreme în urmă se afla alături de tatăl meu. Crezuse că îl putea îndepărta pe fratele său de pe tron, luându-i locul. Iar când viitorul tatei se dovedise nesigur, George căzuse imediat la pace cu Eduard. Era acesta un om în care mă puteam încrede?

Dar era soțul lui Isabel, iar ea ținea la el. Cu siguranță că îl cunoştea mai bine decât oricine.

Isabel îmi aruncă o privire îngrijorată.

— Eşti atât de slabă, repetă ea. Şi arăți cam palidă. O să am grijă de tine. O să îți interzic să vorbeşti o vreme, o să te oblig să te odihneşti şi să te culci devreme. Sărmana mea soră, eşti prea tânără ca să treci prin clipele atât de grele prin care ai trecut în ultima vreme.

— Mă bucur atât de mult că sunt alături de tine, Isabel. Dacă ar fi şi mama aici, aş fi chiar fericită.

— Cine ştie, poate că ni se va alătura. George o să vadă ce se poate face. Odihneşte-te acum. Ți-e foame? Vino şi lungeşte-te pe pat, te rog. O să stau cu tine şi o să vorbim… o să tot vorbim.

Am ascultat-o şi asta am şi făcut, dar deşi pacea s-a coborât întrucâtva deasupra mea, încă mai aveam o uşoară senzație de neliniște.

Poate că nu-mi venea să cred că după toate evenimentele tulburătoare din trecut, puteam trăi din nou în pace şi liniște.

Eram epuizată, aşa că am dormit bine. Dimineața, o femeie a venit să se ocupe de mine şi, spre marea mea plăcere, am văzut că era Ankarette Twynyho, pe care o țineam minte din trecut.

Ankarette era acea femeie veselă şi vorbăreață care rămăsese văduvă de tânără şi care o slujise pe regina Elisabeta Woodville câțiva ani înainte de a intra în serviciul nostru. Fusese una dintre preferatele reginei, poate tocmai datorită interesului ei insațiabil pentru

oameni şi talentului de a aduna bârfe de peste tot. Îmi amintesc că Isabel îmi spusese că i-o recomandase regina. Aşa că era o plăcere să o văd pe Ankarette.

— Ducesa şi-a făcut atâtea griji în privinţa dumneavoastră, milady, a spus ea. Nu mai contenea să vorbească despre draga ei soră, lady Anne. Iar când a crezut că o să vă căsătoriţi cu prinţul Eduard… vă pot spune cu siguranţă că vestea ne-a tulburat pe toţi. Asta v-ar fi făcut să treceţi cu adevărat în cealaltă tabără, nu e aşa, milady?

— Din păcate, Ankarette, nu mi-au cerut părerea.

— Aşa este, milady. Uneori mă gândesc cât de norocoşi sunt unii dintre noi când vine vorba să-ţi alegi perechea. Îl aveam pe Roger, aş fi putut fi o nevastă mulţumită… dar Domnul a crezut că e mai bine să mi-l ia.

— Aşadar şi tu ai suferit, Ankarette.

— Da, dar am fost şi norocoasă, şi una dintre şansele mele a fost să o slujesc pe ducesă şi acum pe dumneavoastră, milady.

— Mă bucur să te revăd, Ankarette.

Mă îngrijea cu sârguinţă într-adevăr şi de la ea am aflat ce se întâmpla dincolo de zidurile Warwick Court.

Ea mi-a spus că regina Margareta mersese călare prin Londra, făcând parte din procesiunea triumfală a lui Eduard când acesta revenise în capitală, din nou rege, în timp ce armatele casei de Lancaster se retrăgeau, iar cel care îşi spunea prinţul de Wales era mort, şi mama lui, regina, pe care poporul o ura, era înfrântă, în timp ce soţul ei, bietul Henric, era prizonier în Turn.

— Sărmana, spuse Ankarette, aproape că îmi pare rău pentru ea. E adevărat că a adus multe necazuri ţării acesteia, dar dacă bietul rege Henric ar fi fost ca tatăl lui… atunci acest Război al celor Două Roze nici nu ar fi existat. Atunci însă nu l-am mai fi avut pe regele Eduard… or pe el îl vor oamenii. E rege… din cap până în picioare, aşa că vedeţi, milady, asta e viaţa. Puţin bine… puţin rău… toate ne sunt împărţite cu dreptate tuturor.

Să sperăm că nu mai avem parte de rău pentru o vreme, ci doar de mult bine. E păcat însă de sărmana regină… prizonieră şi purtată de colo-colo de învingători, în timp ce soţul ei e prins… şi armatele ei înfrânte. Nu contează cum este, nu poţi să nu te gândeşti cât de cât la ea.

— Da, am spus, va suferi mult. Am ajuns să o cunosc. Ţinea atât de mult la fiul ei. Mă gândesc că, acum că el e mort, nu prea îi pasă de ce se întâmplă cu ea.

— Sărmana! spuse Ankarette.

Nu peste multă vreme, Ankarette mi-a împărtăşit alte veşti, şi mai uluitoare.

Îşi făcuse un obicei din a se plimba pe străzi şi a sta de vorbă cu oamenii ori de câte ori avea ocazia. Cu siguranţă dacă ne-am fi aflat la ţară, i-ar fi fost dor de asta. Aici însă, la Warwick Court, avea multe asemenea ocazii şi, cum se afla la Londra, în mijlocul evenimentelor, ne ţinea la curent cu toate. Astfel am auzit despre moartea lui Henric aproape imediat după ce s-a întâmplat.

Îi plăcea să vorbească des cu mine pentru că mă interesa în mod deosebit ce gândesc oamenii. Iar acesta era un lucru atât de important încât toată lumea avea să vorbească despre el şi într-adevăr, nu după multă vreme, au început să apară zvonurile.

— Au anunţat că regele Henric a murit noaptea trecută… chiar în noaptea în care regele Eduard şi-a făcut intrarea triumfală în oraş, mi-a spus Ankarette. Se spune că ar fi murit de melancolie şi inimă rea. Sunt şi unii care se întreabă dacă chiar se poate muri de aşa ceva, a continuat ea, ridicând din sprâncene.

— Era fără îndoială foarte slăbit, a spus Isabel.

— Avea mintea slăbită, doamnă, dar oare se moare din aşa ceva?

— Bănuiesc că da, a spus Isabel. Dacă eşti foarte afectat de ceva, poţi muri din orice.

Ankarette însă clătină din cap.

— Se aud deja zvonuri…

— Nu sunt mereu zvonuri?

— Spun că e ciudat că a murit într-un asemenea moment. Îl țineau în viață, spun unii, pentru că era nebun şi nu era capabil să conducă. Dacă ar fi murit înainte… cât prințul mai era încă în viață, acesta ar fi avut coroana pregătită… unii ar zice că ar fi fost mai degrabă rege decât prinț. Iar asta ar fi constituit un pericol. Lumea spune că regelui i se permisese să trăiască atâta vreme cât prințul reprezenta un pericol, dar acum că acesta e mort, nu mai era nevoie să îl țină pe rege în viață.

— Pleci prea mult urechea la bârfe, Ankarette, a spus Isabel.

— Este o metodă bună de a afla ce se petrece, milady.

— Adică afli multe despre ce crede lumea că se petrece.

— Şi totuşi pe undeva trebuie să fie un sâmbure de adevăr…, a insistat Ankarette.

— Ce înseamnă asta? am întrebat eu.

— Înseamnă că nu mai există nicio amenințare din partea casei de Lancaster. Prințul moştenitor este mort. Regele Henric e mort. Casa de York este următoarea în cursa pentru tron, aşa că indiferent de ce se credea înainte, toată lumea trebuie să îşi dea seama acum că Eduard este regele legitim.

— Dar casa de Lancaster încă există, a subliniat Ankarette.

— Sunt şi Tudorii, care se trag din regina Katharine, soția lui Henric al V-lea, dacă nu mă înşel, am spus eu.

— Prin Owen Tudor, a răspuns Isabel. Sunt fii nelegitimi.

— Unii spun că ar fi fost căsătoriți, i-am amintit eu.

— Prostii, mi-o întoarse ea. Acum casa de York este bine instalată pe tron şi nu mai are cine să îi dea jos. Îmi pare rău de bietul Henric, dar oricum nu ținea prea mult să trăiască.

— Mă întreb ce simte acum regina Margareta, am spus.

— O, tu eşti prea bună cu ea, Anne, a spus Isabel. A cauzat atâtea necazuri. Acum totul a luat sfârşit. Trebuie

să se termine cumva războiul.

— Asta vorbeşte lumea, a zis Ankarette. Şi se mai aude şi că regele Henric a fost asasinat… iar oamenilor nu le place când se întâmplă aşa ceva.

— Ei bine, a murit de melancolie şi inimă rea, a continuat să susțină Isabel. Aşa ni s-a spus, aşa că haideți să credem asta.

— Nu poți crede întotdeauna ce ți-ai dori, i-am răspuns eu.

— Poate că nu, dar adesea e comod să încerci să o faci.

Avea cu siguranță dreptate şi cred că sărmanul Henric nu îşi prea dorise să trăiască în lumea aceasta tulbure. Se prea poate ca pentru el să fi fost o eliberare binevenită, aşa cum fusese şi pentru popor şi pentru casa de York.

Trupul îi era depus la catedrala St. Paul, unde lumea putea trece pentru a-l vedea. Unii spuneau că purta urme de sânge, ceea ce te făcea să dai crezare zvonurilor care susțineau că ar fi avut parte de o moarte violentă. După aceea au dus trupul la Blackfriars, unde a stat o vreme până când a fost transportat cu barca la Chertsey şi înmormântat acolo, la mănăstire.

Nația întreagă răsufla uşurată. Eduard, regele iubit, se afla din nou pe tron şi asta pusese cu siguranță capăt Războiului celor Două Roze.

La început, zilele păreau să se scurgă încet, trecând apoi din ce în ce mai repede. Eram atât de uşurată că mă aflam alături de Isabel şi pentru că ştiam că Richard o să mă poată vedea ori de câte ori avea timp.

Isabel îmi spusese cât de neliniştită fusese când George se întorsese împotriva fratelui său.

— Tatăl nostru l-a convins, a spus ea. Îl adora pe tata, îl admira atât de mult.

Eram uimită. Oare Isabel nu ştia că George nu se adora decât pe sine şi că îi purta pică fratelui său pentru că nu fusese primul născut şi, mai presus de toate, că îşi dorea tronul? Bănuiesc că tatăl nostru i-l promisese sau

mai degrabă sugerase asta. Tata fusese un om prea înțelept pentru a se încrede în Clarence. Isabel însă îl iubea, ceea ce mă surprindea cu adevărat, deşi era destul de chipeş. Avea acelaşi chip frumos ca şi fratele său Eduard, dar nu era la fel de înalt şi frumos ca acesta. George era unul dintre acele cazuri când îți vine să spui că „e şi nu prea". Totuşi, bănuiesc că putea fi considerat atrăgător, asta până când devenea capricios, țâfnos şi schimbător, dar fără îndoială că dragostea era oarbă la asemenea defecte, ceea ce era un noroc pentru Isabel.

În mod ciudat, cred că în afară de propria persoană, cel mai mult ținea la Isabel. Poate că îi plăcea devoțiunea ei. În orice caz, nu se dovedise o căsătorie dezastruoasă. Ştiam că şi el tânjea după un copil şi deplângea moartea celui născut în asemenea vremuri nefericite, care ar fi fost acum un fiu tare mândru.

În acea scurtă perioadă de timp, l-am văzut pe Clarence o dată sau de două ori şi a fost foarte binevoitor cu mine. Mi-a spus că regele îi acordase tutela mea şi că urma să aibă grijă de mine şi să se asigure că mă voi bucura de o soartă fericită.

Cuvintele lui ar fi trebuit să mă liniştească, dar zâmbetul lui a fost ca un semn pentru mine, făcându-mă să simt un fior de teamă. Îmi tot aminteam că îşi trădase propriul frate, care dăduse dovadă de bunătate față de el şi, în marea lui mărinimie, îl număra din nou printre preferații lui, aşa cum se întâmplase înainte de trădarea lui strigătoare la cer. Nu mă puteam simți în siguranță atâta vreme cât avea să rămână la Warwick Court. Am întrebat-o în cele din urmă pe Isabel despre proprietatea tatălui nostru.

— Va fi declarat trădător, am spus, iar când trădătorii mor, bunurile lor trec în proprietatea Coroanei, nu-i aşa?

— Noi două suntem moştenitoarele domeniului tatălui nostru, iar eu sunt până la urmă ducesa de Clarence, spuse Isabel.

— Dar mama noastră?

— Cred că ea renunță la partea ei. La urma urmei, e soția trădătorului. S-a înțeles că tu ai ajuns prin forța împrejurărilor în situația în care te afli, şi din acest motiv nu eşti considerată vinovată. Nu sunt sigură de aceste lucruri. Însă această proprietate ne-a revenit mie şi lui George desigur, şi cred că şi Middleham, deşi nu sunt sigură. Este cam complicat pentru mine. Totuşi nu trebuie să ne facem griji în privința moştenirii noastre.

— Dar mama…

— Nu poate veni încă. George crede că e înțelept ca ea să rămână acolo pentru o vreme.

— Mi-aş dori să o pot vedea, să ştie că suntem împreună.

— Cred că ştie deja asta.

— Atunci sigur are inima uşoară.

Isabel dădu din cap că da.

— Sunt convinsă că are să fie iertată cât de curând, spuse ea.

— Trebuie să fie tare tristă. Ea şi tata țineau foarte mult unul la celălalt.

— Ce tragedie a fost asta! De ce trebuia să se certe tata cu regele?

— Cred că s-au judecat greşit unul pe celălalt, dar măcar acum totul s-a sfârşit şi noi suntem împreună.

— Să fim mulțumite de asta. L-am tot întrebat pe George ce am putea face pentru a-ți găsi un soț.

Eu am tăcut.

— George crede că eşti încă prea tânără pentru asta, a continuat ea. Eu însă i-am spus că ai fost deja logodită şi dacă lucrurile s-ar fi petrecut altfel, ai fi deja măritată acum. El însă crede că ar trebui să mai aştepți o vreme. Spune că ai trecut printr-un coşmar de neuitat cu Margareta şi că ai nevoie de odihnă şi de cineva care să aibă grijă de tine. Apoi ne vom putea gândi la asta.

Îi eram recunoscătoare lui George şi mă gândeam la Richard. Mă întrebam dacă el se gândea la mine.

Nu puteam vorbi cu Isabel despre Richard. Mi-ar fi ghicit sentimentele pentru el, întrucât ştia despre prietenia noastră din trecut, aşa că îmi făcea plăcere să îi vorbesc despre el lui Ankarette, având grijă să nu-mi trădez sentimentele pentru el.

— Cred că ducele de Gloucester se află adesea în compania regelui, i-am spus într-o bună zi.

— O, da, aşa se spune. Umblă vorba că Richard de Gloucester este preferatul regelui dintre toţi membrii familiei sale. Era foarte apropiat de sora lui, Margareta, care s-a măritat în Burgundia, o căsătorie cât se poate de bună, din toate punctele de vedere. Trebuie să îi fi fost de mare ajutor regelui cât a stat în exil.

— Familia stă mereu împreună. Aşadar, crezi că ducele de Gloucester este fratele lui preferat.

— Aşa este. Ei bine, micuţul duce îl admiră pe rege şi nu cred că e deloc greu să te ataşezi de cineva care te pune pe un piedestal. Ducele Richard a fost alături de rege în timpul tuturor încercărilor prin care a trecut, aşa că omul în care poate avea cea mai mare încredere este fratele său, Richard.

Fără doar şi poate asta era adevărat. Richard avea să îi fie mereu loial.

— A stat o perioadă lungă de timp cu noi la Middleham, am spus. A venit la castelul tatălui meu pentru a învăţa ce trebuie să ştie orice bărbat tânăr… mai ales lucruri legate de război.

— Da, ştiu asta. Aveau pe cineva care luptase la Agincourt care îi învăţa asta.

— Trebuie să fi îmbătrânit ceva pe parcursul anilor.

— Da, dar pe vremea când luptase în acea mare bătălie era mai mult sau mai puţin un copil, iar când le-a fost dascăl băieţilor era foarte bătrân, după cum spui.

— Ei bine, băieţii cresc, nu-i aşa? Cred că micuţul duce se apropie de douăzeci de ani. Aş putea jura că în curând au să îi găsească o soţie.

— Chiar crezi asta?

— Ascultați-mă ce vă spun, în curând are să apară cineva, veți vedea. Între timp, face cam ce te aştepți de la orice tânăr ca el. Am auzit că ar avea un băiețel.

— Un băiețel?

— Da... John parcă, John nu-mai-ştiu-cum. Are şi o fetiță, Katherine, parcă. Băiatul însă s-a născut de curând.

— Nu înțeleg. Ce au aceşti copii de-a face cu ducele de Gloucester?

Ea mă privi uluită.

— Păi e tatăl lor, desigur. Păreți şocată, lady Anne, ce vă puteți aştepta de la un bărbat la vârsta aceasta? Se spune că se poartă bine cu mama lor şi că are grijă să fie bine îngrijiți. Am auzit că ține mult la ei.

— Richard... tată!

— Am auzit că este totul foarte decent... desigur... pe cât de decente pot fi astfel de lucruri. Nu este un crai ca fratele lui. Are o amantă, e singura de care am auzit, şi acum îi are şi pe cei mici. Totul e foarte normal, desigur. Mă gândesc că ar lua-o de nevastă dacă ar fi lady Cutare, dar ce poate face dacă e duce şi pe lângă asta e şi fratele regelui? Am auzit că e văduvă... încă de foarte tânără. Este groaznic pentru o femeie să rămână văduvă de tânără... vă pot spune şi eu asta.

— Înțeleg, am spus eu. Şi copiii... câți ani au?

— Păi, din auzite... căci mai multe nu ştiu... băiatul s-a născut de curând... are doar câteva luni, iar fetița e mai mare, poate cam doi ani să aibă.

— Aşadar asta durează de ceva vreme.

— E un bărbat destul de tânăr. Se spune că fratele lui îl ține cât de mult poate pe lângă el, spuse Ankarette.

Eu însă nu o mai ascultam. Richard avea o amantă! Şi când te gândeşti că în tot acest timp eu crezusem că este îndrăgostit de mine!

Isabel a observat că eram preocupată.

— Trebuie să te desprinzi de trecut şi să fii mulțumită

cu ce ai, mi-a spus ea. E destul că am avut nenorocul de a ne naşte în asemenea timpuri. Toată copilăria noastră am avut parte de necazuri şi războaie. Când eram la Middleham nu ştiam prea multe despre asta, dar era mereu câte un conflict gata să se işte. Apoi au urmat zilele acelea petrecute pe mare, când nu aveam unde să ne ducem şi nu ne-au lăsat să debarcăm la Calais.

Am îmbrăţişat-o şi am plâns amândouă, ea pentru copilul ei, iar eu pentru Richard, care nu mă iubea pe mine, ci pe alta.

Mă întrebasem de ce nu venise să mă vadă şi acum ştiam motivul. Totuşi, atunci când ne-am întâlnit îmi vorbise aşa cum te-ai putea aştepta din partea unui bărbat îndrăgostit. Oare mă înşelasem? Oare interpretasem cuvintele lui cum îmi doream eu de fapt?

Era o lovitură crudă pentru mine. De-abia acum îmi dădeam seama cât de mult ţineam la el.

Fără îndoială că mai devreme sau mai târziu aveau să îmi găsească un soţ. Cât de nătângă fusesem că mă gândisem la Richard! Şi asta doar pentru că mă atrăsese la Middleham, pentru că făcea parte din copilăria mea şi pentru că îl considerasem dintotdeauna prietenul meu special… iar el fusese îndrăgostit de altcineva în tot acest timp. Era tatăl a doi copii.

Aşa că a fost un şoc pentru mine când l-am văzut la Warwick Court. Mi-am spus că nu puteam da ochii cu el şi m-am întrebat dacă puteam găsi o scuză. Oare mă puteam îmbolnăvi brusc? Isabel însă ar fi ştiut că nu e adevărat. Trebuia să îl înfrunt. Trebuia să stau alături de Isabel şi să îl primesc.

Când ne-am întâlnit, mi-a luat mâna şi mi-a sărutat-o, apoi m-a privit nerăbdător. Puteam jura că era dragoste în ochii lui. Mi-au venit în minte imagini în care el era cu această femeie… văduva care sigur ştia lucruri pe care eu nu aveam cum să le înţeleg, cum să îi facă pe plac, cum să îl atragă. Mă tot gândeam la cei doi copii… erau o familie. Voia să ştie cum îmi merge, privindu-mă

nerăbdător.

— Nu arătați bine, lady Anne, a spus el.

— Sora mea s-a simțit cam obosită în ultima vreme, i-a explicat Isabel. Mănâncă prea puțin şi nu o interesează prea mult ce se întâmplă. Îşi face gânduri negre. Eu o dojenesc, dar nu mă ia în seamă.

— Este o mare greşeală, a spus Richard.

— Asta îi zic şi eu, că trecutul nu mai există.

— Trebuie să privim în viitor, a adăugat Richard, zâmbindu-mi.

Am vorbit despre tot felul de nimicuri. Richard mi-a spus că ar fi venit mai devreme, dar că regele trebuia să se asigure că era linişte în țară şi la doar două zile după ce îşi făcuse intrarea triumfală în Londra, fuseseră nevoiți să plece în Kent, pentru a pune capăt unor încercări de răscoale.

— În curând vom avea totul sub control, a spus el. Regele câştigă teren pe zi ce trece.

— Aşadar, milord, credeți că va fi totul bine în curând? a întrebat Isabel.

— Sunt sigur de asta, a răspuns el. Poporul o să îşi dea seama ce norocos e să aibă un asemenea rege. Eduard o să fie cel mai mare rege pe care l-a avut vreodată Anglia.

— Asta înseamnă că veți rămâne la Londra? am întrebat eu.

— Nu prea cred. E destul că ne aflăm aici acum.

Cred că Isabel a ghicit că el venise să mă vadă pe mine, aşa că ne-a lăsat singuri.

De îndată ce am rămas singuri, Richard s-a întors spre mine.

— Anne, spuse el. Voiam să îți vorbesc de atâta vreme. Ştiu că eşti încă foarte tânără, dar ai trecut prin multe experiențe. Mi s-a frânt inima când am auzit de logodna ta cu Eduard. Mulțumesc lui Dumnezeu că acea căsătorie nu a mai avut loc. Nu ştiu ce m-aş fi făcut dacă s-ar fi întâmplat asta.

— De ce? am spus eu pe un ton ceva mai aspru.

— De ce? Dar noi am ştiut mereu... nu-i aşa? Nu a existat mereu această dragoste deosebită între noi?

— Dragoste? am spus eu încercând să rămân calmă.

— Anne, te-am iubit dintotdeauna. Am crezut că şi tu ții la mine.

Am tăcut, iar el a continuat, pe un ton patetic.

— Este pentru că sunt scund? Nu stau cu spatele drept, aşa cum ar trebui. Îmi lipseşte...

— Nu mi-aş dori să fii altfel decât eşti, am spus eu. E vorba de... am continuat, fără a reuşi să termin însă.

— Te rog, Anne, spune-mi ce este în neregulă, a insistat el.

— Am... am auzit... poate că sunt doar bârfe. Da, aşa trebuie să fie. Nu cred că aş suporta dacă nu ar fi...

— Despre ce vorbeşti?

— Despre amanta ta... despre... familia ta, am spus eu.

— Spune-mi ce ai auzit, mi-a cerut el, privindu-mă uimit.

Am simțit cum capăt puțină speranță. Mă înşelam, desigur. Erau doar bârfe neroade şi crude. Fusesem atât de nătângă că îi dădusem ascultare lui Ankarette.

— Am auzit că ai o amantă şi doi copii, am spus repede.

— Şi crezi că din această cauză nu *te* pot iubi.

— Nu cred că poți iubi doi oameni în acelaşi timp.

— Ascultă-mă, Anne, este adevărat. Aceşti doi copii există. Aveam de gând să îți spun despre ei. Trăiesc alături de mama lor, pe care o văd din când în când. Acum toate acestea se vor încheia. A fost doar... o prietenie.

— Cu doi copii?

— Sunt copii drăguți, ți-ar plăcea.

— Cum îmi poți spune aşa ceva?

— Pentru că este adevărat şi nu vreau să am secrete față de tine.

— O mai vezi încă pe femeia asta?

— Nu o să mai fac asta din clipa în care îmi vei promite

că te măriți cu mine.

— Şi ce se va întâmpla cu ea?

— Ea a înțeles mereu. Voi avea grijă să nu-i lipsească nimic. Probabil că se va căsători.

— Iar copiii tăi?

— Vor fi bine îngrijiți. Sper că într-o bună zi…

— Da, ce speri?

— Sper că îi vei primi. Katherine, fetița, este o făptură încântătoare. Cred că şi John va fi la fel, dar e încă prea mic.

— A fost un şoc pentru mine.

— Îmi dau seama de asta şi îmi pare rău.

— Am fost uluită, nu m-am gândit niciodată că…

— Draga mea Anne, ai trăit izolată. Nu e nimic deosebit în asta… poate doar faptul că am o singură amantă. Majoritatea bărbaților au cel puțin o duzină. Regele…

— Nu m-aş fi putut îndrăgosti de tine dacă ai fi semănat cu regele în această privință.

— Nu sunt ca el. Tot ce mi-am dorit a fost să trăiesc… normal. Sunt bărbat şi te-am aşteptat atâta vreme. Asta e tot. Te iubesc ca pe o soție, doar pe tine. Anne, vreau să îmi promiți că te vei căsători cu mine.

— Mi-am dorit asta atât de mult de atâta vreme şi acum acest moment a sosit…

— Înțeleg că eşti probabil şocată, ar fi trebuit să îți explic eu însumi toate acestea. Cum ai aflat?

— Le-am auzit pe femei discutând, am spus eu, nedorind să o dau de gol pe Ankarette.

— Bârfe aşadar, a spus el.

— Au fost însă adevărate.

— Te rog să înțelegi. Vei înțelege. Nu e ceva neobişnuit ca un bărbat să îşi ia o amantă când trebuie să îşi aştepte atâta vreme adevărata dragoste.

I-am dat mâna.

— Richard, am spus, ştiu un singur lucru. Dacă pleci acum de lângă mine fără să ne jurăm credință, voi fi tare nefericită.

— Dacă ai putea să înțelegi.

— Voi încerca să o fac şi apoi voi fi fericită. La început este mai greu.

Richard mă îmbrățişă şi mă sărută cu tandrețe.

— Anne, eşti atât de tânără. O să te maturizezi… avându-mă pe mine alături. E tot ce mi-am dorit vreodată. Chiar şi pe vremea aceea, la Middleham te iubeam… Te căutam, voiam ca tu să mă admiri. Mi-am dorit întotdeauna să fac lucruri dificile, ca să fii mândră de mine.

— Sunt mândră de tine şi te iubesc cu adevărat. Trecutul nu prea contează. Putem fi împreună şi asta e important.

— O să vorbesc cu fratele meu. Ştiu că îşi doreşte să fiu fericit şi că va consimți la căsătoria noastră, acum că ştie că şi tu o doreşti. Am depăşit toate obstacolele, Anne, vom fi fericiți de acum înainte.

— Da, am spus eu încet.

— Încă pari tristă, de ce? Doar nu te gândeşti tot la…?

— Nu, mă gândeam la regina Margareta.

Richard îmi aruncă o privire nedumerită.

— Duşmanul nostru! De ce te-ai gândi la ea în aceste momente?

— Pentru că eu sunt fericită şi ea e tristă. Eu sunt liberă, iar ea este prizonieră. Am stat atât de mult cu ea că am ajuns să o cunosc… să o admir oarecum. Ştiu că a fost nesăbuită şi impulsivă şi arogantă… dar e curajoasă şi nu voi putea uita niciodată durerea ei când a auzit de moartea fiului său.

— Cel care avea să fie rege!

— Era dreptul lui, Richard. Era fiul regelui.

— Sunt ceva îndoieli că Henric ar fi putut avea urmaşi.

— Vor exista mereu zvonuri.

— Nu trebuie să te gândeşti la ea. E bine îngrijită.

— Oare aşa este? Nu se află cumva în vreo temniță întunecoasă din Turn?

— Mă îndoiesc că fratele meu ar putea fi atât de aspru

cu ea.

— Aş vrea să o mai văd o dată.

— Chiar doreşti asta?

— Vreau să ştie că am ținut la ea. Cred că se simte foarte singură. Într-un fel... m-a plăcut. Cred că i-aş putea aduce puțină alinare.

— Îți doreşti foarte mult să faci asta?

— Da.

— Atunci poate că reuşim să aranjăm o întâlnire. Aş putea vorbi cu regele, cred că ar fi de acord.

— Mi-ar mai linişti conştiința. Sunt convinsă că s-a împăcat cu soarta ei. Cred că şi-a pierdut dorința de a se mai lupta atunci când i-a murit fiul.

— O să văd ce se poate face. Anne, acum că ne-am regăsit în sfârşit, că toate obstacolele sunt îndepărtate, lăsându-ne să fim împreună pentru tot restul vieții, îmi poți promite că vei da la o parte toate îndoielile?

— Aşa voi face, am spus.

Jubilam de fericire. Trecutul nu mai conta. Richard mă iubea mai profund decât iubise vreodată o femeie. Eram fericită, mai fericită decât fusesem vreodată.

UN BIRT DIN CHEPE

Nu am putut ține vestea pentru mine.

— O să mă mărit cu Richard! am izbucnit de îndată ce am văzut-o pe Isabel. M-a cerut şi avem şi permisiunea regelui.

— Am ştiut mereu asta, mi-a spus ea îmbrățişându-mă plină de afecțiune. Ați fost făcuți unul pentru altul. Sunteți amândoi serioşi şi tăcuți... diferiți de George şi de mine. Nu e ciudat că noi suntem surori, iar ei frați... fiind atât de diferiți? Richard a ținut mereu la tine şi tu la el. Nu ți-ai putut ascunde niciodată sentimentele. Două surori care se căsătoresc cu doi frați. Am putea fi mai apropiate de atât? Vom avea o nuntă de pregătit nu peste multă vreme.

— Aştepta doar consimțământul meu şi acum că am spus că mă voi căsători cu el, nu ar trebui să dureze mult.

Mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, a sosit un mesager, aducând vestea că, după ce aveam să fiu gata, un străjer avea să mă conducă la Turn, unde o puteam vedea pe prizoniera Margareta de Anjou.

Isabel îşi exprimă uimirea.

— I-am spus lui Richard că nu eram prea liniştită în legătură cu regina şi că mi-ar plăcea să o văd, aşa că el a aranjat această întâlnire, i-am spus eu.

— Ca să îți dovedească astfel că ar face orice pentru tine!

— Aşa s-ar părea, am spus veselă, căci eram foarte binedispusă.

— Trebuie să îl fi rugat chiar pe rege. Nimeni altcineva nu ar fi îndrăznit să îți dea permisiunea de a vizita un asemenea duşman.

— Este o femeie nefericită, sărmana, obosită şi singură.

— E o leoaică prinsă pe moment în capcană. O asemenea femeie ar fi capabilă de orice. Mă surprinde

foarte mult că ți s-a permis să o vizitezi. După cum am spus, asta demonstrează foarte bine că Richard ar face orice pentru tine, spuse Isabel sărutându-mă.

Era minunat să văd că se bucura de fericirea mea.

Nu voi uita niciodată întâlnirea mea cu Margareta.

Această femeie mândră, îngenuncheată acum, se afla acolo într-o celulă întunecoasă, cu pereți înalți, păzită bine, însă reuşise cumva să îşi creeze o anumită aură maiestuoasă.

— Mi-au spus că am un vizitator, mi-a zis ea. Nu mă aşteptam să fii tu.

Se bucura să mă vadă, iar eu, la rândul meu, eram bucuroasă că venisem. Ştia că nu fusese uşor să obțin permisiunea de a o vedea.

— M-am gândit atât de mult la dumneavoastră, am spus eu.

— Şi eu m-am gândit la tine. Cum se poartă cu tine?

— Stau cu sora mea.

— Dar mama ta?

— Ea trebuie să rămână în sanctuarul de la Beaulieu.

— Aşadar, doar tu ai fost iertată.

— Aşa se pare. Mă voi căsători cu ducele de Gloucester.

— Micuțul duce! Ha! Băiatul meu era înalt şi chipeş. Ce pierdere pentru amândouă!

— Îl cunosc pe ducele de Gloucester de când eram copii, am fost mereu prieteni. Sunt foarte fericită că mă mărit cu el.

Ea însă nu mi-a răspuns. Rămăsese cu privirea țintuită şi asta m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva vizita mea îi adusese aminte de fiul ei. Mi-am răspuns apoi singură că acesta avea să se afle mereu în gândurile ei.

— Sper că sunteți tratată bine, am spus.

— Nu mă lasă să uit că sunt prizoniera lor.

— V-ar plăcea să vă întoarceți în Franța?

Ea încuviință din cap.

— Tatăl meu e îngrijorat în privința mea. Regele Franței

îmi este prieten. Poate că vor face ceva în acest sens… dar ce contează asta acum?

— Ba contează. Odată ce veți fi liberă, o să fiți din nou ca odinioară.

— Mi-am pierdut fiul. Am pierdut tot ce era important pentru mine. Mi-au asasinat soțul.

— Se spune că a murit de tristețe.

Regina râse amar.

— Şi despre mine ce vor spune? Că am murit de frustrare, de umilință?

— Dar nu ați murit, milady. Firile puternice ca a dumneavoastră nu pier uşor.

— De ce mi-aş dori să trăiesc, spune-mi. Cine ştie ce îmi rezervă viitorul? Am pierdut totul. Stau aici şi mă gândesc dacă aş fi putut schimba ceva. Oare aş fi putut face ceva diferit?

— Războaiele sunt groaznice, distrug oameni şi țări. Ne-ar fi tuturor mult mai bine dacă nu ar exista.

— Trebuie să lupți pentru ce e drept. Tragedia apare atunci când triumfă răul.

Am privit-o cu tristețe. Mi-am dat seama că îşi provocase singură prăbuşirea pentru că nu reuşise niciodată să accepte un alt punct de vedere în afara celui propriu şi pentru că avea o credință înnăscută că nu greşea niciodată. Sărmana Margareta!

— Iar tu copila mea, ai fost prinsă în acest tăvălug pentru a-i sluji interesele tatălui tău. Ştiu că inima ta ține cu casa de York… din cauza acestui băiat. A micuțului duce, spuse ea. Iar acum, în mod ciudat, dorința ți se va îndeplini. Tu eşti tânără şi eu sunt bătrână, dar am avut şi eu odată vârsta ta. Ştii că am făcut cincisprezece ani cu exact o lună înainte de a mă căsători cu Henric? Am venit în Anglia. Eram frumoasă, plină de voie bună şi plesneam de sănătate. Atunci m-au aclamat pe străzile Londrei. Blazonul meu era margareta şi era etalat peste tot. Henric era atât de mândru de mine, iar eu eram mulțumită de el. O, ce nelinişte pentru o tânără fată să îi fie prezentată

unui soț pe care nu l-a mai văzut niciodată! Nici măcar faptul că acesta este regele unei țări importante nu poate domoli această temere. Henric a fost atât de bun, de blând. Am crezut că voi fi cea mai norocoasă fată din lume.

— Înțeleg, am spus.

— Cardinalul Beaufort… era prietenul meu… şi ducele de Suffolk, care m-a adus aici, m-a câştigat de partea lui şi m-a făcut să mă încred în el de la bun început. Am simțit că am cel mai bun soț şi cei mai buni prieteni deja în noua mea țară. Unde am greşit?

Aş fi putut să îndrăznesc să ghicesc. Greşise pentru că Henric era slab şi moştenise nebunia bunicului său, Carol cel Nebun. Greşise pentru că încercase să îi domine pe cei din jurul ei, pentru că era arogantă, lipsită de experiență şi de stirpe străină. Greşise şi pentru că rivala ei, casa de York, încerca să obțină tronul.

— Poporul nu m-a plăcut, a continuat ea. Îi urăsc pe conducătorii lor dacă aceştia nu au acelaşi sânge cu ei. Au spus că Henric nu poate face copii şi că am fost prea prietenoasă cu Suffolk. Au sugerat că Suffolk era tatăl copilului meu. Ce minciuni crude! Ar spune orice ca să mă compromită. I-am urât.

— A fost prea multă ură, am spus eu.

— Viața e crudă. Când eram însărcinată eram atât de fericită… atât de sigură că totul avea să fie bine. Pe Henric nu îl urau aşa cum mă urau pe mine. El era atât de blajin, de blând, de răbdător, dar desigur, lui îi plăcea mai mult învățătura decât puterea. Îşi dorea să fie cărturar. Cât de fericit ar fi fost într-o mănăstire. Sau într-o biserică, deşi mulți oameni ai Bisericii par să fie la fel de ambițioşi ca toți ceilalți. Henric însă a avut soarta pecetluită încă de la naştere. Apoi, când ar fi putut avea o şansă… nebunia a pus stăpânire pe el. Ştii că nu îşi dădea seama că are un fiu? Nu a ştiut de asta luni bune după naşterea lui.

— Ştiu asta, mi-ați mai spus. Alungați-vă astfel de

amintiri din minte, nu vorbiți despre ele. Nu vă faceți gânduri rele, căci asta vă face nefericită.

— Îmi sunt întipărite în minte, nu le pot uita. Nu îmi vine să cred că nu îmi voi mai vedea niciodată fiul. L-am crescut să fie puternic…

Am simțit cum mă trece un fior când m-am gândit cum poruncise să fie tăiate capete şi cum stătuse şi privise execuțiile alături de mama lui. Sărmanul copil! Sărmană Margareta! Ea îl transformase în omul care era, şi eu nu eram sigură cum era de fapt. Ştiam doar că simțisem o cruzime în el, iar gândul de a fi căsătorită cu el mă îngrozise. Nu puteam decât să mă bucur că scăpasem, deşi eliberarea mea însemna chinul ei.

— Nu voi uita niciodată de Hexham, spuse ea, căci nu mai avea niciun rost să încerc să o opresc să îşi aducă aminte de trecut, şi cu mine alături, simțea că trebuie să vorbească despre acele evenimente groaznice din viața ei. A fost o înfrângere amară pentru noi. Duşmanii făceau legea pe câmpul de bătălie. Henric scăpase. Nu îi plăcuse niciodată lupta şi era mereu gata să fugă de ea ori de câte ori putea. Mă aflam acolo cu fiul meu. Pe atunci era un copil. Ştiam că aveau să îl omoare dacă îl prindeau. Deşi era doar un copil, era o amenințare pentru ei. Era moştenitorul tronului şi atâta vreme cât trăia el, avea să fie mereu un rival pentru casa de York. Pentru ei era mai important decât Henric. Henric nu avea să fie niciodată un conducător în adevăratul sens al cuvântului, dar dacă el ar fi murit, băiatul meu ar fi fost regele legitim, aşa că ar fi profitat de orice ocazie pentru a-l omorî. Ce puteam face? Nu aveam oameni, nici cai, aşa că l-am luat de mână şi am fugit cu el în pădure.

— Încotro mergeați?

— Nu ştiam. Tot ce îmi doream era să mă îndepărtez cât puteam de armata lui York. Aşa că ne-am retras în pădure. Mi-am spus că aveam să întâlnim pe cineva care ne era loial… care ne-ar fi ajutat, însă nu ne îndepărtasem prea mult când am dat peste o bandă de

hoți. Ne-au înconjurat. Nu voi uita niciodată cum le scăpărau ochii la vederea bijuteriilor de pe îmbrăcămintea noastră. Au început să ne jefuiască. Scăpasem de un pericol doar pentru a întâlni un altul.

Am întins mâna şi i-am luat-o într-a mea.

— Vă rog să nu vorbiți despre asta, vă face rău.

— S-a sfârşit, spuse ea cu un zâmbet trist. Am suferit mai mult decât atunci. Aş prefera să mă aflu în pădurea aceea, înconjurată de hoți, decât în această închisoare jalnică. Acolo am avut noroc, pentru că în timp ce hoții se certau între ei pe bijuteriile noastre, am întrevăzut ocazia de a scăpa, aşa că l-am luat pe Eduard de mână şi ne-am afundat în pădure. Copacii erau deşi şi nu peste multă vreme am scăpat de ei.

— Veți scăpa şi de aici, am spus, ştiu asta, aveți o fire prea puternică pentru a putea fi înfrânată. Nu a fost mereu aşa?

— Acum sunt bătrână şi nu mai am pe nimeni la care țin.

— Aveți căminul dumneavoastră. Şi un tată pe care îl iubiți. V-ați bucura să îl revedeți.

Ea dădu din cap în semn de încuviințare.

— Da… da, aşa este. Şi în pădure am avut noroc. Nu am ajuns prea departe şi am şi dat peste alt tâlhar. Acesta era diferit de ceilalți. Era un bărbat înalt, cu o înfățişare nobilă şi maniere oarecum alese. Era un proscris. I l-am prezentat pe fiul meu. „Acesta este fiul regelui", i-am spus. „Salvează-l." Riscasem, dar în mod ciudat am văzut apoi cum i se schimbă expresia feței. Poate că era mişcat de rugămintea mea sau poate de frumusețea şi demnitatea lui Eduard. Ne-a spus să îl urmăm, conducându-ne spre o colibă unde locuia alături de soția lui. Ne-au dat de mâncare şi ne-au dus în siguranță.

— Cine era?

— Un nobil din casa de Lancaster care îşi pierduse averea şi căminul în timpul războiului şi ducea o viață de

proscris în pădure.

— Ce poveste înălțătoare, am spus. Mă bucur că mi-ați spus-o. Nu vă face să sperați din nou?

— Mă linişteşti, spuse ea. Spune-mi, cum de te-au lăsat să vizitezi un prizonier atât de primejdios ca mine?

— Poate că nu vă cred primejdioasă.

— Mă vor considera primejdioasă atâta timp cât rămân în viață.

— Cred că ducele de Gloucester l-a rugat pe fratele său, regele, pentru că ştia cât de mult îmi doream să vă văd.

— O să țin minte asta, a spus ea. O să mă ajute în zilele mele negre.

— Atunci sunt cu atât mai bucuroasă că am venit să vă văd.

— Viața e ciudată, spuse ea, ținându-mi încă strâns mâna. Iată-te, fiica omului pe care l-am considerat atâta vreme cel mai mare duşman al meu, singura care vine să îmi ridice moralul, dând dovadă de compasiune.

— La un moment dat ați fost prietenă cu tata.

— Nu a fost prietenie. Pentru el a fost o ocazie de a se răzbuna pe omul pe care îl aşezase pe tron şi care îl sfidase. M-a folosit în acest scop. Cât despre mine, ştiam asta, dar am vrut să mă folosesc de răzbunarea lui pentru propriile mele intenții, or asta nu e prietenie.

— Cât de mult îmi doresc să nu fi fost aşa.

— Tragedia este că asta ne dorim cu toții la un moment dat în viață.

— Sunt nevoită să plec, trebuia să fie o vizită scurtă, am spus eu.

— Nu voi uita niciodată că ai venit, spuse ea, îmbrățişându-mă. Ce păcat! Noi două am cunoscut adevărata prietenie. În pofida noastră, între noi a înflorit iubirea.

— Mă voi ruga pentru dumneavoastră, i-am spus.

— Şi eu pentru tine. Îți doresc toată fericirea din lume, copila mea… căci ar fi trebuit să fii fiica mea.

— L-am iubit dintotdeauna pe Richard de Gloucester, am spus.

Ea mi-a zâmbit cu tristeţe şi străjerul a venit să mă conducă afară din celulă.

Când m-am întors la Warwick Court, am găsit-o pe Isabel aşteptându-mă. M-a ascultat, fără prea mare interes, cum îmi povesteam vizita la Turn, şi apoi a izbucnit dintr-odată.

— George e nemulţumit!

Am privit-o cu uimire.

— De ce? am întrebat.

— E vorba de fapt despre tine şi Richard. Nu crede că e bine asta.

— Nu înţeleg.

— Spune că eşti prea tânără şi prea lipsită de experienţă ca să te căsătoreşti.

— Ce vrea să spună cu asta? Majoritatea celor de vârsta mea ar fi deja căsătoriţi. Dacă Eduard ar fi trăit, aş fi fost deja măritată.

— George nu este de acord cu asta, Anne.

— Nu este treaba lui.

— Ba da, pentru că regele l-a făcut tutorele tău. Nu cred că te poţi căsători fără consimţământul lui.

— Ce nerozie. Richard chiar a vorbit cu regele despre căsătoria noastră şi acesta şi-a dat consimţământul.

— George insistă că regele l-a numit tutorele tău şi că prin urmare logodna ta este responsabilitatea lui.

— Sunt convinsă că totul este o mare neînţelegere.

— George e cu adevărat supărat.

— Îmi pare rău dacă lui George nu îi place asta, dar nu ne va opri pe mine şi pe Richard să facem ce ne dorim.

— Ba cred că s-ar putea să vă oprească, Anne.

— Nu am mai auzit aşa ceva.

— George spune că Richard vrea să se însoare cu tine doar pentru că ai avere.

— Sunt sigură că Richard nu s-a gândit la aşa ceva.

— Nu fi prostuță, Anne, sigur că s-a gândit. Ştii că tatăl nostru a fost cel mai bogat om din Anglia. Mama, la rândul ei, are multe avuții. Eu şi cu tine o să moştenim o mare avere.

— Credeam că proprietățile tatei aveau să fie confiscate, căci potrivit regelui, când a murit era un trădător.

— Nu ştiu ce să zic. Multe dintre proprietăți i-au fost aduse de mama şi George spune că având în vedere că eu sunt soția lui, ele ne aparțin acum nouă.

— Nu ar trebui să îi aparțină mamei noastre?

— Nu suntem siguri dacă este considerată trădătoare sau nu. De fapt, se află sub interdicție şi nu poate să părăsească Beaulieu, aşa că într-un fel este prizonieră. Eu nu mă gândisem la toate aceste lucruri, dar desigur că George le ştie.

— De aceea s-a căsătorit George cu tine?

Isabel se înroşi puternic.

— George şi cu mine eram îndrăgostiți când eram la Middleham.

— La fel eram eu şi Richard.

— Ei bine, George se împotriveşte. Se va duce la rege să protesteze.

— Sunt convinsă că şi Richard se va duce la rege.

— Atunci bănuiesc că depinde de cine va reuşi să îl convingă pe rege.

— Sigur că va fi Richard.

— De ce?

— Mai e nevoie să întrebi? Cu puțină vreme în urmă, George lupta alături de tatăl nostru împotriva regelui. Dorea tronul pentru el însuşi şi s-a însurat cu tine pentru că erai fiica tatălui nostru… şi o mare moştenitoare. În tot acest timp, Richard i-a fost loial fratelui său, regele, aşa că sunt sigură că va alege să fie de partea lui Richard într-un asemenea conflict.

— Nu cred aşa ceva. Şi-a dat cuvântul lui George că are să fie tutorele tău.

— Tutorele averii mele, vrei să zici?

Am crezut că Isabel avea să mă lovească, dar s-a întors cu spatele şi s-a îndepărtat de mine.

Mai târziu, George a vrut neapărat să mă vadă. Era fermecător şi în mod evident îi mai trecuse puțin furia. Tot ce o mai trăda era un licăr din privirea lui.

— Draga mea Anne, a spus el. Vreau să vorbesc ceva cu tine. Am înțeles că ți-a spus Isabel?

— Mi-a spus că nu eşti de acord cu cererea în căsătorie.

— Regele m-a numit tutorele tău şi mă preocupă fericirea ta.

— Nu prea s-ar părea, milord, atâta vreme cât fericirea mea este să fiu alături de Richard.

El mi-a zâmbit plin de indulgență.

— Draga mea Anne, eşti tânără, nu ştii nimic din ce se întâmplă în această lume. Nu cu multă vreme în urmă erai logodită cu fiul lui Henric.

— Tata a considerat că sunt destul de în vârstă.

— Aceea ar fi fost o căsătorie de conveniență.

— S-ar părea că multe căsătorii sunt astfel, iar dacă cineva reuşeşte să se căsătorească din dragoste, ah, este cu adevărat norocos!

— Visele romantice sunt foarte plăcute, dar adesea nu au nimic de a face cu realitatea. Crezi că mariajul cu fratele meu ar fi unul din dragoste, mai ales din partea lui?

— Sunt sigură de asta. Uiți că eu şi Richard ne cunoaştem foarte bine. Am fost împreună la Middleham.

— Ştii ce doreşte Richard?

— Vrea să se însoare cu mine, cum mi-a şi spus de altfel.

— Vrea să se însoare cu averea ta, copila mea.

— Aşa cum ai făcut tu cu averea lui Isabel? Nu, Richard nu vrea asta.

— Vorbeşti nerozii. M-am căsătorit cu Isabel pentru că

o iubeam, aşa cum mă iubea şi ea pe mine.

— Atunci, dacă nu îți făceai prea multe probleme pentru averea ei, poți să ne înțelegi sentimentele… pe ale lui Richard şi pe ale mele.

— Nu m-au preocupat niciodată astfel de lucruri, însă nu pot spune la fel despre fratele meu.

— Aşadar eşti indiferent la bani. Şi la putere? Nu ai ambiția lui?

El ştia că mă refeream la trădarea lui, atunci când crezuse că avea o şansă de a ajunge pe tron.

— Sunt la fel de ambițios ca majoritatea bărbaților, dar ştiu ce este mai important.

Mi-am dat seama că nu îşi mai putea ține furia în frâu multă vreme.

— Aş vrea să îți spun că am de gând să mă căsătoresc cu Richard, i-am spus hotărâtă.

— Aminteşte-ți că sunt tutorele tău şi sunt hotărât să nu te las să fii măritată cu forța cu primul vânător de zestre care apare la orizont.

— Aşa vorbeşti despre Richard?

— Richard vrea averea ta, deci îl putem numi astfel. Eu însă te voi proteja de el. Şi de tine însăți. Este de datoria mea.

— Nu cred că Richard se va supune dorințelor *tale,* am spus.

— Repet, caută să se căsătorească cu tine doar pentru averea ta. Proprietățile contelui de Warwick sunt întinse şi vrea şi el o părticică din ele. E simplu. Are de gând să se însoare cu tine şi să îşi facă de cap cu amanta lui. Ştiai că i-a născut un fiu cu puțin timp în urmă? spuse el, studiindu-mă atent şi aşteptându-se să îmi vadă expresia îngrozită.

— Ştiam despre asta. Mi-a spus Richard, i-am explicat cu răceală.

— Şi tu i-ai spus, prea bine, dragă domnule, asta mă mulțumeşte. Însoară-te cu mine şi fă-ți de cap cu amanta ta după pofta inimii. Merită titlul de ducesă de Gloucester

o asemenea umilință, Anne?

— Cred că nici dumneata, domnul meu, nu ai fost chiar cast înainte de căsătorie. E cazul majorității bărbaților. Conform Bisericii, căsătoria este sacră. După ce ne vom căsători, Richard şi cu mine ne vom fi fideli.

— După ce o să pună mâna pe averea ta, o să vezi.

Înțelegeam perfect. Isabel şi cu mine eram amândouă moştenitoare. Dacă mă căsătoream, ar fi trebuit să împărțim moştenirea, or el nu voia aşa ceva. Voia să rămân nemăritată. Astfel, lumea întreagă ar fi fost a lui Isabel… deci a lui.

Stătea acolo zâmbindu-mi, însă zâmbetul lui era unul plin de răutate.

Tremuram puțin şi îmi era teamă să nu observe asta.

— O să plec acum, am spus, ridicându-mă pe cât de hotărât puteam. Te pot asigura că atât eu, cât şi Richard avem intenția de a ne căsători.

— Sunt tutorele tău şi trebuie să fac tot ce îmi stă în puteri pentru a te proteja, îmi spuse el cu o privire tristă prefăcută.

Eu i-am întors spatele şi am plecat.

Ankarette îmi vorbi în timp ce mă pregăteam de culcare.

— Ducele de Gloucester a venit la Warwick Court astăzi, mi-a spus ea, însă gărzile nu i-au dat voie să intre.

— Poftim? Cum se poate una ca asta? am țipat.

Ankarette făcu o pauză, ținând în mână rochia pe care tocmai se pregătea să o agațe în dulap.

— S-a certat cu ducele de Clarence. Mi s-a părut că gărzile nu se simțeau prea în largul lor, căci îi aduseseră o mare ofensă ducelui de Gloucester. Cum să îl viziteze pe fratele lui şi să nu fie primit?

— Şi… de ce s-au certat?

Ea însă dădu din umeri.

— Se spune că e şi regele la mijloc… şi că nu ştie cui să îi dea dreptate. Regele îşi iubeşte mult frații, iar atunci

când aceştia se iau la harță dintr-un motiv sau altul doreşte să le facă pe plac amândurora.

Nu am mai întrebat nimic. În mod evident, Ankarette nu cunoştea motivul conflictului. Eu însă, îl ştiam.

Îmi era teamă. M-am trezit noaptea tremurând. Avusesem nişte coşmaruri neclare. Clarence era prezent în acele fantezii groaznice… zâmbea… dar zâmbetele erau doar o mască. Ştiam că în spatele lor se ascunde răutate. Iar eu mă aflam la mâna lui. Era cumnatul meu. El avea putere asupra mea şi Richard încerca să mă salveze. Cei doi frați se aflau în conflict şi regele era prins la mijloc. Putea să mă salveze, însă atunci când era vorba despre familia lui, era slab. Voia să le facă pe plac ambilor frați. Voia să mă dea lui Richard, dar în acelaşi timp să îl împace şi pe Clarence, împiedicând căsătoria.

Nu era de mirare că mă temeam. Fusesem mereu prudentă în privința lui Clarence. Nu înțelesesem niciodată cum se putuse îndrăgosti Isabel de el. Crezusem dintotdeauna că îşi dorise un soț de la bun început, or alegerea ideală părea a fi fratele cel puternic al regelui, care ar fi urmat la tron în cazul în care Eduard nu ar fi avut urmaşi. El fusese o alegere acceptabilă, iar de acolo lucrurile evoluaseră. Cred că ținea cu adevărat la ea. Nu l-aş fi crezut capabil de afecțiune, dar caracterul unui om are multe fațete şi bănuiesc că poți să o iubeşti pe una dintre surori şi în acelaşi timp să fii gata să îi distrugi fericirea celeilalte.

Zăceam tremurând în pat. El era hotărât să nu împartă moştenirea tatălui meu. Oare ce era dispus să facă pentru a o păstra pentru el? Crezusem că scăpasem de toate necazurile şi mă gândisem la o viață fericită alături de Richard, dar îmi dădeam seama că aveam să fiu nevoită să mă lupt pentru ea.

Richard însă era aproape. Avea să mă ajute. Încercase să mă vadă, dar fusese împiedicat de gărzile fratelui său. Nu avea să permită aşa ceva. Avea să se întoarcă, probabil cu propriile lui gărzi.

Între timp, încercam să îmi alung din minte gândurile acestea neliniştitoare şi, în timp ce se aşternea noaptea, stăteam în pat, încercând să disting vreun zgomot de paşi lângă cămăruța mea. Nu ştiam ce o să facă, dar îmi era teamă.

Oamenii mureau de boli ciudate pe care nimeni nu le putea explica. Se spunea că regele Henric murise de tristețe. Bănuiesc că puteau fi găsite multe cauze pentru o eventuală moarte bruscă şi convenabilă.

Odată cu venirea zilei, am simțit cum mi s-a schimbat şi starea de spirit puțin.

Îmi tot spuneam că Richard nu era departe şi că avea să mă salveze.

În timpul dimineții, nemaiputând suporta pereții aceia, am ieşit în curte şi m-am aşezat pe o bancă de lemn. Nu voiam să vorbesc cu Isabel, căci nu puteam găsi alinare la ea. Şi-ar fi susținut soțul. Ar fi spus că sunt tânără şi lipsită de experiență, că George era tutorele meu şi că îmi voia binele.

Priveam lung la pietricelele cu care era pavată curtea şi mă gândeam cum venise Richard la Warwick Court şi cum nu fusese lăsat să intre de către gărzi. Îmi puteam imagina cât se înfuriase. Nu o să lase lucrurile aşa. O să vină din nou, ştiam asta.

O servitoare se strecura nevăzută prin curte. Nu o mai văzusem înainte, dar erau atâtea ca ea la Warwick Court că îmi era imposibil să le cunosc pe toate.

Veni spre mine şi se opri în fața mea, uitându-se cu grijă în jur.

— Milady, trebuie să vă vorbesc. Am un mesaj de la… ducele de Gloucester, spuse ea cu voce scăzută.

— Dă-mi-l, am spus, simțind cum inima începe să îmi bată cu putere.

— Trebuie să vă vorbesc, milady, şi nu îndrăznesc să o fac aici. Ne-ar putea urmări cineva. Aş putea… să vin la dumneavoastră în cameră?

— Da… da, vino acum.

— Milady… dacă mergeți în camera dumneavoastră… voi veni când mă chemați. Vă voi aduce ceva… voi spune că mi-ați cerut să vă aduc acel lucru… dacă sunt întrebată.

— Mă voi duce chiar acum în camera mea.

— Vă rog, milady… mai stați aici puțin… plecați mai încolo. Voi veni la dumneavoastră de îndată ce voi putea. Este important să avem grijă, spuse ea, făcând o plecăciune şi plecând.

M-am silit să mai stau acolo preț de câteva clipe, apoi am traversat curtea şi am urcat în camera mea. Din fericire nu a trebuit să aştept foarte mult, căci eram foarte nerăbdătoare şi nu mai puteam suporta aşteptarea.

Ea a intrat înăuntru aproape pe ascuns.

— Milady, am acest mesaj din partea ducelui de Gloucester.

— Cum de a ajuns la tine?

— Am un prieten care lucrează pentru duce la Crosby's Place.

Am încuviințat din cap. Richard stătea adesea la Crosby's Place când se afla la Londra.

— Da, da, am spus, dă-mi mesajul.

— Nu este unul scris, trebuie să vi-l spun.

— Atunci spune-mi… te rog… repede.

— Ducele a încercat să vă vadă şi nu a fost primit.

— Ştiu despre asta.

— Există o ceartă între frați şi regele doreşte să le facă amândurora pe plac. Milady, ducele vrea să veniți la el.

— Unde?

— Asta trebuie să vă spun. Dacă sunteți gata de plecare după ce toată lumea se culcă, vă va aştepta o trăsură să vă ducă la sanctuar. Acolo vă va aştepta ducele. Vă voi conduce la trăsură când sunteți gata. Ducele este foarte nerăbdător să vă scoată de la Warwick Court. Nu trebuie să se ajungă la lupte între cei doi frați. Dacă s-ar întâmpla una ca asta, regele ar putea să

sprijine oricare dintre părți. Vă aflați acum sub controlul ducelui de Clarence, iar ducele de Gloucester ar vrea să vă aflați sub controlul său.

— Voi fi gata, am spus eu.

— A... ăăă... milady... dacă se întâmplă ceva rău... vă implor să nu spuneți că aş fi avut ceva de a face cu asta.

— Promit că nu o voi face.

— Dacă lordul Clarence ar afla, ar fi sfârşitul pentru mine şi Jack.

— Înțeleg, nu aş trăda niciodată faptul că ai încercat să mă ajuți.

— În seara aceasta va avea loc un banchet în sala cea mare, căci ducele se află aici. De îndată ce puteți, retrageți-vă în odaia dumneavoastră şi pregătiți-vă. Voi veni la uşă. Ieşiți de îndată şi urmați-mă. Vă voi duce la trăsură şi acolo ne vom despărți. Veți merge direct la sanctuar şi mâine ducele de Gloucester va veni la dumneavoastră.

— Îți mulțumesc de o mie de ori. Nu voi uita niciodată ce ai făcut pentru mine.

Ea îmi sărută mâna şi plecă.

Nu ştiu cum am reuşit să îmi ascund nerăbdarea întreaga zi.

După-amiaza mi-am petrecut-o cu Isabel. Coseam ceva, ca de obicei. Se prea poate să fi părut preocupată, dar asta nu era nimic neobişnuit.

— Anne, cred că începi să îți dai seama că George are dreptate, a spus Isabel.

Eu însă am scuturat din cap, lăsându-l apoi în jos.

— La urma urmei, nu face decât să încerce să aibă grijă de tine, îți vrea binele.

Eu am tăcut însă şi atunci. Eram uimită de duplicitatea mea, dar trebuia să îmi aduc aminte să nu mă dau de gol făcând vreun gest sau scăpând vreo vorbă despre intenția de a fugi.

Era mare zaiafet la Warwick Court în noaptea aceea,

aşa cum era obiceiul atunci când ducele de Clarence era acasă. Mesele lungi erau pline de servitori, precum şi de toți scutierii şi pajii de care se considera că e nevoie pentru a asigura tot confortul mesenilor.

Menestrelii cântau la balcon în timp ce ajutoarele de la bucătărie şi servitorii, bărbați şi femei, alergau de colo-colo.

Ducele stătea în centrul mesei de pe estradă, Isabel se afla la dreapta lui, iar eu la stânga.

Era foarte vesel şi am observat că din când în când o mângâia pe Isabel cu mâna. Ea era zâmbitoare şi fericită. Simțeam cum inima îmi bătea mai să îmi iasă din piept. Tânjeam să mă pot duce în odaia mea şi să fiu condusă la trăsură.

Clarence era deosebit de prietenos cu mine. Probabil că Isabel îi spusese că îmi venise mintea la cap şi că înțelesesem că ar fi un lucru înțelept să ascult de tutorele meu şi să mă comport ca o pupilă docilă pe viitor.

Am observat că bea mult, dar era ceva obişnuit. Porunci să se cânte o melodie de dragoste, pe care o ascultă cu o privire sentimentală.

— Anne, draga mea soră, spuse el, bătându-mă pe mână, o să am grijă ca totul să fie bine pentru tine. Mă preocupă în mod deosebit bunăstarea ta, sper că ştii asta.

— Ştiu că vă gândiți la viitorul meu, milord, am spus eu când şi-a apropiat chipul de al meu.

— Eşti sora dragei mele soții, şi țin la tot ceea ce o priveşte pe ea. Vino şi ciocneşte cu mine… pentru viitorul nostru fericit. Vin… vin… vin bun de Malmsey pentru lady Anne.

Unul dintre servitori îmi umplu cupa.

— Pentru viitor, spuse Clarence, pentru prietenia noastră, Anne, care este neclintită ca o stâncă şi aşa va fi mereu. Dar văd că nu bei. Vreau să văd cum dai pe gât cupa, altfel aş putea crede că nu eşti sinceră cu mine.

M-am silit să beau.

— Aşa, acum suntem prieteni. Ai văzut, Isabel? Anne şi

cu mine ne înțelegem, aşa că nu trebuie să te mai îngrijorezi în această privință, draga mea.

— Anne ştie că îți faci griji în privința bunăstării ei, nu-i aşa Anne? spuse Isabel.

— Ştiu că ducele este îngrijorat în privința viitorului meu, am răspuns eu ambiguu.

— Ei bine, să ne mai zică un cântec. Spuneți-le menestrelilor. De data asta, ceva vesel.

S-a cântat, unii au şi dansat, şi a trecut ceva vreme până când am putut să mă retrag în camera mea. Odată ajunsă acolo, am îmbrăcat o mantie şi m-am pus pe aşteptat. Nu a durat mult însă şi am şi auzit un ciocănit uşor la uşă.

— Sunteți gata, milady? am auzit-o vorbind în şoaptă. Nu luați nimic cu dumneavoastră, aşa a poruncit ducele de Gloucester.

— Sunt gata.

— Atunci veniți.

Am urmat-o pe scara în spirală şi am coborât pe tăcute. Mă rugăm să nu dăm de nimeni pe drum.

Am avut noroc şi am ajuns jos în curte fără să fim văzute. Am traversat-o în fugă… apoi am ieşit repede pe poartă… unde ne aştepta trăsura.

Ea a deschis uşa şi eu am urcat.

— Mult noroc, milady, a spus ea, traversând apoi în fugă curtea. Trăsura s-a pus în mişcare, purtându-mă departe de locul unde eram prizonieră… de ducele de Clarence.

Am simțit cum mă ia o stare de moleşeală. De-abia îmi puteam ține ochii deschişi. Eram atât de ametită că nici măcar nu m-am întrebat care ar fi putut fi cauza, mai ales într-un asemenea moment, când ar fi trebuit să fiu cu atât mai prevăzătoare.

Trăsura s-a oprit şi vizitiul s-a dat jos şi a aruncat o privire înăuntru.

— Stați confortabil, milady? m-a întrebat el.

— Da, am ajuns?

— Încă nu, mai avem puțin.

— Încotro mergem?

— N-aş putea spune. Aştept instrucțiuni. Totul este bine. Puteți ațipi puțin, ajungem de îndată… acolo unde sunteți aşteptată cu mare nerăbdare.

Am închis ochii. Ce uşor era să aluneci în brațele somnului.

M-am trezit brusc. Preț de o clipă nu mi-am putut aminti ce se întâmplase, dar apoi totul se desluşi. Mă aflam în trăsură şi mergeam. M-am ridicat în capul oaselor. Nu mă aflam în trăsură, ci într-o cămăruță… într-un pod. Pe jos era o rogojină, iar eu stăteam lungită pe un pat de paie. Am simțit şi un miros neobişnuit pe care l-am recunoscut mai târziu ca fiind cel de grăsime râncedă, amestecat cu alte ingrediente deloc plăcute.

Mi-am dus mâna la gât şi am atins materialul aspru al rochiei. Şi totuşi când plecasem purtam o rochie de catifea şi o mantie. Trebuia să mă întâlnesc cu Richard. Probabil visam. Am încercat să mă trezesc, căci visul începea să arate mai mult a coşmar.

Camera necunoscută… rochia… jos puteam distinge zgomot de voci… țipând… voci răguşite… şi zgomot de copite de cai. Mă aflam pe o stradă.

— Cine-i acolo? Unde mă aflu? am strigat.

O femeie care stătuse până atunci în umbră se ridică şi veni spre mine.

— Te simți bine, Nan? mă întrebă ea.

— Nan? am răspuns eu.

— Ai avut una dintre crizele tale.

— Nu sunt Nan.

— Nu, nu face asta din nou, spuse ea. Am început să ne cam săturăm de fanteziile tale, Nan. Hai să încetăm cu asta, da?

— Nu înțeleg despre ce vorbeşti. Ce fac aici? Mă aflam în trăsură pe drumul spre adăpost.

Ea râse.

— Văd că ai face orice numai să scapi de oale şi cratiţe. Ia nu-ţi mai da atâtea aere şi vorbeşte cum trebuie, ca noi ceilalţi. Ne-am cam săturat să te tot dai în spectacol doar pentru că ai fost camerista unei mari doamne la un moment dat în viaţa ta… şi de atunci o tot imiţi. Nu ne înşeli pe noi, Nan, nu am înghiţit niciodată povestea asta. Eşti doar Nan. Acum scoală-te şi du-te la bucătărie. Dacă te grăbeşti, s-ar putea să mai prinzi o coajă de pâine şi ceva apă chioară.

— Ştii desigur că sunt lady Anne Neville, am spus, simţind cum mă cuprinde groaza.

— Da, sigur, şi eu sunt arhiepiscopul de Canterbury, spuse ea. Hai, scoală.

M-am ridicat nesigură în picioare, observând că cealaltă parte a camerei era înclinată spre podea.

— Te rog, spune-mi ce s-a întâmplat. Am plecat de la Warwick Court într-o trăsură. Ce s-a întâmplat? Probabil că am adormit.

— Ai dormit şi ai visat, asta ai făcut. În timp ce trebuia să speli tigăile alea. E treabă la bucătărie, fata mea, nu se face singură.

— Doamne Dumnezeule, ajută-mă, m-am rugat, înnebunesc.

Am fost împinsă cu atâta putere că m-am izbit de perete.

— Te rog, spune-mi ce înseamnă toate acestea, am spus întorcându-mă rugătoare spre femeia aceea. Cine m-a adus aici? Unde îmi sunt hainele? Îmi poţi spune unde mă aflu?

— Eşti nebună de legat, Nan, asta eşti. Ştii unde te afli şi unde te-ai aflat de altfel toată luna asta. Uneori chiar cred că eşti dusă cu pluta de-a binelea. Nu îţi credem poveştile cum că eşti marea doamnă cutare. Încetează, Nan, sau chiar că o să înceapă lumea să spună că eşti sărită. Nu mai ştii ce e adevărat şi ce nu e, spuse ea împingându-mă spre uşă.

Aceasta dădea spre o scară. Apoi, luându-mă de braţ,

mă sili să cobor cu ea.

Am străbătut un coridor întunecat, apoi s-a deschis o altă uşă. Am fost orbită de lumina care intra pe o fereastră, pe care am putut vedea o curte cu câteva lăzi înalte.

Am clipit şi am văzut că mă aflam într-o bucătărie. Un bărbat stătea în picioare proptit de o bancă. Cămaşa îi era deschisă în față, dând la iveală un piept păros şi brațe cu peri negri. Era înalt, avea un aer poruncitor şi mă studia cu oarecare interes.

— Iar a dormit până târziu, i-a spus femeia.

— Vreau să ştiu unde mă aflu şi cine m-a adus aici! am strigat eu.

În bucătărie se aflau două fete. Una era grăsuță, cu o față zâmbitoare şi obraznică, iar cealaltă era palidă şi fără nimic distinctiv.

Cea cu aer obraznic țopăi până în mijlocul camerei şi încercă să îmi imite vocea.

— Vreau să ştiu unde mă aflu şi cine m-a adus aici.

— Cine eşti azi, drăguță? spuse bărbatul.

— Cum adică?

— Doamna Muci sau madam Noroi? întrebă obrăznicuța.

Îi priveam oripilată. Căzusem pradă unei conspirații. Începeam să îmi dau seama că era vorba de un complot diabolic şi că oamenii ăştia făceau parte din el.

— Sunt lady Anne Neville, am spus. Am plecat de la Warwick Court, după cum credeam, îndreptându-mă spre adăpost. Ați putea să mă duceți deîndată acolo?

— Doamnă, trăsura vă aşteaptă, spuse bărbatul cel înalt, făcând o reverență.

— Unde este? am spus eu şi ei au izbucnit în râs.

— Aici e, a spus fata cea obraznică. Ne-am săturat de asta. Nu sta acolo. Are de gând Alteța Voastră să spele tigăile? O să fie nevoie de ele pe la amiază.

Nu spălasem în viața mea o cratiță aşa că nu ştiam de unde să încep. Fata cea slăbuță se afla lângă mine.

— Ăăă, îți dau io o mână de ajutor.

— O să leşine sau cam aşa ceva, am auzit pe cineva spunând şi am fost împinsă brusc într-un scaun.

Bucătăria se învârtea cu mine în timp ce în mintea mea gândurile se învârtejeau unele peste altele. Fata care îmi spusese că avea un mesaj de la Richard… atenția pe care mi-o acordase Clarence în timp ce stătea lângă mine… vinul lui preferat de Malmsey pe care insistase să îl beau. Da, era un complot… un complot mişelesc şi nu avea nimic de a face cu Richard.

Puseseră ceva în vin ca să mă amețească, să îmi adoarmă simțurile. Vizitiul aşteptase până când îşi făcuse efectul ca să nu ştiu încotro mă duceau. Apoi mă aduseseră în acest loc oribil. Richard nu avea cum să ştie unde mă aflam.

Dându-mi seama de situația înfiorătoare în care mă aflam, mă simțeam paralizată de o teamă groaznică. Toți aceşti oameni oribili din jurul meu erau implicați. Încercau să îmi spună că nu eram eu, că locul meu era acolo, că eram cineva pe nume Nan.

Am simțit cum îmi fuge pământul de sub picioare. Eram prizonieră în acest loc înspăimântător. Eram prinsă într-o conspirație pusă la cale de ducele de Clarence.

Privind înapoi, chiar şi acum îmi vine greu să cred că mi s-a întâmplat aşa ceva. A fost o melodramă perfectă şi au fost clipe în perioada aceea groaznică când mi-a fost greu să rămân cu mintea întreagă, căci aproape că m-au convins că eram nebună.

Obişnuiam să îmi şoptesc că sunt lady Anne Neville, că sunt fata contelui de Warwick şi că sunt logodită cu Richard, duce de Gloucester. Aceşti oameni sunt nişte mincinoşi cu toții, care joacă nişte roluri care au fost scrise pentru ei, ca într-o piesă de teatru. Dar cine fusese autorul şi de ce o făcuse?

Ştiam desigur răspunsul. Era Clarence. El era duşmanul meu, al nostru, al meu şi al lui Richard. Avea

de gând să împiedice căsătoria noastră prin orice mijloace. De aceea mă închisese aici. Voia oare să scape de mine? Atunci de ce mă trimisese aici? De ce nu mă omorâse pur şi simplu? Poate pentru că nu îndrăznea una ca asta? Richard era protectorul meu. Clarence era fratele regelui, dar şi Richard era.

Şi dacă Clarence le poruncise acestor oameni să mă ucidă? M-ar fi putut îngropa pe undeva pe acolo sau m-ar fi putut arunca în râu şi nimeni nu ar mai fi ştiut nimic de mine.

Timp de două zile am căzut într-o stare de amorțeală. După aceea, începând să mă obişnuiesc puțin cu situația jalnică în care mă aflam, mintea mi s-a trezit din letargia lipsită de speranță în care zăcuse şi am început să mă gândesc ce era de făcut.

Am fost silită să muncesc, fiind amenințată cu pedepse fizice de către femeia pe care o văzusem prima dată după ce mă trezisem în acel loc dezgustător. Am încercat să joc rolul pe care mi-l rezervaseră, acela de ajutor la bucătărie.

Am descoperit că mă aflam într-un birt care vindea plăcinte cu carne. Eram păzită cu grijă şi nu mi se dădea voie să ies din bucătărie când birtul era deschis. Cele două fete serveau clienții.

Trebuia să am grijă de carnea pusă pe frigărui şi să spăl oalele şi tigăile. Nu mă pricepeam prea bine la asta. Trebuia să stau lângă o cadă cu mâinile până la cot în apă unsuroasă, scotocind după ustensilele folosite la gătit. Femeia cea solidă îmi spunea să îi aduc fel şi fel de lucruri, şi cum în acele prime zile nu ştiam despre ce era vorba, eram neîndemânatică şi total nepricepută. Mă făceau mereu proastă şi neghioabă. Epitetul lor preferat pentru mine era minte de găină. Chiar şi atunci când îmi dădeam seama ce trebuia să fac, îmi era greu să înțeleg ce spuneau, căci limbajul lor era atât de diferit de cel cu care eram obişnuită.

Am început să îi cunosc într-o oarecare măsură.

Bărbatul îşi împărţea timpul între bucătărie şi birt. Îl chema Tom. Împreună cu soţia lui, Meg, erau proprietarii birtului. Era femeia pe care o văzusem atunci când mă trezisem acolo. Apoi mai erau cele două fete, Gilly, cea îndrăzneaţă, şi Jane, cealaltă.

Îmi dădeam seama că toţi mă priveau pe ascuns, ceea ce mă făcea să mă simt puţin mai bine. Simţeam că asta însemna că toţi ştiau că nu eram Nan şi că fusesem adusă acolo fără voia mea, şi că li se dăduseră indicaţii să îndeplinească nişte porunci. Trebuiau să pretindă că eram cu ei de ceva vreme şi că eram Nan cea smintită care avea vise de măreţie pentru că odinioară fusese camerista unei femei bogate.

La început insistasem că eram lady Anne Neville şi că trebuiau să îi trimită un mesaj ducelui de Gloucester în care să îi spună că mă aflam acolo, dar ei râniseră în batjocură auzind una ca asta.

— Ei, i-auzi, ducele de Gloucester?

— Da, am auzit. Mă mir că se înjoseşte atât de mult, de ce să nu mergem la prietenul ei, regele?

— Da… da, trimiteţi după rege, spuneţi-i, o să vedeţi atunci, am spus eu.

— Poate că o să-ţi trimită coroana ca să o poţi purta, mi-a sugerat Gilly.

Însă nu acesta era modul în care trebuia să mă comport. Trebuia să aflu ce însemnau toate acestea. Trebuia să îi înşel, să fiu liniştită şi prevăzătoare. Trebuia să găsesc o cale prin care să scap de acolo.

Cele două fete, Gilly şi Jane, dormeau într-o cameră la fel ca a mea. Eu dormeam singură, lucru foarte important, căci în fiecare noapte îmi încuiau uşa. Ştiam că fac asta de teamă să nu mă strecor afară când ei dormeau. Puteau să mă ţină închisă doar noaptea, pentru a mă împiedica să scap. Bănuiam că nu îndrăzneau să mă lase să fug.

În acele prime zile nu am mâncat mare lucru. Nu puteam suporta mâncarea pe care mi-o dădeau şi nu

eram pregătită să mănânc cu ei, căci manierele lor la masă mi se păreau groaznice.

Aşa au trecut două zile şi două nopți. Oare cum le suportasem? Oriunde mă întorceam, eram tratată la fel. Toți insistau că eram Nan, servitoarea pe jumătate nebună care se visa mare doamnă.

După acele două zile eram atât de neliniştită că simțeam că trebuie să fac ceva. Disperarea îmi ascuța simțurile. Trebuia să mă prefac că accept toate acele lucruri... ca să îi determin să lase puțin garda jos. De-abia atunci le-aş fi putut descoperi intențiile şi aş fi reuşit să găsesc o cale de scăpare.

Am întrezărit o urmă de bunătate la Jane, care era mai predispusă să fie maltratată, cel puțin mai mult decât Gilly, care îşi putea purta singură de grijă.

Jane şi cu mine făceam uneori treburi la bucătărie împreună. O urmăream când mă ajuta să spăl cratițele şi oalele. Îmi arăta unde puteam găsi lucrurile pe care mi le cereau Tom şi Meg.

— Unde suntem? Unde e locul acesta? i-am spus într-o bună zi, când eram singure în bucătărie.

— Este în Chepe, mi-a spus ea.

Auzisem de Chepe, era o stradă din Londra.

— Cine vine aici să cumpere plăcinte?

— Tot felul de lume.

— De ce nu am voie în bucătărie?

— Nu'ş de ce.

— Dar tu ai voie.

— Uneori.

— Şi vezi oameni pe acolo?

Ea dădu din cap că da.

— De cât timp eşti aici?

— De la ultimul Lammas[1].

— Nu m-ai mai văzut niciodată înainte de ziua aceea în care Meg m-a adus jos în bucătărie şi am leşinat, nu-i aşa?

Ea însă nu mi-a răspuns şi s-a îndepărtat de mine.

Trebuia să fiu atentă să nu o pun în gardă, căci era cu siguranță speriată că voiam să scot informații de la ea. Ca şi ceilalți, ştia că nu sunt Nan, cea care lucra pentru ei de ceva vreme şi care suferea de halucinații.

— Mai lucrează cineva aici? am întrebat-o altă dată.

— Numai noi.

— Vin vreodată pe aici oameni de la curte?

— Nu'ş de asta.

— Lume de la Crosby's Place… servitori sau servitoare de acolo? Cred că sunt sute.

— Nu'ş.

— Lume de la Warwick Court?

Ea dădu din umeri.

M-am gândit că unii dintre ei ar fi putut veni acolo. Ştiam că atunci când tata se afla la Warwick Court, oamenii lui împânzeau toată Londra. Se spunea că blazonul Ragged Staff putea fi văzut peste tot, în toate tavernele din oraş. Iar dacă apărea prin taverne, de ce nu ar fi putut apărea şi într-un birt?

Mă urmăreau şi erau foarte precauți. Cred că faptul că mă liniştisem îi făcuse să îşi pună întrebări. Nu mai insistam că eram lady Anne Neville. Li se părea din când în când că îmi acceptasem rolul smintitei Nan, dar încă erau bănuitori.

Tom mă neliniştea. Eram conştientă că mă urmărea cu privirea în timp ce munceam în bucătărie. Uneori țipa la mine şi îmi spunea că sunt o proastă şi o idioată. Alteori îmi atingea umărul, spunându-mi: „E bine, începi să te descurci, nu?" Când făcea asta, mă trăgeam înapoi, dezgustată. Nu îl sufeream lângă mine. Am observat că atât Meg, cât şi Gilly îl vegheau îndeaproape.

Ori de câte ori mă trezeam singură cu Jane încercam să vorbesc cu ea.

— Meg pare că de-abia aşteaptă să îi facă pe plac lui Tom, i-am spus într-o bună zi.

Jane mi-a aruncat o privire uimită.

— Au o căsnicie fericită, nu? am continuat eu.

— Nu'ş, răspunse ea, revenind la replica ei obişnuită.

— Crezi că e puțin geloasă?

Era o discuție cam periculoasă. Jane se uită în jur cu un aer complice, şi apoi un zâmbet şiret îi apăru pe buze.

— Stăpânul… îi plac mult de tot femeile.

Era foarte cald. Mirosurile de la bucătărie împânzeau toată casa şi îmi făceau greață. Mă întrebam cât timp aveam să mai rezist. Încercam să îmi spun că se va întâmpla ceva cât de curând. Richard o să descopere că nu mă aflam la Warwick Court şi o să dorească să ştie unde eram. O să mă caute.

Am observat că privirea lui Tom se oprea adesea asupra mea. Credeam că voia să îmi găsească nod în papură, dar nu era asta. Într-o zi mi-a spus să îi aduc una dintre tigăi şi când am făcut asta, mi-a atins mâna. M-am îndepărtat de el cât de repede am putut. Mă tot gândeam la cuvintele lui Jane: „Stăpânul… îi plac mult de tot femeile". Deşi eram o biată făptură slabă, murdară şi neîngrijită, eram tot femeie, şi gândul acesta mă făcea să tremur.

În noaptea aceea am stat în pat spunându-mi că trebuia să plec de acolo. Trebuia să fug în birt şi să spun cuiva cine eram. Trebuia să încerc să ies pe stradă. O să o iau la sănătoasa fără să mă mai opresc. Trebuia să găsesc pe cineva care să îmi spună cum să ajung la Crosby's Place.

Am dormit în reprize, căci eram istovită la sfârşitul fiecărei zile. Nu mâncam mare lucru şi slăbeam pe zi ce trecea. Doar credința mea neclintită că lucrurile nu mai puteau continua aşa la infinit îmi dădea puterea de a merge mai departe.

Am tresărit şi m-am trezit. Parcă avusesem o presimțire că ceva rău avea să se întâmple. M-am ridicat în capul oaselor. Simțeam cum inima parcă voia să îmi iasă din piept.

Apoi am auzit cheia răsucindu-se în broască. Uşa s-a

deschis încetişor şi în cadrul ei a apărut silueta înaltă a lui Tom, cu ochii scăpărând, gura uşor deschisă, dezvelindu-i dinții galbeni. Venea spre mine şi îmi dădeam prea bine seama care îi erau intenţiile.

Am sărit din pat cu toată puterea şi am început să țip în gura mare. În timp ce el se îndrepta spre mine, mânată de groază şi dezgust, mi-am făcut vânt şi am reuşit să mă strecor pe lângă el. A întins mâna să mă înşface, dar am reuşit să îl evit, după care am luat-o la fugă pe scările care duceau la bucătărie. Am țipat văzând că vine după mine, fugind orbeşte.

El se afla pe urmele mele. L-am auzit înjurând printre dinți.

— Pleacă! Cum îndrăzneşti? Lasă-mă în pace! Ştii cine sunt? Să nu îndrăzneşti să mă atingi! țipam cât mă țineau puterile.

Simțeam cum mă cuprind teama şi groaza. Am ajuns în bucătărie, trăgând apoi de uşa care dădea spre birt. Aveam de gând să încerc să scap.

Apoi mi-am dat seama că Meg se afla acolo.

Stătea în picioare, cu brațele încrucişate pe piept şi cu privirea în flăcări. Am fugit spre ea.

— Salvează-mă, am țipat. Nu-l lăsa să…

Ea m-a apucat şi m-a împins în spatele ei.

— Prostule! Libidinosule! O să ne duci pe toți la spânzurătoare! începu ea să strige. Ai înnebunit sau ce e cu tine? Şi toate astea pentru că nu poți să vezi o fată fără să umbli după ea! Ce crezi că o să-ți facă dacă află de asta? Ar însemna ştreangul pentru tine… şi pentru noi ceilalți. Ți-a plăcut doamna, nu, idiotule?

Eu mă făcusem mică lângă perete. Meg era minunată când era mânioasă. Eram uimită de efectul pe care îl avea asupra lui. El o privea fix, plin de teamă. Îl schimbase dintr-un bărbat hotărât să îşi satisfacă poftele în ceva care se trăgea înapoi de frică. Cuvintele ei avuseseră efectul scontat. Ştiau cine eram. Fuseseră plătiți să mă țină prizonieră şi să mă facă să cred că eram o biată fată

de la bucătărie care suferea de halucinații. Pentru prima oară de când ajunsesem aici, se dădeau de gol. Nici că ar fi putut spune mai limpede lucrurilor pe nume. Nu îmi mai puteau spune că eram Nan cea dusă cu pluta, cu visele ei fanteziste. Eram eu însămi, cea care ştiam că sunt şi orice alte încercări de a apela la subterfugii nu-şi mai aveau rostul.

— Du-te înapoi în cămăruța ta, Nan. Eşti în siguranță față de idiotul ăsta, o să am eu grijă de asta, spuse Meg. O să am eu grijă şi de tine, băiete, înainte să ne bagi pe toți în bucluc şi să terminăm cu toate.

Meg mă împinse spre uşă.

— Mai bine mi-ai da drumul înainte să fie prea târziu. Dacă mă laşi să plec acum o să fac tot ce îmi stă în putere să te salvez de urmările acțiunilor tale, am spus eu.

— Taci din gură, mi-a răspuns ea, împingându-mă în fața ei în timp ce urcam scările. Mă împinse din nou în cămăruța din pod. Cheile se aflau încă în uşă, pe dinafară.

— N-o să mai ai vizite în noaptea asta… nici în altele, a spus ea, după care m-a închis acolo şi am auzit-o coborând scările.

M-am sprijinit de peretele podului, amețită, dar într-un fel victorioasă.

Scăpasem ca prin minune de o soartă pe care nu aş fi putut-o suporta. Îmi venea rău numai când mă gândeam la creatura aceea urâcioasă, slinoasă şi gâfâitoare şi la ce avea de gând să facă. Meg mă salvase şi îi eram recunoscătoare. De fapt, făcuse mai mult de atât. Îmi ştersese orice îndoială care mi-ar fi putut apărea în minte. Eram eu însămi, eram în toate mințile şi trebuia să scap de acolo.

Desigur că în curând aveau să îşi dea seama că se dăduseră de gol în noaptea aceea şi Meg avea să se teamă că s-ar putea afla în pericol. Cu siguranță că Meg şi-ar fi dat seama de toate acestea de îndată ce şi-ar fi venit

puțin în fire după criza de furie împotriva soțului ei, aşa că oricât de îngrozită eram de ceea ce se întâmplase, ştiam că trebuia să mă şi bucur de asta. Pe viitor, Meg ar fi avut grijă de purtarea soțului ei față de mine şi asta era cea mai bună apărare pe care puteam să o capăt.

Nu puteam dormi. Zăceam pe patul de paie şi făceam planuri de evadare.

Au mai trecut două zile. Tom nu s-a mai uitat la mine. În mod evident, era jenat că fusese umilit şi învins de soția lui… în fața mea.

Meg mă evita şi ea şi nici că mă puteam bucura mai mult de asta. Atitudinea ei față de mine se schimbase, era mai puțin insultătoare. Am încercat să vorbesc cu Jane despre străzile din apropiere. I-am spus că mi-ar fi plăcut să merg şi eu cu ea când ieşea pe afară, dar ea nu mi-a răspuns.

— Ai putea să mă iei cu tine?

Ea dădu din cap că nu.

— Jane, am insistat eu, m-ai mai văzut vreodată înainte de noaptea aceea în care am apărut?

Ea a păstrat tăcerea.

— Spune adevărul, Jane, am rugat-o. Ți s-a spus că eram Nan cea nebună şi că trebuie să te prefaci că munceam aici cu tine, dar credeam că sunt altcineva. E adevărat, nu-i aşa, Jane?

Ea dădu din cap că nu.

— Eşti Nan, spuse ea de parcă şi-ar fi repetat lecția. Ai lucrat într-o casă nobilă odinioară şi ai crezut că erai doamna de acolo. Lady Anne Cutare. Nu stăteai bine cu tărtăcuța.

— Jane, ştiu adevărul.

— Să nu te iei de mine.

— Jane, dacă ieşi pe stradă, ai putea să spui cuiva…

Ea însă se îndepărtă de mine. Îmi dădeam seama că era speriată. M-am întrebat dacă şi Gilly era aşa. Era mai deşteaptă decât Jane. Şi dacă aş fi mituit-o pe Gilly ca să

mă scoată cumva de acolo? Oare cât de departe puteam merge cu ea? Simțeam că acele două fete erau singura mea speranță. Clarence… căci trebuie să fi fost Clarence. Făcuse un contract probabil cu proprietarii birtului ca aceştia să mă țină prizonieră acolo. Nu mă puteam aştepta la ajutor din partea lor.

Şi apoi s-a întâmplat. Desfrâul l-a dus la ruină pe Tom, aşa cum cred că se mai întâmplase cu mulți alții înainte.

După noaptea aceea groaznică, îmi dădusem seama de lucruri pe care nu le observasem înainte. Îl văzusem pe Tom cu Gilly şi ghicisem că aveau o legătură cumva. Riscul de a fi descoperiți de Meg făcea fără îndoială întreaga afacere cu atât mai palpitantă pentru perechea vinovată.

Gilly era o desfrânată şi îmi închipuiam că nu ducea lipsă de iubiți. În plus, ca şi Tom, nu părea genul care să îşi refuze asemenea plăceri. Când doi oameni ca aceştia se găseau, fără îndoială că aveau să existe consecințe.

Aceasta era ocazia pe care o aşteptasem.

Totul s-a întâmplat după-amiaza, când de obicei nu prea aveam clienți. Jane se afla în birt în caz că ar fi venit vreun client, ceea ce nu se întâmpla prea des între trei şi cinci după-amiaza. Eu eram în bucătărie, terminând de curățat tigăile, când am auzit dintr-odată gălăgie.

Uitându-mă pe fereastră, am văzut-o pe Gilly alergând prin curte. Bluza îi alunecase pe jumătate de pe umeri. Era şi Tom cu ea, roşu la față şi cu hainele în neorânduială, cu cămaşa descheiată, iar în spatele lor, Meg cea răzbunătoare.

Jane a intrat în bucătărie.

— I-a prins, şopti ea, chicotind. Nici nu e de mirare, având în vedere cum se purtau… Oricând… oriunde…

Meg era furioasă.

— Să-ți găseşti un bărbat al tău, târâtură. Pleacă de aici. Îmi vine să vă alung pe amândoi. Cât despre tine… craiule… pur şi simplu nu le poți da pace, nu? Dacă nu poți pune mâna pe doamnă, o iei pe târfă.

Gilly se apropie de Meg. Erau amândouă femei robuste.

Gilly înălță brațele şi îşi înfipse mâinile în părul lui Meg. Meg îi trase un picior şi peste câteva clipe amândouă erau pe jos, luptându-se.

Nu mai văzusem niciodată două femei bătându-se. Era o privelişte respingătoare. Tom stătea în apropiere, uluit şi inutil. Jane şi cu mine rămăseserăm la fereastră, privind toată scena.

Nu ştiu cine a fost învingătoarea, dar deodată au părut că iau o decizie, căci s-au ridicat şi au început să se uite urât una la alta. Aveau amândouă sânge pe față, părul li se desfăcuse şi păreau două animale.

— Nu ai ce căuta aici! s-a auzit apoi vocea stridentă şi autoritară a lui Meg. Ieşi de aici în clipa asta! Ăsta e birtul meu! Şi aş vrea să îți amintesc şi ție asta, continuă ea, întorcându-se spre Tom. Vreau să pleci de aici, domnişorico. Nu vreau să am oameni de teapa ta pe aici, mă auzi?

Puteam vedea pe fața ei că Gilly era disperată. Era ceva să se ia de păr cu Meg în curtea din spate şi altceva să fie dată afară pe stradă. În ciuda fanfaronadei ei, Gilly depindea de rolul ei în birtul acela.

— Ai de gând să tolerezi una ca asta? a spus ea întorcându-se spre Tom.

El însă n-a răspuns. Mi-am dat atunci seama de puterea pe care o avea Meg. Era birtul ei şi nu avea de gând să lase pe cineva să uite asta. M-am întrebat preț de o clipă cum de se puteau bate două femei ca ele pe Tom. Dacă aş fi fost în locul lui Meg, l-aş fi dat afară bucuroasă, cu Gilly cu tot, dar, în mod evident, ea nu gândea aşa. Tom era al ei şi avea de gând să şi-l țină, indiferent dacă asta însemna să se lupte mereu cu ochii lui alunecoşi.

Gilly a început să arunce tot felul de cuvinte urâte lui Meg şi apoi lui Tom.

Apoi a intrat, lăsându-i pe Tom şi pe Meg în curte şi a urcat în cămăruța pe care o împărțea cu Jane. În timp ce

îi auzeam paşii grei urcând scările, mi-a venit o idee.

Am urcat în fugă scările şi am intrat după ea în cămăruță. Stătea pe pat, privind furioasă drept în față.

— Şi tu ce vrei? m-a întrebat ea.

— Vreau să vorbesc cu tine.

— Ieşi afară.

— Nu, n-am să ies. Unde o să te duci?

— Nu e treaba ta.

— Ba da. Nu ai unde să te duci. Te-ai tăiat la față, pot să te ajut?

— Ți-am spus să ieşi afară.

— Ştiu cum te-ai putea descurca. Ai putea să ai propriul tău birt… dacă ai face ce ți-aş spune.

— Zănateco, a spus ea pe un ton mai blând.

— De ce să stai aici şi să munceşti pentru ei. Chiar dacă ai putea? De ce să te afli într-o asemenea relație cu un bărbat ca acela? Ai putea să ai propriul tău birt şi să îți alegi tu singură soțul.

— Întinde-o de aici.

— Gândeşte-te bine… până nu e prea târziu.

— Cum adică? spuse ea, şovăind.

— Ştii că nu sunt Nan, nu-i aşa? Ştii că am fost adusă aici într-o noapte şi că ți s-a spus să îți joci rolul… să te prefaci că aş fi doar o simplă fată de la bucătărie care se crede o mare doamnă. Ştii că *sunt* lady Anne Neville. Am fost adusă aici din cauza unei dispute privind banii. Dacă te duci la Crosby's Place şi ceri să îl vezi pe ducele de Gloucester… dacă îi spui că ai veşti despre lady Anne Neville… o să accepte să te primească şi are să te asculte. Spune-i unde mă aflu şi atunci când va veni să mă ia de aici, o să am grijă… o să avem amândoi grijă… să fii bine recompensată.

— Eşti nebună.

— Nu sunt… şi tu ştii că nu sunt. Profită de şansa asta, căci nu va mai fi alta. Unde o să te duci după ce pleci de aici? Asta e şansa ta… profită de ea.

— Cine m-ar asculta pe mine?

— Ducele de Gloucester te-ar asculta. Vrea să mă găsească. O să asculte pe oricine îi spune unde mă aflu. Crede-mă, spun adevărul şi aceşti oameni vor fi pedepsiți pentru ce au făcut. Nu ar trebui să fii şi tu părtaşă la nelegiuirea lor. Aceasta este şansa ta. Te implor să profiți de ea nu numai pentru binele meu, ci şi pentru al tău. Fă cum îți spun. Ce ai de pierdut?

— Să mă duc la Crosby's Place? murmură ea.

— Da, la Crosby's Place. Te-ai descurca, ştii cum să îi faci pe oameni să te asculte. Roagă pe cineva să te ducă la ducele de Gloucester.

— Or să râdă de mine.

— Spune-le că o să le pară rău dacă fac una ca asta, căci vii din partea lui lady Anne Neville, fiica cea mică a contelui şi contesei de Warwick.

În ochii ei se aprinse un licăr de interes.

— Fă-o, Gilly, m-am rugat eu de ea. Nu ai nimic de pierdut, ci doar de câştigat.

— Tu chiar crezi asta, nu? Chiar crezi că eşti doamna asta mare şi tare.

— Sunt lady Anne Neville, Gilly. Dovedeşte-o făcând ceea ce îți spun. Îți promit că nu vei fi uitată. Atât eu, cât şi ducele îți vom fi recunoscători dacă mă ajuți să scap de aici.

— Pleacă de lângă mine, spuse ea, începând să îşi strângă lucrurile într-o boccea.

Am lăsat-o în pace, pe jumătate plină de speranță, pe jumătate disperată.

Nu ştiam ce avea să facă, dar la puțin timp după aceea am văzut-o ieşind din birt.

Zăceam pe patul meu de paie. Meg mă închisese acolo. Ținea ea cheile şi asta mă bucura, căci îmi dădea oarece siguranță.

Mă gândeam la Gilly şi mă întrebam ce făcea. Oare se dusese la Crosby's Place? Şi ce vor spune gărzile văzând o femeie zdrențăroasă şi murdară, cu chipul plin de

vânătăi, care le cere să îl vadă pe ducele de Gloucester? Aveau să o alunge.

Da, dar nu era uşor să scapi de Gilly. Dacă mă crezuse sau nu, de asta depindea totul. Dacă mă crezuse, avea să insiste. Până la urmă, după cum îi spusesem, nu avea nimic de pierdut, ci multe de câştigat.

Oare ar fi putut ajunge la Richard? Dacă îmi pomenea numele… da, cu siguranță că o să o primească dacă aude de mine. Dar cum avea să se apropie de el?

Apoi… am auzit strigăte de jos.

— Deschideți! Deschideți!

Meg striga şi am auzit şi vocea lui Tom. Puteam vedea de la fereastră torțele. Apoi uşa a fost dată de perete şi am auzit voci jos. Probabil că intra multă lume în birt. Apoi am auzit paşi pe scară.

— Anne! Anne! Eşti acolo? s-a auzit o voce. Era Richard.

Mai că mi-a venit să leşin de bucurie. Am bătut la uşă.

— Aici, aici… Richard! am strigat. Sunt închisă aici.

— Unde este doamna? l-am auzit strigând mai apoi. Duceți-mă la ea de îndată, auziți ce spun?

Am auzit zgomot de paşi, cheia răsucindu-se în broască şi apoi el a apărut în cadrul uşii.

Preț de câteva clipe nu m-a recunoscut şi astfel mi-am dat seama cam cum trebuie să fi arătat.

— Richard, ai venit! am țipat apoi. Gilly te-a găsit. O, mulțumescu-ți Doamne!

Am fugit spre el şi el m-a prins în brațe. După atât de multă decădere şi umilință, bucuria acelor clipe mi s-a părut prea mare pentru a o putea suporta. Am simțit cum îmi curgeau lacrimile pe obraji. Eram liberă. Coşmarul luase sfârşit.

SANCTUARUL{2}

Ce a urmat a fost parcă un vis şi îmi amintesc doar fragmente, precum extazul provocat de plimbarea călare noaptea pe acele străduțe tăcute pe calul lui Richard, fericirea de a fi aproape de el, groaza mea când mi-am dat seama de felul în care arătam în rochia mea unsuroasă, cu părul neîngrijit şi trupu-mi plin de mirosurile grețoase de la birt de care mi se făcuse rău când ajunsesem acolo şi cu care mă mai obişnuisem între timp. Nu eram Anne pe care o ştia de o viață întreagă, ci o fetişcană nespălată şi urât mirositoare de la bucătărie.

Şi, cu toate astea, mă ținea aproape de el. Era foarte tandru, dar furios. Ştiam că fierbea de mânie. Deşi nu am vorbit atunci despre asta, aveam să o facem mai târziu.

În timp ce treceam pe străzile acelea, îi mulțumeam lui Dumnezeu şi lui Gilly. Ea reuşise. Aveam să îi spun lui Richard că îi promisesem să o recompensez şi că trebuia să mă asigur că avea să îşi primească răsplata. Ea fusese cea care făcuse asta posibil. Ea reuşise să ajungă la Richard şi datorită ei mă găsise.

— Te voi duce la St. Martin's, spuse el. O să fii în siguranță acolo... În sanctuar. Nimeni nu îți poate face rău acolo. Măicuțele vor avea grijă de tine şi mai târziu voi veni să te văd şi vom sta de vorbă.

Cât de bine mă înțelegea el! Încă nu voiam să vorbesc. Tot ce puteam face era să îmi spun că eram liberă, că totul luase sfârşit, că nu aveam să mai stau în bucătăria aceea murdară niciodată, că nu aveam să mai tremur pe patul meu de paie, tresărind la orice zgomot de paşi pe scări. Aveam de gând să şterg petele pe care locul acela le lăsase pe trupul meu, precum şi amintirea lui din mintea mea.

Am fost dusă la St. Martin's, unde am făcut o baie şi hainele pe care le purtam au fost luate şi arse. Mi-au spălat părul. Era minunat să îl simt proaspăt şi frumos

mirositor pe umeri.

Mi s-a dat să port o rasă cenuşie până ce aveau să îmi fie aduse propriile mele haine.

Am dormit într-o chilie cu un crucifix pe perete şi asta mi s-a părut un lux. Mai târziu a venit şi Richard să mă vadă.

— Anne! a strigat el. Arăți din nou ca Anne a mea, deşi cam serioasă, ca o călugăriță. Nu contează asta, ci doar faptul că eşti din nou lângă mine. Nu suport să mă gândesc la ce s-a întâmplat, căci mă umplu de mânie.

— Dar ai venit. Ştiam că o să vii dacă aş fi reuşit să îți trimit un mesaj. Gilly… femeia aceea… vreau să fie recompensată.

— Aşa va fi. Deja i-am dat de mâncare, haine şi bani. Nu-ți fie teamă în această privință. Sunt la fel de nerăbdător să o recompensez ca şi tine. Acum spune-mi… dacă vrei să vorbeşti despre asta. Sau preferi să lăsăm pe mai târziu? Avem atâtea să ne spunem.

I-am povestit pe scurt ce se întâmplase, cum fusesem dusă departe în noapte pentru că una dintre slujnice îmi spusese că avea un mesaj din partea lui şi cum urma să fiu dusă la sanctuar din porunca lui.

— Trebuie să fi fost drogată, am spus, căci am dormit mare parte din drum, iar când m-am trezit, mă aflam în locul acela.

Richard m-a ținut strâns în brațe.

— E mâna lui George aici, a spus el. Este hotărât să împiedice căsătoria noastră pentru că atâta vreme cât tu eşti nemăritată, el îți este tutore şi deține controlul complet asupra averii Warwick. Dacă te-ai căsători, jumătate din aceasta ți-ar reveni ție. Acesta este motivul.

— Dacă aşa stau lucrurile, de ce nu m-a omorât?

— Nu a îndrăznit să meargă atât de departe, a spus Richard cu vocea sugrumată de emoție. Fratele nostru a fost îngăduitor cu el. Prea îngăduitor. George se bazează pe farmecul lui şi pe sentimentele dintre frați. Dar poate să întreacă măsura şi ştie asta. George e un intrigant, dar

planurile lui sunt nebuneşti. Acționează fără să gândească. Am mai văzut asta. Singurul lui gând trebuie să fi fost să te țină departe de mine, astfel încât să nu ne mai putem căsători. La momentul potrivit ar fi găsit o altă stratagemă şi ar fi încercat să o pună în aplicare în felul lui stângaci.

Am simțit cum mă trec fiorii.

— Nu-ți fie teamă, a spus el. Nu ți se va mai întâmpla niciodată aşa ceva. Ne vom căsători. Trebuie să trecem doar peste două obstacole. Trebuie să obținem consimțământul lui Eduard, iar eu ştiu că el vrea să fiu fericit. Apoi mai e şi dispensa de la papă. Suntem rude, Anne, dar nu ar trebui să existe nicio întârziere.

— Fratele tău va încerca să împiedice asta. Mi-e teamă de el şi dacă mă gândesc bine, cred că mi-a fost întotdeauna teamă de el.

— O să mă ocup eu de George.

— Nu e bine să existe conflictul acesta între voi.

— Nu este bine, dar el există. Aş putea să îl omor. Nu sunt convins că nu o voi face. Când mă gândesc la felul în care m-au trimis înapoi când am încercat să te văd…

— Povesteşte-mi.

— Mi s-a spus că eşti bolnavă… prea bolnavă pentru a putea primi pe cineva. Îți poți da seama cum m-am simțit. Am spus: „Oricât de bolnavă ar fi, pe mine sigur vrea să mă vadă”. El a spus că nu poate permite una ca asta, căci ți-ar pune astfel viața în primejdie. Of, ce fățarnic este. O, da, cu siguranță o să îl omor într-o bună zi.

— Şi ai plecat şi apoi ai venit din nou?

— Da. Am spus că *am de gând* să te văd. Nu am crezut că eşti prea bolnavă pentru a mă primi. Am încercat să intru cu forța, dar gărzile m-au înconjurat. Mi-am dat seama că ori eu ori el am fi avut de suferit dacă lucrurile continuau aşa şi asta l-ar fi înfuriat pe Eduard. Ne spusese amândurora în mod repetat că trebuie să ne amintim că facem parte din aceeaşi familie şi că trebuie să ne susținem unii pe alții. Am mai venit odată şi atunci

am vorbit cu sora ta, Isabel. Era foarte neliniştită. Mi-a spus că fugiseşi şi că nu ştia unde erai. Atunci mi-am dat seama că situația devenise cu adevărat serioasă. L-am bănuit pe fratele meu de un complot infam, deşi nu ştiam despre ce putea fi vorba. Am insistat să se caute peste tot prin Warwick Court. De fapt, te-am căutat peste tot prin Londra. A avut dintotdeauna câțiva paraziți în jur. Oameni care lucrau pentru el. Mereu a fost aşa. Îi place să facă lucruri pe ascuns, dar nu prea are simțul realității. Am înnebunit de grijă.

— Şi apoi a venit Gilly la tine?

— A, femeia aceea. I-a fost destul de greu să ajungă la mine. Slavă Domnului că nu s-a lăsat! Tot cârâia acolo, strigându-ți numele. A țipat cât o ținea gura că o să fie vai şi amar de ei dacă nu o luau în seamă şi nu o aduceau la mine, căci avea veşti despre tine. În cele din urmă a reuşit să ajungă la mine. Nu prea îmi venea să o cred, dar am zis să nu trec cu vederea nicio posibilitate. Aşa că am venit… şi acum iată-te aici… în siguranță în sanctuar, slavă Domnului.

— Şi fratele tău?

— Nu va reuşi să dea de tine aici. Te afli într-un sanctuar. O să mă duc la Eduard chiar astăzi şi o să îi spun ce s-a întâmplat. Ştiu că are să mă ajute. Odată ce el îşi dă consimțământul, George nu va mai avea nicio putere.

Am închis ochii şi am păstrat tăcerea preț de o clipă.

— La ce te gândeşti, Anne? a spus el.

— Ieri pe vremea aceasta mă aflam acolo… neajutorată şi fără speranță… întrebându-mă dacă o să rămân acolo pe vecie. Şi acum iată-mă aici, în siguranță, cu tine. Totul s-a întâmplat atât de repede că nu îmi vine să cred că e adevărat.

— E adevărat şi nu peste multă vreme te voi lua de aici.

— Cred că nu voi fi niciodată în siguranță… față de George.

— Odată ce vei fi căsătorită cu mine, nu va mai putea face nimic, iar până când se va întâmpla asta, vei rămâne la sanctuar.

— Tu mă înțelegi. E ca şi cum ar fi luat sfârşit un coşmar pentru mine. Ştiu că s-a terminat şi totuşi nu-mi vine a crede. Dacă închid ochii am impresia că stau pe aşternutul murdar de paie. Şi visez.

— S-a sfârşit, Anne, spuse el, sărutându-mă cu tandrețe. O să uiți. După ce vom fi împreună, o să ți se şteargă asta din minte.

Eu însă nu eram sigură că aveam să uit vreodată. Simțeam că îmi voi aminti mereu de bucătăria aceea încinsă, de privirile libidinoase ale lui Tom şi de cele două femei care se băteau în curte. Toate astea îmi fuseseră imprimate în memorie şi aveau să rămână acolo pe vecie.

— Şi cu oamenii de la birt ce s-a întâmplat?

— Au fost arestați cu toții.

— Tom, Meg şi fata, Jane?

— Vor fi interogați.

— Şi pedepsiți?

— O merită cu prisosință.

— Adevăratul vinovat e fratele tău. Lui ce i se va întâmpla? Sper că nu vor fi pedepsiți dacă nu e şi el pedepsit.

Richard păstră tăcerea.

— O să vorbesc chiar azi cu Eduard, spuse el apoi. Cel mai important lucru e să ne căsătorim. Nu mă voi simți cu adevărat în largul meu până când nu voi putea avea grijă de tine cu totul. Pentru moment sunt liniştit pentru că ştiu că te afli aici, în sanctuar, în siguranță. Va trebui să ne mulțumim cu asta pentru o vreme, Anne… pentru scurtă vreme însă.

— Sunt destul de mulțumită să ştiu că am scăpat din locul acela şi că sunt alături de tine.

El mi-a luat mâinile aspre într-ale lui, mi-a privit unghiile rupte şi mi le-a sărutat.

— Se vor vindeca, a spus el. O să te desprinzi de asta,

Anne, te asigur. Prima şi cea mai importantă misiune a vieții mele va fi să am grijă de tine.

După ce Richard a plecat, am căzut pe gânduri, minunându-mă de şansa care se ivise în urma coşmarului aceluia.

L-am văzut pe Richard a doua zi. Fusese la rege şi îi spusese toată povestea aventurii prin care trecusem. Eduard fusese profund afectat şi nu numai de faptul că mi se întâmplaseră toate cele lucruri, ci şi de faptul că George era bănuit că le-ar fi organizat, aşa că trimisese după el.

Ştiindu-i atât de bine pe cei trei fraţi, îmi puteam imagina uşor scena pe măsură ce Richard mi-o povestea. Puteam simți furia mocnită a lui Richard şi puteam auzi minciunile lui George, atât de greu de crezut, pe care încerca să le ascundă cu farmecul lui convingător. Mi-l puteam închipui şi pe Eduard, care ura mai mult decât orice conflictele din sânul familiei, încercând să îl împace mai întâi pe Richard, apoi pe George.

— L-am acuzat că a încercat să îți facă aceste lucruri oribile, şi el a negat de îndată totul, a spus Richard. A avut neobrăzarea să spună că ai încercat să fugi pentru că îți era teamă de mine. Nu voiai să te căsătoreşti cu mine şi credeai că vei fi forțată să o faci. Era atât de absurd că până şi el a început să îşi dea seama de asta. A spus că nu ştia nimic despre toată afacerea cu birtul, că el era tutorele tău, că Eduard îi dăduse acel drept şi că avea de gând să îl păstreze.

— Şi regele ce a spus?

— Sigur că nu îl putea crede pe George, dar ştii cum au stat dintotdeauna lucrurile cu el. De fiecare dată când îl prindeau făcând ceva rău, le arunca ori lui Eduard, ori Margaretei zâmbetul lui cel nevinovat şi scornea vreo scuză neghioabă, iar ei îl iertau. Aşa a fost şi cu Eduard. Mi-a spus: „Anne e în siguranță acum. A avut parte de o experiență îngrozitoare sărmana copilă. Trebuie să fim

blânzi şi buni cu ea" şi a fost gata să treacă cu vederea implicarea lui George în asta. Nu înseamnă că a crezut că George era nevinovat, doar nu a vrut să ştie asta.

— Dar cu siguranță că o să ia ceva măsuri împotriva lui, nu? Dar împotriva oamenilor de la birt?

— Erau prea speriați ca să poți scoate ceva cu cap şi coadă de la ei, a spus Richard ridicând din umeri. Eduard a spus: „Anne e în siguranță. Să lăsăm lucrurile aşa cum sunt", după care le-a dat drumul.

— Măcar nu erau ei adevărații vinovați.

— Nu, dar tu ai suferit din cauza lor.

Am simțit cum mă trecea un fior. Aşa era, suferisem din cauza lor.

— Şi George… ce rol a jucat el în toate acestea? am spus.

— Draga mea Anne, George i s-a alăturat tatălui tău şi a luptat împotriva regelui, or pentru o vreme, asta l-a costat pe Eduard tronul. Şi totuşi, atunci când George s-a întors şi a spus că îi pare rău, că făcuse o greşeală… ei bine, a fost ca în parabola fiului risipitor. Am tăiat vițelul cel gras. Aşa este fratele meu Eduard şi nu uita că el este regele şi cuvântul lui este lege.

— Aşadar, toate acestea se dau uitării, nu?

El dădu din cap că da.

— Cel mai important lucru însă, Anne, e că noi vrem să ne căsătorim şi că George o să ridice tot felul de obstacole în calea noastră.

— Iar Eduard o să îi permită una ca asta?

— Eduard vrea să rămână bun prieten cu amândoi.

— Dar nu e cam dificil să facă asta în situația de față?

— Ba este foarte dificil, dar Eduard este un maestru al diplomației. De aceea şi este un rege atât de bun. Nu suportă conflictele. Ce ironie că tocmai el s-a aflat în mijlocul Războiului celor Două Roze.

— Crezi că îl va susține pe George şi că nu ne vom putea căsători?

— Cred că se va eschiva, iar căsătoria rapidă la care

sperasem va fi întârziată.

— Dacă fărădelegile lui vor fi trecute cu vederea ca şi cum nu ar fi făcut nimic, o să mai încerce.

— Cred că şi el a primit o lovitură. Nu voi permite ca fărădelegile lui să fie uitate. El insistă că ai fugit şi că ai fost răpită de oamenii de la birt şi mai apoi ai fost forțată să munceşti pentru ei. Asta nu ar putea fi chiar de necrezut, numai că eu am subliniat că aflasem de la tine ce se întâmplase şi asta i-a cam aruncat povestea în aer.

— Şi rezultatul a fost că…?

— …că refuză să renunțe la tutelă şi nu are de gând să îşi dea consimțământul pentru căsătoria noastră.

— Dar cu siguranță că dacă regele şi-ar da consimțământul.

— George insistă că Eduard l-a făcut tutorele tău şi că, prin urmare, este nevoie de consimțământul lui.

— Atunci asta înseamnă că…

— Înseamnă că nu îi voi permite lui George să ne împiedice căsătoria, însă în loc ca ceremonia să aibă loc imediat, vom mai amâna puțin până voi rezolva problema cu George şi voi încerca să îl fac pe rege să vadă adevărata lui față.

— Şi oamenii de la birt?

— Li s-a permis să plece. George a declarat că li se aduce o acuzație monstruoasă şi că aceştia au făcut ce au ştiut ei mai bine. Au văzut pe stradă o fată fără adăpost, care părea nebună şi cum aveau nevoie de un ajutor la bucătărie, au luat-o la ei. Asta este ce spun ei. Desigur că fiind o doamnă delicată, a intrat în panică văzându-se în situația aceea şi când a încercat să le explice, nu au crezut-o şi au zis că e nebună.

— Sunt surprinsă că o asemenea poveste este acceptată şi considerată ceva normal.

— Dacă George nu ar fi fost fratele regelui, îți garantez că lucrurile ar fi stat altfel. George este puternic pentru că regele nu doreşte să îl jignească. Are probleme de stat pe cap. Mi-a spus că nu poate îngădui o ceartă între cei

doi frați ai lui. Are nevoie de sprijinul nostru, atât de al meu, cât şi de al lui George.

— Cum poate avea încredere în George care a demonstrat deja că poate fi un trădător?

— Nu prea are încredere în el, dar se amăgeşte singur gândindu-se că ar avea. Eduard este cel mai bun om din lume, dar are un punct slab... sufletul. Este devotat familiei. Ştiu că mă iubeşte...

— Aşa şi trebuie, doar ai fost mereu de partea lui, nu?

— Da, şi el nu uită asta. Însă îl iubeşte şi pe George. Încă îl mai consideră fratele lui mai mic. George va trebui să îi facă ceva cu adevărat groaznic ca să îl întoarcă împotriva lui.

— Credeam că a făcut asta când a condus o armată întreagă împotriva lui.

— Şi tatăl tău a făcut asta, dar şi el a fost iertat în cele din urmă. Ăsta este Eduard şi îl iubesc nespus pentru asta. Este cel mai bun frate pe care l-ar putea avea cineva.

— Ştiu ce simți pentru el, Richard, dar ar trebui să îți întoarcă şi el acest devotament într-un fel sau altul. Cum poate fi împăciuitor cu George în defavoarea ta după tot ce a făcut, nu numai mie, ci şi ție şi regelui însuşi?

— Aşa e Eduard, se mulțumi să spună Richard, continuând prin a-mi povesti că George îl acuzase că voia să se însoare cu mine pentru averea mea. A obținut foarte multe prin intermediul lui Isabel şi nu vrea să renunțe la asta. Vrea să aibă tot.

— Şi mama?

— E aproape prizonieră.

— Richard, vreau să se facă ceva în privința ei. Nu pot fi fericită atâta vreme cât ea e închisă.

— Se află într-un sanctuar, nu îi poate face nimeni rău.

— Bine, dar e obişnuită cu familia ei, sigur ne duce dorul.

— Vom face ceva în această privință, ştiu că Eduard ne

va ajuta.

— Asta dacă nu cumva contravine dorințelor lui George, nu?

— Se prea poate ca el să încerce să împiedice eliberarea mamei tale, spuse Richard căzând puțin pe gânduri. Până la urmă, e averea ei în joc.

— E un monstru. Toate astea doar pentru că George iubeşte banii şi puterea. Mă întreb cum de e aşa de ataşată Isabel de el.

— George ştie cum să farmece. Aşa cum ştie şi Eduard, numai că prietenia lui Eduard este una venită din inimă. George în schimb poartă o mască ori de câte ori crede că este nevoie de ea.

— Voi fi liniştită doar când vom fi căsătoriți şi vom scăpa de George, am spus.

Richard m-a înțeles şi cred că a fost de acord cu mine.

Isabel a venit să mă vadă la St. Martin's. Am fost şocată de cât de palidă era şi nu am putut să nu observ cât de mult slăbise.

— O, draga mea Anne, a strigat ea, am auzit ce lucruri groaznice ți s-au întâmplat. Cum ai putut fugi aşa fără să îmi spui nimic?

— Mi s-a promis că aveam să fiu dusă la Richard.

— Atunci cum ai putut să te duci la el şi să ne laşi pe noi, care aveam grijă de tine?

— Isabel, tu nu înțelegi. George este cel care mă ținea departe de Richard.

— Ba nu era el, cu siguranță. Sau dacă făcea asta, era doar pentru că Richard umblă după banii tăi.

— Nu Richard umblă după banii mei, ci George.

— Draga mea soră, eşti supărată. Hai să nu mai vorbim despre asta.

— Dar, Isabel, chiar trebuie să vorbim, fiindcă ăsta e miezul problemei, i-am spus eu exasperată. Vreau să mă căsătoresc cu Richard. Am de gând să fiu soția lui şi nimeni, nici măcar George, nu va reuşi să ne oprească.

— Anne, eşti foarte tânără.

— A, te rog, nu începe din nou cu asta. Nu eram prea tânără ca să fiu logodită cu prinţul Eduard. Majoritatea fetelor de condiţia noastră sunt deja căsătorite înainte să ajungă la vârsta mea. De unde vine preocuparea aceasta bruscă pentru vârsta mea? Am trecut prin multe. Nu mai sunt copil şi vreau să mă mărit cu Richard. Mi-am dorit dintotdeauna să mă mărit cu el.

— Circulă poveştile acelea groaznice despre el. Copiii aceia… e tatăl lor. Ce părere ai despre asta?

— A luat sfârşit.

— Asta este ce îţi spune el.

— Majoritatea bărbaţilor tineri au amante înainte de a se căsători.

— Şi copiii?

— Isabel, ştii prea bine că nu este nimic neobişnuit în asta. Richard îmi va fi credincios de acum înainte.

— Şi dacă este ca fratele lui, regele? Se spune că nicio femeie nu e la adăpost în ceea ce îl priveşte.

— Asta pur şi simplu pentru că femeile acelea nu îşi doresc aşa ceva. Ştii prea bine că se duc la el mai mult decât bucuroase. Richard nu este ca regele, mai degrabă George e ca el.

— Vrei să spui că George…?

— Nu vreau să spun nimic, dar este o nerozie din partea ta să vorbeşti astfel despre Richard. Richard este un bărbat perfect normal şi ştiu că are să fie un soţ bun. Ceea ce mi-a făcut George…

— George nu a făcut decât să aibă grijă de viitorul tău. A fost foarte îngrijorat când ai fugit.

— A fost mâna lui la mijloc. El a aranjat totul. M-a amăgit, făcându-mă să cred că mă duceam la Richard. A pus-o pe una din servitoarele lui să mă înşele. El m-a trimis în birtul acela oribil. Isabel, nu ai nici cea mai mică idee cum era acolo… în bucătăria aceea… a trebuit să spăl oalele acelea groaznice. Era cea mai umilitoare dintre toate muncile, numai închipuie-ţi una ca asta.

— A fost groaznic, dar nu ar fi trebuit să fugi de acasă, ar fi trebuit să ai încredere în noi.

— În tine am încredere, Isabel, dar în George nu. Ştiu că el se află în spatele întregii afaceri şi ştiu şi de ce. Din nefericire, atât eu, cât şi tu suntem moştenitoare, Isabel.

— Când George s-a căsătorit cu mine, nu s-a gândit la asta.

Nu i-am spus ce aveam în minte, mirându-mă doar că în ciuda faptului că trăise atâția ani cu el, nu îşi dăduse seama de asta. Cred că el ținea la ea pentru că ea îl vedea mai degrabă ca pe acel George pe care şi-l dorea ea, nu ca pe cel care era de fapt, or asta îi convenea de minune. În plus, ştiam că indiferent de dovezile care ar fi fost aduse împotriva lui, ea nu le-ar fi crezut în ruptul capului.

I-am vorbit apoi despre mama noastră.

— Richard doreşte să o elibereze, i-am spus. Nu ar fi minunat dacă ar veni să trăiască împreună cu mine sau cu tine?

— George crede că ar fi mai bine pentru ea să rămână la Beaulieu.

— Acolo e mai mult sau mai puțin prizonieră.

— A, nu e adevărat, are tot confortul şi e foarte fericită acolo.

— Isabel, tu o ştii pe mama. Nu poate fi fericită atâta vreme cât este departe de noi. În vremurile bune, voia să stea mereu cu noi.

— Ei bine, acum am crescut.

— Richard are de gând să îl întrebe pe rege dacă poate fi eliberată şi dacă ar putea sta cu una dintre noi.

— De ce nu vii tu înapoi cu mine?

Am privit-o deznădăjduită. Ce rost avea să îi spun că odată ce avusesem parte de „protecția” lui George, cu niciun chip nu doream să mai fac o încercare. Ea însă era soția lui şi era fericită lângă el. Nu avea să cerceteze prea îndeaproape acțiunile lui George. Mă întrebam dacă nu cumva îi era teamă să nu observe ceva ce nu ar vrea să vadă.

Cât de mult mi-ar fi plăcut să pot vorbi cu mama!

Poate că aveam să o fac în curând. Richard era un om hotărât. Metodele lui nu erau impulsive ca ale lui George şi eram sigură că avea să obțină ce dorea în cele din urmă.

Am vorbit cu Isabel de zilele bune şi am râs puțin. Îmi dădeam seama că era cel mai bun mod de a proceda şi mă bucuram să mă aflu din nou alături de sora mea.

Zilele au început să se scurgă una după alta. Regele nu reuşea să se hotărască. Richard mi-a explicat că Eduard nu îl putea jigni pe George. George era atât de nechibzuit că nu se ştia niciodată ce ar fi putut face. Avea prea multă putere şi destui susținători prin țară.

— Mai ai puțină răbdare cu mine, mi-a spus el. Îți promit că în cele din urmă totul va fi bine, însă trebuie să acționăm fără grabă.

Dar să aşteptăm atât de mult era ultimul lucru pe care ni-l doream.

— Este nevoie de dispensa de la papă, îi spusese Eduard lui Richard. Ar trebui să o obții, ştii asta, nu?

M-am gândit atunci la George. Oare avea vreun plan să îl momească în vreun fel pe papă ca să îl convingă să nu ne dea dispensa?

Totuşi, în ciuda tuturor obstacolelor care trebuiau depăşite, nu puteam să nu simt o eliberare uriaşă zi după zi, căci mă aflam într-o ambianță atât de primitoare. Trebuia să îmi aduc aminte mereu de birt şi, indiferent ce urma să se întâmple, să îmi spun că măcar scăpasem de acolo.

Se prea poate ca astfel de experiențe să aducă şi ceva bun, căci devenim mai puțin dispuşi să ne plângem de lucruri mărunte.

A venit şi Crăciunul, pe care l-am petrecut la sanctuar. Richard mi-a spus că nu ar avea linişte dacă aş pleca de acolo.

La curte domnea o atmosferă încordată. Eduard nu era

prea încântat de cearta dintre el şi George şi ori de câte ori se aflau unul în preajma celuilalt, erau pe punctul de a se lua la harță.

Eduard începea să se enerveze.

— Este atât de răbdător de obicei, îmi spunea Richard, dar nu suportă conflictele din sânul familiei, aşa că îți poți închipui că nu a fost un Crăciun cum ar fi trebuit.

A sosit şi ziua în care Richard a sosit la St. Martin's. Mi-am dat seama de la bun început că era foarte emoționat.

— Eduard are o soluție, a strigat el. Mă întreb dacă o să crezi şi tu că e una bună.

— Dacă asta înseamnă că pot pleca de aici ca să fim împreună, cu siguranță aşa va fi.

— Problema e, după cum bine ştii, moştenirea Warwick. Eduard crede că dacă George ar primi partea mai mare, ar putea fi gata să îşi dea consimțământul pentru căsătoria noastră, în calitatea lui de tutore al tău.

— Nu îmi pasă de proprietăți.

— Nici mie. Desigur că asta îl va face pe fratele meu foarte puternic, şi nu e deloc bine. Are şi aşa destulă avere cât să devină periculos. Nimic nu îl va satisface decât dacă ia el cea mai mare parte a averii. Vrea… titlul de Warwick şi castelul, precum şi Salisbury, care sunt şi cele mai importante proprietăți. Eu şi cu tine rămânem cu Middleham.

— O, ce minunat ar fi, Richard, am spus, bătând din palme de plăcere. Cât de des am visat la Middleham!

— Da, Middleham are să fie al nostru. Este locul pe care îl iubim cel mai mult, şi alături de el, primim şi domeniile din nord ale tatălui tău. În plus, mai e ceva, Anne. Eduard vrea să conduc eu nordul în locul lui. Spune că nu are pe nimeni altcineva în care să aibă încredere. Căminul nostru va fi în nord.

— La Middleham! am exclamat în extaz.

— Ar trebui să ne întoarcem acolo, unde avem atâtea amintiri.

— Sunt foarte încântată. Dar George a fost de acord cu asta?

— Încă nu, rămâne să o facă. Desigur că el ar fi vrut să ia totul, şi tocmai asta plănuia să obțină.

— Dar nu a reuşit. Poate că…

— Trebuie să aşteptăm şi să vedem ce se întâmplă, însă cred că are să accepte ce i se oferă. Cu siguranță titlul de conte de Warwick îl va tenta.

— De-abia aştept să aud că a fost de acord, însă în acelaşi timp nu pot să nu mă gândesc că a ieşit mult prea bine din această situație. Dacă te gândeşti la ce mi-a făcut… cred că a vrut de fapt să scape de mine.

— Nu ar fi îndrăznit. Anne, ce spui de această şansă? Îți pare rău că ți-am spus că Eduard o să fie de acord cu asta?

Am dat din cap că nu.

— Sper doar că George va fi de acord.

Am auzit că atunci când i s-a prezentat propunerea, George a ezitat puțin. Făcuse planuri să obțină întreaga moştenire şi, fără îndoială, simțea că fusese înşelat şi îi scăpase printre degete, însă printr-un concurs de împrejurări, ajutat puțin de Gilly, complotul lui dăduse greş şi eu mă aflam în siguranță, în sanctuar. Deşi ticăloşiile lui nu îi aduseseră efectele scontate, încă se mai putea târgui. Şi-a dat seama însă în cele din urmă că trebuie să se mulțumească să accepte partea mai mare din averea Warwick.

Richard mi-a spus cum trimisese Eduard după el.

— Avea lacrimi în ochi, mi-a spus el. Apoi s-a întors spre mine şi a strigat: „Lady Anne este a ta şi vă doresc o căsnicie fericită. Acum tot ce mai trebuie este o dispensă de la papă”. Când a spus asta, mi-a aruncat un zâmbet poznaş.

— De ce? Ce voia să spună?

— Că nu se aştepta ca un bărbat îndrăgostit să pună prea mare preț pe aşa ceva.

— Adică…

— Adică nimic nu trebuie să stea în calea căsătoriei noastre şi cum dispensa de la papă ajunge atât de greu, am putea să ne lipsim de ea, a spus el luându-mă în braţe şi strângându-mă cu foc. Nu ar trebui să mai întârziem, şi aşa am aşteptat destul. Desigur, ar fi o ceremonie restrânsă. Nu vrem să atragem atenţia papei la faptul că nu l-am ascultat. Însă ţie îţi pasă? Îmi pasă mie?

— Nu, nu ne pasă, am spus.

— Atunci, nuntă să fie şi pe urmă… spre Middleham!

DUCESA DE GLOUCESTER

Richard şi cu mine ne-am căsătorit şi au urmat doi dintre cei mai fericiți ani ai vieții mele. Eram tineri, însă doar ca vârstă. Când a avut loc nunta, eu aveam şaisprezece ani şi Richard douăzeci, însă trecuserăm amândoi prin multe experiențe care ne maturizaseră. Eram amândoi cât se poate de conştienți de norocul nostru de a fi împreună şi eram hotărâți să ne bucurăm din plin de asta.

Cât de proaspăt părea aerul din nord şi cât de fericită era călătoria împreună, călărind unul lângă celălalt spre căminul pe care îl iubeam amândoi deopotrivă.

Nordul îl susținea pe Richard. Oamenilor le plăcea felul lui de a fi liniştit, preferându-l, bănuiesc, splendorii ostentative a fratelui său, regele. Au ieşit din căsuțele lor să îl aclame pe ducele de Gloucester şi să îi spună: „Dumnezeu să vă binecuvânteze, Alteță", la care el răspundea cu un salut plin de demnitate.

Ce diferit era de Eduard şi de George, acea biată umbră a magnificului său frate! Oamenii aceştia ştiau că puteau avea încredere în Richard şi astfel îi ofereau loialitatea lor. Eduard îşi arătase înțelepciunea când îl alesese pe Richard să îi păzească teritoriile din nord.

În plus, mai era şi castelul atât de familiar. Inima îmi sărea din piept de emoție la vederea lui. Avea să fie căminul meu mereu. Desigur că erau şi amintiri triste. Tânjeam după mama şi eram tristă pentru tatăl meu. Nu puteam să nu îmi amintesc acele vremuri când venise la castel însoțit de susținătorii lui, purtat de uralele de „Warwick!" şi vedeam cu ochii minții flamurile cu blazonul Ragged Stuff fluturând în bătaia vântului.

Ce mândre fuseserăm eu şi Isabel în timp ce îl priveam din turn. Tatăl nostru, regele nordului, regele întregii țări de fapt, deşi nu oficial, căci ştiam că el era cel care aşeza regele pe tron şi hotăra cum trebuia să domnească. Apoi

m-am gândit la trupul lui zăcând pe câmpul de luptă la Barnet... lipsit de putere şi fără suflare. Un făuritor de regi, dar ajuns prin moarte egalul celui mai de rând soldat.

Dar acestea erau gânduri negre. Mă aflam acasă cu soţul meu şi, în sfârşit, eram împreună. Trebuia să uităm de trecut căci iată, ne adusese acele clipe.

Cât de fericiţi eram! Cum mai râdeam şi depănam amintiri! Acolo era câmpul pe care băieţii se înfruntau cu lăncile la turnir, dincolo îi învăţa eroul de la Agincourt arta războiului, apoi era banca de lângă fântână unde Richard stătuse ostenit după exerciţii, cu mine alături, singura căreia îi era permis să îl vadă în astfel de momente, pentru că nimeni nu trebuia să ştie că nu era la fel de puternic ca şi ceilalţi, şi în mine avea încredere că o să îi păstrez secretul.

Aveam destule lucruri cu care să ne ocupăm timpul. Nobilii de ţară de prin împrejurimi veneau la Middleham să se sfătuiască cu Richard şi în fiecare noapte era câte o petrecere în sala de gală. Apoi Richard trebuia să facă lungi vizite prin vecinătate şi eu îl însoţeam. Cât de mândră eram când vedeam cum îl respecta lumea. Îmi plăcea felul lui sincer de a fi. Eram şi eu una dintre ei, căci mă născusem şi crescusem printre ei. Li se părea potrivit ca stăpânul nordului să fie aliat cu fiica lui Warwick.

Era o mângâiere pentru noi să fi scăpat de intrigile de la curte... de George şi de comploturile lui... deşi mi-ar fi plăcut să le văd pe Isabel şi pe mama.

Dormind lângă Richard, nu mă mai urmăreau visele despre birt. Cu fiecare săptămână care trecea, zilele îngrozitoare petrecute acolo deveneau şi mai mult o fantezie îndepărtată.

Eram departe de Londra şi de curte, iar faptul în sine era minunat.

I-am spus lui Richard că George putea să ia restul proprietăţilor Warwick întrucât ne lăsase Middleham.

Aşa s-au scurs acele vremuri idilice şi apoi am descoperit că urma să fiu mamă.

Nu m-aş fi gândit niciodată că este posibilă o fericire atât de mare. I-am spus lui Richard că un singur lucru mă mai întrista încă, iar el a vrut să afle de îndată care era acela.

— Este vorba despre mama. Se spune că se află într-un sanctuar, dar pentru ea este o închisoare. Cât de mult i-ar plăcea să fie alături de mine şi mai ales alături de nepotul ei.

— Eduard aproape că mi-a promis că va fi liberă, a spus el. Bănuiesc că George încearcă să îl convingă că e mai bine să o țină la Beaulieu. O să vorbesc cu el cu prima ocazie.

— Ar trebui să pleci de aici ca să poți vorbi cu el, or este ultimul lucru pe care mi-l doresc, am spus.

El m-a privit atunci cu un aer mai degrabă trist. Ştiam că această fericire atât de călduță a noastră nu putea dura la nesfârşit. Într-o bună zi, regele l-ar fi chemat şi el ar fi trebuit să plece de lângă mine.

Nu voiam însă să mă gândesc la asta. Voiam doar să mă bucur că mă aflam acolo cu soțul meu, unde puteam să aştept cu nerăbdare venirea pe lume a copilului nostru.

Isabel mi-a scris. Era nemaipomenit de fericită.

„O să am un copil, mi-a spus ea. O, Anne, nu poți înțelege cât am tânjit după asta! Îți mai aminteşti când am pornit spre Calais? O, cât am suferit! Călătoria aceea groaznică… atunci când corabia se balansa nebuneşte pe mare… iar eu acolo, în agonie. Şi totul fără niciun rezultat! Îți aminteşti, Anne?”

O, da, îmi aminteam. Era una dintre acele amintiri pe care nu aveam să le uit vreodată. Mi-o aminteam de parcă s-ar fi întâmplat cu o zi în urmă. Rugăciunile solemne şi trupul micuț înghițit de marea neliniştită.

„Sunt la castelul Farley, în apropiere de Bath. Voi sta

aici până se va naşte copilul. Îmi e puțin teamă, dar de această dată va fi altfel. Numai de-ar fi mama aici! Ar trebui să îmi fie alături în astfel de clipe, dar George spune că îi este mai bine acolo unde se află."

George, m-am gândit! Iată cum încearcă din nou să ne manipuleze soarta. De ce nu o lăsa pe mama să plece? Şi de ce oare credea regele că trebuia să îl împace astfel, cu prețul de a ne îndepărta pe toți ceilalți?

„George e convins că bebeluşul o să fie băiat. Sper şi eu asta, dar sunt sigură că mi-ar plăcea nespus şi o fetiță. O, Anne, cât de mult îmi doresc să te văd! Nordul e aşa de departe! Richard va veni cu siguranță în sud la un moment dat. Trebuie să vii şi tu cu el, vreau să mă laud cu copilul meu.

Ți-o mai aminteşti pe Ankarette Twynyho? S-a întors la regină. Aceasta mi-a scris pe un ton cât se poate de politicos şi mi-a spus că şi-a pierdut una dintre femeile din suită, care călătoreşte cu soțul ei acum cam tot anul, iar Ankarette se pricepe atât de bine la copii. Desigur că ea nu ştie despre starea mea. Aşadar, să i-o «împrumut» pe Ankarette?

Prin urmare, Ankarette s-a întors la ea şi cred că e destul de mulțumită că a făcut asta. O să aibă parte de bârfe excelente la curte. Aşa că trebuie să mă descurc fără ea, şi tocmai în această perioadă!

Cu toate acestea sunt înconjurată de prieteni buni şi mă gândesc la toate lucrurile pe care mi le va spune Ankarette la întoarcere!"

I-am scris şi eu cu cea mai mare plăcere şi i-am spus că, la rândul meu, urma să devin mamă.

Eram puțin tristă când mă gândeam la ea. Făcea parte atât de mult din viața mea. Ne certaserăm noi, aşa cum fac surorile, dar între noi exista o legătură puternică. Cât îmi doream să nu se fi căsătorit cu George. Cu toate acestea, tatei i se păruse de dorit ca fiica lui să ia de soț pe fratele regelui pe care el îl aşezase pe tron, dar căsnicia lui Isabel supraviețuise încercării de a-l detrona pe rege.

Ei bine, eu şi Isabel ne aflam acolo pentru a urma calea decisă de tatăl nostru, iar viitorul nostru fusese plănuit de el în aşa fel încât să îi sporească puterea de care se alesese praful pe câmpul de luptă de la Barnet.

M-am gândit la căsătoria pe care o pusese la cale pentru mine şi astfel mi-am amintit de regina Margareta. Credeam că fusese eliberată din Turn şi se afla într-un castel unde gazdele ei aveau grijă de ea, ceea ce însemna că era încă prizonieră. Mă întrebam dacă i se va permite vreodată să se întoarcă la familia ei. Ştiam că era o femeie tristă şi singură, căci nu şi-ar mai fi revenit de pe urma pierderii preaiubitului ei fiu.

Viața era crudă şi grea. Trebuie să te bucuri de fericire atunci când ai parte de ea, chiar dacă instinctul îți spune că nu o să dureze prea mult.

Apoi a venit şi ziua în care s-a născut copilul meu, un băiat frumos care ne-a umplut inimile de bucurie şi mândrie. A fost încununarea fericirii noastre.

Richard a vrut să îi spunem Eduard, după omul pe care îl admira cel mai mult, şi eu nu am obiectat.

Am primit şi veşti de la Isabel şi m-am bucurat nespus că şi ea reuşise să treacă prin calvarul acela cu succes. Nu fusese binecuvântată cu băiatul mult aşteptat, dar era foarte mulțumită de fiica ei, pe care avea să o cheme Margareta.

Îmi doream ca toată viața să îmi fie ca în acele clipe. Dacă şi mama ar fi fost liberă, fericirea mea ar fi fost deplină.

Deşi îmi împărtăşea mulțumirea față de viața noastră la Middleham, Richard avea şi câteva motive de neliniște. Exista mereu pericolul scoțienilor care făceau necazuri peste graniță. În plus, nu era foarte sigur de unii dintre nobili. Stăpâni peste nord fuseseră cei din familiile Neville şi Percy, or de când puterea casei Neville scăpătase odată cu moartea tatălui meu, casa Percy era pe o pantă ascendentă. În calitatea lui de frate al regelui, Richard

avea putere peste tot, desigur, dar asta nu le cădea tocmai bine membrilor casei Percy. Cum trebuia evitat orice conflict cu această familie puternică, Richard era mereu îngrijorat din pricina asta. Pentru a păstra pacea în nord, trebuia să se asigure că familia Percy nu uneltea împotriva lui, ci era alături de el, aşa că trebuia să fie mereu în gardă.

Ştiam că îi trimisese un mesaj lui Eduard în care îi explica situaţia, aşa că nu aveam de ce să fiu mirată când, într-o zi, a apărut un mesager din partea regelui la Middleham.

Acesta a stat închis cu Richard ceva vreme, aşa că m-am temut că aducea veşti rele. Richard mi-a spus de îndată despre ce era vorba, cu un aer grav.

— Se pun la cale nişte lucruri necurate, mi-a spus el.

— E vorba iar despre George?

— Teamă mi-e că e şi el la mijloc.

— O, Richard, despre ce e vorba… şi ce înseamnă asta?

— Regele vine în nord.

— Vine aici?

— Nu, trebuie să mă întâlnesc cu el la Nottingham. E doar o întâlnire, dar nu îmi place deloc asta, mi-a spus el, zâmbindu-mi trist. George face mereu probleme, iar fratele meu nu pare să îşi dea seama cât de periculos este. Adevărul este că lui George nu îi convine că nu este primul născut. Asta l-a măcinat toată viaţa.

— Şi acum ce face?

— Nimic în mod deschis, dar cred că s-a înhăitat cu John de Vere, care încearcă să facă probleme. Eduard a aflat de asta.

— John de Vere. Nu e contele de Oxford?

— Ba da, şi este un susţinător vajnic al casei de Lancaster, cum au fost de altfel mereu cei din clanul de Vere. Era alături de tatăl tău când l-a readus pe tron pe Henric şi a luptat împotriva noastră la Barnet, apoi a fugit în Franţa şi de acolo a complotat mereu împotriva noastră. Acum ni s-a spus că a strâns oameni, cu

ajutorul lui Ludovic, şi plănuieşte să debarce pe undeva. Nu prea are el ce să facă, nu de asta ne e teamă, însă ce e neliniştitor e legătura lui George cu el.

— De ce nu îşi dă seama Eduard de pericolul pe care îl reprezintă George pentru el?

— Nu vrea să îl ia în serios. Pentru el George e încă fratele lui mai mic, obraznic şi fermecător. Trebuie să recunoşti că are o mare putere de convingere.

— Cu mine nu îi merge. Eu nu voi uita niciodată. Dar pentru tine, Richard, ce înseamnă asta?

— Urmează să mă întâlnesc cu regele la Nottingham. Îl invită acolo pe Henry Percy. E cât se poate de nerăbdător să se asigure că există un pact între Percy şi mine. Nu ne permitem să avem probleme în nord în aceste vremuri. Nu fi tristă, mă întorc repede. Eduard nu are să vrea să lase nordul fără apărare.

Era adevărat ce spunea el şi asta m-a mai înveselit puțin.

A doua zi, dis-de-dimineață, Richard era gata de plecare. M-am dus la poartă ca să îl mai văd odată înainte să plece.

— Ai grijă de fiul nostru în lipsa mea, şi ai grijă şi de tine. Promit să mă întorc cât de curând.

— Sper să fie aşa, căci nu pot fi fericită fără tine.

Acestea fiind spuse, Richard porni călare spre sud, spre Nottingham.

Ce dor îmi era de el, dar şi ce recunoscătoare eram că îl am pe fiul meu de care să am grijă!

Mi-am jurat că nu o să urmăm obiceiul de a-l trimite undeva într-o casă nobilă să fie educat. Urma să fie crescut la Middleham şi avea să învețe tot ce era de învățat aici. Nu aveam de gând să îi las să îl ia de lângă mine.

Zilele îmi păreau atât de lungi! Eram mereu pregătită să aud zgomot de copite care ar fi anunțat întoarcerea lui Richard sau sosirea vreunui mesager de la el.

Stăteam şi coseam alături de doamnele mele de onoare şi citeam cu voce tare pe rând. Uneori, una dintre noi mai cânta la lăută în timp ce lucram sau stăteam de vorbă.

Nu mă aflam niciodată prea departe de micul Eduard. Ne-am agitat grozav când a răcit puțin. Am stat atunci toată noaptea lângă pătuțul lui, deşi nu ar fi fost nevoie, spunea doica, însă eu am insistat. Ea m-a asigurat că există tot felul de boli ale copilăriei din care copiii îşi revin repede, însă eu am trecut printr-o adevărată agonie în timp ce îi ascultam respirația întreruptă din când în când de câte o repriză de tuse. Mi-am imaginat moartea şi înmormântarea lui, coşciugul lui micuț şi pe Richard venind acasă şi aflând groaznica veste. Am petrecut una dintre cele mai nefericite nopți din viața mea, dar a doua zi dimineață era mai bine.

Dacă Richard s-ar fi aflat acolo, oare mi-ar fi arătat cât eram de ridicolă sau dimpotrivă? Când venea vorba de copilul nostru, era la fel de vulnerabil ca şi mine.

M-am rugat pentru copilul meu. Trecusem prin multe pentru a obține fericirea aceea şi nu o puteam pierde.

Ştiam că o să mă simt mereu stingheră când Richard era plecat. Îmi era mereu teamă că o să se întâmple ce era mai rău. Nu eram prea coaptă când mă aruncaseră în această lume crudă şi asta lăsase urme asupra mea. Aveam să fiu mereu la pândă după o nenorocire chiar şi în mijlocul deplinei mele fericiri.

Richard ştia asta şi îmi spunea că o să îmi treacă, însă avea el oare dreptate?

Cu toate acestea, copilul meu era din nou sănătos şi eu mă rugam ca micul Eduard să nu îmi mai rezerve astfel de surprize.

Îmi fermeca zilele şi făcea lipsa lui Richard suportabilă, însă în fiecare clipă aşteptam ca el să se întoarcă.

În cele din urmă asta s-a şi întâmplat. Era într-o stare de spirit foarte bună. Când a sosit, eu eram pe terasă şi am fugit jos să îl întâmpin de îndată ce a descălecat.

— Totul e bine, a strigat el, luându-mă în braţe. Vino, trebuie să îţi povestesc.

Ce minunat era să fiu alături de el, braţele lui cuprinzându-mă şi simţind cum mă strângea la piept de parcă n-ar mai fi vrut să îmi dea drumul.

Trebuia mai întâi să îi povestesc de micul Eduard. Dormea în momentul acela, i-am spus, şi doica nu mă lăsa să îl trezesc nici măcar pentru un eveniment atât de important precum sosirea tatălui său. I-am povestit despre răceală şi de agonia prin care trecusem. Richard a râs şi a spus că doica avea dreptate, că nu trebuia să fiu aşa de ridicol de neliniştită. Trebuia să mă bucur că aveam un fiu sănătos.

— Şi acum să îţi spun veştile, mi-a spus el. Marele conte de Northumberland, nici mai mult, nici mai puţin decât Henry Percy, se afla la Nottingham, la cererea regelui. Fratele meu şi-a folosit întregul lui farmec. L-a flatat pe Northumberland, i-a spus că ştie cât de mult iubeşte nordul şi şi-a dat seama de loialitatea lui, şi câte şi mai câte. Eu însă eram stăpânul nordului şi îl menţineam loial faţă de coroană, or, după cum bine ştia şi Percy, acest lucru era în avantajul tuturor şi aşa şi trebuia să rămână. Regele îl chemase pe Percy ca noi doi să facem un pact. Percy avea să fie tratat cu tot respectul care i se datora şi îşi păstra tot ce aparţinea de drept familiei lui. Regele îi cerea sprijinul şi ajutorul pentru a menţine pacea în nord. Era convins că pentru binele propriu şi al tuturor de altfel, Percy o să fie de acord cu pactul. Eu însă aveam controlul asupra nordului din partea regelui şi în cazul în care existau diferenţe de opinie, trebuia să mă consult cu Percy, păstrându-mi statutul. Percy a fost de acord. Chiar îi pasă de nord. Nu doreşte probleme şi cred că are încredere în mine. A jurat să mă sprijine. Eu urmează să îi respect dorinţele, iar el să accepte autoritatea mea. Totul a fost cât se poate de mulţumitor.

— Atunci a fost o întâlnire plină de succes şi mă bucur

că regele îşi dă seama că este nevoie de tine aici. Nu numai Percy şi ceilalți au nevoie de prezența ta, ci şi soția şi fiul tău.

— Cred că înțelege şi asta. Nu mi-ar cere să plec de aici fără un motiv cu adevărat serios.

— Şi crezi că va fi cazul? l-am întrebat eu, văzând că avea un aer cam serios.

— De Vere nu e prea eficient, dar ce mă îngrijorează este că George ar putea fi implicat în urzelile lui.

— Împotriva regelui?

— Nu ar fi prima oară când se ridică împotriva regelui şi asta mă întristează, aşa cum îl întristează şi pe Eduard că trebuie să îl bănuim pe propriul nostru frate.

— Poate că regele îşi va da seama ce greşeală a făcut cedând în fața lui. Acționează doar din impuls şi totul este cât se poate de evident.

— Ştiu asta, aşa că trebuie să fim cu băgare de seamă. Mai am o veste pentru tine şi asta cred că îți va plăcea mai mult.

Eu am aşteptat nerăbdătoare, şi el a făcut o pauză, aruncându-mi un zâmbet.

— Sir James Tyrell se duce la Beaulieu.

— Se duce la mama?

— Fratele meu George nu mai are atâta trecere la rege. Deşi Eduard a încercat să îşi spună că zvonurile despre legăturile lui George cu de Vere sunt false, în sinea lui ştie că acestea au un sâmbure de adevăr. Ştii că George a împiedicat eliberarea mamei tale? Ei bine, am socotit că era un moment potrivit să îmi spun punctul de vedere, de vreme ce Eduard nu mai tinde să îl favorizeze pe George. Eduard a spus: „Unde s-ar duce contesa dacă ar pleca de la Beaulieu?” „Unde dacă nu la fiica ei, la Middleham? Anne tânjeşte să o aibă lângă ea”, am spus eu. Apoi regele mi-a spus: „Richard, mi-ai fost mereu loial şi te iubesc din toată inima. Dacă ți-ar face plăcere să o iei pe contesă la Middleham, atunci fă-o… la naiba cu George.” Aşa că nu am mai pierdut timp şi cred că nu peste multă vreme

mama ta va veni la noi.

Nu mi-am putut stăpâni încântarea.

— Cu siguranță este cea mai fericită zi din viața mea! am spus. Cât de încântată o să fie. Cum o să îl iubească pe micuțul Eduard! De-abia aştept să sosească. Iar tu, dragul meu Richard… tu ai făcut asta pentru mine. Toată fericirea mea se datorează ție, şi tot ce s-a întâmplat înainte… da, chiar totul… a meritat, pentru că mi-a adus aşa ceva.

De-abia aşteptam să îi pregătesc o primire călduroasă mamei când sosea la Middleham. M-am ocupat zile întregi de pregătiri, organizând lucrurile prin castel. Eram bucuroasă că Richard urma să fie alături de mine când aveam să îi spun mamei cât de fericiți eram că se afla alături de noi.

În cele din urmă, a sosit însoțită de Sir James Tyrell, care fusese trimis de Richard să o aducă. Mi-a spus că avea încredere în Tyrell, căci era un partizan ferm al casei de York, fiind făcut cavaler pentru serviciile lui în bătălia de la Tewkesbury.

Se schimbase. Trecuse ceva vreme de când o văzusem ultima oară şi îmi puteam da seama ce însemnase pentru ea să fie despărțită de familia ei.

Ne-am ținut strâns în brațe, ne-am privit şi ne-am îmbrățişat din nou.

— Scumpa, scumpa mea copilă, mi-a spus ea de mii de ori.

Am intrat în castel braț la braț. Şi ei îi era la fel de drag ca şi mie.

— Ce bine e să te întorci acasă, a spus ea.

Au urmat zile fericite. Eram împreună în cea mai mare parte a timpului. Vorbeam mereu de vremurile de odinioară, de zilele copilăriei mele, deşi erau şi triste. Aveam atât de multe amintiri cu tata, acel om ambițios a cărui dorință de putere fusese pivotul în jurul căruia gravitaseră viețile noastre.

Acum el nu mai era, eu aveam o căsnicie fericită, ca şi Isabel de altfel şi, deşi nu era cu noi, cel puţin ştiam amândouă că era fericită şi că fiica ei era o binecuvântare pentru ea.

La început, mama nu voia să vorbească despre tata, dar mai târziu a făcut-o şi mi-a spus cât de mult o afectase ruptura cu Eduard. Îi înţelesese mânia atunci când regele se căsătorise cu Elisabeta Woodville, dar îşi dăduse seama că greşise când refuzase să accepte acea căsătorie.

— Desigur că tatăl tău a avut dreptate, în privinţa căsătoriei, vreau să spun. Aceasta avea să creeze necazuri, nu neapărat din cauza căsătoriei în sine, ci din cauza rudelor ei ambiţioase. Cine ar fi crezut că o căsătorie avea să ne afecteze pe toţi într-o asemenea măsură?

— Dragă mamă, căsătoriile sunt importante. Dacă tatăl meu nu s-ar fi căsătorit cu tine, nu ar mai fi avut parte de puterea pe care o deţinea. Averea şi titlul lui au venit de la tine şi i-au dat puterea de a aşeza pe tron regi şi de a-i da jos. Cine poate spune care este principala cauză a necazurilor cu care s-a confruntat ţărişoara noastră? Trebuie să luăm lucrurile aşa cum sunt şi atunci când suntem fericiţi să ne bucurăm de asta, căci s-ar putea să nu dureze.

— Ce înţeleaptă ai devenit, micuţa mea fiică, a spus ea.

— Am cunoscut şi eu lumea. Am văzut cum trăiesc oamenii cei mai de jos, ceea ce persoanele de rang înalt ca mine nu văd niciodată. Se prea poate să fi învăţat ceva din asta.

— Atunci haide să nu mai regretăm ce s-a întâmplat. Să ne bucurăm că suntem împreună. Cât de mult mi-aş dori însă să fie şi Isabel cu noi! Mi-ar plăcea tare mult să o văd, alături de nepoţica mea.

— Cel puţin suntem împreună, mamă.

— Îi voi fi mereu recunoscătoare lui Richard, a spus mama.

— Şi eu, am asigurat-o.

Am primit veşti de la Isabel. Spre marea ei încântare, era din nou însărcinată. Mama îşi dorea cu ardoare să poată merge la ea, dar eu i-am atras atenția că şi dacă ar fi posibil, ar pica în ghearele ducelui de Clarence, care făcuse tot ce îi stătea în puteri pentru a o ține prizonieră la Beaulieu. Mi-am dat seama că nu credea cu adevărat asta. Şi ea căzuse victimă farmecului lui George. Mă uimea cum acest om putea săvârşi cele mai groaznice fărădelegi pentru a le trece apoi cu vederea cu un zâmbet şi o atitudine de genul „hai să fim din nou prieteni", toate părând a-i fi iertate.

Richard spusese odată că spera că nu o să fie mereu aşa şi că o să vină o vreme când fratele lui, regele, o să îl vadă pe George aşa cum era el de fapt.

Cu toate acestea, deşi mama nu se putea duce să o vadă pe Isabel, puteam vorbi despre ea, ceea ce şi făceam destul de mult. În secret o invidiam că nu eram şi eu în situația ei şi speram ca de această dată Isabel să fie binecuvântată cu băiatul pe care şi-l dorea cu atâta ardoare.

Richard a fost chemat din nou. Regele voia să vină la Londra. Mi-am luat rămas-bun cu tristețe, deşi el spera că nu avea să fie pentru multă vreme, asigurându-mă că avea să se întoarcă la Middleham cât mai curând posibil.

Mi-am petrecut zilele în mod plăcut alături de mama şi l-am ținut pe micuțul Eduard cu noi de fiecare dată când era posibil. Începea să îşi dea seama de ce se întâmpla în jurul lui. Mergea de-a buşilea şi învăța să stea în picioare. Zâmbea de plăcere când ne vedea şi eu eram tare mulțumită să văd că îi plăcea şi mai mult când mă vedea pe mine. Era adorabil.

Richard s-a întors şi, alături de el, de mama şi de fiul meu, aflați cu toții în siguranță la Middleham, eram cum nu se poate mai mulțumită.

Am primit veşti bune de la Isabel. Născuse un băiat, un

alt Eduard. Desigur că îl numiseră astfel ca un compliment la adresa regelui. Isabel ne scria că băiatul era puternic şi chipeş şi că Margareta era un copil frumos.

Mă bucuram pentru Isabel şi în vremea aceea vorbeam aproape tot timpul despre copii, iar mama îşi amintea cu plăcere despre tot felul de întâmplări din copilăria mea şi a lui Isabel.

Era însă greu de evitat ca Richard să fie chemat din nou la rege. Era prea important pentru a fi lăsat doar în nord, atâta vreme cât reuşise să pună lucrurile în ordine acolo, astfel încât aceasta devenise regiunea din regat care dădea cea mai puțină bătaie de cap.

De această dată trebuia să meargă la Londra. Ne-am luat rămas-bun fără mare tragere de inimă şi el a plecat, făcându-mi obişnuita promisiune că avea să se întoarcă repede.

După ce el a plecat, viața a continuat ca mai înainte, dar l-am tot aşteptat să se întoarcă zi după zi.

A durat ceva vreme până a venit acasă şi când asta s-a întâmplat, mi-am dat seama că avea ceva pe suflet, aşa că nu mi-am putut ține în frâu nerăbdarea de a afla despre ce era vorba. La început a fost puțin secretos, dar şi-a dat curând seama că va trebui să îmi spună.

— Regele se gândeşte să pornească război împotriva Franței, mi-a spus el. Bănuieşte că Ludovic îl ajută pe de Vere şi, după cum ştii, se prea poate să fie şi George amestecat în asta.

— Dacă el pleacă la război, asta înseamnă că…

— …că merg şi eu cu el, şi George, desigur.

— Cu siguranță nu poate avea încredere în George!

— Nu are ce face. George nu prea cred că ar lupta de partea francezilor.

— Ba da, dacă l-ar momi cu ceva destul de important pentru el.

— Oricum, atât eu, cât şi George am promis să îi aducem o sută douăzeci de soldați şi o mie de arcaşi pe

câmpul de bătălie. Eduard a determinat Parlamentul să îi dea sume mari de bani. Merge prin țară şi strânge ceea ce el numeşte benevolențe{3} de la oameni. Se descurcă de minune. Ştii cât e de popular. Oamenii nu îi pot rezista. Cu chipul lui frumos şi felul lui de a fi, îi farmecă să scoată banii din buzunare, aşa că nu peste multă vreme are să îşi poată echipa cum se cuvine armata.

— Aşadar… te vei duce cu el în Franța… am spus eu pe un ton trist.

— Trebuie să o fac, a spus Richard. Este fratele meu şi el a poruncit astfel ca rege.

— Dar de ce vrea să pornească la război? Credeam că îşi dorea să fie pace.

— Crede că este cel mai bun mod de a o obține. Ludovic se tot amestecă şi ştii că este duşmanul lui Eduard din cauza legăturilor lui cu Burgundia.

— Nu văd ce ne privesc pe noi certurile dintre francezi. De ce să nu lăsăm Franța şi Burgundia să îşi rezolve singure problemele?

— Sunt şi problemele noastre.

— Urăsc gândul că va fi război.

— Poate că nu se va ajunge la asta.

— Dar tu spui că ai promis să te duci şi că regele strânge bani.

— Să aşteptăm şi să vedem ce se întâmplă. Doar că… trebuia să îți spun.

— Da, prefer să fiu pregătită.

— Anne, trebuie să îți mai spun ceva.

— Da.

— Te iubesc, Anne, te-am iubit mereu. Ai fost mereu în gândurile mele…mereu.

— Şi tu în ale mele, Richard, i-am răspuns.

— Celelalte lucruri… nu au fost la fel de importante, aşa cum ai fost tu. Trebuie să înțelegi… şi desigur că este alegerea ta dacă accepți sau nu, voi înțelege oricum.

— Despre ce e vorba, Richard? Nu îți stă în fire să nu spui ce ai de spus fără ocolişuri.

— În timp ce eram la Londra, am aflat nişte veşti.

— Veşti? Ce veşti?

— Ştii de copii… de John şi Katharine?

— Da, am spus încet, mi-ai spus despre ei.

— Este vorba de mama lor. A murit, iar copiii… se află în grija unei familii. Ar putea desigur să stea aici, dar…

Eram înmărmurită.

— Vrei să vină aici? am spus.

— Tu hotărăşti, spuse el, implorându-mă aproape din priviri.

Am păstrat tăcerea, simțind o uşoară urmă de mânie. Îmi venea să strig: „Nu! Nu vreau să vină aici. Ştiu că s-a întâmplat. Era înainte ca noi doi să fim logodiți şi eu urma să mă căsătoresc cu prințul de Wales. Aveai o amantă şi îți era dragă. Trebuie să-ți fi fost dragă. Ai doi copii şi acum ea a murit, aşa că vrei ca ei să vină aici… să crească alături de Eduard. Nu voi permite una ca asta."

— Văd că te-am tulburat, a spus el.

Eu însă am păstrat în continuare tăcerea. Îmi era teamă de ce aş fi putut spune. Eram pe punctul de a striga: „Nu! Nu vreau să vină aici… să îmi aducă mereu aminte. Nu vreau ca acei copii să stea aici, cu Eduard."

— Înțeleg, desigur, a spus el, îndepărtându-se, cu o expresie de mare tristețe pe chip. Nu ar fi trebuit să mă fi gândit la aşa ceva. Uită că am sugerat asta.

Să uit? Cum aş putea să uit? Doar îmi stricase venirea lui acasă.

Astfel s-a produs o ruptură între noi. Nu adusese veşti bune. Prima dintre ele era că avea să-mi fie luat pentru a merge la război, iar a doua, că voia să îi primesc bastarzii în casă.

Mama ştia că era ceva în neregulă. Mai întâi i-am povestit cum că erau şanse să izbucnească un nou război şi apoi i-am spus despre copii.

— Îmi pot da seama ce simte, până la urmă sunt copiii lui, mi-a spus ea, părând să cadă pe gânduri.

— Dar cum ar putea veni aici?

— Sigur că ar putea veni aici, dar asta depinde de tine.

— Se vor aştepta să crească alături de Eduard.

— Sunt fratele şi sora lui vitregă.

— Mamă, sunt copii nelegitimi.

— Dar asta nu e vina lor.

— Crezi că ar trebui să vină aici?

— Este decizia ta. Richard a sugerat asta, nu? Desigur că totul depinde de cât de mult îl iubeşti.

— Ştii că îl iubesc.

— Nu destul pentru a-i oferi asta.

— Tocmai pentru că îl iubesc atât de mult nu pot suferi gândul de a avea aici copii care nu sunt ai mei.

— Este o iubire egoistă, or esența iubirii nu este egoismul, mi-a spus mama şi a plecat.

De ce trebuia să se întâmple asta? De ce a trebuit femeia aceea să moară şi să îşi lase copiii de izbelişte? Câți ani aveau? Băiatul trebuia să fie cam cu doi ani mai mare decât Eduard, iar fetița, cu câțiva ani mai în vârstă. Copiii lui Richard!

Arăta atât de melancolic încât mi-a amintit de băieţelul care obişnuia să se ruşineze că obosea mai repede decât ceilalți. Îmi păruse rău pentru el atunci şi astfel am început să îl iubesc.

Urma să plece la război în curând şi avea să lupte plin de curaj pentru cauza fratelui său. Cine ştie ce urma să se întâmple cu el în toiul bătăliei? Tatăl meu murise la Barnet, prințul de Wales la Tewkesbury, tatăl lui Richard la Wakefield. Războiul însemna moarte şi distrugere, iar Richard urma să plece la luptă cu inima grea pentru că era nelinişţit pentru viitorul copiilor lui.

Poate că ştiusem de la bun început ce trebuia să fac. Mi-aş fi dorit să nu mi se ceară să o fac, dar mama avea dreptate. Dragostea era dezinteresată, iar eu îl iubeam cu adevărat pe Richard şi nu puteam suporta să îl văd aşa nefericit cum era atunci, aşa că m-am hotărât şi de îndată ce am luat decizia, m-am simțit mai fericită.

— Richard, i-am spus, când vor veni John şi Katharine la Middleham?

L-am văzut uitându-se lung la mine, cu chipul plin de bucurie.

— Accepți să vină aici, aşadar? mi-a spus el cuprinzându-mă în brațe.

— Desigur, am răspuns.

— Am crezut că…

— Am avut un şoc, sunt o biată ființă geloasă. Nu puteam suporta gândul că ar putea exista altcineva în afara mea.

— Nu va mai fi nimeni ca tine şi nici nu a fost vreodată.

— Cred că va fi bine pentru Eduard să aibă şi alți copii alături de el, am spus.

Am aşteptat cu destulă teamă sosirea copiilor. Şi Richard era agitat. Se aştepta să fie chemat la rege de pe o zi pe alta. Adunase deja compania de soldați pe care urma să o ia cu el. Ştiam cât detesta să plece de la Middleham de obicei, iar acum că veneau copiii, simțea că era nevoie de prezența lui mai mult ca niciodată, aşa că nu erau cele mai plăcute momente.

Nu peste multă vreme au sosit şi copiii. M-am bucurat că veniseră înainte ca el să plece.

Erau frumoşi amândoi, blonzi şi având ceea ce consideram eu acel aer al Plantageneților: erau înalți, puternici, plini de viață. Băiatul era cu doi ani şi câteva luni mai mare decât Eduard, iar fetița cred că avea în jur de şapte ani. Nu păreau prea impresionați, deşi cred că Middleham li se părea destul de grandios după locuința mamei lor şi aceea a familiei cu care stătuseră înainte de a veni la noi. Am observat că se purtau foarte respectuos cu Richard. Am bănuit că îi vizitase destul de rar în ultima vreme şi că li se spusese că era un om important, fiind fratele regelui.

Mie mi-au aruncat o privire şireată.

— Bine ați venit la Middleham, am spus eu. Tu eşti

Katharine şi cred că tu eşti John.

— Eu sunt John Plantagenet, spuse băiatul.

— Şi eu sunt Katharine Plantagenet, adăugă fetiţa.

— Ei bine, aceasta are să fie casa voastră de-acum înainte.

— Da, ştiu, mama noastră e moartă. Au venit şi au luat-o cu ei într-o cutie, a spus Katharine.

Arăta aşa de jalnic, atât de mică şi vulnerabilă. Mi-am aşezat mâinile pe umerii ei şi am sărutat-o.

— Sper că veţi fi fericiţi aici, am spus.

Apoi băiatul veni şi se opri în faţa mea, ridicându-şi chipul spre mine ca să îl sărut.

Richard părea calm la suprafaţă, dar eu îi înţelegeam prea bine emoţiile şi eram mulţumită că fusesem de acord să primesc copiii, căci îmi dădeam seama ce greşeală aş fi făcut dacă aş fi refuzat.

Mi s-a părut că această primă întâlnire decursese foarte bine.

Micuţul Eduard era interesat de nou-veniţi. Aceştia erau veseli şi aveau tendinţa de a fi gălăgioşi. În mod evident, castelul li se părea foarte interesant. John ţipă de plăcere văzând armura din sala mare, căci la început crezuse că era un om care stătea acolo în picioare. Katharine a fost ceva mai reţinută.

În prima lor noapte la castel, m-am dus să îi văd după ce s-au culcat. Plângeau amândoi încetişor.

— Spuneţi-mi ce s-a întâmplat, le-am zis.

— John vrea la mama noastră, a spus Katharine, şi vreau şi eu la ea.

Asta m-a mişcat. Erau atât de mici, de vulnerabili. M-am întrebat în treacăt ce s-ar fi ales de ei dacă aş fi refuzat să îi primesc. Bănuiesc că ar fi rămas cu familia care avea grijă de ei. Instinctul îmi spunea că erau genul de copii care s-ar fi descurcat indiferent de necazurile prin care ar fi trecut, dar cu toate acestea, mă bucuram că nu le întorsesem spatele.

Aveam de gând să uit că erau rodul iubirii lui Richard

pentru o altă femeie. Eu eram cea care beneficia acum de dragostea şi încrederea lui şi voiam ca el să ştie cât de recunoscătoare îi eram pentru asta şi aveam de gând să fac tot ce îmi stătea în puteri pentru a fi o mamă bună pentru copiii lui.

— O să fiu eu mama voastră acum, le-am spus.

Suspinele Katharinei şi ale lui John au încetat atunci. M-am aplecat deasupra Katharinei şi am sărutat-o, iar ea şi-a încolăcit dintr-odată braţele în jurul gâtului meu. John se aştepta să îl sărut şi pe el.

— O să vă placă la Middleham, am spus. O să aveţi fiecare câte un cal şi o să mergeţi cu el la plimbare prin mlaştini.

Amândoi stăteau de-acum în capul oaselor în pat şi mă ascultau, aşa că le-am povestit cum pe vremea când eram o fetiţă, locuisem acolo cu sora mea. Le-am explicat cum ne făceam lecţiile în încăperile care serveau drept sală de clasă şi cum aveau şi ei să stea acolo, cum aveau să înveţe să călărească şi cum, cu timpul, aveau să poată merge călare oriunde doreau.

Ei mă ascultau cu atenţie şi vedeam cum tristeţea începea să le piară de pe chipuri.

— Mă bucur că aţi venit aici, am spus, şi chiar simţeam asta.

Mama a fost încântată.

— E bine să avem copii în casă, a spus ea. Casele care au durat peste ani au nevoie de tineri care să le readucă la viaţă.

Eduard era foarte interesat de noua lui soră şi de noul lui frate. Uneori îmi era teamă că vor fi prea gălăgioşi pentru el. Semăna cu Richard la chip şi la trup. Îmi făceam griji pentru el. Părea atât de mic. Îmi făcusem dintotdeauna griji în privinţa lui şi cred că după ce au venit ceilalţi copii, am început să îmi fac din ce în ce mai multe.

Richard a fost încântat de felul cum îi primisem pe

copii. El nu putea să le arate cât de mult ținea la ei. Era puțin rezervat şi dacă pe el îl priveau cu venerație şi respect, de mine şi de mama erau mai apropiați.

— E uşor de observat că în mintea lor, eu iau locul mamei lor, şi aşa şi vreau să se întâmple, am spus.

Trecuseră câteva săptămâni, timp în care am aşteptat ca Richard să fie chemat la rege. Îmi era groază de asta, căci ar fi însemnat război. De ce trebuia să existe atâtea conflicte? La ce foloseau? La ce bun? Am auzit de la vizitatorii ocazionali de la castel cum că regele strângea mulți bani din benevolențele lui. Se părea că de fiecare dată când îşi făcea apariția, chipeş, splendid şi cât se poate de prietenos, cu un zâmbet pentru femei şi un cuvânt bun pentru cei mai umili, cucerea orice inimă. Părea că nu peste multă vreme avea să strângă destui bani pentru a putea porni în misiunea lui de cuceritor. Oamenii se înghesuiau să lupte sub flamurile trandafirului roşu de York care străluceau sub soarele dogoritor. Războiul îi provoca pe bărbați, căci era un mod de a scăpa de viața lor monotonă şi o şansă de a prăda după voie. Mă întrista acest gând. Mulți dintre ei aveau să moară, iar alții aveau să fie răniți grav. Oare cum îşi puteau dori ca viețile lor liniştite să fie tulburate pentru această plăcere trecătoare?

Aşa se scurgeau zilele. Mama era atât de fericită că se afla la Middleham, departe de Beaulieu.

— Libertatea este unul dintre cele mai prețioase daruri care i se pot face unui bărbat sau unei femei, a spus ea. Mă bucuram de un anumit confort la Beaulieu, dar nu uitam niciodată că eram prizonieră. Aici mă simt liberă şi sunt atât de fericită să te văd alături de Richard. Este un om bun şi te iubeşte cu adevărat. Mă bucur că este doar fratele regelui şi că acesta are fii, şi, în orice caz, Clarence are întâietate în fața lui Richard.

— Te gândeşti la ordinea succesiunii la tron.

— Nu e bine să fii prea aproape de tron. Dacă tatăl tău nu şi-ar fi dorit să conducă… dacă s-ar fi mulțumit să

trăiască fără putere, ce viață diferită am fi avut cu toții! Ar fi alături de noi acum. Este o binecuvântare că te afli aici, la Middleham, departe de intrigile şi jocurile de putere de la curte.

— Ştiu prea bine asta, dar în curând Richard va trebui să plece la război.

— Este un blestem pe care bărbații şi-l atrag singuri asupra lor, spuse mama. De ce vrea Eduard să pornească la război? Acum tronul lui e sigur. Cred că este unul dintre cei mai iubiți regi pe care i-a avut vreodată Anglia. De ce? De ce?

— Poporul vrea războaie. Uite cum se adună sub flamurile lui.

Ea dădu din cap cu tristețe.

Ne aflam la fereastră. Copiii erau în grădină cu una dintre doici. John şi Katharine alergau şi săreau, iar Eduard şontâcăia după ei.

— Sunt atât de fericiți împreună, spuse mama, îndepărtându-se de subiectul sumbru al războiului. Ai avut mare dreptate când ai acceptat să îi iei aici, Anne.

— Da, Richard este foarte mulțumit că au o situație stabilă acum. Cred că îşi făcea multe griji pentru ei.

— E şi normal să îşi facă. Este un tată bun.

— Va avea grijă să fie crescuți aşa cum se cuvine rangului lor şi să nu le lipsească nimic, am spus.

Ea încuviință din cap.

— Da, mă bucur că se află aici. Credeam că îi voi urî, dar văd că nu este aşa. Îi văd aşa cum sunt… nişte copilaşi… copiii şi responsabilitatea lui Richard, ceea ce îi face să fie şi ai mei. Este însă ceva care… am spus, şi ea m-a privit întrebătoare.

— Despre ce este vorba, Anne, a spus ea.

— Când mă uit la ei, mi se pare că Eduard e puțin cam plăpând.

— E mic încă.

— Cred că cei doi au fost robuşti de la bun început. Au atâta energie. John sare de colo-colo tot timpul de parcă

i-ar fi greu să stea locului, iar Katharine pare că îşi impune să nu-şi dea pe faţă buna dispoziţie. Îl fac pe Eduard să pară delicat.

— E mic, o să crească mai puternic.

— Da, desigur, aşa este, am spus, lăsându-mi temerile deoparte.

În cele din urmă Richard a fost chemat la rege aşa că se porni în marş spre sud cu ostaşii şi arcaşii lui. Eu am rămas lângă copii, privindu-l cum se îndepărta, plină de tristeţe şi temeri.

Atunci când duci o viaţă îndestulată şi fericită, există un mare neajuns, pentru că o persoană ca mine trăieşte mereu cu frica-n sân că îşi va pierde starea aceea de fericire supremă. Însă probabil că orice soţie iubitoare se simte la fel atunci când îşi vede soţul plecând la război.

Simţeam cum mă macină mânia. Nu era nevoie de războiul acela. Nu era ca şi cum am fi fost atacaţi. M-am gândit la toţi bărbaţii aceia care mergeau la luptă pentru a aduce suferinţă şi durere unor oameni care nu le făcuseră nici cel mai mic rău şi pe care nici măcar nu îi cunoşteau.

Au urmat zile nespus de lungi şi pline de nelinişte. Aşteptam permanent veşti, temându-ne şi jinduind după ele în aceeaşi măsură. Am supravieţuit cu greu acelor zile fierbinţi de iunie. Ne întrebam adesea cu toţii ce se întâmpla în Franţa.

Aşa au trecut lunile. A trecut mai întâi iunie, apoi iulie şi august.

Îmi aduc bine aminte acel septembrie. Ne ajunseseră la urechi doar crâmpeie de veşti. Trecuseră unul sau doi oameni pe la castel şi, deşi nu reuşiseră să ne spună prea multe, înţelesesem că nu se duceau lupte în Franţa şi că regele Eduard şi Ludovic se întâlniseră şi urma să primim în curând veşti despre Tratatul de la Picquigny.

Am simţit o mare uşurare, însă ce putea însemna oare asta? Eduard trecuse Canalul cu măreaţa lui armată,

alături de frații lui şi de susținătorii lor, pentru a-şi uni forțele cu ducele de Burgundia împotriva lui Ludovic. Şi când colo, nu se luptaseră deloc!

Am simțit atunci cum s-a mai risipit din tensiune şi mi-am dat seama că mă puteam aştepta ca Richard să se întoarcă.

Era deja septembrie când s-a întors. Era tăcut şi gânditor… şi ştiam că ceva îl măcina.

Mi-a spus despre ce era vorba. Regele făcuse ceva ce nu mai făcuse niciodată. Era prima oară când Richard îl critica pe fratele lui. Desigur că dezaprobase stilul de viață al lui Eduard, apetitul lui sexual nestăvilit, căsătoria lui, care fusese cauza atâtor nenorociri, dar de fiecare dată se grăbise să îi ia imediat apărarea. În acel moment însă era cu adevărat îngrozit şi dezamăgit.

— Ne-am dus în Franța, mi-a spus el. Aveam cea mai grozavă armată care ajunsese vreodată pe țărmurile acelea. Henric al V-lea ar fi fost mândru de ea.

— Şi cu toate acestea nu a fost nicio luptă?

— Sora mea, Margareta de Burgundia, ne-a întâmpinat şi ne-a urat bun venit. Vai, măcar dacă ne-am fi putut baza pe soțul ei. Nu i se spune degeaba Carol cel Nesăbuit. Nu era pregătit. Plecase cu ceva vreme înainte ca să asedieze un oraş cu care avea ceva de împărțit, şi astfel a pierdut cea mai mare parte din armată în această încercare lipsită de sens. Bine, nu asta ne-a ținut pe loc, căci aveam acea minunată armată la dispoziția noastră.

— Aşadar s-a hotărât să nu vă luptați cu francezii?

— Ludovic este şiret şi foarte isteț. Ştia prea bine că nu ne putea ține piept. Sigur că adevăratul lui dușman este Burgundia, aşa că a sugerat o întâlnire între el şi Eduard, iar atunci când aceasta a avut loc, i-a oferit condiții de pace pe care fratele meu nu le putea refuza.

— Bine, dar asta e minunat, doar a oprit un război!

— Anne, oamenii aceia au fost aduşi acolo ca să lupte. Li se promisese pradă de război. Îşi părăsiseră casele, munca, familiile, pentru a lupta pentru rege şi a aduce

glorie Angliei. Pacea aceasta născocită nu le va aduce niciun profit şi vor pleca acasă cu buza umflată.

— Dar cu mintea şi trupul întregi.

— Căutau aventura şi câştigul, nu înțelegi? Asta li se promisese. Fuseseră luați de pe la casele lor doar pentru a-i arăta lui Ludovic cine e mai puternic.

— Bine, dar acum este pace!

— Burgundia fierbe.

— Păi parcă nu erau pregătiți de război, nu?

— Da, dar nu înțelegi? Eduard s-a împrietenit cu vechiul duşman al burgunzilor, regele Franței.

— Evitând astfel un război.

— Cred că asta a avut Eduard în minte de la bun început, dar nu mi-a spus nimic.

— Te-ai fi aşteptat să îți spună?

— Da, a spus Richard privindu-mă fără ezitare. Am văzut apoi durere în ochii lui şi umilință. Ce îl durea cel mai mult era că nu se înțelegea cu fratele lui.

— Povesteşte-mi despre tratat, am spus.

— Înseamnă că va fi un armistițiu între cei doi regi vreme de şapte ani.

— Şapte ani fără război! am strigat.

— E menționat şi comerțul. Toate taxele şi tarifele asupra bunurilor care circulă între cele două țări urmează să fie anulate pentru următorii doisprezece ani. În plus, există două clauze care sunt foarte importante pentru Eduard. Fiica lui cea mare, Elisabeta, urmează să se mărite cu Carol, delfinul, şi, dacă aceasta moare înainte ca uniunea să se împlinească, sora ei Maria are să îi ia locul. Însă ceea ce îl încântă cel mai mult pe fratele meu este că Ludovic o să îi plătească o rentă de 50.000 coroane de aur în fiecare an. A primit deja prima tranşă.

— Atunci cu siguranță a obținut destul prin intermediul armatei lui minunate, nu? am spus.

— Armata s-a dus acolo ca să lupte şi oamenii sunt nemulțumiți. Cârtesc între ei. Ce au ei de câştigat dacă regele îşi primeşte renta şi fiica lui se căsătoreşte cu

delfinul Franței?

— Va fi pace, am insistat eu.

— Mulți dintre nobili nu au fost de acord. Ludovic i-a invitat pe cei pe care i-a considerat importanți la castelul lui, unde i-a distrat regeşte şi i-a mituit cu tot felul de lucruri până când i-a câştigat pe majoritatea de partea lui. Ludovic e şiret, e viclean. Ştia că putea oferi câte-n lună şi în stele şi tot n-ar fi echivalat ce ar fi avut de pierdut dacă s-ar fi luptat cu o asemenea armată cum era cea pe care reuşise să o aducă Eduard pe câmpul de bătălie. Îşi făcea griji în privința mea, continuă el, râzând amar. Ştia că deplângeam întreaga situație. M-a rugat să iau cina cu el. M-a îngrețoşat linguşeala lui fără măsură. Ce crezi că mi-a oferit? Nu, nu bani. Asta ar fi bătut prea mult la ochi… era ceva prea lipsit de demnitate în cazul cuiva de rangul meu. Mi-a oferit mâncare şi cai splendizi, dar eu am refuzat. I-am spus răspicat că nicio tipsie şi niciun cal, oricât de minunat ar fi, nu m-ar putea convinge să iau parte la acest tratat.

— Şi Ludovic ce a spus?

— Ludovic e plin de o politețe delicată. Părea puțin trist, dar s-a prefăcut că înțelege şi că, în ciuda diferențelor noastre de opinie, tot suntem prieteni.

— Ceea ce este evident adevărat.

— Are să mă urască pe vecie.

— Of, Richard, îmi pare nespus de rău pentru asta, dar totuşi nu pot să nu mă bucur că te am aici cu mine.

Mi-a spus că şi el se bucura să fie acasă, deşi şi-ar fi dorit să se fi întors după o afacere ceva mai onorabilă.

După aceea a rămas la Middleham o vreme. M-am întrebat dacă nu cumva Eduard avea să facă ceva pentru a readuce relația dintre ei la starea de dinainte, însă nu l-a chemat la el şi m-am întrebat cât de puternică era ruptura dintre cei doi frați.

În timpul întâlnirii cu Ludovic, Eduard trebuie să fi făcut vreo înțelegere privind-o pe regina Margareta, căci la scurt timp după aceea, ei i s-a permis să se întoarcă în

Franța. Mai târziu, am auzit că tatăl ei i-a oferit Château de Reculée ca să locuiască acolo. Acesta se afla lângă Angers, locul unde fusesem logodită cu fiul ei. Sărmana Margareta! Eram convinsă că îşi petrecea vremea într-o stare de profundă melancolie.

În fruntea magnificei sale armate, rămasă intactă, regele a făcut cale întoarsă în Anglia. Trebuie să fi fost tare mulțumit de sine. Cât despre mine, credeam că reuşise să facă o mişcare isteață, de mare om de stat, păstrând pacea fără a începe un război şi reuşind în acelaşi timp să facă aranjamentele necesare pentru comerț şi pentru a-şi asigura o rentă.

Mulți însă nu vedeau lucrurile ca mine şi printre ei se număra şi Richard.

Pe parcursul lunilor care au urmat părea însă că uitase de dezamăgirea lui.

Clanurile din nord l-au făcut să îşi concentreze atenția în acea direcție şi a făcut asta cu toată inima. Era fericit să se afle departe de curte. Îi plăcea să se plimbe călare cu copiii şi să îl urmărească pe băiatul nostru crescând. Uneori a fost nevoie de el în diferite locuri din comitatele din nord, dar nu a lipsit niciodată prea mult şi, de fiecare dată, întoarcerea lui a fost prilej de bucurie.

Mă bucuram să o am pe mama lângă mine. Vorbeam adesea de regretul nostru că Isabel era atât de departe. Ea ne scria din când în când, şi îi scriam şi noi, aşteptând cu nerăbdare veşti despre Margareta şi Eduard.

Am auzit că era din nou însărcinată şi am fost invidioasă pe ea. Tânjeam să am un alt copil. Îmi tot făceam griji privind sănătatea lui Eduard, mai ales că fratele şi sora lui vitregă creşteau pe zi ce trecea. Eduard era atât de mic şi slăbuț. Obosea mult mai repede decât John, care, alături de sora lui, era atât de sănătos, încât îmi atrăgea mereu atenția la cât de plăpând era Eduard.

Isabel ne scria că nu se simțise bine. Îi revenise tusea

aceea enervantă şi o tot deranja în mod periodic. Poate că avea să se simtă mai bine după naşterea copilului. George îşi dorea mult încă un băiat, dar pentru ea nu conta asta, îşi dorea doar să nască un copil sănătos.

„Regina a fost foarte drăguță", îmi spunea ea. „Pare hotărâtă să fie prietenoasă. Mi-a trimis-o înapoi pe Ankarette Twynyho. A spus că Ankarette era atât de bună cu copiii şi cu doamnele în starea mea încât voia să îmi mulțumească că i-o împrumutasem şi avea să mi-o trimită înapoi în acele momente. Sunt mulțumită că Ankarette este aici cu mine. Ştie o grămadă de bârfe şi mă încântă cu tot felul de poveşti de pe la curte, iar regina Elisabeta, se pare, are o ținută mai regală decât a avut-o vreodată regele. Ankarette spune că familia Woodville face legea pe la curte, iar regina le caută poziții din ce în ce mai înalte chiar şi celor mai neînsemnați membri ai clanului ei."

— Regina e tare isteață, mi-a spus mama. Orice femeie care a reuşit să îl țină lângă ea pe Eduard în toți aceşti ani trebuie să fie isteață. Desigur că ştiu cum face asta. Închide ochii la numeroasele lui *amours.* Nu cred că aş fi putut face asta dacă aş fi fost în locul ei şi îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu a fost nevoie să fac şi eu aşa ceva. Am fost norocoasă în căsnicia mea.

— Şi tata a fost norocos. Unde ar fi ajuns fără tine?

— Tatăl tău ar fi fost un mare om. A fost doar o întâmplare că averea şi titlurile pe care i le-am adus eu l-au ajutat să obțină ceva mai devreme ce îşi dorea.

— Şi l-au şi dus la pierzanie, am spus eu cu tristețe.

— Da, aşa este, dar majoritatea oamenilor influenți sfârşesc fie pe câmpul de bătălie, fie pe butucul călăului.

— Nu ar fi mai bine să nu ai nicio influență şi să mori liniştit în patul tău după ce ai dus o viață lungă?

— Sunt convinsă că ei nu ar fi de acord cu tine, Anne. Ce subiect morbid! Crezi că ar trebui să facem câteva hăinuțe pentru bebeluşul lui Isabel? Mi-ar plăcea să încerc broderia aceea pe care am învățat-o mai deunăzi.

Astfel ne-am pornit pe brodat, vorbind adesea despre Isabel.

Când am primit vestea, am fost şocate. Am ajutat-o pe mama să se aşeze pe pat. Nu o văzusem niciodată atât de afectată.

Isabel era moartă. Murise după ce îl născuse pe băieţelul ei şi acesta îşi urmase apoi mama în mormânt.

Nu îmi venea a crede. Isabel... moartă! Aveam atâtea amintiri cu ea, făcuse parte din copilăria mea. Era prea tânără ca să moară.

Mama a plâns în tăcere toată noaptea, iar ziua a devenit retrasă. Nu mai văzusem niciodată un chip atât de trist ca al ei.

În ceea ce mă privea, eram la fel de nefericită. Era greu de conceput aşa ceva. Nu aveam să o mai văd pe Isabel niciodată! Nu aveam să mai primesc niciodată vreo scrisoare de la ea.

M-am gândit la cei mici, la Margareta şi la Eduard. Sărmanii copii fără de mamă. Şi George? Cred că o iubise în felul lui, deşi nu puteam să-mi închipui că putea iubi pe altcineva în afară de propria persoană. Nu auzisem să îi fi fost necredincios. Cel puţin în această privinţă nu era ca regele.

Îmi era atât de greu să cred că Isabel era moartă. Multă vreme după aceea, mă pomeneam gândindu-mă că aveam să îi scriu lui Isabel asta.

Moartea plutea în aer. Isabel murise în decembrie, chiar înainte de Crăciun, iar în ianuarie a mai avut loc un deces.

În cercurile de la curte, moartea lui Isabel nu a avut mare importanţă, dar cea a lui Carol Nesăbuitul a fost cu totul altceva.

Dacă ducele de Burgundia era mort, asta însemna că moştenitoarea întinselor lui domenii era o femeie, fiica lui, Maria. Astfel, Maria de Burgundia devenise cea mai dorită femeie din Europa.

Richard era gânditor şi îmi vorbi despre asta.

— Mă întreb oare la ce se gândeşte acum Eduard, a spus el. Ludovic l-a plătit să stea departe, căci Burgundia era aliatul lui Eduard, iar lui Ludovic îi era teamă de burgunzi mai mult decât de englezi. Acum, însă, că Burgundia nu mai există, ce se va întâmpla?

— Sigur că există Maria.

— O femeie! a spus Richard. Ce soț îşi va lua? Toată lumea va fi cu ochii pe ea. Va avea nevoie de un bărbat puternic, care să îi fie alături şi să păstreze ce a moştenit ea. Ai să vezi acum, toți nobilii ambițioşi din Europa se vor grăbi să se însoare cu ea.

— Sărmana Maria, am spus, o să fie luată de soție pentru proprietățile ei.

— Cred că este o tânără care ştie ce vrea, a spus Richard. S-ar putea să insiste să decidă singură cu cine să se căsătorească. Are să fie interesant. Mama ei vitregă, sora noastră Margareta, după cum ştii, ar putea să aibă oarecare trecere la ea. Nu ar strica deloc dacă ar avea un soț englez, iar Margareta se va gândi cu siguranță la asta.

În scurt timp a devenit evident că moartea ducelui de Burgundia avea să afecteze fără drept de apel un număr mare de oameni.

În primul rând, Eduard a întrunit un consiliu, iar Richard a fost chemat la Londra. Ca întotdeauna, nu i-a făcut deloc plăcere să părăsească Middleham şi viața de familie pe care o iubea.

— De ce nu vii cu mine, Anne? a spus el.

Deşi uram gândul de a pleca de la Middleham şi de lângă copii, am fost bucuroasă să aud asta. Cu toate acestea, am simțit că atunci Richard îşi dorea în mod special să fiu alături de el. Undeva în sinea mea mă tot întrebam ce avea de gând să facă George pe viitor. Cum Isabel murise, George era liber să se însoare. Cred că Richard presimțea că urma să se întâmple ceva. Se prea poate să fi simțit nevoia de cineva cu care să poată vorbi deschis, cineva în care să aibă cu adevărat încredere şi eu

eram acel cineva.

— Va fi o călătorie dificilă, căci va trebui să grăbim pasul dacă dorim să ajungem la timp pentru prima zi a întrunirii consiliului.

Ştiam că îi puteam lăsa pe copii în grija doicilor şi a servitorilor în timp ce eu şi Richard plecam spre sud.

Nu m-am simțit deloc în largul meu la curte. Era şi George acolo şi m-a întâmpinat cu o perfectă nepăsare, ca şi cum episodul de la birt nici nu ar fi avut loc. Vorbea pe un ton sentimental despre Isabel şi spunea că are inima frântă, însă grimasele lui de plăcere în a mă vedea şi amintirile privind-o pe draga lui Isabel mi s-au părut cam false. Cât despre momentele când se afla în prezența fratelui său Eduard, mai ales când îi vedeai după o oarecare absență, îți dădeai seama mai mult ca niciodată de cât de chipeşi erau. Înălțimea lor, aspectul lor fizic splendid, trăsăturile bine definite, toate acestea întruchipau o frumusețe masculină aproape perfectă. Cu toate acestea, George mi se părea oarecum mai puhav, cu tenul ceva mai roşcovan. Îi cunoşteam pasiunea pentru un vin bun de Malmsey. Isabel obişnuia să spună că îl certa adesea pentru că bea prea mult, iar când făcea asta, începea să se viseze mare şi tare, văzându-se atotputernic, ca regele, nici mai mult, nici mai puțin.

Când am ajuns la Londra, consiliul era deja convocat. Ştiam că Eduard avea să fie încântat să aibă sprijinul lui Richard. Probabil că era foarte prevăzător în privința lui George. Mă întrebam de ce îi permitea acestuia să facă parte din consiliu având în vedere isprăvile din trecut. Se pare că Eduard ştergea totul cu buretele, pur şi simplu, pentru că refuza să creadă că avea un frate care l-ar trăda dacă ar avea şansa de a o face.

După acea primă convocare a consiliului, Richard mi-a spus că discuțiile se concentraseră asupra comerțului. Marea grijă era efectul asupra pieței engleze şi, desigur, se punea problema dacă dispariția Burgundiei, aliatul Angliei şi duşmanul lui Ludovic, avea să îi ofere lui

Ludovic şansa de a refuza să îşi onoreze partea de tratat.

Însă Eduard avusese o întâlnire secretă cu Richard şi cred că aceasta era ceea ce îl îngrijora.

În timp ce stăteam lungiți pe pat în apartamentele noastre, Richard mi s-a destăinuit. La urma urmei, mă aflam alături de el ca să poată vorbi deschis cu cineva de încredere. Spusese la un moment dat că, atunci când vorbea cu mine, era ca şi cum ar fi vorbit cu el însuşi, şi atunci când vorbea cu el însuşi, vedea un anumit subiect dintr-o altă perspectivă. În plus, ştia că tot ceea ce îmi spunea avea să rămână doar între noi.

— Adevărata grijă a lui Eduard nu are prea mult de a face cu negoțul şi cu renta, căci el crede că poate menține negoțul fără probleme, ținându-l în şah pe Ludovic. Însă sora noastră din Burgundia încearcă să aranjeze o căsătorie între Maria şi George.

— Dar Isabel…

— În mod cât se poate de convenabil, Isabel e moartă. Cum îl ştiu pe fratele meu, e deja în căutarea unei partide potrivite. Şi ce poate fi mai potrivit ca asta? Burgundia este una dintre cele mai mari posesiuni din Europa. George e însetat de putere. Desigur că îşi doreşte tronul Angliei, şi în inima lui, Eduard ştie asta. Mai este însă ceva. Burgunzii s-au crezut mereu îndreptățiți la tronul Angliei. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă George s-ar căsători cu Maria de Burgundia?

— În primul rând, nu cred că Eduard ar permite aşa ceva.

— Ai dreptate. Ştiu că pare cam nepăsător, dar poate fi puternic la nevoie. Îi place pacea. Este indulgent, uneori poate exagerat, şi va fi nevoie de foarte mult pentru a-l provoca, însă în acest gen de situație, va rămâne de neclintit.

— Sora voastră Margareta vrea asta.

— Margareta l-a iubit întotdeauna pe George. Când eram mic eram aşa gelos pe el. După cum ți-am spus, pentru Margareta el era mereu dragul ei frate mai mic, cel

atât de frumos şi fermecător. Şi Eduard se comporta la fel cu George, însă cu siguranță că el nu ar fi de acord cu această căsătorie cu o burgundă.

— Şi George?

— Teamă mi-e că are să se răzbune.

— Să se răzbune pe rege? Ar îndrăzni aşa ceva?

— Când este într-una dintre stările lui impulsive, e capabil de orice. Nu priveşte deloc dincolo de momentul de față şi îşi vede cele mai îndrăznețe vise împlinindu-se. Aş putea jura că se vede deja stăpân peste Burgundia şi fără îndoială… la timpul potrivit… cuceritorul Angliei.

— Mă sperie, Richard.

— Ne sperie pe toți. Dacă nu ar fi fratele regelui, şi dacă Eduard nu ar fi omul care este, Clarence ar fi fost scurtat de mult de cap. Margareta insistă că Maria ar trebui să se mărite cu un englez ca să ne asigurăm că legăturile dintre noi rămân neschimbate. Suntem cu toții de acord aici. Însă cu ce englez? Nu George şi nu Rivers.

— Rivers?

— Fratele reginei. Eduard a permis ca numele lui să fie propus drept un posibil soț, însă doar pentru că regina s-a rugat de el. Toată lumea ştie că îşi tot promovează membrii familiei şi asta a fost una dintre principalele probleme de când s-a însurat Eduard cu ea. Eduard îi face pe plac, mai ales atunci când ştie că nu există nicio şansă ca ea să îşi împlinească ambițiile.

— Vrei să spui că Eduard chiar i-a permis lui Rivers să rivalizeze cu George pentru mâna Mariei?

— Nu îi va permite lui George să concureze pentru mâna ei.

— În schimb lui Rivers da?

— Rivers nu are nici cea mai mică şansă. Maria ar râde în hohote numai dacă i s-ar sugera aşa ceva şi la fel ar face restul lumii. Cu excepția reginei, care nu prea vede lucrurile desluşit când vine vorba despre susținerea familiei ei. Crede că dacă ea, o femeie fără mare rang, a reuşit să se căsătorească cu un rege, poate să îi

căpătuiască şi pe alţi membri ai familiei ei, căsătorindu-i nu doar prin marile case din Anglia, ci şi din Europa.

— Iar sora ta îl preferă pe George! Are trecere pe lângă Maria?

— Se prea poate să aibă, dar Maria e o tânără care ştie ce vrea şi, fără îndoială, va avea propriile ei păreri. Are nevoie de un bărbat puternic lângă ea, or nici George, nici Rivers nu sunt potriviţi. Cu siguranţă că i-ar refuza pe amândoi, dar având în vedere preferinţa Margaretei pentru George, Eduard spune că nu poate permite ca numele lui să fie propus.

— Îmi dau seama de ce este îngrijorat, dar ce va spune George când el, fratele regelui, este respins, iar Rivers acceptat?

— Fără îndoială că o să fie furios.

— Şi va spune că regele l-a preferat pe fratele soţiei lui, refuzându-l pe propriul lui frate.

— O să spună multe lucruri şi apoi o să-şi amăgească simţurile cu vinul lui de Malmsey şi o să coacă vreun plan ambiţios.

Cât de mult îmi doream să plecăm de la curte, departe de toate aceste intrigi. Inima mea rămăsese la Middleham şi cred că şi a lui Richard.

Mă aflam lângă Richard când George s-a năpustit înăuntru ca o furtună. Richard le-a făcut semn tuturor să se retragă şi am rămas singură cu el şi cu fratele lui.

— Nu am de gând să mai suport asta, a izbucnit George. Este o conspiraţie împotriva mea.

— Nu este adevărat, George, a început Richard, şi dacă te referi la problema cu Burgundia…

— Fratele meu nu îmi permite să accept oferta. În schimb, nimicul ăla… parvenitul ăla plin de aere de Rivers…

— George, Eduard a ştiut de la bun început că Rivers nu va fi acceptat.

— M-a insultat. Nu sunt destul de bun, eu, fratele regelui, ducele de Clarence din casa de York… dar

găgăuță ăla... pentru simplul motiv că e fratele... vrăjitoarei ăleia! Doamne, dă-mi răbdare. Cât timp o să mai suport aceste insulte? Eu... eu care am tot dreptul la tronul acestei țări.

— George, ai grijă, a spus Richard.

— Iar tu, frate, eşti un linguşitor. Spui că Eduard e regele şi joci cum îți cântă el. Eşti fratele lui preferat pentru că nu ai caracter. Ar trebui să îi ținem piept... amândoi.

— Asta e trădare, a spus Richard.

— Micuțul frate cel bun. Nu a fost mereu aşa? a spus George râzând de el. Eduard are dreptate. Eduard e minunat. Trebuie să ascultăm de Eduard, chiar dacă se căsătoreşte cu o vrăjitoare. Eduard nu a putut să lase niciodată femeile în pace... şi nu învață niciodată nimic. Vrăjitoarea aia care îşi asmute toată familia împotriva noastră l-a păcălit. Ăsta e sfârşitul.

— Ai grijă, George, altfel s-ar putea ca îngăduința lui Eduard în privința ta să ia sfârşit.

— Nu am de gând să mai suport.

— N-ai suportat nimic. Maria îşi va alege singură soțul. Dacă te vrea, o să îți facă o ofertă şi poți sta liniştit că va râde cu dispreț când va auzi de Rivers.

— Fratele nostru trebuie să fie nebun dacă a permis ca numele lui să fie sugerat.

— Doar pentru că nu va fi luat în serios.

— Sora noastră, Margareta, mă vrea pe mine, mi-a spus-o chiar ea.

— George, dacă Maria te vrea, poți sta liniştit că va fi o alianță între tine şi Burgundia.

— Eduard va încerca să oprească asta.

— Om trăi şi-om vedea.

— Tu şi cu mine ar trebui să ne ridicăm împotriva tiraniei. O, te cunosc prea bine, micuțule Gloucester. Nu te-ai ridica niciodată împotriva lui Eduard... indiferent cum s-ar purta cu tine.

— Nu am avut parte decât de dragoste şi bunătate de

la el.

— Asta pentru că îl linguşeşti tot timpul.

— Nu ar fi oare mai bine dacă ai fi ceva mai loial regelui?

George începu să măsoare nerăbdător camera cu paşi mari.

— Vezi cât este de indiscret? mi-a spus Richard după ce George a plecat. Sper doar să nu se autodistrugă.

— Dacă va fi distrus, el singur va fi de vină.

— E cuprins de mânie din cauza vinului. Se va calma în timp.

— Sper ca asta să se întâmple cât de curând. Pare foarte dornic să se căsătorească din nou, deşi a trecut atât de puțin de la moartea lui Isabel. Credeam că ținea la ea. Ştiu că ea a ținut la el.

— Mulți oameni au ținut la George. Toți am ținut. Ți-am spus adesea că Margareta şi Eduard erau înnebuniți după el. George însă se iubeşte doar pe sine. Visează tot felul de fantezii mărețe. Vede cum se înfăptuiesc aceste vise, dar refuză să accepte ce este necesar pentru a le atinge. Asta e problema lui. A încercat deja o dată să ajungă la tron prin tatăl tău. Refuză să înțeleagă că Eduard a fost nemaipomenit de bun cu el când l-a primit înapoi. Şi s-a comportat cu el aşa cum te porți cu un frate. Oricine în afară de George şi-ar fi învățat lecția, dar George nu învață niciodată. Mi-e teamă pentru el şi pentru noi.

— Richard, ai atâtea griji, am spus. Aş dori să putem merge acasă şi să trăim în linişte.

Richard a oftat şi mi-am dat seama că îmi împărtăşea dorința.

George era cu siguranță într-o dispoziție groaznică. Mânia lui era îndreptată mai ales împotriva familiei Woodville şi se hotărî să îşi facă singur dreptate.

La început au circulat zvonuri care m-au deranjat foarte mult.

Le-am auzit pe două dintre femeile care veniseră cu

mine de la Middleham discutând despre Isabel şi am vrut să ştiu ce vorbeau despre sora mea. La început nu au vrut să îmi spună, dar eu am insistat.

— Se spune că ar fi fost otrăvită, milady, a spus una dintre ele.

— Otrăvită! Sora mea! Nu este adevărat.

— Milady, asta se spune.

— Vreau să aflu mai multe despre asta.

— Ducele este copleşit de durere, doamnă.

Copleşit de durere! m-am gândit. Nu prea mi se părea că ar fi fost aşa, de vreme ce îşi propunea să o ia de nevastă pe Maria de Burgundia.

— Se spune că e hotărât să îi găsească pe cei vinovați.

Nu am putut să aflu mai mult de atât, aşa că l-am întrebat pe Richard.

— Vor fi mereu asemenea zvonuri, a spus el. Nu ar trebui să le iei prea mult în seamă. Se prea poate ca cineva să fi spus că Isabel era prea tânără ca să moară şi de aici s-au iscat zvonurile. Când moare cineva, lumea bănuieşte mereu că ar fi putut fi otravă la mijloc.

— Isabel nu a fost niciodată prea puternică.

Richard mă privi nelinişti t. Puteam ghici la ce se gândea. De ce trebuia Warwick cel puternic şi robusta lui soție să aibă doar două fiice firave? Mi-am dat seama că se gândise mereu la asta şi odată cu moartea lui Isabel, grijile lui privind sănătatea mea se înmulțiseră.

M-am dus lângă el şi mi-am aşezat mâna pe brațul lui.

— O să am o viață lungă, i-am spus. Trebuie… pentru Eduard şi pentru tine. Cât despre Isabel, acest ultim copil… micuțul Richard, a fost prea mult pentru ea. Nu se simțea bine nici înainte. Născuse deja trei copii… ultimii doi dintre ei într-un interval de timp prea scurt. Este o nerozie acest zvon cu otrăvirea.

După moartea lui Isabel, Ankarette Twynyho se întorsese în satul ei natal din Somerset şi se hotărâse să se stabilească acolo, printre membrii familiei ei. Sunt convinsă că Ankarette era tare mulțumită şi că devenise

destul de vestită în sat pentru anecdotele ei despre curte şi despre oamenii importanți.

O slujise atât pe regină, cât şi pe sora mea, aşa că ducele Clarence îşi îndreptă atenția în direcția ei. El trebuie să fi stârnit zvonurile despre otrăvirea soției lui, şi cum ura lui împotriva familiei Woodville crescuse din cauza acestei rivalități la mâna Mariei de Burgundia, hotărâse să găsească o cale de a atrage atenția asupra răutății lor.

Plecă în Somerset însoțit de o companie de străjeri şi o găsi acolo pe Ankarette. Oamenii lui puseră mâna pe ea şi o duseră la Warwick pentru a o judeca pentru uciderea surorii mele şi a fiului ei nou-născut.

George lăsa să se înțeleagă că ea era o servitoare de-a reginei şi că aceasta o trimisese la sora mea cu instrucțiuni să o otrăvească pe ea şi pe copil.

Îşi alesese propriul judecător şi juriu care, la ordinele lui, au găsit-o vinovată de crimă şi au condamnat-o la moarte prin spânzurătoare.

Sentința a fost executată fără întârziere.

Când am auzit despre asta, am amuțit de groază. O cunoscusem bine pe Ankarette şi ştiam că nu ar fi fost în stare de o asemenea faptă. Ținuse mult la Isabel şi iubise toți copiii.

George era nebun. De ce ar fi vrut ea să o omoare pe Isabel? George sugera că femeia asculta de porunca stăpânei ei, regina.

Richard a fost uluit şi şocat când a aflat despre asta.

— Ce neghiob e fratele meu! a strigat el. Acționează fără să gândească. Vrea doar să dea o lovitură familiei Woodville, aşa că face aceste lucruri groaznice împotriva unei femei nevinovate. După asta, se vor uni împotriva lui şi mai mult ca înainte. El s-a declarat nu doar duşmanul lor, ci a dovedit că este un om nechibzuit, neghiob şi fără judecată. Are să se distrugă singur.

M-am gândit că poate ar fi fost cel mai bine… pentru el şi pentru noi toți.

— Vezi ce a făcut? a continuat Richard. Nu doar că a ucis această femeie nevinovată, dar s-a şi comportat într-un mod care ar fi trecut nepedepsit doar dacă ar fi fost rege. Şi-a făcut singur dreptate, ceea ce niciun supus nu ar trebui să facă. Trebuie să înceteze cu această atitudine nechibzuită, sau o să se pună în pericol şi nici măcar regele nu are să îl poată salva.

În ceea ce mă priveşte, eram peste măsură de şocată. Nu mă puteam gândi decât la biata Ankarette, femeia aceea vorbăreață şi plăcută, atârnând de capătul unei funii.

MISTER ÎN TURNUL BOWYER

A fost o mare uşurare să ne întoarcem din nou la Middleham. Eram atât de recunoscătoare că Richard era stăpân peste teritoriile din nord, căci puteam trăi acolo liber şi respira aer proaspăt.

Am fost întâmpinați cu bucurie. Copiii de-abia aşteptau să ne vadă. Privirea mea neliniştită s-a îndreptat imediat spre Eduard. Era roşu în obraji din cauza emoției şi asta îl făcea să pară mai sănătos. De-abia aşteptam să aflu ce făcuse în lipsa noastră. Cât despre ceilalți doi, în mod evident erau sănătoşi şi bine dispuşi. Am văzut privirea plină de mândrie pe care le-a aruncat-o Richard, dar şi uşoara lui nelinişte atunci când l-a privit pe fiul nostru.

Moartea lui Isabel şi cea a lui Ankarette mă tulburaseră foarte mult. Deşi Isabel nu fusese niciodată prea robustă, fiica ei, Margareta, părea să fie un copil cât se poate de sănătos. Auzisem că Eduard, contele de Warwick, căci titlul i se transmisese lui Clarence, era destul de sănătos, având însă un beteşug. Nu prea vorbea şi nici nu mergea cum trebuie. Cel puțin asta se spunea. Eduard al meu era destul de inteligent, însă era puțin mai fragil în comparație cu fratele şi sora lui vitregă. Mă certam, spunându-mi că trebuie să încetez a-mi mai face griji pentru sănătatea lui. Trebuia să nu mă mai gândesc nici la Ankarette. Nu trebuia să mai simt groaza aceea care mă cuprindea când venea vorba de cumnatul meu, însă de vreme ce căzusem deja o dată victimă planurilor lui nebuneşti, îmi venea destul de greu să fac asta. El era necruțător în lupta lui pentru putere.

Mă întrebam câtă vreme avea să îi permită regele să distrugă viețile celor din jurul lui şi mă bucuram cu atât mai mult că plecasem de la curte, departe de intrigile de acolo.

Au fost luni agitate. Mai venea din când în când să ne

viziteze câte cineva de la curte şi când aflam ce se mai întâmpla pe acolo, mă simțeam din ce în ce mai uşurată.

Am auzit că exista o ostilitate fățişă între rege şi ducele de Clarence, care făcea tot posibilul să stea departe de curte cât mai mult. În rarele ocazii când se afla la masa regelui, inspecta ostentativ fiecare fel care i se punea în față şi refuza orice băutură. Era o atitudine studiată prin care voia să spună că bănuia că ar putea fi otrăvit. Vorbea deschis despre modul în care îi fusese otrăvită soția şi despre acea femeie ticăloasă care fusese trimisă de regină pentru a comite fapta groaznică. Fusese pedepsită pe merit, deşi cei care o plătiseră ca să comită crima erau adevărații vinovați.

Era tare primejdios să vorbeşti astfel.

— Se spune că regele şi-a cam pierdut răbdarea cu ducele, ne-a povestit oaspetele nostru. Cât despre regină şi familia ei, aceştia sunt hotărâți să scape de el. Sunt convins că în scurt timp va fi acuzat de ceva. Se cam ia în considerare ideea că ar fi fost implicat în moartea soției lui.

Richard nu a vorbit prea mult cu oaspetele nostru, dar după aceea mi-a mărturisit că probabil Eduard îşi dădea seama că trebuie să ia măsuri împotriva lui George. Cine putea şti ce uneltiri nebuneşti îi încolțeau în minte?

Până şi în nord am auzit de procesul doctorului John Stacey. De fapt, întreaga țară avea să vorbească în scurt timp doar despre asta.

Stacey era un astronom de la Oxford acuzat de vrăjitorie. Fusese arestat şi recunoscuse sub tortură că se îndeletnicea cu ştiințele oculte, implicându-l şi pe un anume Thomas Burdett care se afla în slujba lui Clarence.

Apoi, cazul a captat atenția opiniei publice, pentru că Burdett a recunoscut sub tortură că studiau stelele pentru a afla soarta regelui.

Până şi Eduard a trebuit să acorde atenția cuvenită cazului, aşa că a numit judecători pentru a afla care era

natura acestor cercetări. Verdictul a fost că acei oameni fuseseră preocupați să prezică moartea regelui şi, în plus, se folosiseră de ştiința lor pentru a o provoca. Aceasta era trădare şi toți cei implicați au fost condamnați, fiind duşi la Tyburn şi spânzurați.

Acesta ar fi trebuit să fie un semnal de alarmă pentru Clarence, având în vedere că unul dintre acuzați era un om aflat în slujba lui, dar Clarence nu se învăța minte niciodată. Tuna şi fulgera împotriva nedreptății făcute unor oameni nevinovați şi le punea asta în cârcă celor din familia Woodville, care îl controlau pe rege. Regele nu avea nicio putere asupra soției lui şi a rudelor ei hrăpărețe care conduceau şi ruinau țara.

Zilnic ne aşteptam să auzim de vreo faptă revoltătoare de-a lui Clarence. Eduard îşi cam pierduse răbdarea.

În iunie a sosit la Middleham un mesager de la rege. Clarence fusese întemnițat în Turn şi i se poruncea lui Richard să vină la curte fără întârziere.

Fiul cel mai mic al regelui, Richard, duce de York, urma să se însoare cu Anne Mowbray, moştenitoarea domeniului Norfolk, iar Richard trebuia să ia parte la ceremonie.

— Să se căsătorească! am strigat eu când mi-a spus Richard. Dar e doar un copil.

— Cred că are patru ani şi mireasa lui şase, dar ea este una dintre cele mai bogate moştenitoare din țară. Trebuie să fie vreo uneltire de-a reginei.

Mă gândeam cu groază la o asemenea căsătorie. Băiatul era cam de aceeaşi vârstă cu propriul meu fiu, Eduard.

Totuşi, pentru o asemenea ocazie, ducele şi ducesa de Gloucester trebuiau să fie de față.

A fost o călătorie lungă şi obositoare şi ştiam că Richard avea inima grea. Clarence era o amenințare şi atâta vreme cât i se permitea să continue cu comportamentul lui de rebel, nu avea să fie pace, însă lui Richard îi venea greu să accepte faptul că avea un frate

închis în Turn. Eram convinsă că şi regele simțea acelaşi lucru.

De îndată ce am ajuns la Londra, Richard s-a şi dus la rege. A stat închis cu el ceva vreme şi s-a întors de la el plin de mâhnire.

— Cred că Eduard are să îl ierte, mi-a spus el. Nu poate să se gândească la băiețelul pe care îl iubea atât de mult ca la un duşman. Mi-a spus: „Îmi vrea tronul, Richard. Nu cred că se va mulțumi cu mai puțin. Este atât de nestăpânit… de nechibzuit. Cât timp crede că ar rezista ca rege? Nu vede niciodată dincolo de clipa de față. Să fii rege înseamnă mult mai mult decât să porți o coroană şi să zâmbeşti când auzi uralele poporului. George nu are să înțeleagă niciodată asta.” Eu i-am spus: „Ai făcut singurul lucru posibil când l-ai trimis în Turn. O să îi vină mintea la cap acolo. Pare să fie singurul mod în care îl poți face să înțeleagă în ce poziție primejdioasă s-a plasat.” Deşi cred că a fost de acord cu mine, încă şovăie.

La scurt timp după aceea, Cecily, ducesa de York, a venit să ne viziteze. Ducesa, mama lui Richard şi mătuşa tatălui meu, era o doamnă cu o prestanță impresionantă. Era într-adevăr una dintre cele mai maiestuoase persoane pe care le cunoşteam şi cred că de când fiul ei Eduard urcase pe tron se purta ca şi cum ar fi fost o regină, aşteptându-se ca toți cei care o întâlneau să îşi prezinte omagiile.

În prezența ei, te simțeai obligat să arăți respectul cuvenit unei persoane cu sânge regesc.

Era o femeie foarte frumoasă. În tinerețe fusese vestită pentru frumusețea ei şi cunoscută sub numele de Trandafirul de Raby, dar acum chipul îi era răvăşit de durere. Auzisem că nu îşi revenise niciodată de pe urma morții soțului ei, căci fuseseră un cuplu devotat unul altuia şi ea îl însoțise în multe dintre campaniile lui, chiar şi atunci când era însărcinată, ceea ce se întâmplase de mai multe ori la vremea respectivă.

Văzând-o acum bătrână, deşi avea încă acel aer

poruncitor, îmi puteam da seama cât de furioasă şi umilită fusese să vadă capul soțului ei, împodobit cu o coroană de hârtie, țintuit de zidurile castelului York. Trebuie să fi fost o mare consolare pentru o astfel de femeie faptul că fiul ei, Eduard, era acum regele Angliei.

M-am îndreptat către ea şi am îngenuncheat, ceea ce părea un lucru normal în prezența ei. Ea mi-a făcut semn să mă ridic.

— Sunt foarte nefericită, a spus ea. Vreau să vorbesc cu Richard.

— Milady, a spus Richard, eu şi Anne nu avem secrete unul față de celălalt. Nu vă temeți să vorbiți în prezența ei.

Ea m-a privit atent.

— Prea bine. Stai aici. Vreau să îți vorbesc despre George, a continuat ea.

— George este prizonierul regelui, a spus Richard consternat.

— Propriul lui frate! a strigat ducesa. Nu ar trebui să existe certuri în sânul familiei.

— George s-a comportat tare prosteşte, a spus Richard. A făcut multe lucruri necugetate care i-au făcut rău regelui şi acum s-a lăsat implicat în complotul cu vrăjitoria, care atenta la viața regelui.

— George e puțin neglijent, nu vrea să facă niciun rău, sunt convinsă.

Richard părea uşor exasperat şi mi-am dat atunci seama că trebuie să fi auzit asta foarte des în copilărie.

— Milady, trebuie să ştiți că George a făcut mult lucruri din cauza cărora alți oameni şi-au pierdut capetele.

— Ştiu că are puțină răutate în el, a spus ea, privindu-l cu un aer incredul.

— Chiar că răutate! Ştiți că a închis-o pe Anne într-un birt şi a lăsat-o acolo să lucreze la bucătărie? Asta e puțină răutate? Numai pentru asta şi ar fi trebuit să fie scurtat de cap!

— Vorbeşti despre fratele tău.

— Ştiu asta şi mi-aş dori să fie fratele oricui, numai al meu nu.

— Nu trebuie să vorbeşti astfel despre George. Anne, tu trebuie să îl convingi. Trebuie să înțelegi că este vorba despre fratele lui… fiul meu!

— Nu ați putea vorbi *dumneavoastră* cu regele, milady? Soarta lui George se află în mâinile lui.

— Am vorbit cu regele. Evident că am vorbit mai întâi cu el.

— Şi nu v-a ascultat? a întrebat Richard.

— M-a ascultat. A fost fermecător şi plin de înțelegere, dar avea o expresie neîmblânzită pe chip. Este vorba de femeia aceea. *Ea* este împotriva lui George. Eduard nu ar fi trebuit să se căsătorească niciodată cu ea.

— Cred că de data aceasta nu regina, ci Eduard însuşi începe să îşi dea seama ce pericol reprezintă George pentru el.

— Ascultă-mă, Richard. Eduard ține la tine. Eşti preferatul lui. L-ai adorat întotdeauna în mod atât de evident. Eduard este un om minunat… un mare rege… dar începe să devină nemilos. În plus, vorbim despre fratele tău aici.

— Eduard este cel mai iertător om pe care îl cunosc. L-a tot iertat pe George, dar de data aceasta George a întrecut măsura.

— Dar trebuie să vorbeşti cu el, Richard. Eu, mama ta, te implor să o faci. Nu… îți poruncesc să o faci. George este răutăcios şi Eduard o ştie. Nu trebuie luat prea în serios. Dacă vorbeşti cu Eduard… dacă îi explici că nu vrea să îi facă niciun rău… te va asculta.

— Cred că va lua o decizie de unul singur în această privință. George a fost judecat ca trădător şi ştiți şi dumneavoastră care este pedeapsa pentru asta, milady.

— Eduard nu poate îngădui ca propriul lui frate să fie condamnat la moarte!

— Sunt convins că nu va îngădui una ca asta. Se va

îmblânzi, aşa cum a mai făcut-o de atâtea ori până acum.

— Richard, trebuie să vorbeşti cu fratele tău, te implor.

— Atunci voi vorbi cu el.

— Aminteşte-i că George este fratele lui.

— Mă îndoiesc că ar putea uita asta, milady.

— Mă bazez pe tine.

— O să îi spun ce simțiți, dar de această dată se poate ca George să fi întrecut măsura, spuse Richard, după care nu mai făgădui nimic.

Ea era nemulțumită. Era genul de femeie care se aşteaptă să îi fie ascultate de îndată poruncile de către toți cei din preajma ei, inclusiv de către propriii copii.

Nunta ducelui de York cu micuța moştenitoare a familiei Norfolk a fost sărbătorită cu mare fast. Mirele era foarte chipeş, ca toți copiii regelui de altfel, cu trupul lui tânăr şi viguros şi frumusețea lui blondă. Era evident că regele era mândru de familia lui şi avea şi motive să fie, ca şi regina. Frumusețea ei nu putea fi pusă la îndoială, era răpitoare chiar şi la vârsta aceea. Cu toate acestea, avea ceva rece în înfățişare. Era impunătoare ca o statuie şi trăsăturile ei perfecte păreau sculptate în marmură. În mod evident era mândră de realizările ei. Ea, văduvă a unui umil cavaler, devenise regină a Angliei şi, în plus, îşi păstrase locul în inima acestui rege cu ochi alunecoşi în toți aceşti ani. Sigur că era inteligentă. Mulți încă spuneau că se baza pe vrăjitorie şi că mama ei fusese fără îndoială o vrăjitoare. Mama reginei era o femeie puternică. Fusese căsătorită cu puternicul duce de Bedford şi rămăsese văduvă la doar şaptesprezece ani. Apoi se îndrăgostise pătimaş de Sir Richard Woodville, se căsătorise cu acel bărbat de rang inferior şi se spune că îl iubise întreaga viață. Era o femeie excepțională şi aparținea casei regale de Luxembourg. Se spunea că ea reuşise să îl vrăjească pe rege ca să îl facă să se însoare cu fiica ei.

Or iat-o acum pe Elizabeth Woodville, mândră de ceea

ce realizase. Fiul ei mai mare, Eduard, era acum prinț de Wales, iar fratele lui, micul mire, duce de York. M-am uitat în special la unul dintre copiii ei. Era vorba despre Elisabeta, cea mai mare dintre fiicele ei, pentru care cerea mari onoruri, din cauza propunerii de căsătorie cu delfinul Franței, de altfel unul dintre rezultatele Tratatului de la Picquigny. Elisabetei i se spunea *madame la dauphine,* ceea ce mi s-a părut puțin cam prea devreme, amintindu-mi ce se întâmpla adesea cu astfel de alianțe plănuite.

Căsătoria celor doi copii avea loc la St. Stephen's Chapel, pe pereții căreia erau agățate falduri de catifea albastră împodobite cu crini de aur. Lordul Rivers o conducea la altar pe micuța Anne Mowbray.

Ambii copii se comportau aşa cum li se spusese, deşi eram convinsă că niciunul dintre ei nu avea nici cea mai vagă idee despre ce era vorba. Apoi, după ce ceremonia a luat sfârşit, Richard a avut sarcina să împartă monede de aur mulțimii care aştepta afară. Apoi, cu Richard de o parte şi ducele de Buckingham de cealaltă, Anne Mowbray a fost condusă în sala de banchet.

Poporul i-a întâmpinat cu urale de loialitate. Nunțile erau mereu un prilej de interes şi bucurie, iar căsătoria unui cuplu atât de tânăr era cu atât mai încântătoare.

Cu această ocazie am schimbat câteva vorbe cu regina. Mi-a spus cât de mult o afectase vestea morții lui Isabel.

— Era cam fragilă, desigur, a spus ea. Unele dintre noi nu ar trebui să nască prea mulți copii. Regina era cam plină de ea, lăsând să se înțeleagă că ea, care născuse mai mulți copii, păstrându-şi însă frumusețea şi înfățişarea tinerească, nu se număra deloc printre acestea.

— I-am trimis-o pe Ankarette să o ajute. Ce caz oribil, a continuat ea, înăsprindu-şi expresia. Ankarette era o femeie bună. Ne-a slujit bine pe amândouă.

— Ştiu asta, Alteță, am spus.

Ea mi-a atins uşor mâna.

— Sunt nişte oameni tare ticăloşi printre noi, a şoptit ea. Este mai bine dacă sunt închişi. Trebuie să merg la fiica mea, mă bucur că sunteți aici, ducesă.

A fost frumos din partea ei că a vorbit cu mine. Cred că voise să sublinieze faptul că ducele de Clarence nu merita să trăiască.

În cursul următoarelor zile, s-au organizat turniruri. Cavaleri din întreaga țară au venit la Londra ca să participe la ele. În mod evident, familia Woodville era prezentă peste tot, şi fiecare eveniment beneficia de prezența reginei. Absența ducelui de Clarence a atras mult atenția.

Richard mi-a spus că îi vorbise lui Eduard despre rugămintea mamei lor pentru clemență.

— Ar trebui să mă alătur ei în această încercare, Anne, a spus el, dar sunt cam nesigur. Este fratele nostru. A fost alături de mine toată viața mea. Am crescut împreună.

— Ca şi Eduard, de altfel.

— Nu, Eduard nu a stat cu noi. Eram doar noi trei, Margareta, George şi cu mine. Eram singurii din camera copiilor de la Fotheringay, fiind cei mai mici. Mă bucur că nu trebuie să iau eu decizia. Sărmanul Eduard. Ştiu ce trebuie să simtă acum. Gândurile i se îndreaptă spre George, care se află în Turnul Bowyer.

Mai târziu mi-a spus că Eduard trimisese după el şi că vorbiseră despre George. De fapt, Eduard nu se mai putea gândi la altceva. I-a spus că dacă ar fi fost un om înțelept, l-ar fi lăsat pe George să fie condamnat pentru trădare, „căci multe dintre faptele lui fuseseră acte de trădare”, a continuat el.

A trebuit să recunosc că aşa era, dar l-am întrebat cum s-ar simți dacă ar da poruncă să-i fie executat fratele, căci porunca ar trebui să vină de la el. „L-aş avea pe conştiință”, mi-a răspuns şi aşa şi ar fi. Sărmanul Eduard, mi-e milă de el.

— Nu ar trebui să îşi facă reproşuri, am spus. A fost un frate bun cu George, or nu se poate spune deloc acelaşi lucru şi despre George.

— I-am sugerat să meargă la George şi să stea de vorbă cu el, să îi dea o ultimă şansă... şi dacă greşeşte din nou... să ia o hotărâre atunci.

— Şi el ce a spus?

— Cred că va face asta. Sunt convins că are să îl ierte pe George.

— Atunci vor începe din nou necazurile, este inevitabil.

— Crezi că regele ar fi îndreptățit să semneze ordinul de condamnare a fratelui său?

— Da, ar fi îndreptățit, dar înțeleg la ce te referi când spui că l-ar apăsa greu pe conştiință.

— Rămâne de văzut. Eduard se va duce la Turn, neoficial, aşa că vom afla rezultatul destul de curând.

Asta s-a şi întâmplat. După ce regele s-a întors de la Turnul Bowyer, a trimis imediat după Richard.

Am aşteptat cu nerăbdare să primesc vreo veste, căci mi-am dat seama că trebuie să se fi întâmplat ceva cu adevărat important. Richard a lipsit vreme îndelungată şi când s-a întors în apartamentele noastre, s-a închis de unul singur. M-am dus la el şi m-a lăsat să intru în camera lui, unde l-am găsit profund tulburat.

— Richard! am strigat. Ce este?

— Nu... nu îmi vine să cred. Acesta trebuie să fie sfârşitul, a spus el.

— Regele l-a iertat?

El însă nu mi-a răspuns şi a continuat să privească pierdut în zare. M-am aşezat pe unul din brațele jilțului său şi i-am dat la o parte părul de pe frunte.

— Spune-mi, Richard, am spus. Cred că trebuie să ştiu, având în vedere cât am suferit din cauza lui.

— În mod uimitor, situația s-a schimbat complet, a murmurat Richard. E nebun... e nebun de-a binelea. A dat cu piciorul la această ultimă şansă, aşa că ăsta trebuie să fie sfârşitul. El singur a luat decizia.

— Richard, te implor, spune-mi ce s-a întâmplat.

— Eduard s-a dus la el... era gata să îl ierte din nou, însă de îndată ce l-a văzut, George a început să îl insulte, urlând că a adus un cuib de vipere în sânul familiei, că s-a căsătorit cu o vrăjitoare şi nu numai că s-a căsătorit cu ea, ci se pare că s-a căsătorit şi cu rudele ei profitoare.

— Bănuiesc că regele nu avea dispoziția necesară pentru o asemenea discuție.

— Judeci corect. I-a poruncit lui George să tacă din gură şi l-a acuzat de trădare. I-a spus că venise să îl ajute, dar că îşi dorea din ce în ce mai puțin să facă asta. George era nesăbuit. Era evident că băuse. Poruncise să i se aducă un butoi mare de vin de Malmsey. Eduard a continuat să încerce să îl facă să revină la realitate. George e şiret uneori şi ştia că regele încerca să găsească motive pentru a-l elibera. Of, ce neghiob este George! Ar fi putut fi un om liber, dar n-a fost niciodată prea rațional. Trăieşte mereu pasiunea de moment, aşa că a continuat să îndruge tot felul de nerozii despre regină şi despre familia Woodville. Apoi a spus ceva îngrozitor. A spus că în vreme ce tatăl nostru era plecat la luptă, mama noastră şi-a luat un amant şi că rezultatul a fost Eduard, ceea ce înseamnă că el, George, era adevăratul moştenitor al tronului.

— Ce poveste monstruoasă!

— Este o insultă nu doar la adresa lui Eduard, ci şi a mamei mele.

— Mă întreb oare ce ar spune dacă ar şti?

— Ar fi furioasă, cum este şi Eduard. El mi-a spus: „Vezi cum este? Ce pot face? Este fratele meu. Dacă îl las liber, cum pot şti ce poate să facă a doua zi?" Eu i-am răspuns: „Ar trebui să te întâlneşti față în față cu mama. Poate că atunci nu i-ar mai lua atât apărarea."

— Nu îmi pot da seama ce ar face ea dacă ar afla un asemenea zvon, am spus.

— Eduard nu vrea să afle ce a zis George despre ea. A spus că ar şoca-o şi ar deprima-o mult prea mult. Ea i-a

fost mereu o soție devotată tatălui nostru. Ba chiar a fost alături de el în campanii ori de câte ori a putut. Aceasta este o ofensă nemaipomenită la adresa ei, atât de nejustificată, şi dovedeşte că George poate spune orice îi trece prin cap.

— Crezi că acesta va fi sfârşitul pentru el?

Richard a căzut puțin pe gânduri.

— Mai este ceva, a spus el încet. Cred că Eduard era pe punctul de a-mi spune, dar apoi s-a răzgândit. Cred că l-a şocat într-o asemenea măsură încât nu îmi poate spune nici măcar mie despre ce este vorba.

— Aşadar, nu ai nicio idee?

— Niciuna. Din câte îmi amintesc, Eduard vorbea puțin incoerent. Apoi a spus: „Mai e ceva… ceva dezastruos dacă i-ar reuşi" şi a tăcut o vreme. L-am întrebat despre ce era vorba şi el mi-a răspuns: „A, nimic… nu era nimic de fapt… doar nişte nerozii defăimătoare, genul de lucruri pe care le-ar scorni George". L-am rugat din nou să îmi spună, căci îmi puteam da seama că în ciuda modului în care voia să evite subiectul, îl afectase foarte mult. „Nimic, nimic", a spus el şi mi-a dat de înțeles că pentru el subiectul era închis.

— Crezi că George l-a ofensat atât de mult încât nu îl mai poate ierta?

— Da, cred că a făcut-o.

— Bănuiesc că ofensa privind legitimitatea lui a fost de-ajuns.

— Cred că este o nerozie atât de mare încât ar putea fi respinsă uşor.

— Dar asta demonstrează că este duşmanul fratelui său.

— Nu e nimic nou aici. Impresia mea este că tocmai cealaltă problemă l-a făcut pe rege să se hotărască. Cunoscându-l însă pe Eduard, nu sunt aşa sigur. Mama l-a implorat să îi cruțe viața lui George şi Eduard detestă să existe conflicte în familie. Mai e şi Margareta, pe care a jignit-o refuzând să ia în considerare căsătoria lui George

cu Maria şi permiţând să fie propus numele lordului Rivers. El îşi doreşte să existe armonie în jurul lui, aşa că… nu ştiu care va fi soarta lui George.

Însă nu am rămas mult fără răspunsuri.

A doua zi am auzit că ducele de Clarence, beat mort fiind, căzuse într-un ditamai butoiul de vin şi se înecase.

Toată lumea a rămas mută de uimire pe la curte când a auzit vestea. Se ştia prea bine că ducele de Clarence era cam beţivan, aşa că părea destul de posibil ca în beţia lui să fi încercat să îşi umple cupa, să fi alunecat în butoi şi beat fiind, să nu mai fi putut ieşi de acolo. Era cât se poate de ironic că fusese ucis de băutura lui preferată şi încă într-un butoi pe care el însuşi poruncise să fie adus în celula sa.

Eu însă aveam bănuielile mele. După tot ce-mi spusese Richard, mi se părea lucru sigur că fusese ucis din ordinele lui Eduard.

Ducesa Cecily era împietrită de durere. Părea o cu totul altă persoană faţă de Cis cea Mândră, cum i se spunea. Era foarte tristă atunci când a stat de vorbă cu mine.

— Eduard este un mare rege şi treburile statului sunt în siguranţă în mâinile lui, mi-a spus ea. Tatăl lui ar fi fost şi el un mare rege. Cât de mult îmi doresc să nu fi existat această ceartă în sânul familiei! Ar trebui să fim uniţi, căci înţelegerea e dătătoare de putere, iar cearta e vestitoare de primejdie.

În timp ce încercam să o alin, mă gândeam la ce ar fi spus dacă ar fi ştiut despre ofensa pe care i-o adusese fiul ei. Poate că atunci ar fi înţeles de ce trebuise să moară Clarence şi că acesta era într-adevăr un pericol pentru fratele lui şi pentru pacea din regat.

Richard era foarte tulburat de întreaga situaţie. Am discutat puţin. Ştiam că el credea că Eduard făcuse în aşa fel ca George să moară… caz în care era vorba despre crimă.

— Dacă ar fi trăit George, a spus Richard, mai devreme

sau mai târziu am fi avut parte de necazuri… revolte peste tot în țară… oameni morți pentru o cauză inutilă şi ridicolă. În plus, gândeşte-te numai… dacă George l-ar fi învins pe Eduard… cât de mult rău ar fi adus asta țării. Iar, într-un asemenea caz, o crimă este întemeiată.

Am discutat despre asta o vreme şi cred că amândoi ne gândeam că dacă moartea unui om nesăbuit şi neghiob avusese loc cu scopul de a salva viețile şi suferința a mii de alți oameni, fapta aceea nu era considerată o crimă, ci dreptate.

— Eduard nu a fost niciodată un om răzbunător, a insistat Richard. Orice s-a întâmplat în noaptea aceea, a fost întemeiat.

Am ştiut că Richard se simțea mai bine după ce ajunsese la acea concluzie, aşa că nu am mai făcut aluzie la moartea fratelui său niciodată.

Maria de Burgundia se căsătorise cu arhiducele Maximilian, fiul împăratului de Habsburg Frederic al III-lea, aşa că problema care îl înfuriase într-atâta pe Clarence şi care condusese la moartea lui era acum rezolvată.

S-a mai făcut o arestare care l-a nedumerit pe Richard şi care avusese loc chiar în noaptea în care murise Clarence. Era vorba de Robert Stillington, episcop de Bath şi Wells. Era un susținător loial al casei de York, dar fusese acuzat că rostise vorbe de trădare care ar fi putut aduce prejudicii statului. Era o problemă minoră şi nu peste multă vreme, Stillington a şi fost eliberat, însă la ceva timp după aceea aveam să îmi amintesc de acest incident, deşi atunci părea atât de neînsemnat.

Nu mai era nimic care să ne țină la curte. Richard l-a asigurat pe Eduard că nu ar fi prea înțelept să stea prea mult departe de nord. Eduard l-a îmbrățişat cu căldură pe Richard şi l-a numit „frate credincios”. Richard a fost profund impresionat de asta şi mi-a spus că Eduard îi spusese că nu avusese niciodată motive să se îndoiască de loialitatea lui față de el şi că trebuia să mulțumească

Cerului că îl binecuvântase cu un frate ca el.

Am bănuit că moartea fratelui său îl apăsa mult. După ce ne-am luat rămas-bun înduioşător şi regele ne-a poruncit să avem grijă unul de celălalt, căci ne iubea nespus pe amândoi, ne-am întors la Middleham şi la familia noastră.

SOȚIA LORDULUI PROTECTOR

Ce bucurie să fim departe de intrigile şi problemele de la curte! Familia noastră ne-a aşteptat plină de nerăbdare. Ce plăcere a fost să ne reluăm viața de nobili de țară, să fiu din nou castelana de la Middleham şi să mă dedic treburilor căminului meu! Vrând-nevrând, trebuia să primim oaspeți destul de des, dar erau nişte ocazii atât de plăcute! Dansam şi aveam menestreli şi adesea, spre marea bucurie a copiilor, veneau şi comedianți la castel să ne înveselească.

Obişnuiam să îl însoțesc pe Richard în feluritele lui călătorii prin oraşele din nord. Îmi plăceau aceste vizite, mai ales cele spre York, cetate care era bastionul casei de York. Era mereu atât de palpitant când ne apropiam de zidurile acelea albe, cu crenelurile şi porțile lor.

York era un oraş important din nord. Unii spuneau că era la fel de important ca Londra. Catedrala, care tocmai fusese terminată, era mândria oraşului. Bogăția de care se bucura York se datora negustorilor care făceau un comerț înfloritor nu doar în interiorul țării, ci şi pe continent.

Oamenii din nord apreciau influența pacificatoare a lui Richard. Ne primeau de fiecare dată cu căldură, iar eu eram încântată să aud urale pentru Gloucester în timp ce treceam prin oraş. Richard primea aceste omagii cu o demnitate reținută, dar eu ştiam că era mândru de ceea ce reuşise să realizeze, menținând nordul liniştit şi mulțumit pentru Eduard.

Am încercat să ajungem la York în săptămâna de după Sărbătoarea Sfintei Treimi, ca să putem fi martorii miracolelor{4} care se jucau adesea la York pe vremea aceea, când se puneau în scenă secvențe din Biblie.

Însă nu ne puteam aştepta ca această stare de mulțumire deplină să dureze la nesfârşit. Erau probleme cu scoțienii.

Am primit mesaje de la Eduard. Credea că Ludovic se gândea la situația din Burgundia şi devenea neliniştit. Maximilian era un tânăr plin de energie, însă nu avea la dispoziție banii necesari pentru a-l înfrunta pe Ludovic şi, de îndată ce regele francez avea să aducă Burgundia sub controlul lui, avea să renunțe la tratatul cu Anglia. Probabil că faptul că trebuia să îi plătească rentă lui Eduard îl cam măcina, iar Eduard era sigur că Ludovic îl convingea sau poate chiar îl mituia pe regele scoțian ca să îi hărțuiască pe englezi la graniță.

Iacob al III-lea al Scoției era un rege destul de slab, un om fără prea multă judecată, dar se prea poate ca acesta să fi crezut că ar putea să îl învingă pe vechiul său duşman cu sprijinul regelui Franței. Problemele au început cu incursiuni la graniță care aveau loc sporadic. Cu toate acestea, Eduard avea informații conform cărora acesta ar fi fost doar un exercițiu preliminar, aşa că voia ca Richard să adune armata şi să mărşăluiască spre graniță.

A fost o lovitură aprigă. Venise vremea războiului în mult iubitul nostru nord. Vreme de câteva luni, acesta a continuat cu întreruperi şi asta l-a ținut pe Richard departe de casă. Într-un târziu, sosind şi vara, iar a fost chemat la Eduard, căci sora lor, Margareta, făcea o vizită în Anglia. Richard trebuia să se afle acolo ca să o întâmpine şi, în acelaşi timp, puteau discuta şi despre planurile privind o invazie a Scoției.

Aşadar, nici măcar la Middleham nu ne puteam bucura de pace cu adevărat.

L-am însoțit pe Richard la Londra, unde erau în desfăşurare ceremonii somptuoase pentru a o întâmpina pe acea doamnă atât de importantă, Margareta de Burgundia. Cu toate acestea, Richard mi-a spus că exista o anume răceală între ea şi Eduard. Ea a pus multe întrebări despre preferatul ei, George. Eduard îngăduise să fie făcut prizonier şi îi venea greu să înțeleagă una ca asta. Îşi cunoştea bine fratele. George era un băiețel

răutăcios, dar fermecător. Era greu să o faci să înțeleagă că această răutate, care poate fi fermecătoare la un tânăr, devine primejdioasă la un adult.

Însă Margareta era atât de orbită de dragostea ei pentru George, încât era gata să îl apere fără temei.

Richard mi-a spus că nu a fost o întâlnire prea fericită. Desigur că Margareta venise cu un scop şi era dezamăgită de rezultat.

— Se teme că Burgundia este slabă, a spus Richard. Maximilian are nevoie disperată de ajutor şi ea a venit la Eduard să i-l ceară. „Ajutor împotriva regelui Franței!" strigase Eduard. „El este binefăcătorul meu." Desigur, asta chiar este adevărat şi Margareta ştia că dușmănia dintre Franța şi Burgundia era punctul forte al Angliei şi că aşa fusese dintotdeauna. Cu toate acestea, îi cerea lui Eduard să se ridice împotriva regelui Franței!

„Şi cu renta mea cum rămâne?" o întrebase Eduard. „Eşti gata să o înlocuieşti?" Sigur, sunt convinsă că nu se aştepta să primească un răspuns la întrebarea aceasta. Aşadar, Margareta, care venise în Anglia pentru a cere ajutor pentru burgunzi, avea să fie dezamăgită.

Margareta s-a întors în Burgundia, jignită şi tristă, iar noi ne-am întors la războiul nostru cu Scoția.

Au trecut doi ani. Richard şi cu mine eram căsătoriți de zece ani şi nu exista niciun semn că aş mai rămâne însărcinată. Eram cât se poate de supărată din această cauză. În plus, grijile mele privind sănătatea fiului meu deveneau din ce în ce mai serioase. Era un băiat tare bun, tăcut, blând şi iubitor, dar în mod evident nu era la fel de puternic şi vioi ca fratele şi sora lui vitregă.

Mă copleşea adesea o slăbiciune care mă obosea şi trebuia să mă retrag în camera mea pentru a mă odihni, deşi încercam să țin acest lucru secret, ca să nu afle Richard.

Am fost atât de recunoscătoare când a reuşit să pună capăt în mod mulțumitor războiului cu scoțienii. A fost o

mare bucurie să îl văd mai des, deşi teama pentru sănătatea fiului meu… şi acum şi pentru a mea nu mă lăsau în pace.

Richard nu voia să îl lase pe fiul nostru să ia parte la exerciții militare. Îşi amintea de zilele tinereții sale când se căznise să țină pasul cu băieții de vârsta lui. Fiul nostru avea înclinație mai degrabă pentru învățătură şi Richard spunea că trebuie să îşi urmeze vocația.

Apoi, pe neaşteptate, micuța Anne Mowbray, mireasa-copil a ducelui de York, muri. Am auzit că regina a jelit-o cu adevărat, căci o luase pe micuța noră la ea după căsătorie. Fusese auzită comentând că în ciuda morții premature a copilei, averea ei îi rămăsese ducelui de York şi, în mod evident, asta o mulțumea.

A mai avut loc un deces, care avea să aibă un efect uimitor asupra noastră, a tuturor.

S-a întâmplat la sfârşitul lunii martie ’82, dar noi am primit vestea abia după câteva săptămâni şi chiar şi atunci nu mi-am dat seama cât de important era acest lucru pentru noi.

În timpul unei plimbări călare, Maria de Burgundia fusese aruncată de pe cal şi murise în urma rănilor. Lăsase în urmă doi copii, o fată şi un băiat. Acum, Maximilian trebuia să ducă greul treburilor de stat de unul singur. Margareta i-a scris lui Eduard, implorându-l să o ajute, iar Maximilian s-a alăturat rugăminților ei. Eduard însă nu putea face nimic atâta vreme cât trebuia să respecte tratatul cu regele Franței.

Eram aşteptați la curtea de la Westminster pentru a petrece acolo Crăciunul. Eduard ne-a trimis un mesaj plin de afecțiune. Voia să îi mulțumească personal fratelui său pentru strălucitele victorii asupra scoțienilor.

Şi astfel, am pornit alături de Richard şi de fiul nostru către sud.

Avea să fie un Crăciun memorabil. Era începutul unei schimbări, dar una tristă şi nefericită pentru mine, în

ciuda strălucirii ei lumeşti. Nu îmi doream această schimbare. Pe tot parcursul ei am tânjit să mă întorc la Middleham, dar, vai, nu ne putem rândui viaţa şi trebuie să acceptăm ce ni se întâmplă.

Regele ne-a întâmpinat plin de exuberanţă. Era la fel de minunat ca întotdeauna. Da, se îngrăşase, dar asta nu era nimic surprinzător dacă ceea ce se spunea despre îngăduinţa lui faţă de propriile lui slăbiciuni era adevărat. Avea tenul roşcovan şi ochii lui minunaţi erau uşor injectaţi şi, cu toate acestea, încă arăta ca un rege, în ciuda pungilor de sub ochi. Se remarca faţă de cei din jurul lui. Era zâmbitor, bonom, prietenos, glumeţ şi abordabil. M-am gândit adesea că niciun monarh nu era atât de iubit de popor ca el. Oamenii îi zâmbeau mereu indiferent ce auzeau despre nenumăratele lui amante şi despre căsătoria lui deloc populară. Şi iată că regina se afla lângă el, mai frumoasă ca niciodată, părând că anii nu trecuseră deloc peste perfecţiunea ei glacială, iar toţi copiii ei, trei băieţi şi cinci fete, erau la fel de frumoşi ca şi părinţii lor.

— Frate, a spus regele îmbrăţişându-l pe Richard, dragul meu frate. Să dea Dumnezeu să nu uit niciodată câte îţi datorez! Bine ai venit. Ne vedem atât de rar. Şi tu Anne, Anne, draga mea soră. O să îţi mai aducem puţină culoare în obraji şi o să dansezi zi şi noapte. O să mai punem nişte carne pe oasele tale frumoase. Nu ai grijă de fata asta prea bine, Richard, trebuie să stăm de vorbă în privinţa asta.

— Sunt bine, milord, am insistat eu.

Mă sărută.

— O să ne asigurăm că eşti şi mai bine. Iar tu, dragă nepoate… fii binevenit. Suntem încântaţi că te afli printre noi. Verii tăi de-abia aşteaptă să te întâmpine.

Emana bonomie şi bunăvoinţă şi cred că ambele erau autentice. Iubea oamenii şi voia ca şi ei să îl iubească. Era imposibil să nu fii fermecat de el.

Nici nu ne puteam închipui ce lovitură aveam să

primim.

Richard se afla cu regele când a primit vestea. Era bucuros că se întâmplase aşa, după cum mi-a spus mai târziu.

— Au venit mesageri din Burgundia, mi-a spus el. Mi-am dat seama că fratele meu nu era prea dornic să îi primească şi nici nu fusese vreodată. Ura veştile proaste şi voia mereu să le evite, măcar pentru o vreme. Se gândea la Crăciun şi la festivitățile organizate cu această ocazie. Ştii cât de mult îi plac astfel de distracții. Poate că avea o presimțire că avea să se întâmple ceva. „Care crezi că ar putea fi vestea din Burgundia?" mi-a spus el. „Fără îndoială că Maximilian se milogeşte din nou", i-am răspuns. „Ce se va întâmpla cu el acum? Nu este destul de puternic pentru a-i ține piept lui Ludovic." „Are destulă energie. Are nevoie de arme şi de oameni. Nu poți purta un război fără ele", a spus Eduard. Era gânditor şi, am observat, puțin îngrijorat. „De ce să nu trimitem după mesageri şi să vedem ce au de transmis?" i-am spus eu. „Ai dreptate ca de obicei, Dickon", mi-a spus el privindu-mă hotărât şi folosind numele meu din copilărie. „O să trimitem după ei." „Şi atunci când vor veni ce se va întâmpla?" am întrebat. Nu îl văzusem niciodată atât de afectat. Mesagerii aveau scrisori de la Margareta. Fratele meu le-a citit şi am văzut apoi cum i se suie sângele în obraji şi ochii parcă îi ies din orbite. „Ce este, Eduard?" am spus. „Ştii că poți avea încredere în mine." El a întins o mână şi eu i-am luat-o într-a mea. A trebuit să îl sprijin, căci mi s-a părut că era cât pe ce să se prăbuşească. Avea chipul roşu de mânie. L-am condus până la un scaun şi l-am silit să se aşeze. El continua să tremure. „Citeşte asta", mi-a spus, încredințându-mi scrisoarea. Am citit scrisoarea pe care mi-a dat-o. Nu îmi puteam crede ochilor. Incapabil să continue fără ajutor, Maximilian se dăduse bătut şi căzuse la pace cu Ludovic. Fiica cea mică a Mariei, Margareta, urma să se mărite cu delfinul, iar zestrea fetiței aveau să fie Burgundia şi

Artois. Scrisoarea mi-a căzut din mână, a continuat Richard. Eram la fel de uluit ca Eduard. Prima dată m-am gândit la nepoata mea Elisabeta căreia i se spunea pe la curte *madame la dauphine.* Acum, o alta avea să primească acel titlu. Nu mă surprindea că fratele meu era atât de furios. Alianța dintre Ludovic şi Burgundia ar fi însemnat că Ludovic nu mai trebuia să mențină pacea cu Anglia.

— Oare asta va însemna că renta regelui nu va mai fi plătită de Franța? am întrebat.

— Mi-am dat seama că asta îl rănea cel mai mult pe Eduard. Eram neliniştit în privința lui, Anne. Nu l-am văzut niciodată arătând ca în clipa aceea. Avea mereu felul lui de a depăşi necazurile. A fost dintotdeauna optimist… chiar şi în cele mai grele momente. Apoi… el s-a aplecat în față de pe scaun şi dintr-odată am văzut că fața i se făcuse stacojie. I-am desfăcut gulerul cămăşii şi am văzut cum începe să horcăie. Am strigat atunci după ajutor. Când au venit oamenii, el alunecase deja pe podea. Arăta atât de mare, de neajutorat şi de diferit de felul lui de a fi. Îl iubesc, Anne, a murmurat Richard, ducându-şi mâna la ochi. A fost mereu fratele meu cel minunat, atât de robust. Atât de puternic. Mi s-a rupt inima să îl văd aşa.

— Richard, am spus, încercând să îi alin durerea, asta nu se poate… încheia aşa.

— Doctorii sunt la el acum. Spun că a avut un atac de apoplexie. Se agață de viață. Ştie că nu trebuie să ne părăsească.

M-am rugat alături de Richard şi am aşteptat veşti.

Regele îşi revenise. A trimis după Richard, iar eu am aşteptat cu nerăbdare să se întoarcă. Am fost uşurată când l-am văzut, căci mi-am dat seama că avea veşti bune.

— E minunat, a spus Richard zâmbind. Arată aproape ca înainte. Spune că festivitățile de Crăciun vor continua

ca de obicei şi vrea ca acestea să fie mai strălucitoare ca niciodată.

— Aşadar şi-a revenit complet?

— Aşa se pare. Mă întreb dacă se şi simte după cum spune, căci a vorbit foarte serios cu mine. „Micuțul meu Eduard e doar un copil", mi-a spus el. „Nu are decât doisprezece ani. Este prea tânăr pentru a putea duce o asemenea responsabilitate." Eu i-am spus: „Dar nu va trebui să facă asta decât peste ani buni". „A, da, da, desigur", a răspuns el, dar am văzut privirea lui înnegurată. „Am avut un atac de apoplexie, Dickon", a continuat el încet şi gânditor. „Când se întâmplă astfel de lucruri, poți spune că ai primit un semn. Nu, nu vreau să spun că o să mor chiar mâine. Mai am ceva ani de trăit, trebuie să mai am... căci Eduard este atât de tânăr." I-am spus că are să se recupereze complet, cu siguranță. E puternic ca un taur. Nu ne-am descurca fără el. Micuțul Eduard nu s-ar descurca fără el. Nici eu, şi nici Anglia. El mi-a luat mâna şi mi-a strâns-o. Mi-a spus că ştiuse toată viața lui, şi avusese una destul de frământată, că se putea baza pe mine. Nu îl dezamăgisem niciodată. Unii îl dezamăgiseră şi îi părea cu adevărat rău de ceea ce li se întâmplase. „Mi-au fost prieteni buni la un moment dat", mi-a spus el meditând. „Warwick, George, ei m-au trădat, dar tu Dickon, tu niciodată." Am fost profund impresionat şi i-am spus că îl iubisem şi îl admirasem dintotdeauna, că fusese eroul copilăriei mele şi că era în continuare eroul meu. Am stat aşa tăcuți o bună bucată de vreme. Apoi el mi-a spus: „Vreau să îmi promiți ceva. Dacă ar fi să mai am un atac şi dacă de data aceea...", la care eu am scuturat din cap şi am spus că nu avea să se întâmple una ca asta. El însă nu m-a luat în seamă şi a continuat: „Vreau ca tu să ai grijă de Eduard, să îl călăuzeşti... Vei fi lordul protector al Angliei până când ajunge la vârsta potrivită pentru a guverna de unul singur. Aşa că vreau să te afli în preajma lui." L-am asigurat că voi face după cum doreşte, că voi face orice

îmi spune pentru el şi atunci el a părut mulțumit. „Dar o să mai trăieşti mulți ani de acum încolo, Eduard”, am spus. „Cel puțin douăzeci”, a răspuns el cu jovialitatea-i obişnuită, părând ceva mai fericit.

— Probabil că îşi face probleme pentru sănătatea lui.

— Da. A început să vorbească despre realizările lui, de parcă ar fi vrut să se justifice.

— Poate că are ceva remuşcări pentru că i-a luat tronul lui Henric, care era regele legitim, am spus eu.

— Am bănuit că asta îi trecea prin minte. A fost bine că Eduard a luat tronul, de dragul Angliei… dar după cum spui tu, Henric era moştenitorul direct. Nu a vorbit despre el, ci a continuat să înşire toate lucrurile bune pe care le-a făcut prin țară. Comerțul a crescut. „Mi-au plăcut dintotdeauna negustorii”, a spus el. „Dar şi unele dintre nevestele lor”, a adăugat, încercând să facă o glumă. „Cred că Jane Shore e încă una dintre favorite”, i-am răspuns pe acelaşi ton.

— Poate că nu a fost prea înțelept să faci asta, de vreme ce îşi scotea în evidență virtuțile.

— O, dar el nu consideră că aventurile lui amoroase sunt un păcat. Ar spune că au fost ceva normal şi că l-au încântat nu doar pe el, ci şi pe partenerele sale. „Este de datoria regelui să le facă pe plac supuşilor”, a spus el întotdeauna. Nu, nu i-a displăcut că m-am referit la Jane, îi face mereu plăcere să vorbească despre ea. Cred că ține foarte mult la femeia aceea.

— Mi-a spus apoi că el înțelegea cum merg treburile, ceea ce nu era cazul majorității regilor. „Să guvernezi un regat înseamnă mult mai mult decât să te duci la război şi să organizezi parade”, a spus el. „Ce-i drept, comerțul a crescut şi tu ai adus ordine şi dreptate în țară”, am răspuns eu. „Şi am început să construiesc şi St. George’s Chapel de la Windsor, care va fi o moştenire splendidă pentru popor. Am construit biblioteci. În plus, cine l-a adus pe Caxton cu tiparnița lui pe aceste meleaguri, nu eu?” „Ai făcut multe pentru popor”, l-am asigurat eu. Apoi

a vorbit despre ceea ce reprezentase mereu un punct asupra căruia nu eram de acord, renta de la francezi. „Ştiu că nu eşti deloc de acord cu asta şi îți înțeleg sentimentele”, mi-a spus el, „însă la momentul respectiv, aşa trebuia făcut. Aveam bani pentru țara mea, Dickon, banii lui Ludovic. E adevărat că acum s-a încheiat. N-o să mai văd un sfanț de la Ludovic. De ce mi-ar mai da vreun ban? Nu se mai teme de Burgundia, şi în tot acest timp i-a stat mintea la ea. Burgundia l-a transformat în duşmanul meu şi prietenul lui Warwick... pentru o vreme. Însă prietenia lui Ludovic a tot oscilat într-o direcție sau alta. Până la urmă este rege, dar lasă-mă să îți spun un lucru. Aveam banii lui Ludovic, ceea ce însemna că nu trebuia să mai percep impozite de la poporul meu... de la negustori şi alții ca ei. Acesta este un alt motiv pentru care comerțul a devenit prosper, aşa că cine poate susține că a fost greşit? Banii au fost cheltuiți mai bine astfel decât pe un război din care nu aveam nimic de câştigat.”

— E important că a vorbit astfel cu tine, i-am spus. Crezi că asta înseamnă că îi e teamă să nu moară subit?

— Întotdeauna şi-a deschis inima în fața mea.

— E neliniştit. Cred că regina e profund umilită şi jignită pentru prințesa Elisabeta. Ce păcat că ea a insistat atât de mult să fie cunoscută la curte drept soția delfinului.

— Regina a permis ca avariția şi mândria ei să îi întreacă bunul simț. Ar trebui să ştie că aliațele regale nu sunt niciodată sigure până când nu sunt duse la capăt. Cu toate acestea, neliniştea privind sănătatea regelui a umbrit cealaltă dezamăgire.

— Regina trebuie să se simtă uşurată că el e încă în viață, o va face să îşi dea seama cât de mult depinde de el.

— Cred că şi-a dat mereu seama de asta, am comentat.

În timpul Crăciunului, regele a fost vesel ca de obicei şi neliniştea privind sănătatea lui a început să se risipească.

Ce putea fi în neregulă cu un om care dansa aşa cum dansa el, care mânca mereu cu atâta poftă şi care se deda la aceleaşi flirturi cu doamnele de pe la curte? Fusese doar o indispoziție temporară, iar trupul puternic al regelui putea scăpa cu uşurință de orice astfel de neajuns.

Era hotărât să demonstreze asta, iar faptul că îl vedeai dansând în sala de bal cu frumoasa lui fiică mai mare, care îşi pierduse acum marele titlu şi rămăsese doar prințesa Elisabeta, te făcea să crezi că mai avea ani buni în față.

Richard s-a liniştit.

— Este adevărat, are forța a zece oameni, a spus el. O să fie bine.

După Crăciun, am plecat de la curte şi ne-am întors la Middleham, unde am cunoscut din nou bucuria care nu înceta să îmi umple sufletul de fiecare dată când mă întorceam acasă.

Era pe la mijlocul lui aprilie, la două luni de când plecaserăm de la Westminster. Ne intraserăm din nou în ritmul nostru liniştit de viață şi cea mai mare grijă a mea era sănătatea fiului meu. Mai tuşea acum din când în când şi nu îmi plăcea asta. Eram într-o stare de nelinişte perpetuă. Cât mi-aş fi dorit să mai pot avea copii, dar se părea că una dintre binecuvântările sorții îmi era refuzată. Isabel avusese patru copii, dintre care doar doi supraviețuiseră, e adevărat, însă după câte mi se povestise, atât Margareta, cât şi Eduard erau copii arătoşi şi sănătoşi. De ce nu puteam avea copii? Uneori mi se părea că infertilitatea mea îl dezamăgea pe Richard la fel de mult ca şi pe mine şi cu siguranță că şi trebuia să fie aşa. Numai că el era atât de bun şi blând că nu o arăta.

Mă aflam pe terasă când am auzit zgomot de copite. Am privit în jos şi am văzut un mesager. După toate aparențele venise de departe în cea mai mare viteză.

Am coborât în fugă. Richard ajunsese deja la el.

— Regele a murit, a spus omul gâfâind.

Am fost şocați. Richard a pălit şi a scuturat din cap. Îmi puteam da seama că se agăța de speranța că nu era adevărat. A rămas tăcut preț de câteva clipe, apoi a izbucnit.

— Când? a strigat el.

— Pe nouă aprilie, domnul meu.

Pe nouă aprilie, şi noi eram aproape la jumătatea lunii.

— Vii din partea reginei? a întrebat Richard.

— Nu, milord, din partea lordului Hastings, a răspuns mesagerul, scoțând o scrisoare pe care i-o înmână lui Richard. Am stat lângă el cât a citit-o.

— Regele a lăsat totul sub protecția dumneavoastră… moştenitorul, regatul. Luați-l pe noul suveran, Eduard al V-lea, şi veniți cu el de îndată la Londra.

— Şi acum ce facem? l-am întrebat pe Richard după ce mesagerul a fost trimis la bucătărie pentru a mânca ceva.

Richard a rămas puțin pe gânduri.

— Tânărul rege se află la Ludlow cu lordul Rivers, a spus el apoi. Cred că cel mai bun plan al meu ar fi să trimit după el acolo. Îi voi spune că în calitatea mea de lord protector şi unchi al lui, eu ar trebui să îl conduc la Londra şi să hotărăsc ce rută vom urma. M-aş putea întâlni cu el pe drum. Între timp trebuie să mă pregătesc.

— Of, ce veste proastă, Richard. Ştiu ce simțeai pentru el.

Richard era prea emoționat pentru a putea vorbi. A intrat din nou în castel şi a început să chibzuiască cum să îşi strângă oamenii ca să poată pleca cât mai repede spre Ludlow.

Timp de câteva zile nu s-a întâmplat nimic. Richard începuse să devină nerăbdător când am mai primit un mesaj de la Hastings prin care ne prevenea că familia Woodville era gata să îl ducă pe tânărul Eduard la Londra, unde voiau să îl încoroneze, astfel încât să poată spune că nu avea nevoie de îndrumarea unchiului său.

Richard şovăia. Nu putea înțelege de ce nu primise

nicio veste de la Westminster. Crezuse că va fi informat de îndată de moartea lui Eduard de consiliul fratelui său, or faptul că aceştia nu o făcuseră, împreună cu mesajul lui Hastings, însemna că situația începea să fie destul de îngrijorătoare.

Richard se hotărî să le scrie reginei şi consiliului şi de îndată ce aceste scrisori fură trimise, ajunseră la noi mesageri. De data aceasta erau din partea ducelui de Buckingham.

Era clar că Buckingham se aştepta să apară probleme, însă Richard era precaut în privința lui. Avea un caracter complet diferit de cel al lui Richard. Buckingham era aventuros şi îi plăcea să se afle în fruntea a tot felul de încercări temerare. Era de înțeles de ce Richard era puțin bănuitor în privința lui. Ştia că le poartă pică celor din familia Woodville şi că ar profita de orice ocazie pentru a-i lovi, căci nu o iertase niciodată pe regină că îl forțase să o ia de soție pe sora ei, Catherine. La vremea respectivă, Buckingham avea doar doisprezece ani şi resimțise profund faptul că fusese folosit. Aparținea uneia dintre cele mai nobile familii din regat şi fusese căsătorit doar pentru a împlini ambițiile familiei Woodville.

În mesaj, Buckingham spunea că era gata să îl slujească pe Richard şi credea că este extrem de important ca el să vină la Londra fără întârziere.

Richard şi-a dat seama atunci că sosise momentul să plece. L-a trimis înapoi pe curierul lui Buckingham cu mesajul că pleca din Yorkshire şi se îndrepta spre Londra de îndată şi că avea să îl întâlnească pe Buckingham pe drum.

Eu eram neliniştită. Nu prea îmi plăcea cum se rezolvau lucrurile. Era din ce în ce mai ciudat că Richard nu primise nicio veste de la Londra. În plus, în mesajele de la Hastings şi de la Buckingham părea că există un avertisment.

Richard îmi ştia temerile.

— Mă bucur că îi ai prieteni pe Buckingham şi pe

Hastings, am spus eu.

— O să am nevoie de toți prietenii pe care îi pot găsi, Anne, mi-a răspuns el pe un ton grav.

— Aş vrea să pot veni cu tine.

— Şi eu îmi doresc să fie aşa, dar de această dată nu se poate. Nu ar fi deloc înțelept.

— Ce vei face?

— Voi face cum sugerează Hastings. O să îl iau pe rege şi vom pleca în cea mai mare grabă spre Londra. Mi-e teamă că dacă nu fac asta, regatul va începea în curând pe mâinile unui Woodville.

Richard era gata de plecare. Eram atât de neliniştită văzând flamurile cu mistrețul alb fluturând în vânt că îmi simțeam inima grea. Apoi, el a plecat călare, în fruntea a trei sute de oameni. Nu a vrut să ia mai mulți oameni cu el, căci nu dorea să lase impresia că vine cu o armată după el.

Eduard mă ținea strâns de mână. John şi Katharine stăteau lângă el. L-am urmărit cu toții cu privirea până când l-am pierdut din ochi. Ştiam că acesta era sfârşitul vieții noastre confortabile la Middleham.

După plecarea lui Richard am devenit din ce în ce mai îngrijorată. Regele nostru era un băiețel de treisprezece ani, Eduard al V-lea. Auzisem de atâtea ori ce dezastru însemna pentru o țară un rege minor. Erau mereu mult prea mulți oameni puternici care încercau să îl manipuleze pe copilul-rege. Sărmanul Henric al VI-lea fusese doar un bebeluş atunci când ajunsese pe tron. Cât de diferită ar fi fost istoria țării noastre dacă tatăl lui ar fi trăit mai mult! Nu ar mai fi existat niciun Război al celor Două Roze, şi niciun făuritor de regi. Poate că tatăl meu ar fi trăit o viață de nobil obişnuit, petrecându-şi mai mult timp cu familia lui pe pământurile sale. Am fi putut fi o familie fericită. Poate că Isabel nu ar fi murit şi cu siguranță nu şi-ar mai fi pierdut primul copil pe mare. Mama nu ar mai fi fost prizonieră la Beaulieu. Nu aş mai

fi fost logodită niciodată cu prințul de Wales, nici lăsată într-un birt de unde, fără noroc, poate că nu aş mai fi scăpat vreodată.

Toate erau doar presupuneri, dar ce altceva puteam face în astfel de momente? Nu ştiam ce se întâmpla şi îmi era teamă pentru Richard. Eduard îl numise protector al regatului şi tutore al regelui, dar ştiam prea bine că va întâmpina rezistență şi că cei din familia Woodville, în frunte cu regina, aveau să facă tot ce le stătea în puteri pentru a-l controla pe rege.

Copiii puneau întrebări.

— Unde e tata? Ce se întâmplă?

Katharine era prea mare ca să o pot momi cu răspunsuri uşurele. Vorbea cu femeile. Ştia că se întâmplă ceva şi le spunea asta şi lui John şi lui Eduard.

— Tatăl vostru a plecat la Londra pentru că va fi un nou rege, le-am spus.

— Dar ce s-a întâmplat cu celălalt? m-a întrebat Eduard.

— A murit, i-am spus, şi când un rege moare, dacă are un fiu, acel fiu devine noul rege… chiar dacă este doar un băiețel.

— Câți ani are noul rege? a întrebat Eduard.

— Doisprezece ani.

— Eu am zece, a spus el mândru.

— E tânăr pentru un rege, am continuat eu. Tatăl vostru s-a dus să îl ajute.

— Atunci totul va fi bine, a spus Eduard.

Îmi doream să îi pot împărtăşi încrederea. Eram convinsă că situația era periculoasă. Ce tragedie că murise Eduard! Nu era bătrân. Trăise doar patruzeci şi ceva de ani şi păruse atât de puternic, de neînvins. Asta până când avusese atacul acela de apoplexie de la sfârşitul anului trecut. Dar cu siguranță că nu îşi refuzase niciodată nimic din ce îi ceruse firea lui profund senzuală, iar sexualitatea lui nepotolită şi mesele copioase îşi spuseseră cuvântul. Acum ne lăsase un

băiețel de doisprezece ani să ne conducă în timp ce familii puternice încercau să preia puterea.

Au fost zile atât de neliniştite, iar tusea mea se înrăutățea când îmi făceam griji.

Tânjeam după veşti. Vizitatorii erau cât se poate de bineveniți la castel, căci toți vorbeau despre moartea regelui şi existau tot felul de variante despre ce se întâmpla sau ce avea să se întâmple. Unii veneau de la Londra şi erau cum nu se poate mai nerăbdători să ne spună tot ce ştiau. Am aflat că se speculase mult felul cum murise regele. Părerea generală era că răcise în timpul unei ieşiri la pescuit cu câțiva dintre prietenii lui apropiați. Plouase torențial şi el stătuse cu hainele ude ore bune. Se spunea că având în vedere boala lui recentă, regele ar fi trebuit să aibă mai multă grijă de sănătatea lui. Unii spuneau că nu îşi revenise deloc de pe urma febrei căpătate în timpul campaniei din mlaştinile franceze. Alții spuneau că trăise prea bine şi, desigur, se şoptea ceva şi despre otravă. Dar verdictul care avea întâietate era acela că regele murise pentru că trăise prea intens.

Am aflat că fusese bolnav vreme de zece zile, timp în care se grăbise să îşi pună afacerile la punct.

— I-au aşezat trupul pe o scândură la Westminster, mi-a spus unul dintre vizitatori. Era gol-goluț, în afară de bucata de pânză de pe coapse. Chiar şi mort îşi păstrase acel aer regal, splendid. Lorzii au venit să îl privească şi apoi trupul i-a fost îmbălsămat şi aşezat în coşciug deschis la capela St. Stephen timp de zece zile, după care a fost dus la Westminster Abbey. Lângă catafalc a fost aşezată o statuie a lui în mărime naturală, îmbrăcată în hainele regelui şi purtând globul şi sceptrul... părea atât de reală, mai că ai fi zis că era marele Eduard în persoană. Pe urmă l-au dus la Sion House unde cortegiul a rămas peste noapte, şi apoi la Windsor pentru a fi îngropat în capela regelui de la St. George.

— Aşa ar fi vrut şi el, să plece dintre noi cu aceeaşi

splendoare, am spus.

— Milady, ştiu din surse sigure că toate acestea au costat o mie patru sute nouăzeci şi şase de lire, şaptesprezece şilingi şi doi penny.

— I-ar fi plăcut şi asta.

Mă tot gândeam la Richard şi nu peste multă vreme aveam să aud ce se întâmplase cu adevărat chiar de la el. Apoi am aflat cât de aproape fusese de eşec, iar dacă situaţia s-ar fi întors împotriva lui în acele clipe, viețile noastre ar fi fost cu totul altfel.

Ce se întâmplase de fapt? Atunci când se apropia de Northampton, Richard primise un mesaj de la lordul Rivers în care acesta îi spunea că plecase de la Ludlow cu regele în speranța de a ajunge la Northampton pe 29 aprilie. Îi cerea lui Richard ca, în cazul în care ajungea primul în oraş, să îl aştepte acolo. Dacă ar fi ajuns el primul, l-ar fi aşteptat pe Richard. Păruse un aranjament cât se poate de convenabil, căci astfel Richard l-ar fi putut duce apoi pe rege la Londra.

Când Richard ajunsese la Northampton însă, nu văzuse nici urmă de Rivers şi după ce îşi instalase suita în zona de la periferie, se dusese la un han unde îşi propusese să petreacă noaptea. Între timp, ajunsese şi Rivers acolo. Fusese foarte respectuos față de Richard, numindu-l lord protector şi explicându-i că, de vreme ce nu reuşise să găsească unde să se cazeze împreună cu cei care îl însoțeau în Northampton, se dusese la Stony Stratford şi se întorsese apoi la Northampton pentru a-i explica lui Richard ce se întâmplase.

Deşi îşi dăduse imediat seama că ceva era în neregulă cu povestea aceea, Richard nu schițase niciun gest că ar fi ghicit asta. Povestea că nu aveau unde să înnopteze era o minciună, căci Richard reuşise să găsească loc pentru oamenii lui. Cu toate acestea, îl invitase pe Rivers să ia cina cu el.

În timp ce stăteau de vorbă, sosise ducele de Buckingham şi luaseră toți trei cina.

Fusese o adunare destul de veselă şi după ce se retrăseseră fiecare în camera lui, Buckingham venise la Richard şi discutaseră situația. Era evident că Rivers îi păcălise, spunea Buckingham. În mod clar, plănuia să îl ducă pe rege la Londra înainte ca ei să ajungă acolo şi să îl încoroneze, astfel încât, fiind uns suveran, acesta să hotărască singur dacă dorea să accepte tutela unchiului său. Or, desigur că ar fi fost încurajat de mama lui să nu o facă.

— Poți să fii sigur de asta, spusese Buckingham. Rivers a trimis deja vorbă la Stony Stratford şi le-a spus să plece la drum fără întârziere.

Richard era însă prea şiret ca să îngăduie să se întâmple una ca asta, şi de îndată ce sosise Rivers la Northampton, poruncise ca niciun mesager să nu părăsească oraşul fără permisiunea lui. Aşa că, îl asigură el pe Buckingham, regele avea să rămână la Stony Stratford până sosea el să îl conducă la Londra.

Buckingham fusese impresionat de o asemenea inteligență şi îşi oferise din nou sprijinul lui Richard.

Următoarea mişcare a lui Richard fusese să îl aresteze pe Rivers şi să meargă călare alături de Buckingham până la Stony Stratford, unde regele, cu lordul Richard Grey şi bătrânul Sir Thomas Vaughan, pe care Eduard îl numise şambelan şi consilier al fiului său, aşteptau cu nerăbdare întoarcerea lordului Rivers.

Mi-a părut rău de băiat când am auzit asta. Trebuie să fi fost uluit trezindu-se cu întreaga responsabilitate aruncată pe umerii săi. Oare ce gândise când îl văzuse pe ducele de Gloucester venind în locul unchiului lui cel simpatic? Fără îndoială că fusese îngrozit.

Richard a acționat prompt. Richard Grey şi Thomas Vaughan au fost arestați şi Richard l-a luat în primire pe rege. Următoarea lui mişcare era ca Eduard să intre în capitală însoțit de omul pe care tatăl lui îl numise lord protector al Angliei şi tutore al fiului său.

Mi-au mai povestit şi alții despre călătoria aceea la

Londra. Regele a cucerit inimile oamenilor, aşa cum o fac copiii. Trebuie să fi arătat fermecător, îmbrăcat în catifea albastră, flancat de Richard şi de Buckingham, îmbrăcați amândoi sobru, în negru. Era o ocazie deosebită pentru membrii consiliului oraşului, care îşi purtau veşmintele stacojii, şi pentru sute de cetățeni de vază, în haine purpurii. Veniseră cu toții să îl întâmpine pe noul rege. Îi primeau cu urale pe rege şi pe lordul protector, şi protestau mocnit împotriva familiei Woodville, pe care nu o iubeau deloc. Regina fugise deja cu copiii ei mai mici şi căutase refugiu pe undeva. Începuse o nouă domnie.

Am primit un mesaj de la Richard în care îmi spunea să mă pregătesc să plec de îndată la Londra. Pe douăzeci şi doi iunie avea să aibă loc încoronarea micuțului rege şi, în mod normal, trebuia să fiu şi eu prezentă împreună cu fiul nostru. Richard locuia la Crosby's Place şi din când în când la reşedința mamei sale, castelul Baynard. Când ajungeam în apropiere de Londra trebuia să îi trimit un mesaj ca să mă poată întâmpina.

Era vestea pe care o aşteptasem atât de mult. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să merg în apartamentele fiului meu pentru a-i spune că urma să mergem la tatăl lui. L-am auzit tuşind pe măsură ce mă apropiam. Mi-a zâmbit, de parcă şi-ar fi cerut scuze, aşa cum făcea atunci când îl găseam tuşind. Dragostea pentru el mă copleşea în astfel de momente. Mă impresiona foarte mult că el considera că trebuie să-i fie ruşine de slăbiciunea lui.

— Cum te simți astăzi, fiule? l-am întrebat, îmbrățişându-l.

— Mă simt foarte bine, mi-a spus el gâfâind puțin, dar cu vioiciune.

Eu însă ştiam că nu era aşa.

L-am întrebat pe John cum se simțea fratele lui când erau împreună.

— A, oboseşte repede, milady, mi-a spus el. Face

puțină mişcare şi apoi trebuie să se odihnească.

Am trimis după unul dintre doctori şi i-am cerut să îmi spună cu sinceritate ce credea despre starea lui Eduard.

— Nu e prea zdravăn, doamnă, are nevoie să fie foarte bine îngrijit, a fost răspunsul.

— Ştiu asta. Îmi propun să îl iau cu mine la Londra, ca să ne întâlnim cu ducele.

— În opinia mea, a spus medicul cu un aer grav, călătoria aceasta i-ar putea testa cam mult rezistența.

— Cam mult… am repetat îngrozită.

— Are nevoie de multă odihnă, iar când tuşeşte rău nu e bine pentru el să doarmă prin locuri ciudate şi să suporte neplăcerile vremii, ceea ce s-ar putea întâmpla foarte bine în timpul călătoriei.

Mă aflam într-un impas. Trebuia să ajung la Richard, dar dacă îl luam cu mine, riscam sănătatea fiului meu.

Eduard voia să vină şi eu nu ştiam ce să îi spun. Dacă sănătatea lui ar fi avut de suferit din cauza călătoriei, nu mi-aş fi iertat-o niciodată că l-am pus în primejdie. Richard ar fi fost cât se poate de dezamăgit. Ca şi mine, încerca să se convingă pe sine că Eduard avea să crească şi să nu mai fie atât de fragil. Chiar şi lui Richard i se întâmplase. Fusese un copil plăpând, dar crescuse sănătos, deşi îi lipsea înfățişarea robustă a fraților săi. Or cu aceştia ce se întâmplase? Unul fusese omorât de excesele lui, iar celălalt murise din propria lui prostie. Din fericire, Richard nu avea niciuna dintre aceste slăbiciuni.

În sinea mea, ştiam că nu trebuia să îmi supun fiul rigorilor acelei călătorii şi când a sosit momentul, am pornit la drum, lăsând vorbă ca Eduard să nu se obosească prea mult şi cerând să mi se trimită veşti despre el în mod regulat.

Şi astfel mi-am început călătoria spre sud, ca să fiu alături de Richard.

El m-a întâmpinat în suburbiile Londrei. Mi s-a părut de îndată că îmbătrânise în lunile care trecuseră peste el. Părea tras la față şi simțeam o anumită prudență la el.

A fost foarte dezamăgit, aşa cum ştiam că avea să fie, că nu venise şi Eduard, dar credea că avusesem dreptate să nu îl aduc cu mine.

Am călărit împreună prin oraş în drum spre Crosby's Place. Oricât de mult îmi lipsea fiul meu, mă bucuram să fiu alături de soțul meu, deşi la momentul respectiv nu eram sigură care dintre ei avea mai multă nevoie de mine.

Când am rămas singuri, Richard mi-a spus cât de mult se bucura că mă aflam alături de el.

Nu am vorbit prea mult despre Eduard. Cred că ne era teamă să ne înfruntăm temerile şi încercam să ne convingem că suferea de o boală frecventă la copii.

Richard mi-a povestit apoi cum îl adusese pe rege la Londra, adăugând că nu aveau o relație prea comodă.

— Nu văd nimic din fratele meu în el, mi-a spus el. Este un Woodville pur. Am impresia că nu mă poate suferi. Mă învinovățeşte pentru faptul că mama lui a trebuit să fugă şi că Rivers, Vaughan şi Grey sunt în închisoare. A fost necesar să fac asta, Anne. Altfel s-ar fi ajuns la război. Vor trebui să îşi piardă capetele... şi repede încă, aş zice. Îmi doresc să aibă încredere în mine regele.

— Sărmanul copil, toate astea înseamnă mult prea mult pentru el. Ar trebui să îşi petreacă vremea cu jocuri, nu să se afle în centrul unor intrigi.

— Cât aş vrea să nu fi murit Eduard. Nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat dacă el ar fi trăit.

— Şi eu aş vrea la fel de mult!

— Anne, ce să fac eu aici? Este datoria mea față de fratele meu mort, care bănuia că s-ar putea întâmpla una ca asta. Mi-a lăsat o îndatorire sfântă. Anglia este ceea ce contează. Nu trebuie să izbucnească încă un război civil.

— Sunt convins că îl vei împiedica, Richard. Eşti calm şi înțelept. Nu cauți să te răzbuni pe aceşti duşmani. Doar că ceea ce are să li se întâmple este în interesul țării.

— Aşa este, dar nu ştiu în cine pot avea încredere, Anne. Cât mă bucur că eşti aici cu mine! Îmi pot deschide inima în faţa ta şi îţi pot vorbi de parcă aş discuta cu mine însumi. Oricine din jurul meu poate fi un trădător.

— Ai prieteni buni, Buckingham, Hastings… şi ce spui şi de Francis Lovell, care era alături de noi pe vremuri la Middleham?

— Da, Francis este un prieten bun. O, da, sunt câţiva, dar mă gândesc la acei oameni puternici, care ocupă funcţii importante şi care mi-ar putea face rău. Nu am avut niciodată încredere în lordul Stanley. E schimbător. Azi ţine cu o tabără. Mâine cu alta. Ştii că la un moment dat am fost rude?

— S-a căsătorit cu sora tatălui meu.

— Iar acum e însurat cu Margareta Beaufort. E o femeie hotărâtă, şi Stanley e uşor de manipulat. În plus, e mama acelui tinerel care stă ascuns în Bretania, dar care pare-mi-se că a pus ochii pe tron.

— Doar nu vorbeşti despre Henric Tudor!

Richard încuviinţă din cap.

— Bănuiesc că se consideră moştenitorul casei de Lancaster acum.

— Dar cum ar putea? Originea lui este atât de îndoielnică.

— Oamenii ca el nu ţin seama de astfel de lucruri. Regele Henric a permis căsătoria Margaretei Beaufort cu Edmund Tudor, căruia îi spunea fratele lui vitreg, şi se poate ca Edmund Tudor să fie fiul legitim al reginei Katherine, văduva tatălui lui Henric, cu Owen Tudor.

— Tot mi se pare cam îndoielnic. Of, Richard, nu ar trebui să îmi fac probleme în privinţa unui astfel de om.

— Ai dreptate. Duşmanii mei sunt mai aproape. Mai este cineva care mă pune pe gânduri. Mă refer la John Morton.

— Vrei să spui episcopul?

— Da, episcopul de Ely.

— Bine, dar nu a fost de partea fratelui tău?

— Da, dar asta numai după ce cauza casei de Lancaster era deja pierdută. Este ambițios, ca mulți dintre oamenii Bisericii. Își ascunde dorința de putere sub masca pietății. Ei sunt cei în care nu am încredere şi de care mă tem cel mai mult.

— Dragul meu, eşti extenuat. Moartea fratelui tău te-a afectat mai mult decât îți poți da seama. Ştiu cât de mult ai ținut la el, că se afla mereu în gândurile tale.

— Aşa este.

— De îndată ce micuțul rege este încoronat şi aşezat pe tron, vei avea lângă tine un consiliu în care poți avea încredere şi atunci vei scăpa de griji.

— S-ar putea să ai dreptate. Cât de mult mă bucur că eşti aici!

Deşi asta m-a înveselit grozav, mi-a fost imposibil să las la o parte neliniştea legată de fiul meu.

Necazurile au venit de unde nici nu ne aşteptam.

— Jane Shore este acum amanta lui Hastings, mi-a spus Richard.

— Am auzit că e foarte frumoasă, am răspuns eu. Îmi amintesc şi că Hastings a curtat-o de la bun început, dar apoi fratele tău a văzut-o şi l-a silit pe Hastings să renunțe la ea.

— Se prea poate una ca asta, căci Hastings şi fratele meu chefuiau împreună. Împărtăşeau gustul pentru femei şi traiul plin de plăceri. Cred că asta i-a şi făcut să devină prieteni.

— Aşadar Jane s-a întors acum la primul ei pețitor.

— O să treacă fără doar şi poate de la unul la altul. E genul acela de femeie care aşa face.

— Am auzit că e bună la suflet şi că amanții ei sunt oamenii pe care îi prețuieşte. În mod evident, i-a fost devotată regelui şi complet fidelă cât timp i-a fost amant.

— Nu ar fi îndrăznit să fie altfel.

— Cred că nu ar trebui să o judecăm prea aspru, Richard, dacă vrem să îl disculpăm pe fratele tău de rolul

pe care l-a jucat în această aventură. Umblă vorba că i-ar fi fost fidelă, dar el nu prea cred că i-a fost, nici măcar când o iubea cel mai mult.

— Aşa era el. Era diferit.

— Legi diferite pentru femei şi bărbaţi. Ei bine, se pare că este o idee acceptată. În orice caz, de ce să ne facem griji în privinţa lui Jane Shore şi a lui Hastings? Fratelui tău oricum nu îi mai pasă de asta.

— Pare să fie… un fel de… lipsă de respect.

— Of, Richard! am spus râzând de el şi făcându-l şi pe el să izbucnească în râs.

Cu toate acestea, afacerea cu Jane Shore şi Hastings nu s-a oprit acolo.

Jane Shore era genul de femeie despre acţiunile căreia se vorbeşte mult, care nu trece neobservată. Relaţia ei intimă cu regele o transformase într-un personaj important. Adesea unor astfel de femei li se fac tot felul de confidenţe de către amanţii lor, iar prin aceste confidenţe pot ajunge să fie implicate în tot felul de intrigi.

Din câte auzisem despre Jane, crezusem că nu s-ar fi lăsat prinsă într-o astfel de situaţie, dar se părea că greşisem.

După moartea regelui, se aflase că fusese amanta marchizului de Dorset pentru o scurtă perioadă de timp. Acesta era fiul reginei din prima ei căsătorie cu Sir John Grey. Dorset fusese ridicat în rang în acelaşi mod ca şi restul familiei Woodville şi devenise un prieten bun de-al regelui, ceea ce nu era deloc surprinzător. Ca majoritatea celor din familia Woodville, era tare chipeş, aventuros, desfrânat, amuzant, exact genul de om care i-ar fi plăcut lui Eduard să îl aibă în preajmă. Era un fapt binecunoscut că le plăcea amândurora să aibă aventuri şi, ştiindu-i pe cei doi, nu era greu de ghicit despre ce aventuri era vorba.

Se pare că Dorset o admira pe Jane de ceva vreme, şi dacă ar fi putut, ar fi încercat să o facă să îl uite pe Eduard, dar Jane era prea fidelă, sau poate prea

înțeleaptă, ca să lase să se întâmple aşa ceva. După moartea regelui însă, nu a mai avut niciun motiv să nu se ducă la Dorset.

Richard a ridicat din umeri când a auzit de legătura respectivă. Bârfele i se păreau de prost gust, căci nu voia să i se amintească de viciul care ştirbea caracterul fratelui său mort.

Cu toate acestea, legătura dintre Dorset şi Jane nu a mai putut fi tratată cu aceeaşi uşurință când s-a aflat că acesta avea pe Canalul Mânecii corăbii pe care le echipa, căci putea face asta cu un singur scop, pentru război.

Lordul Rivers şi lordul Richard Grey erau prizonieri. Elisabeta şi familia ei, cu excepția regelui, se aflau la loc sigur. Dorset avea probabil motivele lui. Ştia că se află în pericol, aşa că fugise pe continent, dar chiar înainte de asta Jane Shore devenise amanta lui Hastings.

În cazul unei femei ca Jane, asta părea ceva destul de normal, dar surprinzător era faptul că o vizitase pe Elisabeta Woodville, iar aceste vizite începuseră înainte ca Dorset să plece din țară. Iar ea trăia acum cu Hastings.

— Soția şi amanta, ce poate însemna una ca asta? a spus Richard.

— Regina nu şi-a băgat niciodată nasul în treburile amoroase ale regelui, am spus.

— Nu, şi asta o ştim cu toții. E o femeie înțeleaptă. Trebuie să urmărim asta însă, trebuie să aflăm de ce o vizitează Jane Shore pe regină.

La momentul respectiv m-am gândit că poate nu era atât de ciudat că Jane se vedea cu regina. Jane era o femeie rafinată. Fusese soția unui aurar, un om bogat, şi primise o educație aleasă de la propria ei familie. Desigur că nu fusese obişnuită să trăiască în cercurile regale până când îl întâlnise pe rege, dar fusese alături de el vreme îndelungată şi trebuie să fi deprins manierele de la curte. Se prea poate să se fi împrietenit cu regina.

Problema a devenit dintr-odată importantă într-o bună zi, când William Catesby a venit să îl vadă pe Richard.

Auzisem de Catesby. Era foarte versat într-ale legii şi era un protejat al lordului Hastings, prin intermediul căruia obținuse o funcție înaltă în Nottingham şi Leicester.

Ştiam că Richard îl admira pentru priceperea lui.

Richard a petrecut ceva vreme cu el şi, după ce acesta a plecat, a stat închis în apartamentele lui, nedorind să vadă pe nimeni timp de o oră întreagă.

Începeam să îmi fac griji în privința lui. Bănuiam că William Catesby adusese veşti proaste, aşa că m-am dus în camera lui şi am bătut uşor la uşă. Cum nu am primit niciun răspuns, am deschis uşa şi am intrat.

Richard stătea jos şi privea fix înainte.

— Richard, ce ai? am strigat.

— Nu îmi vine să cred asta, Anne, şi totuşi… a spus el, aruncându-mi o privire golită de orice expresie.

— Spune-mi, l-am implorat.

Atunci am aflat despre ce era vorba. Dorset, capul răutăților, pentru care se pare că Jane făcuse o obsesie, reuşise să o convingă să îl aducă pe Hastings de partea familiei Woodville. Se pare că nu fusese prea dificil, căci Hastings şovăia oricum. Dorset insistase ca Jane să devină amanta lui Hastings pentru a putea descoperi dacă era posibil să îl facă să îl trădeze pe Richard şi să îl încoroneze pe micul Eduard, conducând apoi prin intermediul lui, alături de familia Woodville.

— Nu pot crede una ca asta, am spus.

— Există dovezi, dovezi clare, mi-a spus Richard. Catesby ştia despre complot. Hastings m-a trădat, Anne. Dorset a fugit în Franța, iar Hastings complotează cu Elisabeta Woodville. Jane Shore a dus mesaje… reginei, mai întâi de la Dorset şi apoi de la Hastings.

— Bine, dar Hastings este prietenul tău, Richard. El a fost cel care ți-a spus despre moartea regelui şi te-a avertizat în privința familiei Woodville. A fost unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Eduard.

— Prieten la dezmăț, a spus Richard cu amărăciune.

— A fost mai mult de-atât. Aveau încredere unul în celălalt. Hastings ştie că tu eşti alegerea lui Eduard. Tu eşti cel pe care l-a ales să aibă grijă de tânărul rege şi de stat.

— Anne, am dovezi că este un trădător. Ştiu că urzeşte să mă dea la o parte... să îl încoroneze pe rege şi apoi, bănuiesc, alături de dragii lui prieteni Woodville, să conducă țara.

— Eşti sigur?

— Am dovezi. Catesby mi-a arătat o scrisoare pe care Hastings se pare că i-a trimis-o reginei. Nu e nicio îndoială. Hastings a încercat să îl implice pe Catesby în complot, dar acesta nu a vrut să audă de aşa ceva.

— Ce ai de gând să faci, Richard?

— O să iau măsuri imediat.

Atât de mulți oameni au auzit de dramatica întâlnire din Turn. Pe data de 13 iunie au fost convocate două întâlniri ale consilierilor. Se anunțase că trebuiau făcute pregătirile pentru încoronarea regelui şi aceasta era pe agenda zilei. Mai era o problemă pe care lordul protector dorea să o rezolve fără întârziere.

La întâlnirea condusă de Richard erau prezenți Hastings, Stanley, Morton, cancelarul Rotherham, Buckingham şi încă câțiva.

S-au adunat cu toții după cum fusese hotărât, în Turnul Alb. Richard s-a aşezat în capul mesei şi astfel întâlnirea a început.

Mai târziu, Richard mi-a povestit totul în detaliu. Cum veniseră la masă fără să bănuiască nimic, cum Hastings era la fel de prietenos ca întotdeauna, cum Morton vorbea despre căpşunile din grădina palatului său din Ely Place şi îl implora pe Richard să îi dea voie să îi trimită câteva la Crosby's Place, căci era convins că aveau să îi placă.

— I-am acceptat oferta binevoitor şi m-am întrebat cam cât să las să continue această pălăvrăgeală. M-am ridicat şi i-am confruntat pe toți. Hastings, Morton, Stanley. Nu aveam încredere în niciunul dintre ei. I-am întrebat dacă

îşi dădeau seama că înainte de a muri, fratele meu mă numise tutore al fiului său şi protector al regatului? Toți au părut uimiți. Da, ceea ce spuneam era adevărat, au declarat ei şi ştiau cu toții asta. „Atunci", am spus, „deşi o ştiți prea bine, unii dintre voi caută să mă lipsească de drepturile pe care mi le-a dat fratele meu." Au continuat să mă privească uluiți cu toții. Eu l-am privit drept în ochi pe Hastings şi i-am spus: „Şi tu, lord Hastings, tu ce crezi despre aceste comploturi trădătoare?" Nici măcar atunci nu şi-a dat seama ce se ascundea de fapt în spatele acestor întrebări. Părea destul de amabil, mieros şi mulțumit, m-am gândit, complotând cu Woodville ziua şi petrecând noaptea cu Jane Shore. „Ce zici?" am insistat eu. El a avut îndrăzneala să îmi spună: „Dar dacă aceştia au procedat după cum sugerează domnia voastră, ar trebui pedepsiți". „Cu moartea, lord Hastings?" „Cu moartea", a repetat el.

— Trebuie să îşi fi dat seama că ştiai despre perfidia lui.

— Nu sunt sigur dacă îşi dăduse seama până în acel moment, dar probabil că a făcut-o în clipa următoare când am strigat: „Sunt unii printre noi care sunt împotriva mea. Jane Shore, care era amanta fratelui meu, este implicată în asta. Face vizite reginei şi îi duce mesaje… şi mai sunt şi alții, am continuat", privind direct spre Hastings, astfel încât acesta şi-a dat seama că descoperisem complotul şi ştiam că Jane Shore era mesagerul şi care îi era misiunea. „Lord Hastings, spuneți-ne din nou care ar trebui să fie soarta celor care uneltesc împotriva guvernului." „Dacă au făcut astfel de lucruri", a spus Hastings rar, „şi dacă pot fi duse dovezi împotriva lor…", a continuat el, însă eu nu m-am mai putut abține atunci. Trădător linguşitor ce era, mă scotea din minți, cu atât mai mult cu cât se prefăcea că îmi este prieten fidel. Am strigat la el: „Destul cu dacă şi iar dacă, Hastings. Tu eşti trădătorul. Tu ai făcut aceste lucruri şi te faci vinovat de trădare." A fost şocat. Vedeam cât de

ruşinat era pe faţa lui. M-am gândit la presupusa lui prietenie de doi bani şi am vrut să mă răzbun. „Jur că nu voi lua cina atâta vreme cât capul îţi mai stă pe umeri”, am spus, şi apoi am bătut în masă şi am strigat: „Trădare!” Străjerii, pe care îi avertizasem dinainte, au intrat în sală. Am arătat spre Rotherham şi Morton, căci şi ei erau implicaţi în complot, deşi nu la fel de mult ca Hastings. „Arestaţi-i pe aceşti oameni şi duceţi-i în Turn”, am spus. Nu eram sigur de Stanley, dar cine putea fi sigur vreodată de el? Nu voiam să fiu nedrept. Nu se dovedise nimic împotriva lui, dar tot îl suspectam. „Pe acesta puneţi-l sub arest la domiciliu”, am spus. Apoi a venit rândul lui Hastings. Se dovedise că era un trădător şi am poruncit să fie dus de îndată în Turnul Verde şi scurtat de cap.

Nu îmi venea să cred una ca asta. L-am privit pe Richard uluită. Cunoscându-l, îmi puteam da seama cât de profunde erau sentimentele lui. Îl plăcuse pe Hastings şi oricum Hastings era genul de om pe care lumea îl plăcea.

— Trebuia să fac asta, a spus Richard. L-au dus în Turnul Verde, au găsit un preot şi acesta l-a iertat de păcate. Cum nu au găsit nici un butuc, au folosit o bucată de lemn de pe acolo, menită pentru reparaţiile capelei şi acolo şi-a pierdut Hastings capul.

Mi-am acoperit faţa cu mâinile şi Richard şi-a aşezat braţele pe umerii mei.

— Trebuia, Anne, a spus el. Tu nu înţelegi cât de cruzi pot fi aceşti oameni.

— O, ba da, Richard, înţeleg mult prea bine.

Am aflat ce se întâmplase după scena aceea dramatică, am aflat cum strigătul „Trădare!” care se auzise din Turn fusese purtat pe străzile Londrei, cum lumea se bulucise pe străzi, cum îşi luaseră armele cu ei pentru a-şi apăra căminul şi viaţile, căci se temeau că aveau să fie revolte.

Richard trimisese după primarul Londrei, Sir Edmund Shaa, aurar de meserie, un om foarte respectat în oraş.

— Nu trebuie să fie probleme, i-a spus şi au pregătit o proclamație la inițiativa lui Sir Edmund, care a şi citit-o cu voce tare pe străzile Londrei.

„Lordul Hastings a fost executat”, se spunea în această proclamație. „A trădat guvernul şi pe lordul protector. A complotat să conducă Anglia prin intermediul noului rege. L-a tras după el pe vechiul rege într-o viață de desfrâu şi şi-a petrecut ultima noapte în viață în patul lui Jane Shore, târfa, care era şi ea implicată în complotul împotriva guvernului.”

Deşi problemele s-au rezolvat, Richard a continuat să aibă mustrări de conştiință. Ştia cât de mult ținuse Eduard la Hastings şi chiar şi el îl plăcuse, dar acționase în singurul mod posibil şi, făcând asta, omorâse un om pe care îl crezuse prieten. A luat-o pe văduva lui Hastings, Katherine, sub oblăduirea lui. Aceasta avea să moştenească proprietățile soțului ei, şi el avea să se asigure că singurul copil rezultat din acea căsătorie, un băiat care nu era încă major, era bine îngrijit.

M-am bucurat de asta şi cred că şi Richard s-a simțit ceva mai bine după ce a luat măsurile necesare. Mă îndoiam însă că avea să poată uita vreodată perfidia lui Hastings şi sfârşitul lui tragic din Turnul Verde.

Richard nu dorea să o pedepsească pe Jane Shore, dar nu putea ignora rolul pe care îl jucase în conspirație. Fratele lui o iubise cu adevărat pe femeia aceea. Nu fusese una dintre iubirile lui uşuratice. Ea şi Elisabeta Woodville însemnaseră mult pentru Eduard şi Richard simțea că ar fi fost bântuit de stafia plină de reproşuri a lui Eduard dacă i-ar fi făcut vreun rău.

Se afla într-un impas. Numele ei fusese menționat când se vorbise de trădare. Dusese mesaje, ştiind prea bine ce făcea, şi trebuia să dea în mod clar de înțeles că persoanele care se ocupau cu astfel de lucruri nu pot scăpa nepedepsite.

Ea era o femeie de moravuri uşoare, or pentru astfel de

femei exista un tratament binecunoscut. Richard a făcut ceea ce făcuseră şi alții înaintea lui. A decis că nu avea să o judece el. Avea să o dea pe mâna Bisericii.

Jane a fost adusă în fața episcopului de la curtea Londrei, care a condamnat-o să sufere penitența pe care o cerea Biserica pentru femeile ca ea. Trebuia să îi fie luate proprietățile care îi fuseseră date de amanții ei şi care erau astfel atinse de păcat. Trebuia să meargă în procesiune pe străzile Londrei până la Paul's Cross, desculță şi îmbrăcată într-un veşmânt din lână, cu o lumânare aprinsă în mână.

Am auzit de la doamnele mele de onoare, dintre care unele chiar văzuseră spectacolul, că ieşise lumea ca la urs să o vadă pe această femeie faimoasă. Părea foarte tristă, dar frumusețea ei i-a impresionat pe toți cei care au văzut-o. Deşi picioarele îi sângerau de la pietricelele aspre pe care trebuia să calce, îşi ținea capul sus şi mergea plină de demnitate.

Sărmana Jane Shore, iubită de Eduard, Dorset şi Hastings. M-am gândit mult la ea şi m-am întrebat dacă jelea moartea lui Hastings şi ce avea să se aleagă de ea. Bănuiam că avea să fie mereu câte un bărbat care să aibă grijă de ea, era acel gen de femeie.

Circulau zvonuri peste tot prin Londra. Încoronarea regelui fusese amânată până în noiembrie. Hastings fusese executat fără să fie supus unui proces. Regina se afla într-un sanctuar. De ce credea ea că era nevoie să caute o asemenea protecție? Regele trăia în apartamentele de stat din Turnul Londrei, iar pe străzi se simțea o anumită tensiune. Lumea se aştepta să se întâmple ceva.

Richard era îngrijorat. Morton şi Rotherham se aflau în Turn, fiind arestați atunci când fusese executat Hastings. Buckingham s-a consultat cu Richard şi amândoi au hotărât că Rotherham era un neghiob bătrân care nu putea face prea mult rău, aşa că ar fi fost mai înțelept să îi dea drumul. Cu Morton însă era altă poveste, căci era

un om de un calibru diferit. Acesta trebuia supravegheat. Presupunând că el, Buckingham, ar fi avut grijă de Morton, care era un om foarte cultivat? Dacă ar fi fost despărțit de restul complotiştilor şi închis undeva prin inima țării, s-ar fi putut să îi placă una ca asta, să se liniştească şi să se apuce de studiat. Şi dacă Buckingham l-ar trimite la castelul lui din Brecknock? Acolo ar duce o viață retrasă, de învățat, ceea ce l-ar ține departe de necazuri. Din când în când Buckingham l-ar vizita şi s-ar asigura că era supravegheat în mod constant. Părea să fie o soluție excelentă.

În privința lui Stanley, ştiau cum stăteau lucrurile. Acesta era un om care avea să se afle în tabăra unde îl conduceau interesele lui, iar astfel de oameni nu erau greu de urmărit.

Au căzut de acord că regina era cea mai mare problemă. Dacă ar fi ieşit din sanctuar şi ar fi dus viața unei regine văduve, oamenii ar fi fost mulțumiți şi ar fi încetat să îşi mai pună întrebări în privința ei. Era cumnata lordului protector, preaiubita văduvă a fratelui său, care îi fusese atât de drag, şi, prin urmare, el şi regina trebuiau să fie buni prieteni.

Când i s-a sugerat una ca asta Elisabetei, nu a vrut nici măcar să ia în considerare ideea de a părăsi sanctuarul, declarând sus şi tare, de parcă ar fi făcut un anunț de la amvonul din Paul's Cross, că nu avea încredere nici în cumnatul ei, nici în guvern.

— Atunci, dacă ea nu vrea să iasă de acolo, ducele de York trebuie să ajungă în Turn, alături de fratele lui. Regele se simte singur şi vrea să îşi aibă fratele aproape.

Elisabeta a refuzat să se despartă de fiul ei, aşa că Richard a început să se supere pe ea.

— A creat necazuri încă de când a pus ochii pe ea fratele meu în pădurea Whittlebury, mi-a spus el. Cât îmi doresc să nu o fi văzut niciodată! Numai gândeşte-te! Eduard nici nu s-ar fi certat cu tatăl tău. Dar nu a avut cearta aceea legătură cu ea? Cu ea şi cu familia ei? Ei au

fost răspunzători pentru războaie şi vărsare de sânge şi acum iat-o... cum spune lumii că îi e teamă de mine, de guvern, că îşi caută refugiul, refuzând să îi dea drumul fiului ei. Îți spun că ducele de York are să i se alăture fratelui său în Turn.

Oamenii Bisericii aveau păreri împărțite. Richard spunea că Elisabeta îl folosea pe tânărul Richard de York pe post de ostatic şi că acesta era motivul pentru care nu voia să îl lase să plece. Dar asta nu mai putea fi tolerat. Arhiepiscopul de Canterbury credea că a lua copilul de lângă mamă contravenea legii sfinte a Sf. Petru. Cu toate acestea, opinia generală era că situația devenea prea periculoasă pentru a-i permite reginei să îşi țină fiul prizonier şi că acesta trebuia scos de acolo pentru a i se alătura fratelui său în Turn.

Din nefericire, planul a trebuit dus la îndeplinire în singurul mod posibil, căci Elisabeta nu l-ar fi lăsat pe fiul ei să plece decât dacă ar fi fost forțată. Au fost trimişi oameni înarmați la regină. Arhiepiscopul de Canterbury, Thomas Bourchier, era cât se poate de consternat, căci socotea că nu era corect să scoți pe cineva dintr-un loc de refugiu împotriva voinței lui. Fiind însă în minoritate, el a fost obligat să permită săvârşirea acestui lucru.

A implorat-o pe regină să îşi lase fiul să plece, dar ea i-a spus că nu are de gând să facă asta, că dorea să îşi păstreze copiii lângă ea, întrucât aveau nevoie de ea în astfel de momente. Regele se afla în Turn, aşteptând ceremonia de încoronare care ar fi trebuit să aibă deja loc, însă unele persoane consideraseră că era mai bine ca aceasta să fie amânată, deşi reginei nu i se spusese motivul.

Arhiepiscopul i-a explicat că regele avea nevoie de fratele lui şi că îi cerea să vină la el. Cei doi băieți trebuiau să fie împreună şi lui îi era teamă că dacă nu avea să îl lase să plece de bună voie, avea să fie luat cu forța, ceea ce nu ar fi fost deloc bine pentru el.

Elisabeta voia să obțină asigurări de la arhiepiscop că

fiul ei va fi respectat în conformitate cu rangul lui, îngrijit aşa cum se cuvine şi protejat. Arhiepiscopul a asigurat-o de asta şi, în cele din urmă, l-a luat pe Richard de York de mână şi l-a condus afară din sanctuar. Băiatul avea nouă ani.

Richard mi-a spus că atunci când a fost adus la Westminster Hall a vorbit puțin cu el.

— Era trist că se despărțise de mama şi surorile lui, dar era nerăbdător să ajungă la fratele lui, mi-a spus el.

— Sărmanul copil, am răspuns. Ce tragedie este să fii luat de lângă familia ta la o vârstă atât de fragedă.

— Bine, dar o să fie alături de fratele lui, a spus Richard.

În orice caz, acel incident destul de delicat s-a încheiat, spre marea uşurare a lui Richard.

Fără îndoială că trădarea lui Hastings îl rănise profund pe Richard şi îl făcuse să fie mai atent la pericolele din jurul lui. Eu una tânjeam mai mult ca niciodată după Middleham şi după activitățile cotidiene ale vieții de familie.

Richard şi Buckingham hotărâseră împreună că trebuiau să scape de cei din familia Woodville. La momentul respectiv, contele Rivers, Richard Grey şi Sir Thomas Vaughan, care fuseseră arestați la Stony Stratford, îşi aşteptau sentința. Acei oameni reprezentau un pericol pentru regat. Familiei Woodville nu mai trebuia să îi fie îngăduit să creeze necazuri, dacă doream să guvernăm țara fără teama unor conflicte continue.

Sir Richard Ratcliffe, un om de încredere de-al lui Richard, a fost trimis să se ocupe de execuția acestor trei bărbați.

Richard îl cunoscuse pe Ratcliffe pe vremea când bunicul lui era supraveghetor al casei lui Eduard şi, mai târziu, când luptase alături de Richard în nord şi rezistaseră asediului de la Berwick, Richard îi acordase un titlu de cavaler. Richard spunea că era un om pe care

se putea baza.

Ratcliffe a plecat la Pontefract, unde execuțiile au fost duse de îndată la îndeplinire.

M-am întrebat oare ce simțea atunci Elisabeta Woodville. Atât de mulți dintre membrii familiei ei pieriseră, iar cei doi fii ai ei se aflau în Turn, şi nu în grija ei. Fusese o femeie foarte ambițioasă şi trebuie să fi ştiut atunci când se măritase cu regele că viața ei avea să fie presărată cu mari pericole, mai ales din cauza opoziției înverşunate față de căsătoria lor. Ne oferise tuturor destule dovezi ale ambiției ei, dar îşi iubea cu adevărat familia. Asta era cât se poate de evident.

Acum moartea regelui îi schimbase radical viața. Bineînțeles că se întreba nerăbdătoare ce avea să îi rezerve viitorul.

Între timp începuseră să circule tot felul de zvonuri. Tânărul rege nu era încoronat. Oare nu sosise deja momentul să fie ținută ceremonia? Guvernul anunța că în scurt timp aveau să înceapă pregătirile pentru ea. Din nefericire, din cauza problemelor, evenimentul trebuise să fie amânat. Umblau chiar zvonuri că se întâmplase ceva cu regele şi cu fratele lui şi astea au tot continuat până când au fost văzuți trăgând la țintă cu arcurile pe pajişte, în fața Turnului Verde. Urma să aibă loc încoronarea. Familia Woodville nu fusese niciodată simpatizată, aşa că nu i-a plâns nimeni prea mult.

În opinia generală, lordul protector era considerat un om serios, nu atrăgător şi plăcut precum fratele lui, dar serios, şi oamenii păreau că îl respectă. În plus, fostul rege se bizuise atât de mult pe el încât îi lăsase guvernarea țării pe mână.

Moartea unui rege care lăsa în urma lui un băiat pe tron nu era deloc o situație prea comodă. Aceasta se întâmplase şi înainte, când Henric al V-lea lăsase în urma lui un moştenitor care era doar un bebeluş, şi ce necazuri se iscaseră! Acum însă aveam un protector înțelept. Poate că nu era fermecător şi chipeş ca fratele lui, dar dacă era

un conducător înțelept, mai conta asta? Cam aceasta era starea de spirit a oamenilor în momentul în care Robert Stillington, episcop de Bath şi Wells, a făcut acel anunț nemaiauzit.

A venit să îl vadă pe Richard la Crosby's Place şi au stat închişi împreună o bună bucată de vreme. Apoi, Richard a trimis după ducele Buckingham şi toți trei au stat de vorbă până dimineața.

Am ştiut că se întâmpla ceva foarte important.

Ceva mai târziu în cursul aceleiaşi zile am rămas singură cu Richard şi l-am implorat să îmi spună ce se întâmpla.

El a ezitat preț de câteva clipe, după care, văzând că mă supărasem pentru că nu voia să spună, mi-a explicat despre ce era vorba.

— Este atât de nemaipomenit… atât de… de nebunesc. Nu îmi vine să cred, deşi Stillington e sigur. Îți aminteşti că el a stat o vreme în Turn după ce George a spus acele lucruri despre virtutea mamei mele?

Am încercat să îmi amintesc. Era pe vremea când ducele de Clarence fusese găsit mort în butoiul cu vin. Ne întrebaserăm atunci de ce îl arestaseră pe Stillington şi de ce îl eliberaseră apoi atât de brusc.

— Îmi amintesc, am spus.

— Acum ştiu despre ce era vorba, şi e neliniştitor, Anne. Într-un fel, e alarmant. Posibilitățile uluitoare…

— Te rog să îmi spui totul cu calm, Richard, am spus.

— Episcopul susține că, într-adevăr, Eduard nu a fost căsătorit cu Elisabeta Woodville şi că băieții din Turn sunt bastarzi.

— Bine, dar nu se poate una ca asta! am strigat eu.

— Nu… e chiar plauzibil, într-adevăr, dacă îl cunoşti pe Eduard. Când vei auzi cum s-a întâmplat, o să fii şi tu de acord. Eduard era foarte tânăr atunci. Ştii cât de nechibzuit şi impulsiv putea fi când venea vorba de femei. Nu ar fi prima oară când a fost atât de orbit de pasiune că

a lăsat orice precauție la o parte. Se pare că s-a căsătorit cu o femeie numită Eleanor Butler şi, deşi aceasta s-a retras la mănăstire mai târziu, era încă în viață atunci când el s-a căsătorit cu Elisabeta Woodville… ceea ce înseamnă că de fapt căsătoria cu Elisabeta nu este legală şi, prin urmare, copiii ei nu sunt legitimi.

— Nu pot crede una ca asta, Richard.

— Stillington spune că a oficiat el însuşi căsătoria cu Eleanor Butler.

— O poate dovedi?

— Stillington e gata să jure.

— Şi această Eleanor Butler… cine era?

— Nu era nevastă de aurar, ci fiica marelui John Talbot, contele de Salisbury, şi văduvă a lui Sir Thomas Butler. Trebuie să fi fost mai în vârstă decât Eduard şi se pare că era o doamnă virtuoasă, căci nu a vrut să îi cedeze fără să o ia de soție, aşa că el a făcut acest pas nechibzuit.

— Dacă este adevărat…

— Dacă este adevărat, a repetat el, întorcându-se spre mine cu ochii strălucindu-i, ştii ce înseamnă asta.

— Înseamnă că tu eşti rege.

El încuviință din cap.

— O, Richard, am strigat deznădăjduită, nu se poate.

— Dacă este adevărat, va trebui să se poată.

Am simțit cum mă năpădesc gândurile negre şi am încercat să le dau la o parte sperând că nu era adevărat.

— Regele nu ar fi făcut niciodată una ca asta.

— Ba da, Anne, şi ştii şi tu asta. A preferat să uite de căsătoria cu Eleanor Butler. Aventura se încheiase de mult, ea se retrăsese la mănăstire şi era ca şi moartă. El s-a îndrăgostit nebuneşte de Elisabeta Woodville. Cum ea a insistat să se căsătorească, el i-a oferit asta.

— Şi toți copiii aceia.

— Să spunem lucrurilor pe nume. Sunt copii nelegitimi în cazul în care căsătoria cu Elisabeta Woodville nu a fost legală.

— Ce va face Elisabeta Woodville?

— Poată că o să îşi mai piardă din aroganța aceea şi din mândria ei de nesuferit. Parvenita va fi redusă la ceea ce era înainte ca regele să o ridice în rang.

— Va accepta lumea aşa ceva?

— Toată lumea trebuie să accepte adevărul. Anne, văd că eşti plină de îndoieli.

— De ce nu a spus Stillington asta mai înainte?

— Ba cred că a făcut-o.

— Când?

— Cred că i-a spus lui Clarence. Of, nu înțelegi, Anne? De aceea a murit Clarence în Turn. Acum îmi amintesc. Gândeşte-te când a murit George.

— Îmi amintesc că a spus că Eduard însuşi era un bastard.

— Da, calomnia aceea la adresa mamei noastre. George a spus că Eduard era rezultatul unei relații dintre mama şi un bărbat cu origini umile. O ştii pe mama. Crezi una ca asta?

— Mi-ar fi foarte greu să cred aşa ceva.

— Tocmai. Aceea a fost una dintre fanteziile lui George, dar asta e altceva. Dacă îmi amintesc bine, Eduard s-a dus să îl viziteze în Turn în noaptea în care a şi murit. Când s-a întors era uluit. Nu îl mai văzusem niciodată astfel. Acum ştiu ce s-a întâmplat. Probabil că Stillington i-a vorbit lui Clarence despre căsătoria regelui cu Eleanor Butler, iar când Eduard s-a dus să îl vadă pe Clarence în Turn, acesta i-a spus că ştia despre asta. A doua zi dimineață, l-au găsit pe Clarence mort în butoiul cu vin de Malmsey.

— Vrei să spui că Eduard a poruncit să fie ucis!

— Ar fi fost cu siguranță un motiv bun!

— Eduard… şi-a ucis propriul frate?

— Îl cunosc bine pe Eduard. A tras singur concluzia că moartea unui om de nimic, obsedat de iluziile lui de grandoare, era necesară pentru a evita un război civil şi moartea a mii de oameni. Eduard a făcut ce era corect,

Anne. Poate că nu este bine să treci cu vederea o crimă, însă trebuie să pui în balanță moartea unui singur om şi moartea a mii de oameni.

— Iar Stillington a fost trimis în Turn.

— Da, pentru că George a dat în vileag faptul că aflase informația de la el. Firește, el era singurul care ar fi putut să dea acea informație. Îți poți da seama ce s-a întâmplat. A fost întemnițat de îndată în Turn, ca să nu facă şi mai mult rău. Apoi, Eduard s-a înduplecat. Îmi imaginez că s-a dus să îl vadă pe Stillington, care era ros de remuşcări şi care a jurat că nu va mai scoate o vorbă despre asta, ba poate chiar că va nega în caz că lucrurile ar fi ieşit la lumină din orice alte surse. Eduard nu a fost niciodată un om răzbunător. A demonstrat-o în mod repetat. Era mereu gata să îşi ierte duşmanii şi să trăiască în pace cu ei. Se prea poate să fi avut încredere în Stillington, aşa că l-a eliberat şi acesta şi-a ținut gura.

— Până acum.

— Da, până acum, când asta nu îl mai poate afecta pe Eduard.

— Dar poate afecta familia lui Eduard… îi poate face rău fiului lui… care este acum rege.

— Va trebui să îmi fac datoria, Anne.

— Crezi că poporul va dori asta?

— Trebuie să fac ce e corect.

— Adică… să urci pe tron?

— Cred că este singura soluție. Regele e doar un băiețel. Nu e bine ca o țară să fie condusă de un rege-copil. Un om puternic aflat pe tronul unei țări îi dă acesteia stabilitate.

— Vei fi rege, Richard.

— Iar tu vei fi regina mea.

Am închis ochii, cuprinsă de presimțiri negre.

Primul pas al lui Richard a fost să întrunească de îndată consiliul şi să îi prezinte ce descoperise.

Am aşteptat la Crosby's Place să aflu care fuseseră

rezultatele întrunirii. În curând am aflat că toată lumea fusese de acord că Richard trebuia să urce pe tron.

Oraşul era cuprins de tensiune. Nu puteai să n-o simți. Orăşenii ştiau că urma să se întâmple ceva important, deşi nu ştiau exact despre ce era vorba.

A fost o vânzoleală de nedescris între Crosby's Place şi castelul Baynard. Speram că ducesa de York nu ştia despre ofensa care i se adusese, căci eram convinsă că, mândră cum era, ar fi luat foc. În orice caz, acum că Eduard era mort, ce rost mai avea să se dovedească faptul că era legitim? Era destul şi aşa că tânărul rege şi fratele lui fuseseră declarați bastarzi; suficient pentru a-i putea detrona.

S-a hotărât să li se dea oamenilor vestea în duminica următoare. Primarul, Sir Edmund Shaa, avea un frate, Ralph, care era călugăr şi era cunoscut londonezilor întrucât predica adesea la Paul's Cross cu multă elocvență, iar mulțimea se îngrămădea să îl asculte. Astfel, primarul a propus ca fratele Ralph să facă anunțul.

Richard, cu Buckingham alături şi cu toți nobilii şi demnitarii din Londra, a pornit în procesiune spre Paul's Cross. Renunțând la obişnuitele lui veşminte negre, Richard a purtat catifea violet, căci nu se cădea ca un rege să fie îmbrăcat sobru, în negru.

Mulțimea de oameni a împânzit străzile şi s-au îngrămădit şi mai mult la Paul's Cross, unde a vorbit fratele Ralph. Acesta şi-a bazat discursul pe următoarea frază: „Copiii bastarzi nu vor prinde rădăcini." Apoi a spus mulțimii despre căsătoria lui Eduard al IV-lea cu Elisabeta Woodville, care nu era legitimă, căci el se legase înainte de asta de o altă doamnă, Eleanor Butler, al cărei tată era contele de Shrewsbury. Doamna respectivă trăia, deşi într-o mănăstire, pe vremea când Eduard se căsătorise cu lady Elisabeta Woodville. Prin urmare, acea căsătorie nu era legiuită şi copiii rezultați din ea nu erau legitimi. Asta însemna că băiețelul căruia îi spuneau rege

şi fratele său, cunoscut ca Richard de York, nu aveau niciun drept la tron.

Pe de altă parte, Richard, ducele de Gloucester, de vreme ce fratele său murise fără moştenitori legitimi, era următorul pretendent legitim la tron.

Văzuseră cu toții ce calități deosebite avea Richard. Se dovedise a fi un om serios, un mare conducător, şi avea origini profund englezeşti. Dintre toți fiii fostului duce de York care supraviețuiseră, era singurul care se născuse în Anglia. Voia poporul să aibă un rege englez? Dacă da, îl puteau avea prin Richard al III-lea.

Cât de mult îmi doream să fi fost şi eu acolo! Richard avea nevoie de mine. Puteam ghici cum se simțea, căci oamenii erau profund şocați de descoperirile acestea. Îl iubiseră pe Eduard cel chipeş al lor şi erau profund mişcați de micuțul rege, gata să îl iubească şi pe el.

Lumea a plecat pe tăcute, fără îndoială pentru a discuta apoi ce credeau despre noul regim în siguranța căminelor lor.

Poporul a primit vestea într-un mod destul de deconcertant, care l-a neliniştit profund pe Richard.

— Nu au spus nimic, mi-a zis el. Nu au dat niciun semn de aprobare sau de dezaprobare. Păreau doar şocați. A fost o reacție cât se poate de neobişnuită.

— Desigur, i-a luat pe toți prin surprindere, aşa cum s-a întâmplat şi cu noi.

— Se poate, dar tot mă face să mă întreb ce poate însemna.

— Richard, dacă este adevărat… tu trebuie să fii rege.

— Numai de ar fi dovezi… documente…

— Eduard s-ar fi asigurat că sunt distruse.

— Eduard era renumit pentru cât de distrat era în anumite privințe. Credea că poporul ține destul de mult la el ca să nu îl trădeze. Vezi tu, nu s-a gândit că Stillington ar putea fi primejdios până nu i-a spus secretul lui Clarence. Tot aşa, a fost uimit când tatăl tău s-a întors

împotriva lui.

— Of, Richard, numai de nu s-ar fi căsătorit Eduard cu Elisabeta Woodville!

— Păi a fost acelaşi scenariu. Eleanor Butler nu voia să îi cedeze fără un certificat de căsătorie şi nici Elisabeta Woodville nu a vrut. Iar când Eduard voia o femeie, uita de orice altceva. Tocmai această trăsătură a lui i-a adus atâtea necazuri.

— Ce ai de gând să faci, Richard?

— Buckingham vrea să acționăm de îndată. Crede că anunțul fiind făcut deja de fratele Ralph, nu mai trebuie să întârziem.

Buckingham era cu totul de partea lui Richard. Era nebun de entuziasm, dar asta era ceva tipic pentru el. Îmi amintea de Clarence, iar eu una învățasem să mă feresc de astfel de oameni.

Acesta a luat imediat măsuri. Mai întâi a venit să îl vadă pe Richard, care mi-a spus la scurtă vreme după aceea ce se întâmplase.

— Buckingham se duce la primărie cu unii dintre susținătorii lui şi i-a învățat deja ce să facă.

Crainicii umblau pe străzi, anunțând că Buckingham o să vină la primărie şi că avea ceva important să le împărtăşească oamenilor. Lumea s-a bulucit la primărie, unde partizanii lui Buckingham se amestecaseră în mare număr printre oamenii de rând.

Acolo, Buckingham a vorbit despre dezvăluirile lui Stillington şi a lămurit cine era adevăratul rege. A spus că nici nu puteau să aibă un rege mai bun. Era omul pe care fratele lui, Eduard, îl alesese pentru a guverna regatul şi pentru a avea grijă de fiul lui. Acum însă băiatul nu mai putea emite pretenții la tron şi nu mai era moştenitorul legal al casei de York, dar ei aveau un rege, un om matur, care se dovedise demn de a purta coroana regală… un om care era îndreptățit la ea… un om care era englez din cap până-n picioare, regele Richard.

Apoi strigase în gura mare, „Îl acceptați pe Richard de

Gloucester ca rege al vostru, sub numele de Richard al III-lea?”

M-am bucurat că nu fusesem acolo şi că nici Richard nu fusese prezent. Tăcerea din sală ar fi fost greu de suportat.

S-ar putea spune că lumea fusese luată prin surprindere şi că nu răspunseseră de îndată. Plângeau după Eduard cel înalt, cu păr auriu, şi, dacă nu-l puteau avea pe el, îl voiau pe regele lor micuț şi chipeş.

Apoi oamenii lui Buckingham începuseră să strige: „Trăiască regele Richard al III-lea, adevăratul rege englez!”

În ziua următoare s-a întrunit Parlamentul şi dreptul lui Richard la tron a fost prezentat în fața Camerelor reunite cu această ocazie specială. S-a pus accentul pe ilegitimitatea căsătoriei lui Eduard cu Elisabeta Woodville, precum şi pe comportamentul familiei Woodville şi dezastrul creat de aceştia în țară. Era răspunsul dat de Dumnezeu față de o uniune pe care El o considera respingătoare, căci aceea nu fusese o căsătorie valabilă şi, prin urmare, Richard de Gloucester, fiul ducelui de York, fără putință de tăgadă, era adevăratul rege.

Proclamația spunea: „Vom implora cu umilință şi vom cere Alteței Sale să accepte această demnitate regală şi să ia coroana.” A fost aprobată în unanimitate.

Rezultatul întâlnirii şi acordul la care s-a ajuns a fost că la castelul Baynard a sosit o suită numeroasă. Aceasta era formată din nobili şi înalte fețe bisericeşti. Acolo, ducele de Buckingham a citit proclamația care fusese aprobată de Parlament.

Trebuie să fi fost o scenă impresionantă, cu Richard stând pe unul dintre meterezele castelului, privind în jos la adunarea din curte.

După ce Buckingham a terminat de citit proclamația, Richard a spus că avea să accepte să fie rege. A coborât de pe metereze şi a călărit în fruntea alaiului spre

Westminster Hall. Apoi s-a aşezat pe tronul de marmură rezervat regelui şi a jurat să facă dreptate fără teamă şi fără părtinire şi să facă tot ce îi va sta în putere ca să îi slujească bine ca rege şi conducător al lor.

Începuse o nouă domnie. Eduard al V-lea nu mai era rege. Poporul îl acceptase pe Richard al III-lea.

REGINĂ A ANGLIEI

Aşa m-am trezit regină a Angliei şi cred că trebuie să fi fost una dintre cele mai dezinteresate de a purta coroana. Nu îmi doream nimic mai mult decât să mă întorc la Middleham, şi Eduard să fie din nou în viaţă ca prin minune, astfel încât noi să nu ne mai aflăm în centrul atenţiei. Voiam să fiu lângă fiul meu şi să îl fac bine. Îmi făceam mereu griji pentru el. Cât despre mine, eram epuizată fizic şi mental.

Urma să aibă loc o ceremonie de încoronare expeditivă, căci un rege nu era recunoscut ca un adevărat monarh decât după ce era uns şi i se punea coroana pe cap.

Trebuia să mi se facă o rochie cât mai grabnic şi croitoresele au lucrat fără încetare, zi şi noapte, ca să o poată termina la timp. Era făcută din catifea violet şi ţesătură cu fir de aur şi era cu adevărat minunată, însă eu nu mă arătam prea interesată de ea, căci inima îmi era plină de presimţiri negre.

Eram, fără îndoială, într-o stare de nervozitate şi vedeam în cele mai obişnuite lucruri semne rău prevestitoare.

Ne pregăteam să plecăm de la castelul Baynard şi să mergem la Turn, unde aveam să rămânem peste noapte după obicei, aşa că cei doi prinţi care ocupau încă apartamentele regale au trebuit să fie mutaţi în cea mai mare grabă, astfel încât să le putem ocupa noi.

Băieţii stăteau într-un turn din apropiere de Water Gate. Mă întrebam ce gândeau ei, mai ales micul Eduard, care fusese educat ca moştenitor al tronului. I se aduseseră omagii speciale de când murise tatăl lui şi, cu siguranţă, băiatul savurase asemenea lucruri. Mă întrebam cum îl tratau acum. Trebuie să fi fost un adevărat şoc pentru mintea lui de copil să ajungă din rege un bastard.

Nu trebuia să mă gândesc însă la astfel de lucruri.

Trebuia să îmi aduc aminte că eram regină acum şi că toată lumea era cu ochii ațintiți asupra mea. Asta m-a făcut să mă îngrijorez asupra înfățișării mele. Oare arătam palidă şi ştearsă? Eram mult prea firavă şi începeam să slăbesc şi mai mult. Cât mi-aş fi dorit să fiu puternică şi sănătoasă precum Elisabeta Woodville, cea care născuse atâția copii. Cât de mult se bucurase de rolul ei!

Richard se interesa mereu de sănătatea mea. Uneori credeam că se întreba dacă aveam să mai rămân însărcinată, apoi gândurile mi se întorceau la celălalt subiect atât de important pentru mine, sănătatea fiului meu.

Mă îndoiesc că am fi putut fi cu adevărat gata vreodată pentru spectacolul magnific care s-a dovedit a fi ceremonia noastră de încoronare dacă nu ar fi existat deja pregătirile pentru un altul, pentru acel tânăr Eduard al V-lea.

Londonezii erau în toane bune. Ceremoniile de încoronare erau mereu binevenite. Prilej de sărbătoare şi de privelişti interesante, era rost de vin pe gratis, dans, cântec, chefuit pe străzi, în general o scuză ca oamenii să adauge puțină culoare în viețile lor anoste.

Cum Richard fusese conducătorul nordului, şi cei mai fideli susținători ai lui proveneau din acea parte a țării, mai multe mii de oameni din nord veniseră în sud pentru a se bucura de triumful lui. Au făcut mare vâlvă cu armurile lor ruginite şi uniformele lor sărăcăcioase, iar oamenii din sud le-au privit cu dispreț comportamentul cam grosolan. Şi-au aşezat tabăra la Moor Fields şi au fost una dintre atracțiile de la eveniment.

Richard s-a bucurat să îi vadă şi a ieşit să îi salute şi să le spună cât de mulțumit era că veniseră la încoronarea lui. I-a adus în oraş, călărind în fruntea lor, şi i-a aşezat pe lângă castelul Baynard.

— Îmi sunt prieteni, a spus Richard. M-aş putea

încrede în ei că au să mă slujească până la capăt. Poate că nu au uniforme elegante şi maniere pline de grație, dar onestitatea şi fidelitatea lor nu pot fi puse la îndoială.

Cred că Richard era vrăjit de ceea ce i se întâmpla. Era ambițios, ca şi frații lui. Deşi nu ar fi încercat niciodată să ia tronul, aşa cum o făcuse Clarence, de vreme ce îi revenise de drept, se bucura de el. Se născuse pentru a guverna şi acum îşi putea pune în valoare cu adevărat talentele. Îmi dădeam seama cum devenea pe zi ce trece mai nerăbdător. Îmi spuneam că trebuie să îmi înving temerile şi să încerc să îi fiu o soție pe măsură. Obişnuiam să mă rog noapte de noapte să am parte de o familie cu băieți puternici.

— Fă să îi am curând, Doamne, mă rugam. Ar fi vremea să am copii şi îmi este tare teamă pentru Eduard.

În ziua dinaintea încoronării, când am ajuns în Turn, Richard arăta minunat. În trecut, mă obişnuisem să îl văd îmbrăcat sobru în negru, însă acum purta un veşmânt albastru țesut cu aur şi o mantie purpurie, tivită cu blană de hermină. Din nefericire, eu am fost nevoită să călătoresc într-o lectică trasă de cai.

Am stat alături de Richard lângă marele altar. Ne-au dat jos hainele, astfel încât am rămas amândoi aproape goi până la brâu cât timp ne-au uns cu sfântul mir. Era un moment solemn. Îmi reveneau în minte scene din trecut. Isabel, atât de nerăbdătoare, căci spera să se mărite cu Clarence şi credea că ar putea fi regină, înmormântarea aceea a copilului pe mare, care mă bântuia atât de mult, eu în bucătăria birtului, vestea morții tatei, moartea prințului de Wales… durerea mamei mele. Erau atâtea tragedii la care să mă gândesc în timp ce eram proclamată regină.

Apoi am fost îmbrăcați în veşminte de aur şi ni s-au aşezat coroane pe creştet. Au sunat trompetele şi, în timp ce ascultam strigătele celor loiali nouă, am fost smulsă din trecut şi adusă înapoi în prezentul uluitor.

Eu şi Richard am avut un mic răgaz, rămânând singuri

în intimitatea camerei noastre înainte de începerea banchetului.

Am văzut că Richard exulta.

— Pare de necrezut, a spus el. Dar este adevărat. Uneori cred că aşa a fost să fie dintotdeauna.

— Tu… rege!

— Eduard ar înțelege, a spus el. Ştia că fiul lui nu avea niciun drept la tron. Cine putea şti mai bine asta?

— Spera însă că nimeni nu avea să îi pună acest drept la îndoială.

— Aşa este, dar drepturile sunt drepturi şi adevărul iese mereu la iveală.

— Nu ar trebui să te gândeşti la fratele tău într-o zi ca asta, i-am spus eu.

— Mă gândesc la el în fiecare zi.

— O să fii un rege bun, Richard.

— O să fac tot ce îmi stă în puteri. Te simți bine, Anne? Arăți foarte obosită.

Cât de mult m-au deprimat acele cuvinte! Încercam din răsputeri să nu par obosită, dar când erau spuse cu atâta grijă, mă răneau cu atât mai mult.

Am vorbit despre Buckingham, care ieşise mult în evidență.

— Ai fi zis că îl încoronau pe el, am spus eu.

— Ce i-ar mai fi plăcut una ca asta!

— A avut cu siguranță cele mai bogate veşminte dintre toți cei prezenți.

— Doar e Buckingham.

— Catifeaua aceea albastră, care strălucea de ornamente aurite!

— Ei bine, e un bărbat frumos şi îi place să atragă atenția asupra acestui fapt.

— Cu siguranță.

— Mi-a fost un prieten bun.

— Da, am spus, îl putem ierta că s-a dat puțin în spectacol.

— Îl vom ierta de o mie de ori, a spus Richard.

Apoi ne-am îndreptat spre Westminster Hall, unde fuseseră întinse mesele pentru a primi oaspeții. Eu şi Richard ne-am ocupat locurile la masa aflată pe estradă, pentru a fi slujiți de cei mai mari nobili din regat.

Era ceva deosebit că Richard mânca din farfurii de aur şi argint oferite de doi bărbați pe care îi ştiam prea bine, deşi nu îi mai văzusem de ani buni. Unul dintre ei era Francis Lovell şi celălalt Robert Percy, acei băieți care învățaseră arta războiului şi bunele maniere la Middleham în perioada când se aflase şi Richard acolo.

A fost un moment emoționant când Sir Robert Dymmock a intrat călare, în calitate de campion al regelui. Arăta superb în armura lui albă, cu calul drapat în alb şi roşu. Când a lansat provocarea, am văzut privirea care i-a umbrit chipul lui Richard şi mi-am dat seama de tumultul din sufletul lui. Am bănuit că se gândea încă la fratele lui, Eduard, întrebându-se dacă se uita la el din ceruri şi îl vedea pe locul care ar fi trebuit să fie al fiului său.

Se dovedise însă că Eduard nu fusese căsătorit cu adevărat cu mama băiatului şi Richard era regele legitim al Angliei.

Tânjeam mai mult ca niciodată după tihna de la Middleham.

Nimeni nu l-a provocat pe campionul regelui şi lumea a început să strige: „Regele Richard!", în timp ce cuvintele răsunau prin sală. M-am lăsat înapoi pe scaun, uşurată să aud strigătele celor loiali nouă.

În plus, am văzut plăcerea de pe chipul lui Richard. Era regele acceptat al Angliei.

Un rege proaspăt numit trebuie să se înfățişeze supuşilor din tot regatul şi de îndată ce Londra s-a liniştit după încoronare am şi pornit în turul regal.

Cea mai importantă dintre opririle noastre a fost când am sosit în Yorkshire, bastionul casei de York, unde Richard ştia că se putea aştepta să primească cele mai

loiale felicitări.

Nu mai fusesem atât de fericită de ceva vreme, căci fiul meu Eduard urma să vină la noi acolo pentru a ne putea întâmpina şi el cum se cuvenea.

— Poporul va dori să îl vadă pe prinţul de Wales alături de rege şi de regină, a spus Richard.

De-abia aşteptam să îl văd.

Am ajuns la Pontefract, unde urma să ne întâlnim cu Eduard. Acesta nu ajunsese încă, dar trimisese mesageri să ne spună că se afla prin apropiere.

Ce bucurie a fost să îl vedem atunci când a ajuns în oraş! Însă acea bucurie a fost împletită cu teamă, căci nu venise călare, aşa cum m-aş fi aşteptat, ci într-un car. Doctorul spusese că ar fi fost prea mult pentru sănătatea lui fragilă să călărească până aici.

În imaginaţia mea torturată, mi s-a părut mai palid şi mai fragil faţă de când îl văzusem ultima oară.

După întâmpinarea protocolară, am rămas singură cu el în camera care îi fusese pregătită. Respira cu oarecare greutate.

— Ce emoţionant este totul, milady, mi-a spus el. Tatăl meu rege, mama mea regină, iar eu prinţ de Wales!

— Cred că ar trebui să te odihneşti, Eduard. A fost o zi obositoare.

— Sunt bine, milady, mamă, a răspuns el, cerându-şi parcă scuze şi încercând să ascundă că respira cu greutate.

— Eduard, dragul meu fiu, te rog să îmi spui cum te simţi, l-am întrebat, îmbrăţişându-l. Te doare ceva? Să ştii că îmi poţi spune.

— O, nu, milady, nu e nimic. Sunt bine… chiar foarte bine, doar puţin obosit, a spus el, ezitând puţin.

— Dragul meu Eduard, nu trebuie să te ruşinezi, am spus. Dumnezeu este cel care ne dă sănătatea. Este voinţa Lui şi nu ar trebui să încercăm să găsim scuze pentru slăbiciunea noastră.

L-am ţinut lipit de mine şi el m-a îmbrăţişat.

— Vreau să fiu mare şi puternic, a spus el. Aşa vrea să fiu tata.

— Când tatăl tău era de vârsta ta, obişnuia să obosească uşor. Iar acum îl vezi că este mare şi puternic… un rege.

El a încuviințat din cap şi mi-a oferit un zâmbet tandru şi patetic, care m-a afectat profund şi m-a întristat.

— Mâine o să mergem călare la York. Este oraşul preferat al tatălui tău, i-am spus.

— Asta pentru că facem parte din casa de York.

— Aşa este. Cum mai e pe la Middleham, Eduard?

— La fel ca de obicei, milady.

— Te-ai gândit la mine cât ai fost acolo?

— Tot timpul. De fiecare dată când auzeam zgomot de copite, speram că erați dumneavoastră… sau un mesaj care să îmi spună că veniți.

— Mi-aş dori să stau mai des cu tine… sau să stai tu mai mult cu noi.

El a zâmbit puțin trist şi am ghicit că se gândea la călătoria obositoare şi la cât de solicitat avea să fie la curte ca prinț de Wales.

Era prea serios pentru vârsta lui, m-am gândit, şi tânjeam să îl văd lipsit de griji, cum erau alți băieți de aceeaşi vârstă.

— O să întâlneşti mulți prieteni vechi la York. O să ni se alăture şi vărul tău.

— Despre ce văr este vorba?

— Despre vărul tău Eduard. Ah, dar sunt mulți cu numele de Eduard! Au fost botezați cu toții în cinstea regelui Eduard. A fost o persoană foarte iubită în familia noastră. Poate ar trebui să îi spun vărul tău Warwick.

— Îmi este văr de două ori, a spus Eduard.

— Aşa este, am spus eu, încuviințând din cap. Este fiul surorii mele şi al fratelui tatălui tău. Trebuie să îl întâmpinăm cu căldură căci nu mai are părinți acum.

— Se întoarce la Middleham?

— Nu s-a luat încă o hotărâre, dar se va afla sub

îngrijirea tatălui tău. Eduard, de ce nu te întinzi vreo oră? O să am grijă să fii gata la timp pentru a călători cu noi.

El mi-a aruncat o privire recunoscătoare, iar eu l-am lăsat acolo şi am ieşit. Eram neliniştită şi mai presus de toate aş fi vrut să îl duc înapoi la Middleham. Dacă trebuia să aibă cineva grijă de el acum, aceea era sigur mama lui.

Mai târziu ni s-a alăturat tânărul Eduard, acum conte de Warwick. Eram foarte curioasă să-l văd pe fiul lui Isabel. Avea opt ani, fiind cu doi ani mai mic decât Eduard al meu. Mi-a adus aminte de Isabel. El nu şi-o amintea pe mama lui, aşa că nu îi puteam vorbi despre ea. Avea doar trei ani când îi murise tatăl. Sărmanul orfan!

M-am gândit că ar putea fi un camarad bun pentru fiul meu, dar Richard nu era sigur dacă ar fi fost înțelept să îl aducem la Middleham. Nu putea uita că era fiul lui Clarence. Eu i-am spus că nu ar trebui considerați răspunzători copiii pentru păcatele părinților.

Richard credea că era mai bine să aştepte o vreme şi să îl testeze pe băiat înainte să îl transforme într-un apropiat al fiului nostru. Între timp, tânărul Warwick putea avea propria lui reşedință la Sheriff Hutton. Nepotul lui Richard, John, contele de Lincoln, locuia acolo, iar lui Richard i se părea că ar fi putut fi un cămin bun pentru Warwick, cel puțin pentru moment.

Când am intrat în York, ni s-a făcut o primire tumultuoasă. Deşi fuseserăm acceptați la Londra, lumea nu o făcuse cu o plăcere atât de mare ca aici.

Richard, desigur, adusese pacea în nord, aşa că aici îi era recunoscută valoarea. Aparținea nordului şi oamenii îi arătau că îşi dădeau seama de asta.

Locuitorii oraşului îl aşteptau de multă vreme să sosească şi se pregătiseră pentru asta din plin de săptămâni bune. Străzile erau pline de flamuri, erau procesiuni alegorice peste tot, iar primarul şi consilierii,

alături de cetățenii importanți ai oraşului, îl aşteptau să îşi declare loialitatea față de el.

Richard era copleşit de emoție. Lumea îi pregătise o primire din toată inima, pentru că aşa o doreau şi nu la schimb pentru nişte vin şi o zi liberă. Primarul i-a adus lui Richard din partea cetățenilor o cupă de aur plină cu monede de aur, iar mie o farfurie de aur, plină şi ea cu monede la fel.

Nu îl mai văzusem niciodată pe Richard atât de mulțumit.

— Aceşti oameni nu se prefac, le poți simți loialitatea, a spus el. Sentimentele lor vin din inimă. O să rămânem aici o vreme şi nu văd de ce nu ar avea loc învestitura lui Eduard chiar în acest oraş.

Am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă. Asta însemna că Eduard nu trebuia să mai călătorească pe o distanță atât de mare pentru o bună bucată de vreme.

I-am spus că mi se părea o idee excelentă.

— Va trebui să trimitem la Londra după veşmintele necesare şi tot restul, am adăugat.

— Aşa o să facem, a răspuns Richard.

Cetățenii din York erau încântați de şederea noastră. Aveau să fie şi mai multe zile de carnaval şi de veselie. Primarul dădea un banchet şi angajase comedianți să ne distreze.

Ceremonia de învestitură în sine era foarte grandioasă, însă pentru mine însemna doar nelinişte. Ştiam cât de epuizante puteau fi astfel de ceremonii şi l-am urmărit cu grijă pe Eduard pe tot parcursul ei. Avea un caracter minunat. Mi-aş fi dorit să îl pot face să înțeleagă că nu trebuia să se simtă vinovat din cauza slăbiciunii lui. Voiam să îi spun că tatăl lui îl iubea la fel de mult ca şi mine, dar că îi era mai greu să îşi arate dragostea. Nu era uşor să îi explici asta unui băiețel de zece ani.

M-am simțit uşurată când ceremonia a luat sfârşit şi Eduard a rezistat până la capăt fără a da vreun semn de mare oboseală. Am plecat de la catedrală cu coroanele pe

cap şi cu fiul nostru, prinţul de Wales, alături de noi, în uralele asurzitoare ale mulţimii.

Mi-aş fi dorit să putem rămâne mai mult la York, dar am primit mesaje de la Londra. Se pare că oamenii erau puţin neliniştiţi în capitală. Ce făcea regele în nord, se întrebau ei. Nu mai era doar conducător peste nord, era regele Angliei acum. Începuseră să circule zvonuri că era atât de îndrăgostit de Yorkshire că avusese parte de o a doua încoronare acolo.

— Ar trebui să ţin mereu seama de oameni, a spus Richard. Va trebui să plec spre sud şi fiul nostru va trebui să vină cu noi.

— Richard, ai observat cum îl obosesc aceste ceremonii? l-am întrebat eu.

Richard a dat din cap cu tristeţe.

— Sunt cât se poate de conştient de asta, Anne, a spus el. Oare o să depăşească vreodată această slăbiciune?

— Nici tu nu erai prea zdravăn când erai copil, i-am adus aminte, iar acum eşti puternic ca orice alt bărbat.

— E vorba oare despre vreo slăbiciune interioară? a spus el privindu-mă pentru prima oară parcă cu o urmă de... ei bine, nu era chiar învinuire în ea... ori poate că era mai degrabă o observaţie? Slăbiciunea lui Eduard venea de la mine. Oare asta voia să spună? Poate că eram eu prea sensibilă. Poate că vedeam lucruri care nu erau acolo. Şi tot mi se părea însă că citesc astfel de gânduri care îi treceau prin cap. Cum putuse marele Warwick să producă moştenitori atât de slabi? Isabel murise. Nimeni nu crezuse că fusese otrăvită de Ankarette Twynyho. Murise din cauza propriei slăbiciuni, şi deşi doi dintre copiii ei muriseră, reuşise să lase în urmă şi doi copii sănătoşi. Eu nu reuşisem să fac nici măcar atâta lucru. Singurul meu fiu, prinţul de Wales, era un copil plăpând şi, în toţi aceşti ani, nu mai dădusem niciun semn că aş mai putea naşte un copil. Nu îi eram de niciun folos... nici ca regină, nici ca soţie.

Sigur că era atât de nedrept. Richard fusese mereu

tandru şi înțelegător cu mine... un soț fidel. Însă acum gândul încolțise adânc în mintea mea şi acele îndoieli groaznice aveau să mă însoțească mereu. Vina era a mea. Putusem să nasc doar un copil fragil, şi astfel nu eram potrivită să fiu soția unui rege. Richard tânjea să aibă copii... fii. În ciuda necazurilor pe care le crease, Elisabeta Woodville îşi îndeplinise datoria ca regină şi îi născuse lui Eduard moştenitori sănătoşi.

Eram tare nefericită.

Simțindu-mi tristețea, Richard mă înconjură cu brațele.

— O să avem grijă de el, Anne, o să îl înzdrăvenim. E adevărat, am fost plăpând în tinerețe. Trupul meu nu era croit pentru a putea duce o armură. Obişnuiam să îmi ascund slăbiciunea aşa cum o face şi Eduard. Nu trebuie să facă asta față de noi. Noi îl înțelegem şi trebuie să îi facem viața mai uşoară. Da... când va mai creşte, nu va mai fi atât de fragil, aşa cum mi s-a întâmplat şi mie.

Am alungat din minte gândurile negre. Aveam să mă rog mai fierbinte ca niciodată să zămislesc din nou.

— Richard, el nu va rezista călătoriei la Londra, am spus.

— Ar trebui să fim cu toții, împreună. Asta se aşteaptă lumea să vadă.

— Dar după atâta epuizare are nevoie de odihnă prelungită. Are nevoie să fie îngrijit. Nu are nevoie de şi mai mult efort, ci de îngrijire plină de tandrețe.

— Aşadar trebuie să se întoarcă la Middleham?

— Da, Richard, şi trebuie să merg şi eu cu el.

— Bine, dar tu... ar trebui să vii cu mine. Tocmai ai fost făcută regină.

— Vreau să merg cu tine, Richard.

— Cred că şi pe tine te epuizează ceremoniile.

— Nu... nu, obosesc puțin, dar cred că toată lumea oboseşte. Mă gândesc însă la acea îngrijire specială pe care doar mama lui i-o poate oferi.

Richard începu să privească fix în față.

Nu pot face asta, mă gândeam, şi totuşi trebuie. Ar trebui să fiu alături de Richard, dar fiul meu are mai mare nevoie de mine.

— Aşadar, crezi că trebuie să pleci cu Eduard? a spus Richard, rostind cuvintele rar.

— Da.

— Şi nu ai putea să îl laşi în grija altora?

— Ştiu că ar trebui să fiu alături de tine, că lumea se aşteaptă la asta şi că vor apărea zvonuri.

— Zvonuri? Ştiu cum să mă descurc cu zvonurile.

— E greu pentru mine. Vreau să fiu cu tine. Vreau să fiu tot ceea ce îți doreşti să fiu. Te iubesc, Richard, şi te-am iubit încă de pe vremea aceea de la Middleham, dar vorbim despre fiul nostru aici.

— Înțeleg, a spus el. El are mai multă nevoie de tine decât mine. Dacă vii cu mine, o să fii nefericită, pentru că te vei gândi la el.

— Şi dacă voi fi cu el, mă voi gândi la tine. Îmi voi dori să mă aflu lângă tine.

— Este una din acele situații în care nu putem fi mulțumiți pe deplin. Viața e adesea aşa, Anne.

— Richard, vreau să înțelegi că inima mea va fi cu tine.

— Şi dacă ai fi cu mine, ar fi la Eduard. Înțeleg ce simți şi cred că ai dreptate. Eduard are mai multă nevoie de tine.

M-am îndreptat spre el şi l-am îmbrățişat, iar el mi-a sărutat părul.

— Foarte curând, poate chiar poimâine, va trebui să plec la Londra, iar tu vei pleca la Middleham cu fiul nostru.

Împreună cu Eduard am părăsit Yorkul, iar eu am insistat ca el să meargă într-un car. Am mers şi eu cu el căci, după cum i-am spus, mă bucuram să fiu purtată aşa. Mă obosiseră foarte mult ceremoniile. A părut mulțumit şi m-am gândit cât de răspândită este această trăsătură a firii umane de a găsi plăcere în faptul că şi

alți oameni suferă de aceleaşi slăbiciuni ca şi noi.

Din acel moment am început să îl fac pe fiul meu să se odihnească plângându-mă de propria mea oboseală.

Alături de noi mergea şi vărul lui Eduard, tânărul Warwick. Privindu-l, îmi doream ca şi Eduard al meu să aibă robusteţea lui. Nu că Warwick ar fi fost fiul ideal. Eram convinsă că mintea lui Eduard era mai strălucită.

Cred că fiului lui Isabel i-ar fi plăcut să vină cu noi la Middleham, căci ne împrieteniserăm şi lui îi plăcea să asculte poveşti din copilăria mea, petrecută alături de mama lui.

Ce tristeţe pentru un copil să nu îşi amintească deloc mama şi atât de puţin tatăl, m-am gândit. Aşa că i-am povestit cât de frumoasă fusese Isabel, cât de nerăbdătoare fusese când aflase că avea să îl aducă pe lume, ca şi pe sora lui, Margareta. Nu ştiam cu siguranţă unde se afla Margareta atunci. Bănuiam că era crescută în vreo casă nobilă şi m-am gândit că era mare păcat că fratele şi sora fuseseră despărţiţi şi că nu îşi puteau petrece copilăria împreună, aşa cum o făcusem eu şi Isabel.

M-a întristat să îl las pe tânărul Warwick la Sheriff Hutton. Vărul lui, John, conte de Lincoln, care era fiul surorii lui Richard, Elisabeta, ducesa de Suffolk, locuia acolo şi Warwick îi fusese încredinţat. Ne-am simţit bine în acel loc şi mi s-a luat o piatră de pe inimă, dându-mi seama că Warwick avea să fie fericit acolo. I-am spus că am putea să ne vizităm, şi asta a părut să îi facă plăcere.

Apoi am străbătut alături de fiul meu scurta distanţă rămasă până la Middleham.

Deşi plecasem de lângă Richard, nu îmi puteam stăpâni un sentiment de plăcere revenind în casa pe care o iubeam. De îndată ce am ajuns acolo, mi-am dus fiul în camera lui şi am insistat să se odihnească.

El a fost foarte bucuros să facă asta.

Am stat pe pat alături de el. Ne simţeam tare mulţumiţi

aşa, cum ne țineam îmbrățișați. Îi dădusem foarte clar de înțeles că nu voiam să existe gesturi ceremonioase între noi. Aveam să uităm că eu eram regina, şi el prințul de Wales. Eram doar mama lui şi el era doar băiețelul meu.

În săptămânile care au urmat, i-am dedicat tot timpul meu. Am stat cu el cât era ziua de lungă. I-am supravegheat mesele şi de fiecare dată când am crezut că era puțin obosit, am insistat să se retragă în camera lui, unde am mâncat împreună.

M-am simțit încurajată de faptul că a început să se simtă mai bine.

Dacă ar fi fost şi Richard cu noi, cred că aş fi fost pe deplin fericită. Eu eram cel mai bun leac pentru Eduard. Grija mea plină de dragoste era mai bună decât cea pe care i-o putea asigura orice doctor.

În unele zile, mergeam împreună la plimbare călare, deşi nu îl lăsam să stea prea mult în şa, în ciuda dorințelor lui.

Ne-am continuat astfel viața, bucurându-ne de zilele însorite de septembrie. La sfârşitul fiecărei zile obişnuiam să îi mulțumesc lui Dumnezeu că starea i se ameliorase. M-am liniştit încredințându-mă că avea să crească şi să fie un bărbat puternic.

Poate că a fost o nebunie să cred că starea aceea de bine putea dura. Lovitura a venit dintr-o direcție neaşteptată.

Conflictul mocnea cu mult timp înainte de a avea o idee despre el. Poate că ar fi trebuit să ştiu că o să fie ceva neînțelegeri. Richard ajunsese pe tron într-un mod puțin obişnuit. Fiul lui Eduard se afla încă în Turn alături de fratele lui, iar cei mici ajung mereu foarte repede la sufletul oamenilor. Richard era înconjurat de duşmani. În plus, nu dispunea de farmecul fratelui său. Poporul îi iertase lui Eduard păcatele pentru că era chipeş şi fermecător, însă nu era cazul lui Richard. El era sobru, muncitor, încerca să îşi facă datoria, să conducă țara cum era mai bine pentru ea. Nu era însă chipeş şi

zâmbea foarte rar.

Oamenii nu îl puteau iubi aşa cum îl iubiseră pe Eduard. Doar cei din nord aveau să îi fie credincioşi pentru că ei simțeau că le aparținea.

Era de aşteptat ca marchizul de Dorset să provoace probleme dacă putea. În fond, era fiul Elisabetei Woodville. Acesta încercase să comploteze cu Hastings şi cu Jane Shore. Hastings îşi pierduse capul, iar Jane Shore proprietățile, însă şiretul marchiz supraviețuise şi era gata de o nouă luptă.

Era normal să profite de această şansă, dar ce era atât de şocant, de strigător la cer, era că ducele de Buckingham îi era complice.

Am putut înțelege uimirea profundă a lui Richard, iar când am auzit ce s-a întâmplat, deşi am aflat asta la ceva vreme după aceea, mi-am reproşat că nu fusesem alături de el.

Cu toate acestea, în sinea mea ştiam că avusesem dreptate să mă întorc la Middleham pentru a avea grijă de fiul meu.

Părea de necrezut, căci mi-am amintit de entuziasmul lui Buckingham față de pretențiile lui Richard la tron. El fusese cel care făcuse anunțul şi el îşi pusese oamenii să îl aclame pe Richard la primărie. Mi-am amintit cum îi întrecuse pe toți ceilalți în strălucire la încoronare, cu stema lui cu roțile în flăcări brodată pe harnaşamentul calului, suita atât de numeroasă, care le amintise oamenilor cum obişnuia să călătorească tatăl meu, purtând în cazul lui blazonul Ragged Staff în loc de Stafford Knot a lui Buckingham.

Era inexplicabil. Ce se putuse întâmpla de îşi schimbase atât de brusc loialitatea?

Puteam să mă gândesc doar că nutrea vreo ambiție personală şi asta schimbase totul. Avea oarecare pretenție la tron, deşi una nefondată. Mama lui era Margaret Beaufort, fiica lui Edmund, al doilea duce de Somerset. Henric al IV-lea încercase să îi excludă pe descendenții lui

John de Gaunt şi ai lui Katherine Swynford de la succesiune, dar existase o ipoteză potrivit căreia ar fi fost ilegal, căci aceştia fuseseră recunoscuți.

Dar, desigur, dacă Buckingham ar fi avut pretenții la tron, altcineva ar fi avut întâietate, şi acesta era Henric Tudor, conte de Richmond, a cărui mamă era acea Margaret Beaufort, fiică a lui John Beaufort, primul duce de Somerset. Ea se căsătorise cu Edmund Tudor, iar Henric era singurul ei fiu. Acum era căsătorită cu lordul Stanley, căci Edmund Tudor murise de tânăr şi Henric Tudor fusese crescut de unchiul lui, Jasper Tudor, iar acesta era fiul văduvei lui Henric al V-lea, Katherine, şi a lui Owen Tudor.

Lady Stanley era o doamnă puternică şi formidabilă şi nutrea ambiții pentru fiul ei Henric, care se afla pe atunci în exil în Bretania, urmărind fără doar şi poate cum evoluau lucrurile în Anglia.

Se poate ca trădarea lui Buckingham să fi avut loc după o întâlnire întâmplătoare cu lady Stanley, care călătorea între Worcester şi Bridgnorth. Buckingham era extrem de impulsiv şi de nesăbuit. Singurul om pe care îl cunoscusem vreodată şi care ar fi putut rivaliza cu el în această privință era Clarence. Erau amândoi nişte nesocotiți, gata să acționeze fără să se gândească prea mult la consecințele faptelor lor. Eram convinsă că asta se întâmplase cu Buckingham.

El era uşor nemulțumit că nu primise încă domeniile Bohun pe care i le promisese Richard şi, prin urmare, fusese dispus să plece urechea la ce avea de spus lady Stanley.

În plus, se înțelesese foarte bine cu Morton, care era prizonier în castelul lui, sau cel puțin aşa susținea el. Episcopul era un om inteligent şi şiret, care ştia cum să îl ia pe Buckingham. Morton era un susținător al casei de Lancaster şi nimic nu i-ar fi făcut mai mare plăcere să vadă trandafirul roşu înflorind din nou. Richard îi judecase greşit atât pe Buckingham, cât şi pe Morton şi

făcuse marea greşeală de a-i aduce împreună. Amândoi erau intriganți, însă în timp ce Morton era un ferm susținător al familiei Lancaster, Buckingham înclina când de o parte, când de cealaltă, în funcție de interesele lui de moment. Cum la vremea respectivă Buckingham înclina în defavoarea lui Richard, a început să urzească un plan alături de Morton.

S-au hotărât că ar fi de preferat să se unească cele două case – de York şi Lancaster –, or asta se putea întâmpla prin căsătoria lui Henric Tudor cu Elisabeta de York, fiica cea mare a regelui Eduard. Dorset ar fi fost dispus să facă eforturi în acest sens, căci asta i-ar fi adus din nou pe Woodville la putere şi i-ar fi scăpat de omul care le stătea în drum, Richard al III-lea.

Îl invitaseră pe Henric Tudor să vină în Anglia cu ce trupe reuşea să strângă şi plănuiau să înceapă revolta pe 18 octombrie. Iar când Buckingham a dat semnalul de luptă la Brecknock, nu a mai putut evita ca Richard să afle despre atacul plănuit.

Richard s-a descurcat de minune în situația respectivă. Şi-a mobilizat repede trupele şi a avut noroc. Plouase mult la granița galeză, iar râurile Severn şi Wye îşi ieşiseră din matcă şi nu se putea trece nicidecum pe acolo, astfel că Buckingham nu li s-a putut alătura aliaților săi, care urmau să ajungă în Anglia cu o flotă asigurată de ducele Bretaniei.

Din fericire, întreaga misiune a avut ghinion. O furtună a împrăştiat cele cincisprezece corăbii, aşa că Henric Tudor şi Dorset nu au putut debarca şi au trebuit să se întoarcă în Bretania.

Încercarea lui Buckingham de a-l înlocui pe Richard eşuase.

Richard a fost foc şi pară. Deviza lui era *Loyaulte me Lie* şi crezuse în ea toată viața lui. Nimic nu ura mai mult decât lipsa de loialitate.

L-a acuzat pe Buckingham că era „cel mai mincinos om în viață”, şi a pus o recompensă de o mie de lire pe capul

lui. Dacă pica în mâinile lui Richard, nu avea să găsească îndurare. Richard şi-l amintea pe Hastings – un alt prieten care se dovedise trădător – care îşi pierduse capul în aceeaşi zi în care fusese acuzat.

Mă întrebam cum se simţea Buckingham, el, nobilul extravagant care se considera de stirpe regală, ca un fugar care trebuia să îşi ia tălpăşiţa pentru a scăpa cu viaţă.

Acesta s-a dus în nord, la Shropshire, îndreptându-se spre unul din vechii lui susţinători, un anume Ralph Bannister, care l-a ajutat şi l-a instalat într-o căsuţă în pădurea de lângă casa lui din Lacon.

Sărmanul Buckingham, ce neghiob a fost! A aflat pe pielea lui că mai erau şi alţii ca el, gata să trădeze de dragul câştigului. Recompensa de o mie de lire i s-a părut de nerefuzat lui Bannister, şi, într-o bună dimineaţă, Buckingham s-a trezit înconjurat de gărzi.

L-au dus la Salisbury sub acuzaţia de trădare. Buckingham însă mai spera încă. S-a milogit să i se acorde o audienţă la rege. A spus că are multe de explicat dacă i s-ar da şansa să o facă.

Richard însă a fost de neclintit. Buckingham îl trădase, nu mai erau prieteni.

Pedeapsa pentru trădare era moartea şi mândrul Buckingham, care avusese avere mare şi multă putere, care născuise cele mai nebuneşti vise, şi-a pierdut capul în cel mai îngrozitor mod, în piaţă.

În perioada aceea mă gândeam cel mai mult la Richard. Simţeam că ar trebui să fiu alături de fiul meu. Sănătatea lui se îmbunătăţise, dar nu destul pentru a putea rezista unei călătorii îndelungate. Nu voiam să îl supun rigorilor vieţii de la curte. Cât timp era la Middleham şi respira aer proaspăt, ducând o viaţă destul de simplă, credeam că sănătatea lui avea să se îmbunătăţească.

Richard mi-a scris, cerându-mi să vin la el.

Am încercat să îi explic lui Eduard, spunându-i că aveam să mă întorc curând şi că dacă ar fi făcut tot ce i

se spunea şi nu se obosea prea mult şi dacă mânca bucatele hrănitoare ce i se pregăteau, avea să fie peste puțină vreme destul de sănătos încât să ni se alăture mie şi tatălui său. În orice caz, aveam să ne vedem cât de curând.

Şi aşa am plecat la Richard.

Soțul meu a fost atât de mulțumit să mă vadă încât mi-am dat seama că făcusem bine că venisem. Am bănuit că încă se mai gândea la trădarea lui Buckingham.

— Nu pot vorbi cu nimeni aşa cum vorbesc cu tine, Anne, a spus el. Nu ştiu în cine altcineva să am încredere.

— Nu m-aş fi aşteptat la una ca asta de la Buckingham, i-am răspuns eu.

— Ar fi trebuit să fiu mai prevăzător în privința lui. Nu a fost niciodată prea statornic. Uneori mă întreb dacă…

L-am privit întrebătoare când l-am văzut că se opreşte, dar el a continuat apoi.

— El a fost cel care a insistat să urc pe tron. L-a crezut întrutotul pe Stillington… doar ca să se întoarcă apoi împotriva mea astfel! Şi pentru cine, pentru Henric Tudor!

— Nu am auzit prea multe despre acest Henric Tudor.

— Un parvenit care crede că poate emite pretenții la tron.

— Dar cum poate face una ca asta?

— Îi ştii pe cei din familia Beaufort, sunt atât de ambițioşi şi de puternici. Sunt o ramură bastardă a familiei şi nu ar fi trebuit recunoscuți niciodată. Strămoşii lor s-au născut înainte ca John de Gaunt să se însoare cu Catherine Swynford, dar pentru că au fost declarați legitimi… ei bine, asta i-a făcut să se simtă importanți. Buckingham a făcut ce a făcut pentru că mama lui era una de-a lor. Acum, Henric Tudor e la fel. Crede că poate emite pretenții prin Catherine, prințesa franceză care s-a căsătorit cu Henric al V-lea când acesta a cucerit mare parte din Franța.

— Se află în Bretania acum?

— Da, ducele Francisc îl adăposteşte şi îl ajută. Am duşmanii mei, Anne.

— Dar îi ai şi pe cei care te iubesc.

— Te am pe tine şi pe Eduard, e drept. Anne, ce face băiatul?

— E puțin mai bine, i-am spus.

— Şi ce a spus când i-ai zis că eu voiam să vii la mine?

— A înțeles. I-am promis că atunci când are să se înzdrăvenească destul, are să ni se alăture.

— Ce bine ar fi! Oamenii trebuie să îl vadă. Le place să îşi cunoască viitorul rege.

— Dar nu va fi rege decât peste ani buni.

— Asta hotărăşte Dumnezeu, însă mi-ar plăcea ca lumea să îl vadă.

— Din păcate, de această dată sănătatea nu i-a permis să vină.

— Atunci trebuie să ne rugăm că asta se va întâmpla în curând. Cum îi merge lui Warwick la Sheriff Hutton?

— Cred că bine. Călăreşte, face mişcare. Cam are probleme cu învățatul.

— Ce păcat.

— E un băiat plăcut şi bun la suflet, numai că e cam încet la minte şi îşi face greu lecțiile. Încă nu poate citi. Eduard este atât de diferit.

— O, da, fiului nostru nu îi lipseşte deloc mintea. Dacă am putea combina trupul tânărului Warwick cu ştiința lui, ce mai băiat am avea!

— Avem cel mai minunat băiat din lume şi am de gând să îl fac bine. În anii care vor veni o să râdem de temerile noastre de acum.

— Mă rog să ai dreptate, a spus el cu ardoare.

M-am silit să cred asta şi mi-am îndreptat atenția spre Richard. Am aflat cât de mult îl rănise lipsa de loialitate a lui Buckingham. Suferea chiar mai mult decât crezusem la început.

— De ce, Anne? mi-a spus el la un moment dat. A lansat până şi zvonuri otrăvite despre mine.

— Lumea ascultă zvonurile, dar oare crede cu adevărat în ele?

— Zvonurile sunt dăunătoare, a spus Richard. Oamenii ascultă cuvintele defăimătoare şi apoi, după o vreme, unii dintre ei le iau drept adevărate. Buckingham a susținut că sunt un monstru… un om fără principii, lipsit de loialitate, fără vreun drept la tronul Angliei.

— Dar el a insistat să urci pe tron!

— Nu putea spune că eu aranjasem cu Stillington să nu spună adevărul, deşi sunt convins că i-ar fi plăcut să o facă.

— Ar fi trebuit să se confrunte cu Stillington.

— Fără îndoială că asta l-a şi oprit, dar a pornit un zvon foarte supărător… unul care mă îngrijorează grozav.

— Despre ce este vorba?

— Nu îmi place nici măcar să aduc vorba de el. El spune că eu aş fi pus ca cei doi prinți, Eduard şi Richard, să fie ucişi în Turn.

— Fiii lui Eduard, propriii tăi nepoți! Lumea nu ar crede niciodată una ca asta.

— Sunt unii care ar crede orice, mai ales dacă e ceva de rău.

— Dar prinții au fost văzuți trăgând cu arcul la țintă în Turnul Verde… aşa că nu pot fi morți. Lumea trebuie să îi vadă şi aşa îşi vor da seama că zvonurile nu sunt adevărate.

— Da, dar de acum încolo nu cred că ar trebui să mai apară prea mult în public. Când un om ca Buckingham trădează, le dă un exemplu şi altora să facă la fel.

— Un exemplu! Ca să li se taie capetele în cea mai apropiată piață?

— Mă refer la revolte. Oamenii cred mereu că ei vor reuşi acolo unde alții au dat greş. În situația de față, băieții ar putea isca lesne o adevărată furtună şi acesta e ultimul lucru pe care mi-l doresc. Am destule necazuri deja. Revolta lui Buckingham a fost un şoc pentru popor. Țara are nevoie de siguranță şi Buckingham trebuie uitat,

alături de zvonurile lui scandaloase. Vreau să îmi văd poporul, să le vorbesc oamenilor. Trebuie să vii cu mine, Anne. Nu îți pot spune cât de mult mă bucur că eşti alături de mine.

A trebuit să îmi uit neliniştea legată de fiul meu şi să mă dedic în întregime nevoilor lui Richard.

Iarna luase sfârşit. Era martie de-acum. Venise vremea să plecăm prin țară. Richard voia să se asigure că avea susținători loiali peste tot în țară în cazul în care, odată cu venirea primăverii, Henric Tudor ar fi încercat să invadeze din nou Anglia.

Am trecut prin sate şi oraşe, ajungând în cele din urmă la Cambridge, unde aveam de gând să rămânem câteva zile.

Richard era foarte interesat de universitate şi de ceva vreme îi făcuse diverse donații. Am fost primiți cu mare căldură. Richard era mai fericit în atmosfera aceea, ca şi mine de altfel. În acele câteva zile mi-am găsit liniştea la mănăstire şi mi-a plăcut să ascult discuțiile dintre rege şi clerici.

Am fost cu adevărat tristă când am plecat, îndreptându-ne spre Nottingham.

Nu voi uita niciodată castelul de la Nottingham. Nici nu puteam bănui pe măsură ce ne apropiam că aveam să asist la o asemenea tragedie între zidurile lui. Săpat într-o stâncă aproape perpendiculară, părea de necucerit. Am studiat cu luare aminte fațada de nord, împodobită cu sculpturi, căci aceasta fusese începută de regele Eduard şi isprăvită de Richard, întrucât Eduard murise înainte de terminarea ei.

Erau atâtea stafii la castelul Nottingham, căci suferiseră atâția în trecut acolo. Regina lui Eduard al II-lea venise aici cu iubitul ei, Mortimer. Am auzit că dormea noapte după noapte cu cheile fortăreței sub pernă, aşa că trebuie să fi trăit într-o stare de nelinişte continuă. Regele Henric al II-lea, Richard I… fuseseră cu

toții aici.

Era pe la mijlocul lui aprilie, o zi frumoasă şi însorită, care părea să anunțe sosirea primăverii. Pentru noi însă nu avea să mai existe primăvară. Avea să însemne sfârşitul tuturor speranțelor noastre.

Mesagerul de la Middleham a sosit spre sfârşitul dimineții. Richard şi cu mine l-am primit cu nerăbdare, însă când i-am văzut chipul, am simțit cum ne cuprinde o teamă groaznică.

— Este vorba despre… prințul de Wales… l-am auzit pe Richard şoptind.

Omul nu a scos nicio vorbă însă. Îi era teamă, aşa cum le e tuturor celor care aduc veşti rele.

— Vorbeşte, a spus Richard cu asprime.

De ce nu vorbea? De ce ne ținea în aşteptare? O parte din mine ar fi vrut să îi ceară să vorbească, iar cealaltă îl implora să tacă. Ştiam ce avea să ne spună încă dinainte să deschidă gura. Era exact ceea ce mă umpluse de groază de luni de zile.

— Prințul a murit, Alteță.

L-am auzit pe Richard scoțând un strigăt de durere pe care nu şi l-a putut înăbuşi. M-am îndreptat spre el şi l-am luat de mână.

Am stat nemişcați acolo, şocați de vestea de care ne temeam de atâta amar de vreme.

Richard îi făcu semn mesagerului că se putea retrage. Nu putea suporta să îl vadă. Puteam să auzim mai târziu cum murise fiul nostru, însă în clipele acelea nu voiam să ştim. Puteam vedea cât se poate de limpede cum se întâmplase, de parcă am fi fost acolo. Ne temuserăm atât de mult… trăiserăm atâta timp cu frica în sân. Aşteptaserăm cu atâta nelinişte să vină vreun mesager, îngroziți de veştile pe care le-ar putea aduce şi iată că acum momentul acela sosise.

Puțini copii au fost jeliți atât de mult ca micuțul nostru fiu. Era mai mult decât moartea unui copil, era moartea speranțelor noastre, sfârşitul unui mod de viață, iar

pentru mine a fost începutul acelor temeri care vin să îşi râdă de mine noaptea.

Richard şi cu mine am fost foarte apropiați în zilele care au urmat.

— De ce să mi se întâmple mie una ca asta? se tânguia el neîncetat. Eduard a avut mulți copii şi ce fel de viață a dus? Nu i-a fost niciodată credincios soției lui, a avut numeroase amante, s-a dedat plăcerilor cărnii… şi totuşi a lăsat în urmă doi fii şi multe fiice. Este asta oare o pedeapsă a cerului? Să fi fost adevărată povestea lui Stillington? Oare mi s-a furat fiul pentru că eu i-am furat coroana fiului lui Eduard? mi-a spus el, întorcându-se spre mine cu groază.

Eu am încercat să îl liniştesc. I-am amintit că nu făcuse decât ceea ce considerase că e bine. Fiii lui Eduard nu erau legitimi, nu aveau niciun drept la tron.

— Nu pot scăpa de teama şi de vina asta, a spus Richard. Eduard era fiul nostru. Era mai mult decât fiul nostru… era legământul nostru față de popor că după mine va avea cine să conducă țara. Ar fi trebuit să îl învăț să fie înțelept, Anne. Era un băiat bun. Ar fi fost un bărbat bun. Era inteligent. Gândeşte-te la tânărul Warwick. Uită-te la el… sănătos… amuzându-se în aer liber la Sheriff Hutton, în timp ce Eduard al nostru… Ce înseamnă asta, Anne? Oare tu şi cu mine suntem blestemați?

— Poate că vom mai avea un fiu…, am spus, deşi nu credeam asta. Dacă nu am putut zămisli când eram mai tânără şi mai sănătoasă, de ce aş fi reuşit acum?

Sunetul râsului lui amar m-a rănit şi mi-am amintit mereu după aceea de el.

Nu, nu o să mai avem copii. Singurul fiu pe care reuşisem să i-l ofer era un băiat firav care unsprezece ani se luptase să trăiască.

Nu îi eram de folos regelui ca soție. Aveam treizeci de ani şi eram stearpă… însă regii au nevoie de fii.

Deşi jeleam împreună, am simțit că se petrecuse ceva.

Poate că era doar o închipuire de-a mea, dar nu puteam să nu îmi dau seama de dezamăgirea lui Richard.

— Să plecăm de la Nottingham, a spus el. Nu mai vreau să văd vreodată acest loc. De fiecare dată când îl voi vedea, îmi voi aminti de mesagerul care a venit aici în cea mai tristă zi, cu cea mai tragică veste pe care o putea aduce. Urăsc Nottingham. Îl voi numi castelul grijilor mele.

Richard părea retras şi simțeam că nu mai eram la fel de apropiați ca înainte.

Era ocupat mai tot timpul. Venea vara şi afacerile de stat îi solicitau atenția. Ele nu puteau fi ținute în loc doar pentru că regele şi regina trecuseră prin cea mai mare tragedie din viața lor.

Richard ştia că țara trebuia apărată. Conflictele permanente cu scoțienii începeau de obicei prin vară, dar lorzii englezi din nord care îşi aveau propriile domenii de apărat, aveau fără îndoială să le țină sub control.

Marea lui problemă era Henric Tudor. Ce plănuia el în Bretania? Făcuse o încercare, dar, slavă Domnului, nu reuşise să debarce din cauza unei furtuni. Oare se putea aştepta la acelaşi noroc şi dacă se încerca o altă debarcare?

Richard avea o mulțime de lucruri pe cap. Nu i-am sugerat să ne întoarcem la Middleham, căci acela nu ar fi fost decât un loc plin de tristețe pentru mine.

Pierise toată liniştea din viața mea. Nu mă mai puteam încrede în nimic acum, nici măcar în dragostea lui Richard. Parcă mi se aşternuse o ceață pe ochi şi tot ce priveam părea să fie pângărit.

Mă consideram o regină stearpă, trecută de tinerețe, slăbită şi inutilă. Mi s-a părut că Richard s-a schimbat față de mine. Dacă mă iubise odinioară, acum mă privea cu alți ochi. Nu mai eram femeia aflată lângă el pentru a-l ajuta şi a-l alina. Eram o povară.

El nu făcuse o alegere înțeleaptă. Fusesem fiica lui Warwick şi, alături de sora mea, Isabel, cea mai bogată moştenitoare din regat. Ținuserăm unul la celălalt în copilărie, e drept, iar căsătoria noastră fusese acceptabilă pentru el prin ceea ce îi adusese. Visasem la o mare dragoste, dar putea supraviețui oare când eşti lovit de o nenorocire?

Erau momente când îmi dădeam seama că mă comportam prosteşte. Moartea fiului nostru nu putea schimba sentimentele lui Richard față de mine. Oare eram răspunzătoare pentru moartea lui? Puteam fi învinuită pentru că nu reuşisem să nasc un copil sănătos?

Încercam să fiu rațională. Richard era rege şi avea nevoie de moştenitori. Trebuia să se gândească la viitor. Mai presus de toate avea nevoie de un fiu pe care să îl educe pentru a conduce, pe care să îl învețe cum să preia conducerea atunci când el, Richard, ar fi îmbătrânit sau ar fi murit. Avea nevoie disperată de un fiu.

Nu îi puteam vorbi despre temerile din sufletul meu. De multe ori nici măcar eu nu credeam în ele. Richard nu fusese niciodată un om care să îşi arate sentimentele. Obişnuiam să îmi spun că era astfel pentru că sentimentele lui erau atât de profunde. Nu era superficial ca frații lui, Eduard şi George, care se pricepuseră amândoi să se folosească de cuvinte, fără a fi însă sinceri.

Aşa trăiam, sfâşiată de îndoieli, cuprinsă de bănuieli care de care mai dăunătoare, pentru că mă cântărisem şi constatasem că aveam multe lipsuri.

Richard încerca pe cât putea să îşi ascundă durerea, dar eu, care îl ştiam atât de bine, puteam vedea cumplita-i suferință în privire.

— Katharine a ajuns la vârsta la care ar trebui să se mărite, mi-a spus el într-o bună zi.

Katharine şi fratele ei, John, se aflau încă la Middleham şi Katharine trebuie să fi avut şaisprezece ani.

— Mi-ar plăcea să o văd la casa ei, mi-a spus Richard.

Poate şi pe John, deşi este încă prea tânăr.

— La cine te-ai gândit pentru Katharine? am întrebat.

— La William Herbert, contele de Huntingdon.

— Pare să fie o alegere potrivită.

— Cât îl priveşte pe John, mi-ar plăcea să îi ofer Calais.

— Căpitan al oraşului Calais! Ar fi o funcție foarte importantă.

— Este fiul meu, a spus el, pe un ton ceva mai rece, mi s-a părut.

Chiar că e fiul tău, m-am gândit, un băiat sănătos şi puternic.

Mă aflam într-o asemenea stare de spirit că îmi imaginam cam ce îi trecea prin cap. Putea să aibă un fiu sănătos de la o altă femeie, dar nu de la regina lui.

— Este tânăr pentru Calais, m-am auzit spunând.

— Mă gândeam că poate la anul. Am nevoie de cei pe care mă pot baza, iar pe propriul meu fiu mă pot baza. Dar să începem cu… căsătoria Katharinei. Cred că a sosit momentul pentru asta.

Katharine a venit la noi. Era o fată frumoasă şi inteligentă şi era foarte nerăbdătoare să se căsătorească. Desigur că şi familia Herbert era încântată să se înrudească cu regele, chiar dacă prin intermediul unei fiice nelegitime, căci era totuşi o nuntă regală, iar regele avea să aibă grijă de propria lui fiică.

Şi astfel, fiica lui Richard s-a căsătorit şi am văzut cum ochii lui s-au oprit asupra ei cu mândrie… dar şi cu altceva. Cu ce oare? m-am întrebat. Să fi fost resentimente? De ce putea avea copii sănătoşi cu altă femeie, iar cu regina lui nu?

Asta devenise o obsesie pentru mine şi o căutam cu orice preț.

— M-am gândit să îl numesc pe Warwick moştenitor al tronului, mi-a spus Richard într-o bună zi.

— Warwick… bine, dar…?

— Trebuie să privim adevărul în față, Anne. Tu şi cu mine nu vom mai avea copii acum. Este prea târziu şi mi-

ar fi teamă pentru tine. Cu toate acestea, e nevoie de un moştenitor.

— Richard, eşti încă tânăr. Te rog, nu vorbi despre necesitatea unui moştenitor.

— Viața unui rege este adesea una scurtă.

— Aşa poate fi viața oricui. Mă gândeam la Hastings şi la Buckingham şi cred că şi el se gândea la ei.

— Tatăl lui Warwick s-a făcut vinovat de trădare. Asta nu l-ar elimina din start?

— Am să rezolv asta. El este următorul pretendent la tron.

— Richard, Warwick nu este potrivit să conducă. E încet la minte. Ar fi un nou Henric al VI-lea.

Richard căzu puțin pe gânduri.

— Mai este fiul surorii mele Elisabeta, contele de Lincoln…

Eu l-am privit cu tristețe.

— Trebuie să ne gândim la astfel de lucruri, a spus el. Uneori poate fi dureros să facem asta. Te poți gândi la ce ar fi putut fi dacă… a continuat, după care mi-a întors spatele şi, la puțin timp după aceea, a plecat.

M-am dus în camera mea şi m-am închis acolo.

Numai de i-aş putea naşte un fiu! Dacă aş fi zdravănă! Oare m-ar iubi Richard atunci? Erau prea mulți dacă, or dacă dragostea depinde de astfel de lucruri, mai este oare dragoste?

Mă iubise vreodată cu adevărat?

Am încercat să mă rog. Am încercat să îi cer lui Dumnezeu şi Sfintei Fecioare să mă ajute, dar cum te poți ruga pentru ceva despre care, în sinea ta, ştii că nu vei putea avea parte niciodată?

La momentul respectiv se discuta destul de mult despre posibilitatea ca Henric Tudor să încerce să îl detroneze pe Richard şi să devină rege în locul lui. Susținătorii lui făcuseră o propunere poporului care ar fi putut părea atrăgătoare.

Războiul celor Două Roze păruse să se stingă când Henric murise, cel mai probabil, asasinat, şi când Margareta de Anjou fusese alungată din țară, iar Eduard revenise triumfător pe tron. Cu toate acestea, lucrurile ar fi putut degenera din nou, iar unirea casei de York cu cea de Lancaster părea o idee bună, de vreme ce ar fi putut însemna că rivalitatea dintre cele două case ar putea lua sfârşit odată pentru totdeauna. Dacă Henric Tudor, un membru al casei de Lancaster, se căsătorea cu Elisabeta de York, acest lucru s-ar fi putut întâmpla.

Pe vremea aceea, Elisabeta Woodville trăia încă în sanctuar alături de fiicele ei, ori asta era ceva cu totul diferit față de grandoarea cu care fusese obişnuită în trecut.

Sugestia căsătoriei fiicei ei schimbase atitudinea oamenilor față de ea. Richard era îngrijorat. Elisabeta Woodville era cunoscută pentru ambiția ei, iar dacă ea credea că era posibil ca fiica ei să se căsătorească cu un rege, atunci avea să înceapă să comploteze în scurtă vreme.

— Poate că acum e neajutorată, a spus Richard, dar o femeie care a putut să silească un rege să o ia de soție şi şi-a menținut poziția atâția ani de zile trebuie supravegheată.

Richard a discutat problema cu oamenii în care avea încredere, Ratcliffe, Catesby şi Francis Lovell. Îi considera prieteni adevărați şi se sfătuia adesea cu ei.

Rezultatul acestor discuții a fost că i-a promis Elisabetei Woodville că, în cazul în care avea să părăsească sanctuarul alături de fiicele ei, aveau să fie în deplină siguranță şi nimeni nu le va acuza de nimic. Aveau să se afle sub protecția lui şi el avea să se asigure că se vor mărita bine şi că vor primi proprietăți în valoare de două sute de mărci.

Când Richard a jurat solemn în fața lorzilor şi în fața lordului primar al Londrei şi a sfatului orăşenesc, că avea să îşi onoreze promisiunea, Elisabeta nu a mai avut

motive să se îndoiască de buna lui credință.

Din punctul de vedere al lui Richard, era o mişcare înțeleaptă. Elisabeta Woodville nu avea oameni loiali cu excepția familiei ei şi pentru aceasta era dispusă să lupte cu tot ce îi stătea în putere. Probabil că se întreba cât timp vor trebui să rămână în sanctuar fiicele ei. Trebuiau să se mărite cu oameni de vază cât erau tinere, iar dacă se putea face plăcută în ochii regelui, de ce să se obosească să aducă un altul pe tron?

Nu îl mai văzusem atât de amuzat pe Richard de la moartea fiului nostru şi am înțeles şi de ce era astfel.

— Spionii mei mi-au spus că Elisabeta Woodville a schimbat tabăra. Îşi rupe legăturile cu familia Tudor şi îl roagă pe Dorset să se întoarcă şi să încerce să ne câştige bunăvoința. Vezi ce idee bună a fost să le scoatem din sanctuar?

Toată atenția se concentra asupra fiicei mai mari, Elisabeta. Era şi normal să fie astfel, pentru că tocmai ea era problema.

A fost invitată să vină la curte, ceea ce a şi făcut în mare grabă.

Richard a spus că era o mişcare grozavă, dar eu nu am fost deloc de acord cu asta, căci, din clipa în care am dat cu ochii de Elisabeta York, îndoielile mele au sporit şi mai mult.

Era înaltă, avea părul lung şi blond, ochii albaştri şi o piele uimitor de albă. Era foarte frumoasă, ceea ce era de aşteptat cu o asemenea mamă şi cu un tată atât de chipeş. Era fără doar şi poate fiica lui Eduard. Era frumoasă şi plină de farmec. Se mişca grațios şi strălucea de sănătate şi vioiciune. Era de aşteptat să devină imediat o figură populară la curte.

Era foarte dornică să-mi fie pe plac şi era foarte politicoasă. Bănuiam că fusese învățată de mama ei să se poarte frumos cu regele şi să îl farmece cum numai ea ar putea să o facă.

Situația se schimbase. Familia Woodville se întorsese şi, de această dată, era de partea noastră.

De îndată ce a venit Elisabeta la curte, am început să par mai obosită şi mai fragilă. Eram şi mai conştientă de slăbiciunea mea şi mă deranja tusea în momente jenante. Ori poate că asta se datora faptului că eram comparată cu Elisabeta.

Mi-am dat seama că mă gândeam la ea zi şi noapte. O urmăream în curtea castelului, când venea din plimbările ei călare, frumoasă, roşie în obraji şi înconjurată de admiratori. Când dansa, atrăgea atenția tuturor. Se îmbrăca minunat, dar cu bun gust. În mod evident era încântată că scăpase de izolarea aceea plictisitoare şi era hotărâtă să se bucure de noul ei anturaj.

Lumea o primea cu urale pe străzi, căci le amintea de minunatul ei tată.

Pe vremea lui erau zile de aur, spuneau oamenii. Atunci nu exista teama de a fi invadați, nimeni nu se temea de război când aveau pe tron un rege bun şi vesel şi când existau urmaşi.

Au început apoi să apară zvonurile. Oare se gândea regele să o ia de nevastă pe Elisabeta de York? Cu siguranță că regina nu avea să o mai ducă mult după cum arăta. În plus, ce şanse erau să nască un moştenitor? Elisabeta, însă, era nepoata lui, era permis una ca asta? Poate cu o dispensă de la papă, dar chiar şi în acest caz, era nepoata lui! Papii puteau fi foarte îndatoritori dacă ştiai cum să îi iei. Numai când te gândeai că de fapt tot ce se dorea era un moştenitor. Atunci ar fi existat un rege care să urmeze la tron. Richard nu era bătrân, mai avea mulți ani de trăit, dar trebuia să obțină un moştenitor.

Elisabeta ar fi avut fii frumoşi şi robuşti, dacă te gândeai din ce mamă şi tată se trăgea.

Oare îmi închipuiam eu zvonurile? Poate că exageram, dar ele existau.

Simțurile mi se ascuțiseră. Mi se părea că aud frânturi

de bârfe. Observam cum eram privită. Am văzut-o pe Elisabeta zâmbindu-i lui Richard şi ştiam că el desigur o găsea încântătoare. Ce se putea face? Poate că îi amintea de Eduard pe care îl iubise atât de mult, mai mult decât pe oricine altcineva, credeam eu. În plus, Elisabeta îşi scosese la iveală întregul arsenal de farmece. Oare nu era el regele? Iar ea sigur fusese instruită să se comporte aşa de mama ei.

Dar oare ar fi vrut Elisabeta Woodville ca fiica ei să se mărite cu unchiul ei? Credeam că orice i s-ar fi părut acceptabil dacă asta i-ar fi adus o coroană regală.

E ciudat cum poate o şoaptă perfidă, o privire fugară, un gest să îți sădească bănuieli în minte.

Richard era urmărit, ca şi mine şi Elisabeta. Eram personajele principale într-o dramă care se țesea în jurul nostru. Eu eram soția care devenise o povară, soția care trebuia să moară pentru a se ajunge la un final fericit.

A venit şi Crăciunul. Trecuseră opt luni de la vestea morții fiului meu, dar durerea mea era la fel de mare. Richard încerca să mă consoleze, dar în sinea mea mă feream de el. El nu putea ascunde de mine grija lui necontenită pentru succesiune. Cred că asta îl preocupa la fel de mult ca şi pericolul reprezentat de Tudori.

Londra era veselă că venise Crăciunul. Magazinele străluceau, pline de mărfuri, şi oamenii se îngrămădeau pe străzi. Era vreme de voie bună.

Richard trebuia să îşi ascundă neliniştea şi, prin urmare, Crăciunul trebuia sărbătorit cu voie bună şi veselie. Cred că a încercat să facă totul ca pe vremea fratelui său. Nu era posibil însă, căci în ciuda strălucirii, ştiam că râsetele nu erau decât unele de suprafață.

În ziua de Crăciun m-am îmbrăcat cu grijă şi am purtat o rochie superbă, special pentru acea ocazie. Era făcută din damasc şi țesătură cu fir de aur împodobită cu perle. Mi-am spus că trebuie să îmi alung gândurile negre. Richard a fost foarte tandru cu mine şi mereu gata să îmi

facă pe plac. Trebuia să alung acele bănuieli groaznice, căci erau rezultatul zvonurilor unor răuvoitori şi nu aveau nicio bază reală.

Mi s-a părut că arăt ceva mai bine. Aveam obrajii uşor îmbujorați. Mi-am promis că în noaptea aceea aveam să fiu plină de voie bună şi aveam să încerc să cred că mi-aş putea reveni şi aş putea să nasc un băiat frumos.

Astfel am coborât în sala mare, într-o dispoziție cât de cât bună. Richard mă aştepta. Cred că părea mulțumit de înfățişarea mea.

— Arăți puțin mai bine, Anne, mi-a şi spus el, de altfel.

Eu i-am zâmbit şi el mi-a întors zâmbetul, apoi am intrat împreună în sală.

Am fost întâmpinați după obicei, în cadrul ceremonialului de primire a regelui şi a reginei. Richard m-a luat de mână şi m-a condus la masa de pe estradă.

Apoi am văzut-o. Am tresărit şi m-am simțit profund şocată. Elisabeta de York purta o copie exactă a rochiei mele.

Ne-am uitat lung una la alta. Ea a părut la fel de uimită şi ruşinată ca şi mine.

I-am dat mâna şi ea mi-a sărutat-o, apoi şi-a ridicat privirea spre mine.

— Eu port rochia ta şi tu pe a mea, i-am spus.

— Alteță… nu ştiu cum s-a întâmplat. Îmi permiteți să vă spun cât de bine vă prinde, Alteță?

— Şi pe dumneata te prinde, lady Elisabeta, am răspuns eu, îndepărtându-mă de ea. În starea mea de spirit, am simțit cum demonii mei se întorseseră să mă tortureze.

Fusese un act voit. Cineva plănuise toate astea. Era o glumă crudă. Se subînțelegea că erau două regine, una care era pe cale de a ieşi din scenă, şi una care tocmai intra.

— Ai observat ce rochie purta Elisabeta? i-am spus mai târziu lui Richard.

— Ce e cu rochia ei? mi-a spus el cu chipul lipsit de

orice expresie.

— Era exact ca a mea.

El nu părea să acorde prea mare importanță, dar cum puteam şti ce era în mintea lui?

După Crăciun, sănătatea mea s-a înrăutățit. Iarna nu era o vreme prea iertătoare pentru mine. Tusea nu mă mai părăsea şi Richard începea să dea semne de nervozitate.

Nimic nu mergea bine. Ne simțeam mereu amenințați de o posibilă invazie. Oamenii îşi aminteau de domnia anterioară cu regret. Circulau tot felul de zvonuri răutăcioase. Cineva țintuise o bucată de hârtie pe pereții catedralei St. Paul pe care scria

Şobolanul, Pisica şi Lovell, câinele nostru,
Conduc Anglia sub orânduirea unui mistreț.

Era o referire la Catesby, Ratcliffe şi Francis Lovell, Lovell fiind un nume folosit adesea pentru câini. Ei trei erau consilierii apropiați ai lui Richard. Desigur, mistrețul era Richard, căci pe blazonul lui era semnul mistrețului.

Nu era doar un cuplet, era expresia aversiunii şi a nemulțumirii crescânde a poporului.

Nu peste multă vreme, acesta a început să fie cântat pe străzi. Începeam să suspin din ce în ce mai mult după vremurile bune de la Middleham. De când Richard devenise rege, nu fusesem prea fericiți niciunul. Cât de mult mi-aş fi dorit ca episcopul de Bath şi Wells să nu fi făcut niciodată acea destăinuire. Cât de mult îmi doream să fi fost tânărul Eduard al V-lea rege.

Urmăream întruna să nu apară cumva corăbii pe coastele noastre, căci se părea că o invazie era inevitabilă. De pe continent, Henric Tudor se pregătea să îi ia lui Richard coroana care nu îi adusese nici măcar o clipă de fericire.

Era nevoie cu orice preț de un moştenitor. I-aş fi oferit

lui Richard orice aveam, dar ce ironie că nu îi puteam oferi tocmai ce îşi dorea cel mai mult.

Trăiam prea mult. Îmi tot aminteam că dacă nu aş fi fost acolo, el s-ar fi putut recăsători. Ar fi putut avea un fiu şi atunci ar fi renăscut speranța în țară.

Dura cam mult să mor. Apăruse un nou zvon. Nu exista nimic prea răutăcios pentru a putea fi aruncat în spinarea lui Richard.

Mi-am dat seama după cum se uitau la mâncarea mea, care mi se aducea mai ales în cameră, căci mă simțeam prea slăbită pentru a mânca în public. Îmi puteam da seama ce gândeau doamnele mele de companie. Îmi ajungeau la urechi fragmente şoptite.

Regele se săturase de soția lui bolnavă şi stearpă. Era o povară pentru el şi nu-şi putea permite să poarte astfel de poveri. Propria lui siguranță era precară, aşa că îi amesteca otravă în mâncare ca să scape mai repede de ea.

Trecuseră trei luni de la Crăciun, de când Elisabeta de York purtase o rochie la fel cu a mea, arătând lumii cât eram de diferite, îmbrăcate la fel, însă într-un contrast cu atât mai mare. Ea era atât de strălucitoare, de tânără, mustea de sănătate pe lângă creatura aceea amărâtă, slabă, palidă şi bolnavă.

Cineva îmi prevăzuse moartea şi oamenii de pe stradă spuneau deja că murisem.

Am descoperit asta atunci când una dintre servitoare a dat peste mine brusc şi mai că a leşinat.

— Am văzut fantoma reginei! Sărmana doamnă, s-a întors să ne bântuie. Nici nu e de mirare… a început ea să strige.

A fost tulburător pentru mine. Mă simțeam de parcă mă îngropaseră înainte să mor. Ucisă. De otrava administrată la porunca soțului meu!

M-am aşezat pe scaunul meu, cu părul despletit şi înfăşurată într-o mantie largă, şocată şi uluită. Aşa m-a

găsit Richard.

— De ce sunt atât de slăbită? Ştii de ce, Richard? Ce am făcut ca să merit să mor?

El mi-a luat faţa în mâini şi m-a sărutat.

— De ce vorbeşti astfel, Anne? m-a întrebat el. Anne... Anne, meriţi să trăieşti şi aşa va fi.

— Nu, am spus eu, simt că mi se apropie ceasul. Îmi pare rău că am fost atât de slabă.

— Nu vorbi aşa, dragă Anne, a spus el. Mi-ai fost atât de dragă. Mi-ai adus alinare în toate momentele grele. Îţi aminteşti cum ţi-a fost milă de mine când eram la Middleham? Eram atât de obosit... şi tu mi-ai păstrat secretul.

— Asta a fost acum multă vreme, Richard.

— Înveseleşte-te, Anne, nu ai de ce să fii altfel.

Preţ de o clipă l-am crezut şi m-am ruşinat că îmi permisesem să mă îndoiesc de el chiar şi pentru scurtă vreme.

Noaptea însă m-au năpădit din nou îndoielile. Era atât de bun, de grijuliu cu mine. Atunci oare de ce îmi treceau prin minte acele gânduri negre? De ce aveam bănuieli în privinţa lui? Nu se putea căsători niciodată cu nepoata lui. Voia să stau lângă el, să îl consolez, aşa cum o făcusem mereu.

Era martie şi odată cu luna martie vine şi primăvara. Eu însă nu am să mai apuc primăvara.

Se spune că are loc o eclipsă de soare. Este ceva simbolic. Întunericul coboară pe pământ, dar pământul are să fie luminat din nou. Pentru mine însă nu va mai fi lumină. Mă înconjoară întunericul. Sunt atâtea lucruri pe care nu le voi mai vedea niciodată, pe care nu le voi mai cunoaşte.

BIBLIOGRAFIE

Ashdown, Dulcie M., *Princess of Wales*

Aubrey, William Hickman Smith, *Național Domestic History of England*

Bagley, J.J., *Margaret of Anjou*

Clive, Mary, *This Sun of York, Biography of Edward IV*

Costain, Thomas, *The Last Plantagenets: Pageant of England 1337–1485*

Gairdner, James, *History of Richard III*

Halstead, Caroline, *Richard III as Duke of Gloucester and King of England*

Jacobs, E.F., *The Fifteenth Century, 1399–1485*

Kendall, Paul Murray, *Richard III*

Kendall, Paul Murray, *Warwick, the Kingmaker*

Lamb, V.B., *The Betrayal of Richard III*

Macgibbon, David, *Elisabeth Woodville*

Oman, Charles, *Warwick, the Kingmaker*

Ramsay, J.H., *Lancaster and York*

Ross, Charles, *Edward IV*

Rowse, A.L., *Bosworth Field and the Wars of the Roses*

Sofield, Coral., *The Love and Reign of Edward IV*

Stephen, Sir Leslie Lee, Sir Sydney, *The Dictionary of NaTional Biography*

Stratford, Laurence, *Edward IV*

Wade, John, *British History*

Williams, C.H., *The Yorkist Kings*

{1} Sărbătoare medievală engleză, care avea loc pe 1 august, celebrând începutul secerişului. (n. red.)

{2} Loc de refugiu şi adăpost pentru persoane urmărite, pe drept sau pe nedrept, aflat în biserici şi mănăstiri, în perioada medievală. (n. red.)

{3} *Benevolence* în original. Contribuție față de suveran. (n. red.)

{4} Reprezentări teatrale pe teme istorice sau religioase în Evul Mediu. (n. red.)